

מחפשים את האמת

מדריך לשיפור, צמיחה רוחנית וחיזוק האמונה מתוך היגיון והתבוננות על החיים ברוח היהדות והתורה הקדושה - מהדורה שנייה עם הוספות ותיקונים – תשרי התשע"ג אסור לשנות את התוכן או לעשות בו שימוש מסחרי כלשהו.

ר' רוני פיזנטי שליט"א

הדברים כתובים לשם הכוונה וחיזוק האמונה בלבד ואין לראות בהם כקובעים פסקי הלכה. בכל מקרה של בירור הלכה כלשהי, יש להתייעץ עם רב מוסמך.

● [הסכמה](#) ● [הקדמה](#) ● [מוטיבציה](#) ● [פרק א' - אנחנו רק חושבים שאנחנו יודעים...](#) ● [פרק ב' - בחיפוש אחר האמת](#) ● [פרק ג' - הבורא](#) ● [פרק ד' - מגלים את התורה](#) ● [פרק ה' - קצת על המצוות](#) ● [פרק ו' - דע את עצמך](#) ● [פרק ז' - הדרך אל האמונה](#) ● [פרק ח' - מוציאים את הבעיות מהחיים](#) ● [פרק ט' - הדברים שעלולים להפיל אותנו](#) ● [פרק י' - עצות מעשיות](#) ● [מלות סיום](#)

[הסכמה](#) [הקדמה](#) [מוטיבציה](#)

[פרק א' - אנחנו רק חושבים שאנחנו יודעים...](#)

● [רק 5 חושים](#) ● [דמיון](#) ● [הכל יחסי](#) ● [הדברים שאנו פשוט "יודעים"](#) ● ["אנחנו משוחדים"](#) ● [הרגלים](#) ● [רצון](#)

[פרק ב' - בחיפוש אחר האמת](#)

● [האמת שלי](#) ● [קיצורים](#) ● [הכוונה בדרך](#) ● [למה בכלל לחפש את האמת?](#) ● [מתחילים במקורות](#) ● [מי ברא את הכל?](#)

[פרק ג' - הבורא](#)

● [ומי ברא את בורא העולם?](#) ● [ואולי בכל זאת כוח אחר ברא אותנו?](#) ● [מאיפה החכמה?](#) ● [אז אולי הוא ברא את האבולוציה?](#) ● [עולם זקן](#) ● [הביצה או התרנגולת?](#) ● [באנו מקופים?](#) ● [הבורא עדיין כאן?](#) ● [זמן](#) ● [מקום](#) ● [הוא הכל](#) ● [מעל צורך ורצון](#) ● [ללא גבולות](#) ● [סלע שאי אפשר להרים](#) ● [להבין את חוסר ההבנה](#) ● [לראות את הבורא](#) ● [צמצום](#)

[פרק ד' - מגלים את התורה](#)

● [למה שנאמין לתורה?](#) ● [מי אמר שזו לא המצאה?](#) ● [אז איך הדתות האחרות הצליחו לעשות את זה?](#) ● [איפה כתוב בתורה לחבוש כיפה ולברך?](#) ● [התורה שבעל פה](#) ● [קראים, שומרונים, רפורמיים ושאר מבטלי תורה שבעל פה](#) ● [למה שנאמין לפירושים של רבנים?](#) ● [הלכות מודרניות](#) ● [ואם בכל זאת הפוסקים טעו?](#) ● [אשכנזי או מזרחי?](#) ● [ובכל זאת למה שלא נסמוך על עצמנו?](#) ● [להתבטל](#) ● [תורה לישראל או גם לגויים?](#) ● [חכמת המזרח](#) ● [מגלים את הסוד](#) ● [ציונות](#)

פרק ה' - קצת על המצוות

● אינטרסנטיות ● גדול המצווה ועושה ● זה כן, זה לא ● טעמי המצוות ● הפה שאסר הוא הפה שהתיר ● שני עולמות ● להיות תלויים בבלתי תלוי ● חיים מוגבלים ● הביטחון בבורא ובתורתו ● פשוט לעשות ● על קיצוניות ● ...הכי טוב באמצע ● ?בין צדיק לרשע ● אני מאמין בלב ● להחמיר עם עצמנו ● להקל עם אחרים ● גוף מושאל ● שמירת העיניים ● צניעות ● בשביל החיזוקים ● בעיות זוגיות ● התנהגות צנועה ● אהבה ממבט ראשון ● עונג שבת ● עולם הבא בעולם הזה ● לשון הרע ● נטילת ידיים ● ברכת המזון ● תפילה ● כשרות ● זמני שמחה וזמני צער ● לא להישבע ● הזכרת שם שמיים לבטלה

פרק ו' - דע את עצמך

● פחד מוות ● תכלית ● אז מה תפקידנו ● ?העיקר להתקדם ● פנימיות וחיזונית ● להפוך לאנשים פנימיים ● הכל צפוי והרשות נתונה ● ?אז הבורא לא מתערב ● ?הכל לטובה ● שורש הבחירה ● אני ● אחד ● להידמות לבורא ● הנתינה ● מלה טובה ● להיות כלי ● הבורא לא צריך כלום ● שכר ועונש ● לפחד מהגיהנום ● ?מהות האושר ● השלמת חסרונות ● אוספים ניצוצות קדושה ● איך אפשר לאכול חזיר כשר ● ?מהו מעמד האשה ביהדות ● ?עליות וירידות ● הגאולה

פרק ז' - הדרך אל האמונה

● מציאות ● לצאת מהבעיות ● להביא את האמונה לחיי היום יום ● בזיעת אפך ● רופא כל בשר ● העיקר הבריאות ● כמה השתדלות ● ?מוציאים את הקנאה ● ילדים זה שמחה ● ענווה ● לראות נסים ● בעזרת השם ● פוליטיקה ● להבין את המצב בעולם ● יש גב ● ?צבא ● שנאת חינם או בצדק ● ?אין לנו מים לבזבז ● חוק מרפי ● בלי עין הרע ● ...כשפים ● מזל ● תמים תהיה

פרק ח' - מוציאים את הבעיות מהחיים

● מה בכלל גורם לבעיות שלנו ● ?חוסר מודעות ● ניסיונות ● איתותים ● מידה כנגד מידה ● בריחה ● צדיק ורע לו ● כחוט השערה ● ליישב את הסתירה בין הרגש והשכל ● פתחו לי פתח ● תשובה ● תשובה מאהבה ● הרחמים שבדין ● להבין מהו אושר אמתי ● הגבלות גשמיות

פרק ט' - הדברים שעלולים להפיל אותנו

● עצלות ● ייאוש ● שכר מצווה - מצווה ● חיים מתוך הרגל ושגרה ● אבל גם אחרים לא משתנים ● ...אבל זה האופי שלי ● זורמים ● החלטה שלנו ● ?כל מה שהעדפנו לא לדעת על טלוויזיה ● ...התאהבות באשליות ● והרי החדשות ● הסקרנות הרגה את החתול ● שאלות ● לשקר לעצמנו ● השם יסלח לי ● מחכים למשיח ● ...לא לחכות להרגיש שלמים ● העיקר הכוונה ● שינויים אטיים ● לקבוע סייג ● שוב דיכאון ● אבל טוב לי ● !להבין את יצר הרע ● להתמקד בעיקר ● לברוח מהפתרונות הקלים ● לא לבחור בדרך הנוצצת ● הכל או כלום ● להתחיל ממה שקל ● לשם שמיים ● סדר עדיפויות ● טמטום הלב ● להסתכל על הדת ולא על הדתיים ● אני אחזור בתשובה כש ● ...כוחי ועוצם ידי ● אל תאמין בעצמך ● לעשות יותר, לדבר פחות

פרק י' - עצות מעשיות

• איך מיישמים את הכל • ?לחשוב • לשאול את עצמנו האם זו הדרך • לא?
להילחץ • צריך גם קצת פחד • הכנעה • לאסוף יהלומים • לעשות מצוות עם חיוך ועבירות
בדמעה • קצת עידוד שלא לשמה • ללמוד • דעת • ליצור סביבה ושגרה חדשים • משנים
את הרצון • הארות • סולם יעקב • לגייר את היצר הרע • עקשנות • לאט ומהר • טיפול
שורש • לחזור בתשובה • תפיסה חדשה • לא לחיות בשני עולמות • לשמוח • להתפלל

מלות סיום

הסכמה

בשם יי אלהים אלהינו, אמן, אמן, אמן

הרב רחל נחמיה
Rabbi Rachael Nakhumy
Rabbi of "Eretz Netz-Tzura" Community
and Chief Rabbi of "Eretz Netz-Tzura" Kotel

רב רחל נחמיה
Rabbi Rachael Nakhumy
Rabbi of "Eretz Netz-Tzura" Community
and Chief Rabbi of "Eretz Netz-Tzura" Kotel

לכל מה יהיה
העני לאורם ספור מה יהיה כי יהיה נאמן
(היני) כפינו שללו. יתנו קומנו להפני
ומצו לאם שנים, ליידיה כבוד ה' הולל,
ויני כפי חללו קולנו חזק האנוס
וכיילא ומקד אל חדר שאני מוצל
למר ידו חדר שאני מלמן...
תמיד האנו ני לילנו וזכ קמו ליכדו.
'מחשב אל האנו...'
טלוח בדיבה, חכר היול כי יסוד גינינו
חולץ לנפול יאר הידיה כפולר לכו
אמרי וצפ לייכס ופולר הינואר ופולר
הא וכל בני יולר הידיה.

אני - אליו, נכחו
ועודו.
בשם יי אלהים אלהינו
אמן

הקדמה

חשבתם פעם על חוסר ההיגיון העצום שנמצא בחיינו? מרוב שהתרגלנו לשגרת החיים, אנו מבצעים פעולות שונות בצורה אוטומטית מבלי להבחין שהן סותרות את כל משמעות החיים שלנו. האדם הממוצע הפסיק לחשוב על כל צעד שהוא עושה והעביר את השליטה לידי ההרגל. בספר הזה ננסה בסייעתא דשמיא להביא את עצמנו למודעות, כך שננסה להתחיל לחשוב ולהתבונן על הדברים במקום לקבל את הכל כמובן מאליו. עיקר העבודה והתרגול שיוכלו להביא אותנו למצוא את האמת בחיינו הם המחשבה וההתבוננות על הדברים. ככל שננסה להתבונן לעומקם של דברים מתוך ניתוח והבנה של פנימיותם, כך נוכל

להשתחרר ממיתוסים ושקרים שכובלים אותנו לחיות חיים חסרים ללא מודעות פשוט כי כך כולם עושים ואף אחד לא טורח לשאול שאלות.

אנשים רבים עוברים את כל החיים שלהם בלי לשאול שאלה אחת פשוטה ובסיסית: "בשביל מה אנחנו חיים?". אמנם היום כבר קיימת יותר מודעות לרוחניות ופנימיות החיים וחלקנו בשלב כלשהו בחיים אולי שואלים את השאלה, אבל מעטים הם אלו המקבלים תשובות אמתיות ומספקות. בדפים אלו, ננסה להביא דרך אפשרית ומעשית שתוביל אותנו אל האמת. רוב הדברים מובאים בדרך הגיונית ונתפסת של התבוננות על החיים, היגיון והסקת מסקנות, עם הרבה דוגמאות מסביב כך שנוכל לצייר את הדברים בשכלנו. הדברים לא יהיו חדשים או מסובכים להבנה, אלא הדברים שחולפים אל מול עינינו בכל יום ופשוט לא עצרנו כדי להתבונן בהם. לא צריך להאמין לשום דבר שכתוב כאן, הדברים מובאים כהכוונה וכחומר למחשבה כך שכל אדם יוכל להתבונן על הדברים בעצמו ולגלות מתוך הפנימיות שלו את האמת.

האמת השלמה כבר נמצאת בתוכנו, אבל היא מלאה באבק שמטשטש את ראייתנו וגורם לנו לראות דברים שקריים שלא באמת קיימים. הדרך הטובה ביותר להגיע אל אותה האמת היא להתבונן על הדברים בתוכנו, לעצור את כל טרדות העולם למספר דקות ולחשוב על החיים שלנו לעומק. ברגע שעושים זאת בקביעות ניתן להגיע לתובנות עצומות. הספר רק מספק רעיונות למחשבה לרגעים הללו. אמנם ניתן למצוא בו גם תשובות, אך מה שחשוב יותר הוא למצוא את השאלות המתאימות שיביאו לנו את הרצון להתפתח ולהתקרב לאמת. מספיק שרק נתרגל לשאול שאלות ונבין שאנו צריכים לחשוב על חיינו בצורה רצינית יותר כדי להתקדם ולהתעלות.

זכרו שגם אם נדע את האמת, אבל נמשיך בחיינו כרגיל, זה לא ייתן לנו דבר. כדי שזה באמת יועיל, כדאי לקחת את התובנות וההארות שאליהן נגיע, להתמקד בהן ולפתח אותן עוד יותר עד שיהיו לחלק בלתי נפרד מחיינו. תמיד כדאי לחשוב כיצד נוכל ליישם את הדברים והרעיונות הללו בחיי יום שלנו. זה לא מספיק לדעת דברים בשכל ולהתנהג בצורה הפוכה לגמרי, שהרי אלו חיי שקר. אנו צריכים לחשוב איך לשלב את האמת בפעולות הקטנות שאנו עושים כך שלא רק נבין את האמת, אלא נוכל לחיות אותה ולהרגיש אותה. כדי להגיע לכך אנו חייבים את רגעי השקט והשלווה עם עצמנו, רק לחשוב ולהתבונן עמוק על עצמנו ועל החיים. ברגע שאנו עסוקים מדי מכדי לחשוב, אנחנו עושים דברים בצורה אוטומטית, ללא כל חשיבה, ונוצר מצב שאנו עושים את אותם הדברים שעשינו אתמול, פשוט כי התרגלנו לכך. רוב אנשי העולם אינם חושבים על כל פעולה קטנה שלהם, וכך נותנים את השליטה למצב אוטומטי שקובע בצורה אקראית את המחשבות, הרגשות והפעולות בחייהם. כדי להיות בשליטה על חיינו, אנו מוכרחים להתבונן בהם

ולפתח את הדרך שלנו אל המקום אליו אנו רוצים להגיע.

מוטיבציה

לפני קריאת החומר בספר, חשוב לקבל מוטיבציה לשינוי וצמיחה. הרצון הוא זה שנותן לנו את הכוח להבין את הדברים לעומקם ולפעול לשינוי. ללא הרצון הזה, ניתן לקרוא ספרים שלמים בעיון ולא להבין מהם דבר. אנחנו קולטים בחושים שלנו מידע רב בכל רגע, אבל רק מעט מהמידע הזה חודר לתוכנו ומשפיע עלינו. אותו מידע מועט הוא זה שהיה לנו רצון מיוחד לקבל אותו.

בהימצאות באותה סיטואציה בדיוק, אדם רעב יחשוב על אוכל בעוד שאדם שבע יחשוב על דברים אחרים. אותו אדם רעב ייהנה מהאוכל וירצה לקבל אותו בזמן שהשבע לא ירצה לגעת אפילו במטעמים הכי יקרים. הדבר היחיד ששונה אצל אנשים אלו הוא הרצון לאכול. גם אם יביאו לאותו אדם שבע אוכל מהודר ובשפע, הוא לא יתעניין בו כלל. לכן חשוב להכניס את הרצון לדעת לפני קבלת הידע, כך שנהיה רעבים לאותו ידע. אם נרגיש שבעים, יהיה לנו מאוד קשה לקבל את הידע אותו אנו כלל לא מחפשים. האמת לא מגיעה סתם כך, מוכרחים לחפש את האמת כדי למצוא אותה.

דבר נוסף אליו צריך לשים לב הוא הרצון והיכולת לקבל. האדם מטבעו נוטה לגבש לעצמו עמדה מסוימת במהלך חייו. כאשר מלמדים אותו משהו שונה ממה שהכיר, הנטייה הטבעית היא לשלול את כל הלימוד החדש, לדבוק בעמדתו ולהתווכח עם כל רעיון חדש שעולה. אם נשים לב, נוכל לראות שאפילו המדעים המתקדמים ואף המתמטיקה המדויקת, כולם מתבססים על השערות והנחות יסוד עליהן ניתן להתווכח בלי סוף. אדם שרוצה לשלול משהו שלא נוח לו אתו או שהוא לא מוצא חן בעיניו יוכל לעשות זאת בקלות. השאלה שאנו צריכים לשאול את עצמנו היא האם אנו מתווכחים מתוך רצון נקי לדעת את האמת? או שמא אנחנו מתווכחים כדי שנוכל לשלול את הדברים ולהישאר "צודקים" כביכול, וכך יהיה לנו נוח בטעות שלנו? הוויכוח עצמו יכול להיות מועיל וטוב כאשר עושים זאת לצורך, אך להתווכח רק על מנת לא לקבל דברים חדשים כדי שנוכל להמשיך לחיות בשקר המתוק שאליה התרגלנו זה בוודאי דבר שצריך לשלול. צריך לדעת שכדי ללמוד משהו בצורה טובה צריך שיהיה לנו הרצון לדעת ולקבל. פעמים רבות האדם מנסה להיות צודק ולבטל את כל מה שמתנגש עם הנוחות

שלו, גם אם זה בא על חשבון ההיגיון הבריא. ראוי להשתדל לבטל את הנגיעות האישיות ואת המטען האישי שלנו, כדי שנתקרב לאובייקטיביות ככל שנוכל. כך נוכל לחפש את התשובות האמתיות ולא רק את התשובות שאנו רוצים לשמוע.

כדי לשפר את המוטיבציה לדברים הללו, צריך רק לשאול את עצמנו מה אנו באמת מחפשים? האם אנו מחפשים את האושר? האם אנו מחפשים להשלים את החסרונות בחיינו? האם אנו מחפשים את הטעם והמשמעות בחיים? האם אנו רוצים לחיות על פי האמת בדרך לתכלית האמתית? האם אנו רוצים לדעת את סודות החיים? להבין מהי המציאות שמעבר למה שאנו רואים? אם נשאל את השאלות הנכונות והמתאימות לנו ונחשוב עליהן מעט, הרצון והמוטיבציה כבר יגיעו לבד.

פרק א' - אנחנו רק חושבים שאנחנו יודעים...

ראשית כל בחיפושינו אחר האמת, עלינו להיפטר מכל המוסכמות החברתיות שאנו מכירים היום. בנוסף, אנו צריכים להבין את היכולות והכלים שיש לנו כדי להגיע לתובנות בצורה אמתית ונכונה. הדברים כאן יתנו לנו פרופורציות על המקום בו אנו נמצאים ורמת ההשגה בה נוכל לתפוס את הדברים. כמו כן, ברגע שנצליח להסיר את המוסכמות החברתיות וההרגלים שאנו שקועים בהם, זה יעורר אותנו לשאול שאלות על כל דבר שקורה, גם אם זה נראה לנו דבר קטן ולא חשוב. ברגע שנתעורר לשאול שאלות, זה ייתן לנו את המוטיבציה הרצויה כדי לקבל את התשובות ובכך להגיע לאמת. הרי ברגע שלאדם אין שאלות על החיים והוא פשוט מקבל אותם כמו שהם ולומד להתרגל, להסתגל וללכת על פי המקובל בחברה בה הוא נמצא, אז גם אם התשובות יגיעו עד אליו מוגשות במגש של כסף, הוא לא יטרח להתייחס אליהן. השאלות והסקרנות הן אלו שנותנות את העניין והרצון להגיע לתשובות ולהכרה ברזי החיים בדרך אל האמת.

מטבעו של האדם, הוא בטוח שהוא יודע מה טוב לו וכך כל מה שהוא לא מכיר בתור מציאות כלל לא קיים מבחינתו. תנסו לחשוב מה למשל הייתם חושבים אם היו אומרים לכם שיש אנשים שיודעים לעוף? כמו שאנחנו יכולים להפעיל שרירים מסוימים כדי ללכת, כך הם מפעילים את השרירים הנכונים כדי לעוף. בוודאי שכולנו היינו מיד שוללים את הסברה הזו. אמנם זה באמת נשמע דמיוני, אך זה רק משום שאנו לא

מכירים מציאות כזו בה אנשים עפים. למעשה אם נחשוב על כך לעומק, מבלי להתייחס למה שאנו מכירים מהשגרה, למה שזה לא יהיה אפשרי? עצם העובדה שאנחנו לא מכירים אנשים שעפים, לא אומרת שזה לא יתכן. אם ציפורים יודעות לעוף וזה נראה לנו הגיוני לחלוטין, אז מדוע אנחנו כל כך מתקשים להאמין שיש איזשהו בן אדם בקצה העולם שיודע לעשות זאת? התשובה היא שפשוט התרגלנו לכך שציפורים כן עפות ואנשים לא. אילו היינו מתרגלים למציאות שונה בה אנשים עפים וציפורים הולכות ברגליהן זה היה נראה לנו טבעי לגמרי.

מה היו אומרים לפני אלפי שנים אם היינו מספרים להם על המושג "מטוס"? האם מישהו היה מאמין לנו? הרי כולם היו חושבים שאיבדנו את שפיותנו. כך באמת חשבו על האחים שהמציאו את המטוס, אך האמת היא שהם האמינו ברעיון כלשהו, וכך הפכו אותו למציאות. אולי בדיוק כמו שפעם לא האמינו להרבה דברים שהיום אנו יודעים ומכירים, כך אנחנו לא מאמינים עכשיו לדברים שיתכן ובעתיד נגלה שהם מציאותיים.

רק 5 חושים

העולם שאנחנו מכירים נתפס על ידי החושים שלנו. כלומר, כל מה שאנחנו יודעים וחושבים עליו, הגיע אלינו דרך החושים, וכל מה שלא יכול להגיע דרך החושים - אנחנו לא מכירים. האם מישהו פעם הצליח לשמוע את הצלילים הגבוהים שכל כך מקפיצים כלבים? תשרקו במשרוקית מיוחדת לכלבים ככל שתמצאו וזה לא ישנה דבר. האוזן האנושית פשוט לא קולטת את התדר הזה. זה בוודאי לא אומר שזה לא קיים, אלא שפשוט אין לנו את הכלים המתאימים לתפוס את המציאות הזו. כמו כן, האם מישהו פעם ראה אוויר? נכון שאנחנו יודעים שזה קיים בעזרת ניסויים מדעיים וכו', אבל אף פעם לא ראינו, שמענו או הרגשנו אותו. אתם יכולים להגיד "אבל ברור שאני מרגיש את האוויר, הרי אני נושם אותו..." אבל למעשה אם לא היו חוקרים את הנושא ומלמדים אותנו, לא היה לנו מושג שהוא קיים. אילו לא היינו יכולים להשוות אותו לריק ולהבין שאלו דברים שונים, היינו בטוחים שהאוויר הוא כלום. בנוסף, אף אחד מאיתנו אינו יכול לראות בעזרת עינינו את הנוף הנמצא בקצה השני של העולם. הראייה שלנו מוגבלת ורק באמצעות כלים מתקדמים כמו לוויינים ומצלמות ניתן לקלוט דברים הנמצאים מחוץ לטווח שלנו. כמו כן אף אחד גם לא קלט אף פעם בעזרת המוח שלו רשת רדיו כלשהי. צריך בשביל זה מקלט רדיו שיתרגם את הגלים שקיימים ממש מולנו לשפה שנוכל לזהות. אז אולי אנחנו זקוקים לעוד כמה מקלטים כדי לתפוס את העולם בצורה טובה יותר, ולא על ידי חמישה חושים בלבד. אולי יש עוד דברים בעולם שאנו לא מסוגלים לתפוס

בעזרת החושים שלנו ועדיין לא הצליחו לחקור או לגלות אותם. אולי יש דברים שלעולם לא יצליחו לגלות בגלל המוגבלויות שלנו.

חשבתם פעם איך נתפס העולם אצל אדם עיוור או חירש? תנסו להסביר לאדם עיוור מלידה איך זה לראות דברים. הוא לעולם לא יוכל להבין את זה ולא חשוב כמה הסברים טובים ניתן לו. מעבר לכך, אם למשל כל האנשים בעולם היו עיוורים, לעולם לא היינו מנחשים שיתכן וקיים משהו כזה שנקרא "לראות", ובוודאי שלא היינו מסוגלים לדמיין את זה. במציאות שלנו אפילו עיוור מלידה יודע שקיים משהו כזה שנקרא לראות. אמנם הוא לא יכול להבין מה זה חוש הראייה, אבל הוא לפחות מבין שזה קיים. אילו המציאות הייתה שכולנו עיוורים, לא היינו אפילו יודעים שזה קיים כי לא היה מי שיספר לנו על זה. אם בכל זאת היה מגיע מישהו ומספר לנו שישנם אנשים בעלי חוש ראייה מפותח המסוגלים לראות לא היינו מבינים כלל על מה הוא מדבר, וגם אם כן היינו מגיעים לאיזושהי הבנה מעטה, היינו בטוחים לעצמנו שהוא משוגע עם דמיון מפותח. אבל אולי באותו אופן קיים עוד איזשהו חוש שאנחנו לא מכירים? אולי עוד הרבה חושים? אולי אינסוף חושים? יכול להיות שכמו במציאות של אנשים עיוורים שלא יבינו מה זה לראות ולא מעלים על דעתם אפילו בדמיון הפרוע שלהם שיש בכלל דבר כזה, כך במציאות שלנו אנחנו לא יודעים על חושים אחרים שלא קיימים בנו ולכן אנחנו קולטים את העולם בצורה מעוותת ללא החושים הללו. עיוור צבעים שלא מבחין בין כחול לירוק למשל, לא יוכל להבין מה ההבדל ביניהם. אז מי אמר שהצבעים שאנו מכירים הם היחידים שקיימים? אולי יתכן וקיימים עוד מיליוני צבעים שאנו לא מצליחים לקלוט ובשבילנו הם נראים

דמיון

אפילו הדמיון הפרוע וחסר הגבולות שלנו הוא בעצם מאוד מוגבל. הרי אנחנו מדמיינים רק בגבולות הדברים שאנו מכירים. אף אחד לא יכול לדמיין דברים שאינם מבוססים על מה שאנו מכירים מהעולם. אמנם זה מובן שאנו יכולים לדמיין דברים לא מציאותיים כמו נחש מעופף או עולמות קסומים מתחת למים. אבל כל זה רק בגלל שאנו יודעים מה זה נחש, מה זה מעופף, מה זה עולם ומה זה מים. גם הדמיונות המטורפים ביותר מורכבים מדברים שאנו מכירים מהעולם הזה שלנו. כשאנו מדמיינים חייזרים, אז הם כמונו רק בצבע ירוק ועם קרניים. כשמדמיינים מלאכים, אז הם אנשים עם הילה וכנפיים. אף אחד לא יכול לדמיין דברים חדשים לגמרי שהוא לא מכיר מהעולם סביבו. לכן זה שכיח שאנו חולמים על דברים לא הגיוניים, שכן החלום הוא באמת חסר גבולות, ואמנם אנחנו זוכרים חלקים מהחלום, אבל לא מצליחים להיזכר בכל מיני פרטים מוזרים שהיו שם. העניין הוא שאותם פרטים

הם לא פעם דברים הנמצאים מעבר להבנה ולמציאות שלנו בעולם הזה, ולכן אין באפשרותנו לדמיין אותם לאחר שאנו מתעוררים.

הכל יחסי

גם הדברים שאנו כן קולטים בעזרת החושים שלנו, הם רק דברים שאינם נשארים קבועים. האוויר למשל לא היה מתגלה אילו לא היה קיים משהו שונה ממנו - הריק. בעצם בזכות ה"אין" אנחנו מצליחים לקלוט את ה"יש". אילו לא היה חושך, לא היינו יכולים להבין מה זה אור. אמנם ניתן לגלות את מקור האור (השמש או המנורה), אך לאור עצמו אין ממשות שניתנת לתפיסה. נסו לדמיין שכל החיים שלנו, היו מצב תאורה אחד מתמשך, אין יותר אור ופחות אור, אלא עצמה מסוימת שאינה משתנה לעולם. בצורה שכזו לא ניתן היה להגדיר או להבין את המושג אור. כשאנו אומרים "אור" אנחנו בעצם מתכוונים למשהו יחסי לחושך. הרבה אור זה פחות חושך ממה שבד"כ אנחנו רגילים אליו. השוני הוא זה שמאפשר לנו לקלוט את הדברים.

על אותו קו, אילו לא היה רע, לא היינו יכולים להבין מה זה טוב. לפעמים אנו מכניסים אדם מסוים לקטגוריה של "טוב" או "רע". כולם יסכימו למשל שרוצח הוא אדם רע. אבל מי קבע שהוא באמת רע? האם גם בני משפחתו חושבים עליו שהוא רע? אילו כל בני האדם היו מתנהגים כמוהו, האם עדיין היינו חושבים עליו כרע? הרי זה ברור שלא. צריך להבין שרק בגלל שיש אחרים שנבדלים ממנו, אותם אנו מחשיבים כטובים יותר, אז אנחנו תופסים אותו בתור רע בהשוואה לכל השאר.

האם מישהו חשב פעם על אדם שאוכל שניצל כאדם רע? הרי יש כאן אכזריות ברציחת בעלי חיים ואכילתם. רק שכאן כולם עושים את זה וכבר התרגלנו. אבל אם תשאלו אדם צמחוני, הוא בהחלט יגיד לכם שזה לא מעשה טוב שאנו עושים. ואם כולם היו צמחונים ורק אדם אחד היה אוכל בשר, קרוב לוודאי שהוא היה מקוטלג כאכזרי ביותר, בדומה לקניבלים ולרוצחים למיניהם. אם אדם יתעלל בחתול או כלב ברחוב, נחשיב את המעשה כרע. אך אם אדם יתעלל בצורה דומה ביתוש או מקק, זה יראה לנו טבעי והוגן. זה לא שאנו באמת חקרנו ומצאנו את ההבדלים בין הרגשות של כל אחד מבעלי החיים הללו, אלא שפשוט אלו הדברים שנוחים לנו ושאליהם התרגלנו.

אף אחד מאיתנו לא הופך לשמח פתאום באמצע טיול ברחוב, משום שהוא יכול ללכת. אבל ודאי שנשמח עד לאין שיעור אם נראה את הילד הקטן שלנו פתאום לומד ללכת, או אדם נכה שמצליח לקום מכיסא הגלגלים. בעצם רק כאשר יש שינוי, אנחנו מרגישים אותו. אם אתמול ידענו ללכת וגם היום אנחנו יודעים, אז זה לא עניין רציני ואנו כבר

רגילים לכך. אבל אם אתמול לא ידענו, אז זה הופך להיות משהו גדול הרבה יותר, פשוט בגלל שלא התרגלנו לזה ואנו מרגישים שינוי. הקביעות ללא שינוי בלתי ניתנת לתפיסה אצלנו. כל מושג וידע שאנחנו מכירים היום, הוא משהו משתנה ויחסי, שאילו היה קבוע, לא היינו מצליחים לתפוס ולהבין אותו.

הדברים שאנו פשוט "יודעים"

כל אחד יודע שיש דברים שאנחנו פשוט יודעים. לא צריך להסביר לנו עליהם הרבה וניתן לתפוס אותם גם בלי ללמוד יותר מדי, זה פשוט טבוע בנו. אסור לרצוח למשל. אנשים לא שפויים בנפשם יכולים לרצוח, אבל כל עוד הבן אדם שפוי זה לא יקרה. זה משהו שכל אחד מאיתנו יודע בוודאות. אבל רגע... מי קובע מי שפוי ומי לא? הולכים לפי הרוב? לפי הפסיכולוגים והפסיכיאטרים? לפי חוקי המדינה? אולי כולנו בעצם לא שפויים ואף אחד לא מבין את זה כי גם כל שאר העולם לא שפוי? פשוט לראות שישנם חילוקי דעות רבים בכל תחום שניקח. מה שאומר שגם הדברים שנראים לנו כפשוטים ומובנים מאליהם, עלולים להצטייר בצורה שונה אצל אחרים. (וגם הם יהיו בטוחים ב-100% שהם צודקים בדיוק כמונו...)

אם נשפוט אדם כמו היטלר למשל, נגלה שהוא היה אדם משכיל מאוד, עלה לשלטון בגלל שבחרו בו בצורה דמוקרטית ועם שלם העריץ אותו מאוד. אם הייתם שואלים באותה תקופה, חצי עולם היה עונה לכם שצריך לרצוח את כל היהודים (וגם היום המצב לא רחוק מכך). אז מה נאמר עכשיו? שחצי עולם לא שפוי? שחצי עולם קיבל שכל מעוות ורק אנחנו קיבלנו אותו בצורה ישרה לגמרי? שחצי עולם טועה בתפיסה, אבל אנחנו בוודאות צודקים? לא ניתן לסמוך על עצמנו כאשר אנו מנסים למצוא את האמת. אנו מוכרחים לחקור כל דבר ודבר לעומק כדי להגיע לאיזושהי תפיסה שתתקרב לאותה האמת. גם הדברים שנראים לנו ברורים כשמש, עלולים להיות רחוקים מאוד מכך.

גם אם הצלחנו להגיע למסקנה שלרצוח זה באמת משהו שאסור לעשות, האם זה תמיד יהיה אסור? מה נאמר אם ייתנו לנו כאן ועכשיו את אותו היטלר לידיים שלנו בדיוק ברגע שהוא רוצה להתחיל בהשמדת העם היהודי, וייתנו לנו לבחור אם להרוג אותו או לתת לו לחיות, כאשר אנחנו יודעים בוודאות מה יקרה אם ניתן לו לחיות...? האם עדיין נסתכל על זה בתור רצח? או שכעת זה הפך להיות "להרוג" ולא "לרצוח"? ואם כאן זה בסדר, אז איפה בדיוק נמצא הגבול? לאדם שרצח מגיע עונש מוות? אם תשאלו את אשתו, הוריו וילדיו, קרוב לוודאי שהתשובה תהיה לא, אבל מה אם תשאלו את הוריו, אשתו וילדיו של האדם הנרצח? כאן כבר

התשובה תהיה שונה. ואם כן מגיע לו עונש מוות, אז מה עם אדם שסייע לרצח? האם הגבול הוא כל כך פשוט שבעזרת הסתמכות על המוח אתו נולדנו ועל הסביבה שהעשירה אותו אנו יכולים להחליט בקלות אם לתת לאדם לחיות או למות?

כל מה שמתחולל בתוכנו הוא סובייקטיבי. אנחנו לא חושבים כמו אנשים אחרים. עם זאת, ניתן להבחין שאנו מחולקים לקבוצות רבות. אנחנו חושבים בצורה טיפה שונה מהחברים שלנו, אבל בצורה לגמרי שונה מאנשים שאנחנו לא מכירים בעיר אחרת, ובצורה הרבה הרבה יותר שונה מאיזה שבט אפריקאי שאף פעם לא שמענו עליו. ברגע שיש אינטראקציה בתוך קבוצת אנשים, הם משפיעים אחד על השני. ברגע שאנו שייכים לקבוצה מסוימת, אנחנו מאוד מושפעים ממנה. זאת משום שאנו מנסים להשתייך ככל שניתן לחברה ולא לחיות לבד. הדבר מצביע על כך שאפילו הדעות האישיות שלנו, הן רחוקות מלהיות שלנו.

כל הידע שלנו נובע מדברים בהם אנו מאמינים בצורה סובייקטיבית. ההורים שלנו לימדו אותנו דברים, הגננות בגן הוסיפו ידע, בתי ספר, סביבה, תקשורת ושאר גורמים הוסיפו עוד ועוד עד שהגענו למקום שלנו היום. אבל כל מה שאנו יודעים נובע מכך שאנו סומכים על הגורמים שהעבירו לנו את אותו הידע. סומכים עליהם שהם ידעו בעצמם את הדברים בצורה מדויקת לפני שהעבירו לנו. סומכים עליהם שהם לא שיקרו לנו. סומכים עליהם שהם לא היו קצת עייפים או מבולבלים והוסיפו מלה או שתיים לא במקום. כאשר רבים עושים דברים דומים, זה מחזק אצלנו את העובדה שכעת זה חייב להיות נכון, כי לא ייתכן שכולם טועים. אבל זה הכל שמועות. אז איך אנו יכולים לקרוא למשהו כל כך סובייקטיבי שאנו מקבלים מהסביבה בשם "ידע"? הרי אם נקרא בעיתון על איזשהו מחקר שגילה תוצאות מרעישות, מיד נדע שזוהי האמת מבלי לפקפק בכך. אבל המידע המועבר תלוי בכל כך הרבה גורמים, החל מהחוקרים עצמם שספק אם עשו מחקר מדויק ולקחו את כל הגורמים האפשריים בחשבון, דרך מי שרצה לפרסם זאת וספק אם לא שינה דברים כדי למכור לנו, ועד לאחראיים על ההדפסה שספק אם לא טעו במה שנכתב שם.

אנחנו משוחדים

כולנו בטוחים שאנחנו מתנהגים, מתלבשים, מדברים ועושים את הכל בדיוק איך שאנחנו רוצים. זה הרי ממש חלק מהאופי שלנו. כך אנחנו אוהבים את זה. אך אם נתבונן כ-10 שנים אחורה בזמן, נגלה שאהבנו דברים שונים לגמרי ממה שהיום. אפילו אותו "אופיי" שנראה לנו חקוק אצלנו היה שונה. הרגשות, המחשבות, הפעולות וכל מה שהיה חלק מאיתנו אז, השתנה כמעט לחלוטין היום. אז איך אפשר לחשוב שזה

חלק מאיתנו? הרי אם זה ניתן לשינוי, אז זה הופך להיות סוג של אופנה, ואז בוודאי שזה לא אנחנו.

אם ניקח קבוצת אוכלוסיה מסוימת, נגלה שיש דמיון אצל רובם בצורת הלבוש, ההתנהגות, הדיבור, מקומות הבילוי וכל שאר הדברים הקשורים אליהם. אם ניקח אוכלוסיה בארץ אחרת נגלה שהכול שונה מכאן, אבל מצד שני גם הם דומים אחד לשני בינם לבין עצמם. אם נתחיל לטייל בזמן, נגלה שפעם היו תסרוקות שונות, לבוש שונה והכל שונה. אבל מצד שני כמעט כולם היו דומים אחד לשני באותה תקופה עצמה. העניין הוא פשוט: אנחנו מושפעים מהסביבה ומבטלים את עצמנו כמעט לחלוטין ברמה שאנחנו לא יודעים עליה אפילו. רוב ההשפעה היא מתת המודע וכך בזמן שזה קורה, אנחנו כלל לא מרגישים. הפרסומות בטלוויזיה, הסרטים, הקליפים, החברים וכלל החברה הם מביאים לנו את האופנה של השנה. הם הגורמים לנו לחשוב ולהרגיש את רוב מה שאנחנו חושבים ומרגישים. הם קובעים לנו איך נרצה להתנהג. הם מחליטים את ההחלטות בשבילנו. כולנו יודעים למשל שילד לא צריך לראות יותר מדי טלוויזיה כי ההשפעה היא שלילית. אבל מה איתנו? האם אנחנו מבינים שגם עלינו ההשפעה היא שלילית? אמנם אנחנו בטוחים שאנחנו חסינים, אבל למעשה זה גם מה שהילדים חושבים כשאנחנו אומרים להם שלהם זה אסור. מסתבר שגם את עצמנו אנחנו צריכים לחנך. אנחנו עוברים שטיפת מוח רצינית מהחברה בלי להרגיש את זה בכלל.

הרגלים

כוח נוסף שפועל לרעתנו בתהליך קבלת ההחלטות ה"עצמאיי" שלנו, הוא ההרגל. לכל אחד מאיתנו למשל יש כרגע משהו שהוא נורא רוצה להשיג וכל אחד בטוח שזה מה שיסדר לו את החיים. אם נתבונן בזמנים שכבר חלפו להם, אנחנו נגלה שהרגשנו את אותה ההרגשה בדיוק בעבר, רק שאותו עניין שרצינו להשיג היה אחר. אבל מה קרה בכל אותם פעמים שכן השגנו את מה שרצינו בסופו של דבר? המחשב שכל כך חיכינו לו, הצעצוע שהילד לא עצם עין מציפייה אליו, החתונה שלנו, הילדים, תקופות שהיינו מוכנים להישבע שאם נעבור אותם הכל יהיה ורוד... אז עברנו, קיבלנו את מה שרצינו, ומה עכשיו...? מתרגלים, ועוברים לשיגעון הבא.

תחשבו על כל הדברים שרציתם פעם ובסופו של דבר השגתם אותם. האם גם היום אנחנו כל כך אסירי תודה עליהם? הרי היום הכל רגיל... גם הבוקר השמש זרחה? טוב זה לא חכמה... זה רגיל. טיפות גשם? רוח? פריחת צמחים? כוח משיכה? חמצן? האם באמת כל הדברים הללו הם כל כך שגרתיים שאנחנו אפילו לא עוצרים לשנייה לחשוב שיש פה משהו

מעבר? איך ייתכן שאף אחד לא עוצר לחשוב על כך שילדים חדשים נולדים בעולם בכל רגע, ואנחנו לא אלו שיוצרים אותם? הרי אנחנו לא באמת יושבים ומתכננים, בונים, מכניסים תכונות, קונים זוג עיניים כדי להרכיב להם אותם, מרכיבים את מערכות הגוף... הכל נהיה לבד. הכל שגרתני. הרי התרגלנו אל כל הדברים האלו. רק במקרים קיצוניים שקורים, לא עלינו, כשיש משהו שעוצר את חוקי הטבע לרעתנו, אנחנו מבינים שצריך להעריך את כל מה שיש מסביבנו. אדם בכיסא גלגלים למשל, ידע להעריך טוב מאוד את מה שאנחנו ממוזמן כבר התרגלנו אליו.

רצון

לכולנו רצונות שונים ומגוונים שמסנוורים את עינינו ומרחיקים אותנו מדרך האמת. כשמישהו רוצה לדעת את האמת, הוא מדמיין תמונה בראש של אותה האמת הרבה לפני כן. הוא יודע מה הוא רוצה לשמוע וכל דבר אחר לא יתיישב לו טוב. אדם שרוצה לאכול בורקס באמצע דיאטה מסוגל לשכנע את עצמו שזה יעשה לו טוב וייתן לו כוח להמשיך את הדיאטה בצורה חזקה יותר. ניתן לשנות ולעוות את כל העולם בתפיסה שלנו כי זה העולם שנוח לנו להיות בו. צריך לזכור ששום דבר הוא לא חד משמעי וכל דבר ניתן לפירוש מוטעה מצידנו. כשאנו רוצים משהו, הרצון שלנו מעורר אותנו מכל החסרונות שבדבר. אותו רצון יכול להיות מזיק ושקרי לפעמים, ובכל זאת נהיה בטוחים שזו אמת טהורה. מהסבר של אדם מסוים, 30 אנשים יבינו 30 דברים שונים. כל אדם מפרש את מה שהוא קולט מהסביבה דרך הרצונות הפרטיים שלו. חשוב לדעת לנטרל את הרצון כמה שאפשר ברגע שאנו מנסים להגיע לנקודת אמת כלשהי. אם אנחנו לא מצליחים לשלוט על הרצון, הרצון שולט בנו.

פרק ב' - בחיפוש אחר האמת

האמת שלי?

כולנו מחפשים את האמת. לצערנו, לא מעט אנשים מחפשים את האמת הפרטית שלהם, ובטוחים שהיא שונה לגמרי מהאמת של שאר האנשים. אם נתבונן על הדברים, נבין שלמשפט הנפוץ "לכל אחד יש את האמת

שלו" אין הרבה משמעות הגיונית. הוא אמנם בהחלט מהווה את הפתרון הקל להיפטר מאנשים עם כיפה ששואלים שאלות מטרידות עליהן אין לנו תשובה אמיתית, אבל מעבר לזה אין בו שום היגיון. אם אדם רוצה לחיות בצורה שהוא רוצה, זו בחירה שלו. אבל מדוע לומר שזאת האמת? הרי זה בדיוק ההפך ממשמעות המלה "אמת". אם האמת שלי והאמת שלך היא לא אותה אחת, אז היא הופכת להיות דעה סובייקטיבית. אמת היא משהו מוחלט, שאין לערער עליו. נכון שיכול להיווצר מצב שכל אחד רואה צדדים שונים של אותה אמת, אבל בסופו של דבר אם נחבר את הכל ביחד, נגיע למשהו אחד ומוחלט. אדם לא יכול לבוא לבית המשפט ולהגיד לשופט "תשמע, לרצוח זה חלק מהאמת שלי..." ולצפות שהוא באמת יסכים עם זה. אמת היא מוחלטת ויחידה. אנשים יכולים לצפף על כוח המשיכה ולומר שהאמת שלהם היא שהם יכולים לרחף, אבל זה לא ישנה את האמת אפילו טיפה, ואותו אדם יצנח אל הקרקע בהזדמנות הראשונה. אדם צריך לדעת שאם הוא סובר שהאמת שלו היא שונה משל אחרים, אז אותה אמת היא בעצם שקר. האמת היא אחת ויחידה, והיא אחידה לכולם.

קיצורים

באופן טבעי אנו נוטים לבחור בדרך הקלה יותר, זאת שנראית טוב יותר, שלא מצריכה מאיתנו מאמץ רב במיוחד. אז כשאנחנו שומעים על איזה גורו שיסדר לנו את החיים, זה קורץ לנו וכולנו רוצים ללכת אליו. כשחברים מציעים לטוס למזרח, אנחנו לא חושבים פעמיים. כשיש אופציה לברוח לאלכוהול, סמים או לכל מקום אחר שנראה לנו נחמד וקל להשגה, לא פעם נקפוץ על המציאה. אבל אפילו לעצמנו אנחנו לא יכולים לשקר כשאנחנו עושים את זה, כולנו יודעים בפנים היטב שזו לא האמת. כדי למצוא את האמת לא צריך לנסוע לשום מקום, לא צריך שום כלי, לא צריך שום כישרונות מיוחדים, למעשה אנחנו לא צריכים בשביל זה שום יכולת גשמית. הדבר היחידי שאנו צריכים הוא הרצון למצוא אותה. אם הרצון הזה קיים, כל מה שצריך זה להתבונן ולשמור על הרצון. האמת כבר תגיע לבד. כמובן שנזדקק גם לסבלנות, משום שלא כדאי לסמוך על קיצורי דרך, ולא לחינם נתנו לנו חיים שלמים בעולם. ברור לכולנו שהרבה יותר מפתה ללכת לאיזשהו מטפל רוחני שיעשה בשבילנו את העבודה מבלי מאמץ מצדנו, מאשר להתחיל תהליך ארוך של צמיחה רוחנית. אך אם הפתרון הוא קל, הוא כנראה רחוק מהאמת. כדי למצוא את האמת צריך לעשות עבודה פנימית מקיפה, דרכה נוכל לצמוח.

הכוונה בדרך

כדי למצוא את האמת אנו צריכים הכוונה. ללא כל עזרה האמת קשה מאוד למציאה. הרי על כל פיסת אמת קטנה אחת, ישנם אינסוף שקרים המנסים להסוות אותה. האמת של השולחן למשל היא אחת בלבד - הוא שולחן. אך שקרים ניתן למצוא בלי סוף: נוכל לומר שהוא כיסא, ארון, חול, שטיח ועוד אינסוף דברים שונים. ישנם הרבה דברים שבקלות ניתן לטעות בהם ללא הכוונה נכונה. ככל שהדברים הופכים למורכבים, שורשיים ורוחניים יותר, כך הם הופכים למוסתרים יותר. בכל זאת אנשים רבים סבורים שהם מסוגלים לדעת את האמת מעצמם גם ללא עזרה. אך ניתן בקלות להבין שכל אדם חושב ומרגיש בצורה שונה, כך שאם מליארדי אנשים בעולם בטוחים שהם יודעים את האמת ושכל השאר טועים, זה רק מראה לנו כמה אנו רחוקים מלדעת אותה. הסיכוי למצוא את אותה אמת יחידה לבדנו הוא הרבה יותר קטן מהסיכוי לזכות בלוטו חמישים פעם ברציפות. כדי להגיע לאמת אנו מוכרחים לקבל הכוונה ממישהו שכבר מצא אותה ורוצה לעזור לנו.

למה בכלל לחפש את האמת?

לפעמים נראה שאולי עדיף לנו דווקא לחיות בשקר במקום להתאמץ למצוא את האמת. הרי מי בכלל מבטיח לנו שהאמת טובה לנו? אולי טוב יותר להמשיך את החיים מבלי להבין אותם, וכך נוכל להמשיך לחיות בהצגה שלנו בצורה נוחה מבלי להתאמץ ומבלי לשנות דבר... אבל האמת היא שאף אחד מאיתנו לא מעוניין לחיות בשקר, וזה לא משנה כמה טוב הוא יהיה. כולנו מעדיפים לחיות את החיים מאשר לשבת בצד ולחלוט על כל מיני דמיונות במשך כל היום.

אף אחד לא היה רוצה להירדם ולהתעורר בעוד עשרות שנים ליום האחרון של חייו ולהבין שבזבז את כל ימיו בשינה, וזה לא משנה כמה החלומות שחלם במשך התקופה הזו היו טובים. בכל בוקר כשאנחנו מתעוררים, אנו מבינים שכל מה שחלמנו הוא רק חלום ודמיון. אנחנו מבינים שאין טעם עכשיו להתאמץ כדי להפוך את החלום לטוב יותר או שמח יותר. אף אחד לא ישקיע את כספו וזמנו כדי להפוך את החלום של מחר לטוב יותר. חלום הוא בסך הכל חלום, הוא לא המציאות בה אנו רוצים להשקיע. אנו רוצים להשיג השגות במציאות, בחיים האמתיים.

אדם יכול לחיות 20 שנה באושר מוחלט ולגלות ביום אחד שכל 20 השנה האלו היו שקר, וברגע שזה קורה 20 שנות האושר לא שוות כלום, אלא נותר רק כאב. ממש כמו אדם שלא עלינו, מגלה לאחר 20 שנות נישואים נהדרות שמהרגע הראשון אשתו לא הייתה נאמנת לו. מאותו רגע, 20 השנים היפות שלו הפכו להיות סיוט אחד גדול שהוא יעשה הכל כדי

לצאת ממנו. הוא חשב שטוב לו, אבל מסתבר שכבר באותו זמן היה לו רע, רק שהוא עדין לא ידע את זה. חשוב יותר לחיות את החיים בצורה אמתית, גם אם זה קשה וכואב לפעמים. עדיף שיהיו מעט קשיים אתם נוכל להתמודד ודרכם נוכל להתעלות ולשפר את חיינו, מאשר לחיות בשקר מתמשך מבלי שום ידיעה מה קורה איתנו.

כשמספרים לאדם שיש לו מחלה כלשהי, הוא בוודאי ירצה לטפל בה. הדבר האחרון שיעלה על דעתו הוא לקחת איזשהו שיקוי פלא שיגרום לו לשכוח שהמחלה קיימת, כך שהוא יוכל להמשיך לחיות רגיל מבלי לדעת שמצבו מחריף מיום ליום.

האינסטינקט של רדיפת האמת טבוע בנו אמנם, אבל לא פעם יש לנו בחירה בין מה שנכון לעשות ובין מה שקל ונוח יותר לעשות, ואנו בוחרים בדרך הקלה. כדאי לזכור את הרצון העז והיתרונות הרבים שיש לאמת להציע לנו, כדי שנהיה מספיק חזקים לבחור בדרך הנכונה והטובה, ולא דווקא הקלה או המושכת יותר.

מתחילים במקורות

כדי להתחיל בחקירה, אנחנו צריכים ללכת אחורה לנקודת ההתחלה. הרי אנחנו לא היינו פה תמיד. הופענו בנקודת זמן מסוימת, ולכן ניתן לדעת שמישהו הביא אותנו לעולם. ניתן לטעות ולחשוב שהורינו הם אלו שבראו אותנו, אך אם באמת נחשוב על זה, נוכל להבין שזה לא ייתכן. איש ואישה אינם יכולים ליצור ישות חדשה בכוחות עצמם. כשאנחנו רוצים ליצור משהו, אנחנו מתכננים כל כך הרבה זמן, עושים את כל החישובים האפשריים, בונים את הבסיס לאט לאט ולאחר תהליך ארוך ומייגע של יצירה אנחנו מגיעים לשלבי הסיום. אז איך זה שאת היצירה הכי מורכבת בעולם - את ילדינו, אנחנו עושים בצורה כל כך מושלמת, בלי להתאמץ בכלל? כל טיפוש יכול להביא ילדים בקלות מבלי לדעת שום דבר לפני כן, מבלי לרכוש חומרים יקרים ומבלי לעמול קשה על היצירה. העולם מראה לנו שיש לנו עזרה רבה מהטבע, כי לבד זה בלתי אפשרי. אבל מה זה בעצם "טבע" בכלל? הרי זה רק שם שנתנו לכל הדברים שקורים בעולם ללא ההתערבות שלנו. התהליכים שמתנהלים להם ללא עזרתנו הם טבע, השאלה מי כן מנהל אותם? מה המהות של אותו טבע? מי עומד מאחוריו? האם הרוח, הגשם, כוחות פיזיקליים או שאר כוחות טבע הם אלו שבראו את הילדים שלנו?

לטבע אין שכל משלו. אם הטבע פועל, זה אומר שמישהו מפעיל אותו. האנושות החליטה שלכוח מסוים שגילו יקראו בשם גרביטציה. אבל מה זה בעצם? מי מפעיל את הכוח הזה? מי החליט שהאופי שלו יהיה דווקא כזה? מי נותן לחומר דליק את הכוח להיות כזה? מי נתן למים את

התכונות שלהם? מי מחליט לאיזה כיוון תנשב הרוח בכל רגע נתון? מי קבע שכדור הארץ יסתובב סביב השמש או סביב עצמו? במלים אחרות, מי בכלל יצר את כל אותו טבע? מאיפה האנרגיה העצומה שיש בעולם כולו? איך זה שאנחנו לא יכולים לבנות צעצוע פשוט שיסתובב מבלי מקור אנרגיה כלשהו, ואנחנו מקבלים את כל תנועת הגלקסיות כמשהו טבעי ומובן שנוצר סתם כך מעצמו?

בכל הדברים המוכרים לנו מהעולם ניתן להבחין שיש מוגבלות מסוימת. הכל מתפקד בהתאם לכללים מסוימים הקרויים בשם "טבע". אבל לא השמש היא זו שיצרה אותנו ולא הגשם או הכוכבים. הם בסך הכל עוד דברים מוגבלים הקיימים בעולם שנוצרו בשלב כלשהו של הזמן. גם אם נניח שהורינו הם אלו שטרחו ויצרו אותנו בעצמם, נשאלת השאלה מי יצר את זוג ההורים הראשון שהיה בעולם? ישנם הרבה תאוריות על היווצרות והתפתחות העולם, אבל כולן מתחילות בזמן מסוים. תמיד ניתקע עם השאלה מה היה לפני כן. גם אם היה מפץ גדול, אנו ניתקע כשנצטרך להשיב מאיפה הגיעו שני גופים ומי נתן להם אנרגיה להתנגש זה בזה. גם אם הייתה אבולוציה, נצטרך להסביר מאיפה הגיע החלקיק הראשון, ומי נתן לו כוח ואנרגיה להתפתח, לגדול ולמלא עולם שלם. ומה עם כל הגלקסיות? גם הם מוטציות של אותו חלקיק שהתפתח במשך מיליארדי שנים? מאיפה הגיע כל הטבע הזה שאנו חוקרים?

מי ברא את הכל?

גם אם נמשיך להמציא תאוריות רבות נוספות, עדיין יהיה חסר לנו החלק הראשון בפזל העצום. אנו יכולים להמציא למשל תאוריה חדשה שאומרת שחתול ענקי ברא את העולם, ומדי פעם באמת צצות להן תאוריות כאלו. אבל בסופו של דבר זוהי התחמקות, הרי אנו יודעים מה זה חתול, יודעים שהוא לא יכול ליצור עולם שלם ויודעים שהוא מוגבל. אז גם אם נניח בצורה טיפשית שהוא אכן יצר את העולם, נצטרך לשאול שוב את אותה שאלה שחוזרת על עצמה בכל תאוריה חדשה שימציאו: אז מי ברא אותו?

כשאנחנו מדברים על הגורם הראשוני שהתחיל את הכל, לא ייתכן שנדבר במושגים שאנו מכירים. הרי אם אנו מכירים את המושגים, אז הם מתוך העולם שלנו, נבראו בזמן מסוים ומוגבלים בדיוק כמונו. הגורם הראשוני חייב להיות מחוץ לתפיסה שלנו ומחוץ לעולם שלנו. כל מה שנמצא בעולם שלנו, נברא עם העולם. הגורם הראשוני לא נברא ביחד עם העולם, כי הוא זה שברא אותו. אם היינו מסוגלים לתפוס את אותו גורם ראשוני ולהגדיר אותו, אז היינו מבינים אותו ואז זה היה טיפשי כמו להגיד שהחתול או השמש בראו את העולם. אנחנו יודעים בוודאות ששום דבר בתפיסה שלנו ושום דבר שאנו יכולים להבין לא יכול

לברוא את העולם. מכאן ניתן להבין שמי שכן ברא את העולם הוא מחוץ לתפיסה ולהבנה שלנו והוא בלתי מוגבל.

אנחנו מסוגלים לתפוס ולהבין רק את הדברים שאנו מכירים מהעולם. אך לא ייתכן שהגורם הראשוני שברא את העולם הוא משהו שאנו מכירים מכאן, משום שאם זה היה כך, זה היה אומר שהוא נברא ביחד עם העולם ואז ניתן להבין שזה לא הגורם הראשוני האמתי. אותו גורם ראשוני חייב להיות מחוץ לעולם, מחוץ לכל מה שאנו מכירים ובכלל לא נתפס במושגים שלנו.

פרק ג' - הבורא

העולם שלנו משתנה, ומכאן שהוא מוגבל בזמן, שהרי שינוי הוא תוצאה ישירה של תלות בזמן. הרי אילו העולם לא היה תלוי בזמן, הוא היה נצחי, וככזה לא יתכן שהיה בו שום שינוי. אם משהו מצליח להשתנות, זה אומר שהוא לא קבוע, ואם אינו קבוע אז הוא לא יכול להיות נצחי. מכאן ניתן להבין שחייבת להיות נקודת התחלה כלשהי לעולם ולא נוכל לומר שתמיד היה קיים מעצמו. הרי כל סלע שנסתכל עליו, כל טיפת מים, כל גרגיר חול וכל חתיכת חומר שקיימת פה בעולם לא הייתה כאן תמיד בצורתה הנוכחית אלא שינתה את צורתה בשלב מסוים של הזמן. לא משנה אם נאמר שהשינוי הוא מהיר או שזה תהליך שינוי שלקח מליארדי שנים. בסופו של דבר ברור לכולנו שהיה שינוי כלשהו שהרי שום דבר אינו קבוע ונצחי. לכן חייבת להיות נקודת התחלה בה החומר היה בצורתו הראשונית לפני שעבר את השינוי הראשון שלו. כל שינוי נעשה בזמן כלשהו, כאשר לפניו היה שינוי אחר שנעשה בזמן קדום יותר וכך הלאה עד לשינוי הקדום ביותר שנעשה אי פעם. אותו שינוי קדום הוא אותה נקודת התחלה בה הכל התחיל.

בנוסף לכך, כדי שחומר כלשהו ישתנה, מוכרח להיות מישהו או משהו שישנה אותו בזמן מסוים. הרי חומר לא יכול פתאום להשתנות על דעת עצמו ומבלי שיהיו תנאים מתאימים לכך מהסביבה. חומר הוא גורם תלוי שזקוק לגורם אחר שיעשה עליו פעולה כלשהי כדי שיגיב בשינוי כלשהו. לכן לא יתכן שהעולם היה קיים כך מעצמו, אלא ודאי שיש לו נקודת התחלה כלשהי, בה מישהו או משהו ברא אותו.

גם אם נאמר שהעולם אינו רק חומר ונסתכל על כל העולם בתור אנרגיה המשתמרת ואינה משתנה ונאמר שתמיד הייתה קיימת, עדין צריך לשאול מי מפעיל עליה כוחות כדי לשנות אותה לצורות שונות. הרי גם

אנרגיה בוודאי לא יכולה לפעול מעצמה. הדברים בטבע תלויים ופועלים כתגובה למשהו, כלומר הם מתפקדים בהתאם לכוחות המופעלים עליהם. אם נדחוף כדור הוא יהפוך להיות בתנועה בגלל הדחיפה, אם הרוח תנשב על העץ העלים שלו ינשרו בגלל המשב של הרוח, וכך אם נפעיל אנרגיה מסוימת על אובייקט כלשהו, הוא יתפקד בצורה כלשהי רק בגלל ההפעלה של האנרגיה. אבל במצב שבו לא פועלים שום כוחות, לא קורה שום דבר. האנרגיה לא פועלת מעצמה וכך גם כל העצמים וכל כוחות הטבע שקיימים. כולם מגיבים לאיזשהו כוח המופעל עליהם. מכאן שמוכרח להיות כוח ראשוני שברא את אותו חומר בנקודת ההתחלה והפעיל עליו כוחות אנרגטיים מסוימים שגררו אחריהם תגובות של כל המערכת כך שהיא תוכל לתפקד בתור "עולם".

זהו בדיוק הפרדוקס על מי היה קודם - הביצה או התרנגולת? הרי הביצה זקוקה לתרנגולת שתטיל אותה והתרנגולת זקוקה לביצה כדי לבקוע ממנה. אנחנו רואים עולם קיים אליו כבר התרגלנו, אבל מי הפעיל את הכוח ההתחלתי כך שיוכל לתפקד? מי ברא את כל החומר והפעיל עליו את הכוחות הראשוניים הנחוצים לו כך שהוא יוכל להתקיים ולהגיע למצב אליו הגענו היום? קל לראות שהיום הכל באיזון ותהליכי הטבע משלימים זה את זה. השמש מאדה את המים שהופכים לעננים שמביאים גשם וכך חוזרים להם המים. הטורפים אוכלים את בעלי החיים הצמחוניים שאוכלים את הצמחייה שמוזנת מהפסולת של כולם. כך ישנם מליארדי תהליכים מחזוריים בטבע שתלויים זה בזה ולא יכולים לתפקד אם יחסר אחד מהם. כל מגדל אקוריום יודע כמה טיפול מסור צריך בשבילו עם כל התהליכים המתרחשים שם. השאיפה של המטפל במערכת אקולוגית שכזו הוא להגיע לאיזון, כך שהתהליכים יתנו כוח ותועלת האחד לשני. כאשר הפסולת של האחד היא המזון של השני כולם יכולים להתקיים. אבל כדי להגיע לאותו איזון צריך הרבה התערבות ראשונית, כי ללא אותה התערבות לא יתכן קיום. כל תהליך בטבע פועל כתגובה למשהו אחר ותלוי בו. הכל מחזורי ותהליך מסוים נותן את האפשרות לקיום השני. אבל מוכרח להיות משהו בלתי תלוי מחוץ לכל התהליכים האלו שנתן את הכוח הראשוני לכל זה בנקודת ההתחלה.

ישנן הרבה השערות הנוגעות להתפתחות העולם לאחר אותה נקודת התחלה (המרכזיות הן האבולוציה שמתחילה מחומר ראשוני כלשהו שכבר היה פה והמפץ הגדול שמתחיל משני גופים שכבר היו קיימים והתנגשו ביניהם). אבל אף אחד לא יכול אפילו לדמיין מה היה לפני אותה נקודת התחלה. האמת היא שהמשפט האחרון אפילו לא אפשרי מבחינה לוגית, מפני שלא קיים דבר כזה "לפני" אותה נקודת זמן. הרי המלה "לפני" מתייחסת לזמן (כשאומרים לפני מתכוונים לזמן שלפני הזמן שמדובר עליו) והזמן עוד לא התחיל "לפני" הנקודה הזו. אלא שאין לנו כלים לתפוס את מה שהיה שם ואין לנו מלים מתאימות כדי לדבר על כך, לכן אנו משתמשים בביטויים מוכרים לנו כדי לנסות לתפוס

חלקיק קטן מהעניין. הרי לפני הנקודה הזו לא היו קיימים הזמן והחומר, ואנחנו מוגבלים ואין באפשרותנו לתפוס קיום ללא זמן וחומר. מה שאנו כן יכולים לתפוס ולהבין זה שחייב להיות איזשהו כוח מסוים שאינו מוגבל בזמן וחומר שהיה קיים קודם לאותה נקודת זמן וברא אותה.

חייב להיות כוח לא מובן ולא מוסבר, חיצוני לעולם, שברא את הזמן והחומר והגביל אותם לצורה בה אנו מכירים אותם. זהו כוח עליון כלשהו, שאינו מוגבל כמו שאר הדברים שאנו מכירים מהעולם. הוא חייב להיות מחוץ לתפיסה ולהבנה שלנו, משום שאנו תופסים ומבינים רק דברים מוגבלים. הרי אנו מצליחים לקלוט דברים רק בזכות השוני והמוגבלות שלהם. דבר אינסופי אינו נתפס אצלנו, ואותו גורם הוא בוודאי אינסופי (שהרי אינו מוגבל). הוא בלתי תלוי, שהרי הוא זה שהפעיל את הכוח הראשוני שהיה אי פעם ולא היה שום כוח שמופעל עליו (שהרי אם היה כוח כזה לפני כן, אז הכוח שלפני כן הוא הכוח הראשוני וזה שאחריו הוא נברא, תלוי ומוגבל כמונו. אותו כוח עליון וראשוני ניתן לכינוי בשם "בורא" משום שהוא זה שברא את הזמן והחומר שמרכיבים את העולם בו אנו חיים.

ומי ברא את בורא העולם?

הבורא ברא את הזמן ולכן מובן שהזמן לא חל עליו והבורא כלל לא תלוי בו (שהרי הוא היה לפני הזמן והיה לו קיום גם בלעדיו). לכן לא ייתכן שמישהו ברא אותו, משום שאם מישהו ברא אותו, אז הוא היה צריך להיות לפניו כדי לברוא אותו. אך לא היה "לפני" משום שכלל לא היה זמן, עד לאותו הרגע שהבורא ברא את הזמן. הבורא היה לפני הזמן, אז לא ניתן לשאול מה היה לפני הבורא משום שאם אין זמן, אז אין "לפני".

מוכרח על פי היגיון שהכוח הראשוני ביותר הוא אינו תלוי, ואם הוא כזה אז לא יתכן שבראו אותו. הרי אם מישהו ברא אותו, אז יוצא שהוא תלוי במי שברא אותו. לכן מובן שהוא היה קיים תמיד באופן נצחי (שהרי אינו תלוי ומוגבל בזמן) ושאין שום אפשרות שמישהו חיצוני ברא אותו.

הוא גם ברא את החומר ולכן מובן שהוא לא עשוי ממנו או מוגבל בו. כל השאלות שאנו שואלים הן שאלות הקשורות לתפיסה שלנו דרך החושים שלנו בתוך גוף גשמי וחומרי. אנו מנסים לקחת את ההיגיון שפיתחנו בעולם חומרי בעזרת מה שקלטנו מהסביבה באמצעות החושים הגשמיים שלנו, ולהגביל בתוכו את הבורא שברא את אותו היגיון. צריך להבין שהבורא הוא זה שברא את ההיגיון ולכן הוא לא מוגבל בו. כל הכללים שאנו מכירים חלים על הדברים החומריים שנמצאים סביבנו. אבל בורא העולם הוא לא עוד מישהו חומרי כמונו שניתן לשאול עליו

"מי ברא אותנו?", הוא אינסוף לא מובן שנמצא מחוץ לכל תפיסה. לכן השאלה הזו בכלל לא קיימת בהקשר שלו.

הדבר דומה לילד קטן שמבין שהוריו קונים לו צעצועים מדי פעם ורואה שיש להם הרבה כסף יחסית להבנתו. אותו ילד יכול לחשוב כמה כיף להוריו כי הם יכולים לקנות לעצמם את כל הצעצועים שהם רוצים. הוא לא יבין מדוע הם לא עושים זאת. מובן לכולנו שהוריו לא באמת כל כך מאושרים מצעצועים ולעצמם הם כלל לא יקנו דברים כאלו אלא ישקיעו במקומות חשובים יותר. הילד יכול לראות את הכסף שיש להוריו, הוא יכול לראות שהם קונים בחנות, אבל את ההבנה הפנימית יותר של סדר עדיפויות, מה חשוב ומה לא, ומה באמת מספק ונותן הנאה להוריו הוא לא יכול להבין כי אין לו את הכלים לכך. הוא שופט את הדברים החומריים שהוא רואה דרך העולם והעיניים שלו ולכן הוא לא יכול להבין מה אבא עושה ב"בנק" המשעמם כל כך ולמה הם לא קונים חנות שלמה של צעצועים ומשחקים בה כל היום. כאשר אנו שואלים שאלות על הבורא אנו דומים לאותו ילד קטן ששואלים שאלות מתוך מה שאנו רואים, שומעים וקולטים בעזרת החושים וההיגיון שלנו. הכל זה מתוך התפיסה שלנו, אבל ההבנה הפנימית של הדברים חסרה לנו. מכאן בעצם נובעים כל הספקות והשאלות שמתעוררות. הרי מובן שאין לנו כל תפיסה והבנה בבורא, אז ברור ופשוט שלא נוכל לשאול עליו אף שאלה, אלא רק על הבריאה שברא ששם כבר ההיגיון שלנו מתאים יותר.

ואולי בכל זאת כוח אחר ברא אותנו?

אנשים רבים סוברים שאכן כל הדברים שנאמרו הם נכונים ואמתיים, אך עם זאת מתפלאים מדוע אפשר להיות בטוחים כל כך שזהו דווקא הבורא שאנו מדברים עליו? אולי הבורא שלי הוא לא הבורא שלך? אולי ישנו כוח רוחני אחר כלשהו שהוא לא מוסבר ולא מובן ואין לנו כל תפיסה בו, והוא בעצם הבורא האמתי ולא הבורא שהזכרנו כאן.

אלא שצריך להבין ולסדר דבר מאוד בסיסי בהבנה של הדברים. כל מה שנאמר עד עכשיו לא נאמר על "בורא" מסוים שאנו מכירים וניתן להצביע עליו, שהרי אם זה היה כך, זה רק היה מראה שהוא לא הבורא האמתי (כי אם אפשר להצביע עליו או להבין אותו, אז הוא נברא מוגבל ועשוי חומר בדיוק כמונו). אין לנו כל תפיסה בבורא, ולכן אדם אחד יכול לקרוא לו "אינסוף", אדם אחר יקרא לו "כוח עליון", אדם שלישי יקרא לו "בורא היקום" וכל אדם אחר יקרא לו בכל שם אחר שירצה. הכוונה של כולנו היא לאותו אחד. כשאדם רואה שולחן, הוא יכול להיות בטוח שמישהו יצר אותו ולכן ירצה לקרוא לאותו אחד "יוצר השולחן". בוודאי שאין טעם לבוא ולומר לו "מה פתאום, אתה טועה. זה לא יוצר השולחן עשה אותו, אלא גדי השכן שלי". כל אחד יכול לקרוא לו בשם אחר

ולחכיר אותו בצורה שונה, אבל בסופו של דבר כולנו מדברים על אותו אחד.

מה שכן ניתן לדעת על היוצר של השולחן זה שהוא לא התולעת שמטיילת בגינה או הירח שמאיר בלילה. אנו לא יודעים מי יצר את השולחן, אבל יודעים לשלול מי לא יצר אותו מתוך הבנה שאין לו את הכוח הדרוש לשם כך. בצורה דומה ניתן לשלול התחכמויות שונות כמו "העולם נוצר לבד", משום שהוא חומרי ומוגבל ואין לו את הכוח להיווצר כך מעצמו. כמו "אנרגיה יצרה אותו", שהרי אנרגיה זהו משהו מוגבל שאנו יכולים להגדיר ולמדוד. וכמו עוד הרבה תאוריות שונות ומוזרות שאנשים ממציאים מתוך הכרח להבין מהיכן הגענו לכן. על פי היגיון, את הכוח שיצר את העולם לא ניתן להגדיר ולהבין, כי הוא מחוץ לכל תפיסה גשמית.

מאיפה החכמה?

שגיאה יסודית בקרב מאמיני האבולוציה היא שדברים מורכבים נבראו מדברים פשוטים יותר. האדם מהקוף, בעלי החיים מיצורים חד תאיים וכו'. ההנחה הזאת סותרת את ההיגיון הבריא שאנו עובדים אתו, הרי זה לא יתכן שאדם יוכל ליצור משהו חכם יותר מהשכל שיש לו. יכולות היצירה של האדם מוגבלות בדמיון, במחשבה וביכולות הפיזיות של היוצר. לא יתכן שאדם יעשה משהו שיהיה חכם יותר ממנו בעצמו. הסיבה לטעות הזאת היא כנראה בכך שאנו מביאים ילדים לעולם, כך גם בעלי החיים, ויתכן מצב שאותם צאצאים יתעלו על הוריהם. אבל זה לא מדויק בכלל, מהסיבה הפשוטה שאנחנו לא באמת יוצרים את החיים הללו של הצאצא. יש לנו עזרה, תקראו לזה עזרה מהבורא, תקראו לזה עזרה מהטבע (שכמובן נברא גם הוא על ידי הבורא...) אבל מה שלא יהיה, בטוח שלא עשינו אותם לבדנו. אין לנו שום אפשרות ליצור לבדנו משהו יותר חכם מאיתנו. כמו שאנחנו יודעים, הטבע מפתח את העובר והופך אותו לילד, נער וכו' בזמן שאנחנו רק מתבוננים מהצד ומתפללים שהכול יהיה בסדר. אנחנו לא באמת מתערבים בגידולו או מתכננים איך הוא ייצא. הטבע עושה את כל העבודה בשבילנו, ואנחנו כבר יודעים שהטבע הוא לא אחר מהבורא. כי הוא זה שברא אותנו ואת החכמה שבו.

מישהו מאיתנו בכלל יכול לעלות על דעתו לברוא חוש חדש? איך זה שחלקיק קטן יכול ליצור עין שמסוגלת לראות? זה לא משנה כמה מיליארדי שנים יעברו, עין אנושית שמסוגלת לראות לא יכולה להיווצר סתם במקרה. אם נתבונן היטב בכל היצירות שלנו, נבין שאמנם התקדמנו המון מבחינת המדע והמחקר, אבל הכל בגבולות מה שהיה כבר ידוע לנו. אם יצרנו מצלמות, זה רק משום שראינו את העין האנושית שהייתה מודל לחיקוי. אם הרכבנו מקלטי רדיו, זה רק משום

שהיו לנו אוזניים שהיו את הבסיס לכך. אם יצרנו מחשבים שיחשבו בשבילנו כל מיני דברים מסובכים, זה רק משום שידענו את הדרך לשם ואת החישובים המתמטיים והיינו צריכים כלי שיעשה את העבודה בשבילנו בצורה יעילה ומהירה יותר. אנחנו לא יכולים לדמיין דברים מעבר למציאות שלנו, ומכאן ברור שלא נוכל ליצור אותם. לעולם לא נוכל ליצור צבע יסוד חדש למשל, או חוש חדש. אדם עיוור מלידה לעולם לא יבין מה זה לראות ומכאן שלעולם הוא לא יוכל ליצור משהו שרואה, כי הוא לא יודע מה זה. עיוור מלידה לעולם לא יוכל לחשוב על יצירת מצלמה ללא עזרה ממישהו שמסוגל לראות.

הבורא ברא את כל העולם, את חוקי הטבע, את החושים שלנו, את כל מה שמתחולל בתוך כל אחד מאיתנו ואת כל מה שאנו מכירים. לכן צריך להיות מובן לכולנו שהוא בוודאי הרבה מעבר לכל זה. אותו בורא הוא חכם יותר מכל מה שאנחנו מכירים. חכם יותר מאיתנו (מכל בני האדם שהיו ויהיו קיימים אי פעם), חכם יותר מכל כוחות הטבע, וחכם יותר מכל חכמה שניתקל בה אי פעם, כי הוא זה שברא את כל זה.

אז אולי הוא ברא את האבולוציה?

לפי היגיון, הבורא ברא את הכל כעולם שלם. לא יתכן שהוא ברא רק חלק מהעולם והשאר נוצר מאותו חלק ללא עזרתו, משום שברגע שהוא ברא את הנברא הראשון, יהיה אשר יהיה, הוא צריך היה לברוא את צרכיו. הרי כל העולם בנוי בצורה מחזורית עם צרכים מסוימים, לא יתכן שנברא אדם למשל, אבל לא נבראו עצים וצמחים למאכל, או עננים להורדת גשם, או שמש שתחזיק את העולם בטמפרטורה סבירה וכו'. אילו זה היה כך, אותו אדם לא יכול היה להתקיים (אלא אם כן הבורא היה מחליט שהוא מקיים את אותו נברא ללא חוקי טבע, אבל אנו יודעים שהעולם שלנו אינו בנוי בצורה כזו אז זה לא רלוונטי). אם ניקח את תאוריית האבולוציה, אנו נבין שלא יתכן שהיה פה בהתחלה יצור אחד שהתפתח, משום שכדי שאותו יצור יתפתח, צריך משהו שיפתח אותו. צריך סביבה מסוימת, גורמי טבע ושאר תנאים הכרחיים ובסיסיים. הטבע בנוי מאיזון, ישנו צורך בשרשרת המזון ובכל התנאים הנדרשים לקיום כמו שמש, אוויר, מים וכל יסודות הטבע. אם אין את כל התנאים הללו, שום יצור לא יכול להתקיים, וזה כולל גם את החלקיקים ואת החד תאיים ואת כל מה שנוכל להעלות על הדעת.

האם יתכן שבמשך מליארדי שנים הייתה רק צמחייה ללא בעלי חיים? הרי תהליך האבולוציה הוא אטי מאוד וכל שלב נמשך המון זמן. אותו שלב שלפני שהגיעו היצורים החיים אומר שלא היו בעלי חיים, לא היו מפרקים ולא היה כלום מלבד צמחים. כל מי שיתבונן באיזון המופלא שקיים בטבע יבין שכל אלו הכרחיים. את הדשן והמזון של הצמחים

יוצרים בעלי החיים, כך גם את הפחמן הדו חמצני לתהליך הפוטוסינתזה. ללא בעלי חיים וסביבה אקולוגית הנמצאת באיזון, אין קיום לצמחים. בוודאי שזה טיפשי לחשוב שהצמחים התקיימו פה במשך מיליארדי שנים ללא תנאי סביבה מתאימים. כמוכן שהצמחים הם רק דוגמה, למעשה אין שום דבר שיכול להתקיים ללא שום תנאים מתאימים שתלויים בגורמים חיצוניים. כל דבר שקיים בעולם הוא תלוי בגורם אחר. כאשר הוא תלוי במשהו אחר, בוודאי שלא יוכל להתקיים בלעדיו במשך מיליארדי שנים.

עולם זקן

מכאן גם ניתן להסיק מסקנה נוספת השייכת לגיל העולם, שהעולם נברא זקן. זאת אומרת, לא יתכן שהבורא יצר זרעים שלאט לאט הצמיחו עצים, משום שהאדם (או הקוף... איך שתרצו) היה צריך לאכול כבר ביום הראשון. אז הוא ברא עצים קיימים שכבר ראויים למאכל. מלבד זאת, מי יגדל את אותם הזרעים אם הטבע עדיין לא קיים? איפה ישתלו אותם אם אין אדמה? גם אם ניקח את היצורים הכי פחות מורכבים בטבע, גם הם חייבים תנאים מסוימים בשביל לגדול. אם לא היו יסודות הטבע למשל, ולא היה אויר, ולא היה למעשה שום דבר בעולם, אז גם החלקיק הראשוני הכי פחות מורכב לא יכול היה להתקיים. לכן מובן שהוא ברא עולם שלם ומאוזן שמכיל את התנאים המתאימים לחיות בו. אילו היינו מסתכלים על הטבע באותו רגע שנברא, היינו יכולים להיות בטוחים שהוא מתפקד כבר שנים רבות, משום שהוא כבר היה צריך להיות באיזון כך שיהיה קיום.

באותה מידה, לא יתכן שהוא יצר עובר, כי לא הייתה בטן לגדל אותו בה, אז הוא יצר אדם. לא תינוק שלא יכול לטפל בעצמו, אלא אדם בוגר. אילו היה בא חוקר לאותה נקודה בה נוצר האדם למשל ומנסה לחקור את גילו של אותו אדם, קרוב לוודאי שהיה מגלה שהוא בן 18 למשל, או איזשהו גיל בוגר אחר. אבל אם הוא היה הולך 18 שנה קודם, או אפילו דקה אחת קודם, הוא היה מגלה שאותו אדם לא היה קיים. למעשה הוא אמנם בן 18 (או כל גיל אחר שתרצו) בהקבלה לגילאים שאנו מכירים, אבל הוא באמת נולד רק לפני כמה שניות. מסתבר שאותו בורא ברא עולם זקן, עם מערכת כוכבים וגלקסיות בני מיליארדי שנים, עם כל המחצבים הדרושים לאדם שלוקח להם מיליוני שנים להיווצר, עם מים שעברו כבר את המחזוריות של התעבות עננים והורדת גשם ועם כל שאר התנאים שהטבע זקוק להם כדי לתפקד בצורה תקינה. הבורא ברא בזמן כלשהו עולם בן מיליארדי שנים, שלמעשה נולד לפני כמה שניות, כדי שיוכל לעמוד ולהתקיים באיזון. לחוקרים אין סיכוי להגיע לגיל האמתי של העולם, משום שהחומר שהם רואים מול עיניהם הוא אולי אכן בן מיליארדי שנה על פי החקירות שלהם, אבל למעשה הוא נברא לפני קצת

הביצה או התרנגולת?

הסוגיה המוכרת של מי היה קודם לכן - הביצה או התרנגולת, סותרת לגמרי את האבולוציה. אם הביצה הייתה כאן קודם, אז צריך לשאול מי הטיל אותה? ואם נאמר שהתרנגולת הייתה כאן קודם, אז צריך לשאול מהיכן אותה תרנגולת בקעה? הדבר פשוט ביותר על פי הבריאה האמתית, הבורא ברא בזמן כלשהו תרנגולת בוגרת שכבר יודעת לטפל בעצמה ויכולה להטיל ביצים. כל המשאבים שהיא צריכה כדי להטיל ולגדל את האפרוחים נבראו גם כן, כך שבאמת יהיה קיום לאותה תרנגולת, ומאז המחזוריות ממשיכה.

באנו מקופים?

אם אכן הייתה אבולוציה, צריך לשאול לאן נעלמו כל מיני הביניים? אם למשל זברה התפתחה לאט לאט להיות ג'ירפה, אז איפה כל המינים שביניהם? צריכות להיות עוד המון חיות שהן חצי זברה חצי ג'ירפה, 80% זברה ו-20% ג'ירפה וכך הלאה כל שאר האופציות. אם הזברות היו מספיק חזקות כדי לשרוד, וכך גם הג'ירפות, אז מדוע לא שרדו ה-75% ג'ירפות ו-25% זברות? איך זה שכל מיני הביניים נעלמו? הרי אנחנו יכולים להגדיר ולשייך כל חיה שהיא למין מסוים ולקרוא לה בשם שלה. על פי האבולוציה צריכים להיות כל כך הרבה מינים של חיות בעולם מבלי שנוכל בכלל להגדיר את החיה. למעשה רוב החיות צריכות להיות בלתי מוגדרות, איזשהו שילוב של כמה סוגי חיות. הרי אם הג'ירפה מספיק חזקה כדי לשרוד, אין שום סיבה ש-90% ג'ירפה מעורבת ב-10% מין אחר לא תהיה מספיק חזקה גם כן.

מה גורם לזברה לפרות ולרבות רק עם המין שלה ולא עם ג'ירפה? הרי לא צריך להיות הבדל מהותי בין המינים השונים מבחינת הרבייה, אלא כמו שיש מוטציות (על פי האבולוציה) שמביאות זן חדש לעולם ויכולות להתרבות בלי בעיה (הרי הסברה של הבריירה הטבעית היא שנוצרת מוטציה שמפתחת זן שלם חדש. משמע שהמוטציה יכולה לפרות ולרבות עם בן זוג שונה ממנה, שהרי אין אף אחד אחר שדומה למוטציה ובכל זאת היא מתרבה), אז מדוע שתהיה בעיה שהזברה שנניח שהיא המוטציה של הג'ירפה (רק לצורך הדוגמה, זה לא באמת משנה סוג החיה) תפרה ותרבה עם הג'ירפה? (וכך כל שאר סוגי החיות שהן מוטציות האחת של השניה). במציאות אנו רואים שהבודדים שאכן

יכולים להוליד זן שונה מולידים עקרים (כמו החמור והסוס שיוצרים את הפרד שלא יכול להמשיך להתרבות)

על אותו עניין, איך זה שכל היצורים הקיימים בעולם, מלבד אלו שיכולים להתרבות לבד, הם זכר או נקבה? מדוע במשך מליארדי שנים התפתחו רק שני סוגים? הרי ישנו שוני מהותי בין זכר לנקבה, שוני שמצריך מליארדי שנים של שינויים אבולוציוניים עד לקבלת הזכר והנקבה שאנו מכירים היום. אז על פי אבולוציה, או שכולם יהיו אותו הדבר, מאותו המין, או שאם אכן הצליח להתפתח מין נוסף, אז צריכים להיות עוד המון מינים, לא רק זכר ונקבה, הרי מוכרחים להיות עוד מיני ביניים שהתפתחו בין הזכר לנקבה והצליחו להחזיק מעמד במשך מליארדי שנים.

מה גם שעל פי אבולוציה, היצורים הקדמונים יותר הם אלו שיכולים להתרבות לבד, חסרי מין. אז אם נוצרה מוטציה של זכר למשל, איך הוא הצליח לשרוד ולהתרבות ללא נקבה במשך מליוני שנים עד שהתפתחה נקבה? ואם נאמר שזה היה להפך, אז איך הנקבה הצליחה לשרוד? אם נחשוב על זה, נבין שיצורים שיכולים להתרבות מעצמם (ללא זכר ונקבה) צריכים להיות חזקים הרבה יותר ולכן צריך להיות להם כושר הישרדות הרבה יותר טוב. מה שאומר שיצורים שמתרבים בדרך של זכר ונקבה היו צריכים להיעלם ולהיכחד בדרך ויצורים חד מיניים היו צריכים להתפתח ולהשתלט על העולם (כך זה על פי הברירה הטבעית). בנוסף, צריך לשאול איך זה שכל פעם שאנו מביאים ילדים לעולם, הם יכולים לצאת זכר או נקבה? אין עוד אופציות? לא יכול להיות איזשהו מין שלישי פתאום? אולי איזושהי מוטציה שתוכל להתרבות ותביא עוד הרבה מינים כמוה?

התכנון הפלאי של כל פרט בבריאה הזו, מוכיח לנו מעל כל ספק אפשרי שאין אפשרות להתפתחות מקרית אבולוציונית. ניתן לראות בברור שהבורא דקדק וברא כל פרט בבריאה בצורה המושלמת לו. הכל נברא ביחד בתור סביבה אקולוגית עם תהליכים המשלימים זה את זה ונותנים קיום זה לזה.

הבורא עדיין כאן

הבורא לא עזב את העולם לאחר שברא אותו, אלא הוא זה המקיים אותו כל רגע ורגע. לא יתכן מצב שבו הבורא עזב את העולם מכיוון שבמקרה כזה העולם לא יכול היה להמשיך להתקיים. העולם שלנו הוא חומרי. כמובן שלא נעלה על הדעת שחומר יעשה משהו בעצמו. החומר עושה דברים בהתאם לכוחות שמופעלים עליו, עיפרון לא יוכל מעצמו פתאום ללכת לאיזה מקום ואף פעם לא נראה תמונה מקפצת מעצמה. האדם,

החי, כוחות הטבע או אחרים מפעילים כוח על החומר ולכן גורמים לו לעשות פעולות מסוימות (לדוגמה, תזוזה בגלל כוח המשיכה). אבל נשאלת השאלה, מאיפה כוח המשיכה מקבל את הכוח שלו? מאיפה הרוח מקבלת כוח לנשוב ומי מקבל את ההחלטה לאיזה כיוון? מאיפה צצות פתאום תופעות טבע אדירות שהיו רדומות כמו התפרצות הר געש או גל צונמי? מאיפה אנחנו מקבלים את הכוח שלנו? מי מטעין אותנו כשאנחנו הולכים לישון כמו סמרטוטים וקמים רעננים ליום חדש בבוקר? אנחנו אמנם מקבלים את הדברים כמובנים מאליהם מבלי לטרוח לשאול שאלות, אבל זה כלל לא טריוויאלי. כמובן שאנחנו, תופעות הטבע וכל פרט בעולם שאנו מכירים חייבים לקבל את הכוח ממקור חייוני הנמצא מחוץ לכל החומר ולכל מה שאנחנו מכירים. מכאן שאותו בורא נמצא כאן איתנו ומקיים אותנו כל שנייה מחדש. אם הוא יעזוב אותנו לשנייה אחת, שום כוח בעולם לא יוכל להתקיים. לחשוב שהוא עזב אותנו ואנחנו עדיין מתפקדים זה ממש כמו להעלים את כל תחנות הכוח בארץ ולצפות שמכשירי החשמל ימשיכו לפעול כרגיל גם לאחר

זמן

כמו שכבר נאמר, לבורא אין זמן. הוא יצר את הזמן ולכן הוא מעל הזמן, ניתן לומר כביכול שהוא היה פה לפני הזמן (זה במושגים שלנו, הרי אין "לפני" ללא זמן). המציאות ללא זמן קשה לתפיסה על ידי המוח המוגבל שלנו. אך אם אנחנו מסוגלים לדמיין מסע בזמן על פי תאוריות של איינשטיין וחבריו, שהראו שהזמן והחומר תלויים זה בזה, ואם אנו יודעים שעל פי המדע הזמן בחלל שונה משלנו, אז זה צריך להיות מובן מאליו בשבילנו שהבורא בעצמו יכול הרבה יותר מכך. מכל זה אנחנו יכולים גם להבין שהוא נצחי, כי הנצח הוא ביחס לזמן, ואם אין מוגבלות בזמן, אז יש נצח. אם נחזור שוב לשאלה מי ברא את הבורא, נוכל להבין שאין בכלל שאלה כזו בנצח. הרי אם הוא נצחי, תמיד היה ותמיד יהיה ללא התחלה וסוף, אז מובן שאף אחד לא ברא אותו בשום נקודת זמן כלשהי.

מקום

כשאנו חושבים על המושג "מקום", אנו מתכוונים לחומר. אם זה בית, רחוב, מדבר, חדר, לב הים או כל מקום אחר, זהו סוג של חומר שנמצא במיקום כלשהו. ללא חומר, אין שום הבדל בין מקום למקום. לכן זה צריך להיות מובן שלבורא אין מקום, משום שהוא זה שברא את עניין המקום. הבורא לא נמצא במקום מסוים, משום שהמקום הוא רק חומר

מוגבל שבוודאי אינו יכול להכיל את הבורא. הדבר בדיוק הפוך מכך, הבורא האינסופי הוא זה שמכיל את המקום. הבורא נותן למקום קיום, ואנחנו חיים כאן מתוך הקיום הזה. מציאות רוחנית אינה תופסת מקום כלל, המחשבות הפנימיות או הרגשות שלנו נטולות מקום, אז על אחת כמה וכמה שהבורא לא נמצא במקום ספציפי כלשהו.

הוא הכל

הבורא לא עשוי חומר, משום שהוא ברא את החומר. אך עם זאת, גם קשה לקרוא לו רוחני, משום שהוא ברא גם את הרוחניות שאנו מכירים בעולם. הוא מעבר לגשמיות ורוחניות, מעל שתי ההגדרות האלו. למעשה הוא מעל ומעבר לכל הגדרה שהיא. הרי כל תכונה או הגדרה שנייחס לו יוצאת מתוך המושגים המוגבלים שלנו, אך כללי הלוגיקה ומושגי העולם שלנו נבראו על ידו, מה שאומר שהוא עצמו כלל לא מוגבל בהם. לכן אין טעם לנסות להבין איך הוא נוצר או מה המהות שלו, משום שאין לנו שום השגה עם המוח המוגבל שלנו. כל הגדרה שניתן לו רק תגביל אותו. זה כמו שחתול ינסה להבין בשכלו איך מתנהלים החיים על כוכב אחר, פשוט בלתי אפשרי. זה משהו רחוק מאיתנו שלא ניתן לקלוט בחושים, ואפילו אם כבר יכולנו, אז עדיין השכל שלנו מוגבל מכדי להכיל ולהבין את מה שאנו קולטים. לכן פעמים רבות מכנים אותו "אינסופי", וכך בעצם מתחמקים מהגדרה של מה שהוא כן, ומתמקדים במה שאנחנו יודעים שהוא לא - הוא לא סוף, לא מוגבל. למרות שגם כאן אם נתבונן על זה מספיק לעומק, ההגדרה אינה מושלמת משום שגם היא מגבילה אותו, הרי אם הבורא לא יכול להיות סוף, אז הוא מוגבל. אם הוא לא סוף, אז יש כביכול משהו שהוא לא, וזה לא יתכן. יוצא שהוא גם אינסופי וגם סופי. הוא הכל והרבה יותר מכך. הוא מכיל את כל העולם, מה שאומר שכל מה שאנו מכירים (חומרי או רוחני) הוא חלק ממנו.

מעל צורך ורצון

הבורא גם יצר את הצורך, כך שאין טעם לשאול בשביל מה הוא צריך אותנו, ואין טעם לחשוב על כל מיני צרכים שיש לו, בין אם הם גשמיים ובין אם הם רוחניים. הוא לא צריך כלום. הוא ברא אותנו מסיבות שלא נוכל לתפוס כל עוד אנחנו בתוך גוף גשמי בעולם הזה. כמו כן, הבורא גם אינו מוגבל ברצון, שהרי הוא ברא את הרצון. עם זאת, אנו משתמשים בהגדרות האלו פעמים רבות כך שנוכל לדמיין בשכלנו דברים שונים. אך מובן שכל ההגדרות האלו שאנו נותנים לבורא נועדו אך ורק כדי שנוכל לצייר בראש איזושהי תמונה שתסדר לנו את הדברים, כדי שנוכל ללמוד מזה את מה שאנו צריכים ללמוד. אסור לנו לטעות ולחשוב שהוא באמת

"רצה" או "התאוה" לברוא אותנו. הסיבה האמתית גבוהה הרבה יותר
ממה שאנו מסוגלים לתפוס.

ללא גבולות

אותו בורא הוא גם כל יכול, משום שהוא מעל כל מה שאנחנו מכירים והוא יצר את כל מה שאנחנו מכירים. הוא יצר את החוקיות הקיימת בעולם, שבעצם מגבילה אותנו. הוא יצר הגבלות לכל דבר שברא, ומכאן שהוא מעל כל ההגבלות הללו. הרי אם הוא יצר אותן, אז זה אומר שהוא מחוץ להן והן לא חלות עליו. אז יוצא שכל דבר שאנחנו מכירים, בין אם זה דומם, צומח, חי, מדבר או אפילו דברים רוחניים כמו מחשבות ורגשות, הוא יכול לשנות כרצונו מפני שהוא בלתי מוגבל. הוא יכול לברוא דברים חדשים בכל רגע או לבטל חוקיות כלשהי שקיימת בטבע. הוא יכול הכל, ללא כל הגבלה.

סלע שאי אפשר להרים?

ישנה שאלה מוכרת שיכולים לשאול המתנגדים לכך שהבורא הוא כל יכול: "האם הבורא יכול לברוא סלע גדול וכבד שהוא לא יוכל להרים?" וכך בעצם יוצא שכביכול הוא לא כל יכול (כי או שהוא לא יכול לברוא את הסלע, או שהוא לא יכול להרים אותו). אבל האמת היא שהשאלה הזאת מוטעית מיסודה. אנחנו שואלים שאלה מתוך החוקיות שלנו וכללי הלוגיקה שלנו על אותו בורא שברא את הלוגיקה ואת החוקיות, וכל החוקים הללו בכלל לא חלים עליו. בעצם שאילת השאלה, אנחנו מנסים לתפוס אותו כגשמי, אבל כל מה שאנחנו מכירים זה דברים שהוא המציא ושהוא מחוץ להם. לא שייך מושגים של "גדול" או "כבד" או אפילו "יכול" ביחס לבורא, משום שלבורא אין גודל ואין כובד. הוא זה שברא את המושגים הללו. אין משהו כבד בשבילו, אבל באותה מידה אין משהו קל בשבילו, המידות היחסיות האלו נוצרו בשבילנו ולא בשבילו, הן לא חלות עליו, הוא מעליהן.

כדי להבין את זה יותר, נתבונן בעומק השאלה: מה שהופך את הסלע לכבד זה כוח המשיכה שמופעל על ידי הבורא על חתיכת חומר (הסלע) שהבורא מקיים ונותן לו חיות בכל רגע. לכן מה שיגרום לבורא לא להצליח להרים אותו כביכול זה הגבלה של עצמו כשהוא מתחרה בעצמו. הרי היכולת מופעלת על ידי הבורא, גם הסלע פועל על ידו, כוח המשיכה גם כן, הגודל והכובד הם בשליטת הבורא והכל למעשה הוא הבורא. אז מה שאנחנו שואלים בעצם זה האם הבורא חזק יותר מעצמו? אנחנו יכולים גם לשאול שלל שאלות נוספות בסגנון "האם הבורא יכול לנצח

את עצמו בשחמט?"; "האם הוא יכול לרוץ מהר יותר מעצמו?" או "האם הוא יכול להביס את עצמו בהורדות ידיים?" אבל ברור לכולנו שהשאלות האלו טיפשיות וחסרות כל טעם. את השאלות האלו ניתן לשאול על בני אדם מוגבלים כמונו (ואפילו אז הן יישארו טיפשיות...). אבל הבורא הוא מחוץ לתפיסה שלנו, הוא הרבה מעבר לכל הדברים הללו שהוא בעצמו ברא. הבורא הוא לא עשוי חומר כמונו, הוא לא מוגבל ובלתי ניתן להגדרה על פי היגיון מוגבל כמו שלנו. אצלנו ההיגיון מראה שזה פרדוקס, אבל לא בגלל שיש מוגבלות לבורא חס ושלום, אלא משום שיש מוגבלות בהיגיון שלנו, שמכיל חורים שאינם מסתדרים וסותרים זה את זה.

להבין את חוסר ההבנה

לפעמים זה נשמע לנו כמו התחמקות כאשר אנו מקבלים תשובות לא מספקות של "אי אפשר להבין"..." אבל חשוב להבין לעומק שאמנם ישנם דברים שנמצאים מעבר לתפיסתנו אותם לא ניתן להבין, אך עם זאת ניתן לתפוס ולהבין מדוע אנו לא מבינים אותם וכך הדבר הופך למובן יותר. אם נשאל אדם פשוט ברחוב מהו המספר האחרון שקיים, הוא לא יראה מוטרד במיוחד וישיב בקלילות שישנם אינסוף מספרים ולא ניתן לדעת מהו המספר האחרון, כי תמיד יבוא עוד אחד אחריו. אז מדוע בעצם הוא לא מוטרד, למרות שאינו מקבל תשובה פשוטה ישירה ומובנת לשאלה? הסיבה היא שהוא אמנם לא מבין מה זה אינסוף מספרים, אבל הוא מבין שהוא לא יכול להבין את זה בגלל שאינסוף זהו דבר לא מובן. ישנם דברים רבים הנמצאים מעבר ליכולתנו שאותם אנו מקבלים כאשר הסיבה מובנת לנו. אדם שמאוד רוצה לעוף לשמיים כמו ציפור יוכל להבין בשכלו שהדבר בלתי אפשרי עבורו. כאשר הוא מבין את זה הוא מקבל את הדברים ויכול להשלים עם המוגבלות שלו. לכן חשוב להבין את המוגבלות שלנו כך שנוכל לחיות אתה בשלווה והבנה. כעת אנו בתוך גוף גשמי עם יכולת מאוד מוגבלת, אנו יכולים להתעקש במשך כל החיים שלנו שאנו לא מוכנים לא להבין את הבורא, אבל זה לא יעזור לנו. כרגע זה מה שיש, האפשרויות שעומדות לפנינו הן להתעלם מזה לגמרי ולחיות את חיינו בשקר, או להשלים עם זה ולנסות להבין את כל מה שאנו כן יכולים לתפוס.

אנחנו חושבים במושגים שלנו, אבל ישנה תפיסה הרבה יותר עמוקה שאנו לא מצליחים להגיע אליה מתוך המוגבלות שלנו בגוף בעולם הזה. האמת שונה לגמרי מכל מה שאנחנו מכירים. אנחנו צריכים להתנתק מכל מה שאנו מכירים כדי להצליח להבין חלקיקים קטנטנים מהבורא, שגם הם נאמרים לנו בצורה ציורית רק כדי שנוכל לתפוס איזשהו משהו. זו תפיסה שונה לגמרי מזו שאנו רגילים אליה. לכן כל שאלה שנשאל על הבורא לא תהיה רלוונטית כי אין לנו את היכולת לתפוס אותה. כמו כלב

שלא מסוגל לחשב תרגילים מתמטיים או כמו כל אחד מאיתנו שלא תמיד מצליח להבין את השני. לכולנו יש הגבלות מסוימות שאנו צריכים להכיר בהן. כשם שנמלה לא תוכל להבין את האדם ודרכיו, על אחת כמה וכמה שהאדם לא יוכל להבין את מציאות הבורא שאין לה כל לבוש וצורה גשמית נתפסת. הדברים היחידים שאפשר לנסות להבין בקשר לבורא הם אותן הנהגות שהוא מציג לנו, הדרכים בהן הוא מנהיג את העולם.

עם זאת, חשוב להבין שאמנם התפיסה שלנו לוקה בחסר, אך בוודאי שאנו נדרשים לעשות את ההשתדלות המקסימלית כדי להתקרב לאמת. כאשר רוב האנשים מגיעים להבנה שתפיסת הבורא היא מעבר ליכולתם, הם פשוט עוזבים הכל ולא מחפשים לנסות להבין גם את הקמטוץ שכן יש ביכולתם. לכן רוב האנשים בעולם נמצאים במצב של חוסר חשיבה. הכל נעשה באופן אוטומטי מעצמו והם רק זורמים עם מה שבא. ישנם דברים רבים אותם אנו יכולים לדעת ולהבין ובעזרתם ניתן ללמוד המון ולשפר את חיינו.

לראות את הבורא

הבורא הוא האינסוף. הוא הכל. אין מקום לשום דבר אחר מלבדו. אבל מצד שני, ברגע שאנו אומרים דבר כזה, אז הפכנו את הבורא כביכול שוב למוגבל. כי אם אין לו סוף, אז יש כביכול משהו שאין לו. אם הוא הכל, אז אנחנו רומזים לכך שהוא לא יכול להיות רק חלק, מה שלא יתכן משום שהוא אינו מוגבל. אנחנו שוב מגיעים לאותו פרדוקס של סלע שאי אפשר להרים. אם הבורא בלתי מוגבל, אז הוא לא יכול להיות מוגבל. ואם יש משהו שהוא לא יכול להיות, אז שוב יוצא שהוא מוגבל.

העניין הוא שהבורא מצד אחד לא מוגבל וכל יכול, ומצד שני מוגבל וסופי. הוא הכל, וביחד עם זה הוא רק חלק. מצד אחד אין מקום לשום דבר אחר מלבדו, אבל ביחד עם זה הוא צמצם את עצמו כביכול ועשה מקום לבריאה. קשה להבין את זה משום שזה לא משהו שאנחנו מכירים בעולם שלנו, אצלנו זה בלתי אפשרי, אבל לבורא אין שום בעיה לעשות את זה.

מכאן ניתן להבין איך אנחנו קשורים לכל העניין. הבורא ברא את העולם ואותנו בתור צורה גשמית וחומרית. בעצם קיום העולם הוא מגלה את הצד הסופי שבו, הרי העולם עצמו הוא גם חלק מהבורא. הבורא אינו מוגבל, וביחד עם זאת הוא מוגבל, ואת התגשמות המוגבלות הוא מציג דרכנו, דרך האדם והעולם. הוא אחד, וביחד עם זה הוא פרטים רבים. כך למעשה אנחנו מציגים את צורתו הגשמית של הבורא בעולם. אז אמנם לא ניתן לראות את הבורא בצורה האינסופית, זה מעבר ליכולת

שלנו לתפוס משהו רוחני ואינסופי בתוך גוף מוגבל וגשמי. אבל בהחלט ניתן לראות את הבורא בכבודו ובעצמו בצורתו הגשמית, ואת זה ניתן לעשות בהתבוננות על כל דבר שקיים בעולם. הכל זה הבורא ואין עוד מלבדו. מספיק להתבונן בחפצים הנמצאים מסביבנו כדי לראות את הבורא. החי, הצומח, הדומם, הטבע, האדם... הכל זה הוא. כמובן שמתוך התפיסה וההרגל שאנו חיים בתוכם, יהיה לנו קשה להבין שאנו מתבוננים בבורא כשאנו מסתכלים על צנון או ספסל. אבל אם נתבונן לעומק הדברים וננסה לחוש אותם, נשתדל להבין שאנו מתבוננים באיזשהו חלק קטן מהבורא המושלם המכיל את העולם כולו והרבה מעבר לו, נוכל לזכות לראות את התגשמות הבורא בעולם בכל דבר גשמי שנסתכל עליו. אמנם הספסל שנמצא מולנו הוא חומרי ורגיל, אבל במבט חודר יותר, עם התבוננות ומחשבה, ניתן לראות את החיות והפנימיות של אותו דבר גשמי.

צמצום

כדי שתהיה לנו איזושהי תפיסה והשגה, ולו הקטנה ביותר, הבורא כביכול צמצם את עצמו, כלומר הגביל איזושהו חלק ממנו כך שיהיה קיום למשהו אחר חוץ מהאינסוף עצמו. אילו לא היה אותו צמצום, לא היינו יכולים לתפוס דבר, הרי אין לנו כל תפיסה באינסוף אלא רק בדברים מוגבלים. הצמצום הוא הדרגתי וכך ישנו כביכול יותר או פחות מאור האינסוף בכל מקום ומצב. אין לנו כל תפיסה במשהו ללא סוף, אנו קולטים את הדברים רק על פי הגבול שלהם. חשוב לציין שכל הצמצום הוא רק ציורי כדי לתת לנו איזושהי הבנה. בוודאי שזה לא כפי שאנו מדמיינים זאת במחשבתנו, אלא הרבה יותר עמוק ומופשט מכדי שנוכל לתפוס ולהבין.

הצמצום לא באמת הגביל את הבורא באופן שהוא הפך למוגבל ללא אפשרות אחרת, אלא זהו צמצום מכוון ביחס אלינו בלבד. כדי להבין זאת, ניקח למשל פרופסור למתמטיקה המנסה להסביר לבנו הקטן איך לבצע פעולת חיבור בין 2 מספרים. כאשר מישהו יצפה במחזה, הוא יוכל לחשוב שאותו פרופסור כלל לא יודע מתמטיקה מורכבת, משום שהוא מתעסק עם פעולת חיבור פשוטה של ילד בגן. אלא שאותו פרופסור יודע שאין טעם להסביר לבן שלו על תרגילים מסובכים מעבר לתפיסתו, ולכן הוא מצמצם את שכלו, כך שהוא יוכל לתקשר עם בנו הקטן. הבן תופס את אביו דרך שכלו בגרסתו המצומצמת. אך עם זאת, האב נשאר אותו פרופסור חכם שהיה קודם לכן. בכל פעולה שאנו עושים, אנו משקיעים רק חלק מכוחותינו. כשאנו מחזיקים כוס בידינו אנו עושים זאת בעדינות ולא מוחצים אותה. כשאנו מציירים ציור, אנו אמנם יכולים לצייר בכל הצבעים האפשריים, אך אנו בוחרים רק בצבע אחד בכל אזור של הדף ומציירים בעדינות. זה לא שאנו לא מסוגלים למשהו אחר, אלא

פשוט צמצמנו את עצמנו לציור מסוים עם צבעים מסוימים, כדי שנקבל את רצוננו. כך הבורא כביכול צמצם עצמו כדי לתת מקום וקיום לנו.

אנשים רבים סבורים שפעם לא היה כלום, ואז הבורא החליט לברוא אותנו כאן, אך זה בדיוק להפך. פעם היה אינסוף, כלומר הכל, וכשהבורא החליט לברוא אותנו, הוא צמצם את אור האינסוף העצום שהיה כאן עד להתהוות העולם. כמו שאדם מתנהג עם ילדיו בצורה מסוימת, לאשתו מראה צד שונה, לבוס בעבודה משנה את פניו וכך כל אחד רואה צד אחר שנמצא בו. הבן של אותו אדם לא יכול להבין מה רואה בו אשתו של אותו אדם וכך גם להפך, כי כל אחד רואה רק חלק ממהות האדם. אי אפשר לומר שהאדם הזה משנה את מהותו בכל רגע, אלא שהוא מצמצם את עצמו ומציג רק חלק ממנו מתוך רצון להתגלות בצורה מסוימת. אם נשאל מיהו האדם האמיתי? האב? הבעל? הפועל? אז התשובה היא שהוא הכל ביחד. המהות שלו היא הרבה יותר גבוהה מכל אלו, אלא שהוא מתגלה לאשתו בצורה מצומצמת בתור בעל, לבנו בתור אב וכך כל אדם רואה את אותה מהות מזווית והתגלות שונה. כך להבדיל, גם הבורא מצמצם את עצמו כדי להתגלות בתוך הרבה פרטים קטנים בעולם. הוא מתגלה בתור תופעות טבע, בתור אנשים, בתור דומם, כוחות שונים או כל שאר הדברים שקיימים בעולם. בתחילה הייתה המהות עצמה שכוללת את הכל ונקודת בריאת העולם היא בעצם הצמצום של אותה מהות אינסופית לפרטים קטנים מתוכם המהות מתגלה.

חשוב להבין שכל השגה שיש לנו לגבי הבורא היא השגה לאחר הצמצום. כמו אותו בן שרואה את אביו הפרופסור למתמטיקה דרך עיניו שלו ולכן לא מסוגל לקלוט את חכמת הפרופסור שבו אלא החכמה שאביו מציג לפניו, שהיא לאחר הצמצום וההתאמה ליכולות התפיסה של הבן. כך שכל מושג שנאמר כאן ביחס לבורא, מתייחס לתפיסה שלנו בלבד לאחר הצמצום. לא ניתן להגיד שהבורא הוא "אינסוף", "הכל", "לא מוגבל" וכו', משום שאלו הגדרות הנובעות מהתפיסה שלנו, שהיא הרבה לאחר אותו צמצום. אנו משתמשים במושגים האלו בלית ברירה כדי שנוכל להבין את הדברים, כי זו האחיזה היחידה שאנו יכולים איכשהו להגיע אליה. אך מבחינת האמת, לא ניתן לומר שום דבר על הבורא לפני הצמצום מפני שאין לנו כל השגה שם. זה כמו לצפות מנמלה לדעת מה מתחולל על כוכבים אחרים בגלקסיות השונות. הנמלה היא מוגבלת מדי ואין לה שכל ואמצעים כדי לבדוק או להכיל את המידע הזה. גם אנחנו מוגבלים ביותר בעולם גשמי ומוגדר ואין לנו כלים ואמצעים לתפוס את האינסופיות

שישנה מחוץ לו.

פרק ד' - מגלים את התורה

התורה מהווה את הבסיס לכל הדתות והאמונות השונות. היא מסבירה דברים בצורה עמוקה מאוד בדרך בה ניתן להבין את העולם עם מחשבה ישרה והתבוננות אובייקטיבית אמתית ומשלבת עוד אלמנטים נסתרים רבים. היא מרכזת נבואות עתידיות שהיום אנו יודעים שבאמת התגשמו, אפילו שנראו כדבר הכי לא הגיוני בעולם בזמן שנכתבו. היא מלאה במצוות שונות שאנו צריכים לקיים, שהיום הרפואה, המדע והמחקר מתחילים להבין כמה כל אחת מהן חשובה לבריאות ולקיום שלנו. כל כך הרבה הוכחות נמצאו לספר הקדוש הזה, שמספיק היה בנבואה אחת או איזשהו רמז למצווה כדי שהיינו מבינים שזהו ספר ההדרכה שלנו למציאת התכלית, אבל הבורא לא הסתפק בזה ונתן לנו אינספור נבואות, מצוות, סודות וסיפורים שניתן ללמוד מהם, כדי שבאמת נבין עד הסוף שאנחנו לא טועים בדרכנו. ננסה להבין איך באמת ניתן לסמוך על התורה בעצימת עיניים ולהיות בטוחים שאנו הולכים על פי האמת.

למה שנאמין לתורה?

ישנם המון המון הוכחות לאמיתות התורה. ניתן למצוא מידע רב במקומות רבים העוסקים בכך ולבחון את הדברים מקרוב. היהדות סיפרה לנו איך בנוי העולם עוד הרבה לפני שהתחלנו להמציא מכשירים שיעזרו לנו לגלות את הדברים הללו. נושאים כמו נדידת היבשות, הזמן המדויק של מילוי הלבנה, הצורה הכדורית של כדור הארץ, סידור הגלקסיות, החיות הטהורות שאינן סובלות מהשחיטה בניגוד לטמאות, סימני הטהרה בבעלי החיים והדגים שאומרים שלכל דג בעל קשקשת יש בוודאות גם סנפיר וכל בע"ח בעל אחד מסימני הטהרה יש בוודאות גם את השאר חוץ מארבעה המוזכרים במפורש בתורה, ברית המילה שהיום גם גויים עושים מטעמי בריאות, הסינים שגילו שנקודות הדיקור הכי רוחניות הן בדיוק מקום הנחת התפילין, ואפשר להמשיך כך עוד שעות... זה לא נגמר. דברים מדהימים שכל נושא כזה הוא הוכחה מספיקה בפני עצמה. כדאי ושווה לחקור את זה וניתן למצוא על כך חומר בשפע בארגוני קירוב והסברה שונים (בין היתר "הידברות", "ערכים"...).

אבל אנחנו עוסקים בהגיון והתבוננות ולא בחקירות במדע. אנחנו רוצים להיות שלמים עם האמונה שלנו בתוכנו, מבלי שיבוא מדען ויגיד לנו שאכן זה נכון ונצטרך להאמין לו מפאת חוסר ידיעתנו, אלא שנדע בעצמנו בביטחון מוחלט שאכן זה כך. הבורא דאג גם לעניין הזה, כדי שחלילה לא נוכל לטעון שלא היו לנו את הכלים המתאימים ואת המידע הדרוש כדי להגיע לתכלית. הבורא קיבץ את כל עם ישראל ביחד, וכאשר כולם היו שם הוא נתן לנו את התורה בצורה הכי נחקקת בזיכרון שאפשר

לעלות על הדעת. היו שם תופעות טבע שהולכות בדיוק הפוך מכל חוקי הטבע שאנחנו מכירים. נסים ודברים לא מציאותיים התרחשו מול כולם. באותו רגע של קבלת התורה כולם ידעו בידיעה מוחלטת שזוהי האמת, ושהבורא הוא זה הנותן לנו אותה. לא דעה סובייקטיבית, ידיעה מוחלטת. לא היה אחד שפספס את זה. עם קצת היגיון בריא ומבוקר, נוכל כולנו להיות בטוחים בתורתנו גם היום, יותר מ-2,000 שנה לאחר שקיבלנו אותה.

מי אמר שזו לא המצאה?

לצורך העניין, בואו נניח שזו כן המצאה. אדם או קבוצת אנשים חכמים מאוד שחקרו את המדע עוד לפני שהיו כלים לכך החליטו לכתוב ספר חכם ולגרום לכולם ללכת על פיו. לאחר שכתבו את הספר, אותם אנשים היו צריכים לשכנע כמה שיותר אנשים שזוהי תורתם כדי שזה יגיע למצב אליו הגענו היום, אבל כאן הם היו מוכרחים להיתקל בבעיות קשות מאוד...

אם כל סיפור יציאת מצרים לא קרה באמת, אז איך הם ישכנעו אנשים שזה כן קרה? אם היו נותנים לנו ספר שמספר סיפור מטורף על שינוי כל חוקי הטבע שנשמע יותר כמו מדע בדיוני, האם נאמין לו? ואיך יסבירו את מעמד הר סיני, עליו כתוב במפורש בספר אותו הם משווקים שכל העם רואים את הקולות? כך גם קריעת ים סוף וכל שאר הנסים הכתובים שאותם כל העם ראה, ואת חלקם גם כל העולם ראה או שמע עליהם. אם האנשים הנתקלים בספר הזה בפעם הראשונה בחייהם קוראים על מאורעות ענקיים שהתרחשו שכל העולם יודע מהם על פי הספר, אבל המציאות מוכיחה שאף אחד לא יודע כי זה לא באמת קרה (בהנחה שזו המצאה), אז מי יאמין ויקבל את הספר הזה?

בעיה נוספת שאותם אנשים יתקלו בה היא לשכנע את האנשים שלמעשה הם שייכים לעם מסוים הנקרא "ישראל". אם כל הסיפור לא אמת, אז חס ושלום אין עם ישראל ואין יהודים. הרי מה שהופך אותנו לעם ישראל זה שאנו הצאצאים של ישראל (יעקב אבינו). על פי המסופר בספר התורה, שאותו צריכים האנשים הללו לשווק, כל העולם יודע מי אלו היהודים. הם עשו מהפכות בכל העולם ואין שום מקום שלא שמעו עליהם. אז אם אין עם ישראל ואין יהודים, איך בעצם משכנעים אנשים שהם שייכים לעם שבכלל לא קיים? ויותר מזה, גם אם הוא היה קיים, למה שמישהו בכלל יאמין שהוא שייך לעם אחר, כאשר הוא יודע בוודאות את מוצא הוריו? אם מישהו יבוא אלינו ויגיד לנו שאנו שייכים לאיזשהו שבט אינדיאני, האם נאמין לו? הרי כל אחד יודע את המקורות שלו, מי הם הוריו, מה מוצאם, מהי דתם, היסטוריה כללית וכו'. אם הורינו היו שייכים לעם מסוים, זה משהו שהיינו בוודאי יודעים. אז איך

אפשר פתאום לקחת אנשים ולהגיד להם שהם בכלל שייכים לעם ולמוצא אחר, רק שאיכשהו יצא שהם לא יודעים את זה...?

על אותו אופן, מהיכן הגיעו הכוהנים והלויים שנמצאים איתנו ויש להם קבלה מאבותיהם שהם אכן משבט לוי ואלו קיבלו מאבותיהם וכך הלאה. מתי בדיוק זה התחיל ואיך שכנעו אנשים שהם לויים או כוהנים כאשר אבותיהם לא אמרו להם שהם כאלו? הרי דבר כזה עובר אך ורק בקבלה מאב לבן ואין שום אופציה לאף אדם להפוך פתאום להיות כהן או לוי. אז אם לא היה את שבט לוי ואת אהרון הכהן, איך בדיוק הגיעו הכוהנים והלויים הראשונים?

עוד בעיה שהם יצטרכו לפתור היא השכנוע לקיים מצוות. נניח שמישהו התפתה כי ראה שמחלקים ספר בחינם, סיפרו לו סיפורים על שיהיה לו טוב עם הספר הזה ותהיה לו משמעות וכו'... אז הוא הסכים לקבל את הספר ושם אותו אצלו בבית. איך עכשיו ישכנעו אותו לקום כל יום בבוקר ולהניח תפילין? איך יגרמו לו לשמור שבת? מי יסכים לבצע לבנו הקטן ניתוח שלא לצורך באיבר הכי רגיש בגוף האדם כשהוא רק בן שמונה ימים? איך מישהו בכלל יסכים לקיים תרי"ג מצוות שכל כך מגבילות את האדם? אין אנשים מספיק טיפשים כדי להיכנס לכל זה מרצון מבלי לדעת בוודאות שזו האמת.

דבר נוסף בעייתי הוא הצורך בדבקות. זה לא מספיק שהאדם קיבל את הספר ומקיים מצוות. הוא צריך לקיים אותן באדיקות ולהעביר את הכל לצאצאיו שיעבירו לצאצאיהם וכך זה יימשך לדורות. הרי אם הוא לא יהיה מספיק דבק בתורה, אז הוא מהר מאוד יפסיק לקיים מצוות וכמובן שלא יעביר זאת לבניו, וכך המסורת תיתקע בשלב מסוים. כולנו יודעים שזה לא פשוט לקיים את כל המצוות הכתובות בתורה ולהעביר אותן הלאה.

עוד מכשול העומד בפני המשווקים הוא התחלת החגים. באיזושהי נקודה בזמן התחילו כל החגים שאנו מכירים היום. לפני אותה הנקודה לא היו חוגגים את החגים. אז איך אפשר להסביר לבן אדם שהוא צריך לחגוג את ליל הסדר, אפילו שהוא מעולם לא ראה אף אחד חוגג את החג ומעולם לא שמע עליו. הוריו לא קשורים לכל העניין הזה, ובסך הכל אין לו שום קשר לחג עצמו. מה גם שהוא זכר ליציאת מצריים, עליה כמובן לא שמע מעולם והוא גם לא מכיר אחרים ששמעו עליה, אפילו שכתוב במפורש בספר ששווקו לו לא פעם ולא פעמיים שכל העולם שמע על כך.

המסורת שעברה מדור לדור מוכיחה לנו מעבר לכל ספק שזוהי האמת. שהרי עם ישראל חוגג חגים מיוחדים, מקיים מצוות רבות ושונות ושומר על מסורת עתיקה של מעמד עצום בו קיבלו את התורה מבלי שהיה אפילו אדם אחד שלא ידע על כך. אם המסורת הייתה שמשה קיבל את התורה והעביר לעם ישראל, היינו יכולים להתחיל לחשוש שמא יש כאן

המצאה של בחור כריזמתי בשם "משה" שמשך חבורת אנשים והפך אותם לעם (בדומה לסיפורים של שאר העמים). אך המסורת אומרת שהייתה יציאת מצריים, קריעת ים סוף, מעמד הר סיני, כל העם רואים ושומעים ואף אחד לא נשאר בספק... דבר כזה בוודאי לא ניתן להמציא ולגרום לאחרים להאמין בזה.

מי שכתב את הספר, הקשה על עצמו מאוד בתהליך השיווק שלו, משום שהוא כתב שם בהרבה מאוד מקומות על כך שכל העם רואה, כל העם שומע, כל העם עד, כל העם יודע וכו'... אם כולם יודעים, שומעים, רואים ועדים, אז איך אין אף אחד בעולם שמכיר את העם הזה או את הספר הזה בהנחה שעם ישראל לא קיים והכל המצאה?

אז מי בעצם יסכים לקבל ספר שכזה? הרי אם ספר כזה באמת היה קיים, היינו כבר יודעים עליו מההורים שלנו. האם ישנו אדם בעולם שלא יודע את מוצאו? איך יכול לבוא אליי מישוהו ולהגיד לי שאני צאצא לעם אחר? מאיפה הוא יודע את זה יותר טוב ממני? למה שאני בכלל אאמין לסיפור כל כך מטורף ומופרך שאומר לי בין היתר לעזוב גם את כל החיים שאני מכיר ולחיות על פי ספר מסוים שכביכול צריך לעבור מאב לבן - אבל אף אחד בעולם לא מכיר אותו או שמע עליו ואף אחד לא יודע שום דבר מהתוכן הכתוב בו? למה שאני אקיים חג שאף אחד בעולם לא מקיים ורק עכשיו שמעתי עליו? הייתכן שהסבים שלנו היו עד כדי כך טיפשים שהסכימו לקבל את הספר שהיה המצאה מוחלטת ולהעביר אותו לילדיהם?

לאחר שאנו רואים איך שהעם שלנו שמר במשך אלפי שנים בקנאות על יהדותו, שמר את המצוות והחגים והעביר אותם מאב לבן. במשך 2000 שנות גלות כל היהודים שהיו פרודים זה מזה, כל אחד בתוך עם אחר בקצוות שונים של העולם, שומרים על אותן מצוות ולומדים עם אותן הגמרות, קוראים ומלמדים את בניהם מאותו ספר תורה, מניחים את אותן התפילין וחוגגים את אותם החגים, חיים בנס כנגד כל הסיכויים מול כל העמים והאימפריות שהיו והתמוטטו מולם, ללא צבא וללא כל יכולת הגנה עצמית, ידועים בפני כל ונמצאים תמיד בכותרות על אף המספר האפסי שלנו ביחס לעולם. לאחר שרואים את כל זה, אין שום ספק שהתורה אכן ניתנה מהבורא, וכל הכתוב בה אכן התרחש.

חשבתם פעם איך זה שאף אחד לא מכחיש את נפוליאון או את יוליוס קיסר? איך אנחנו כל כך בטוחים שהם אכן היו קיימים, אבל בנוגע לתורה אנחנו מפקפקים? הרי אפילו שאר העמים בעולם יודעים שהספר הזה הוא לכל הפחות ספר היסטוריה והמאורעות הכתובים אכן התרחשו. האם פעם לפני שהיו בתי דפוס האנשים לא ידעו היסטוריה? האם כולם היו כל כך טיפשים עד שהם לא ידעו מי היו הוריהם, מהיכן הגיעו ואילו מאורעות הם עברו? קל לשלול את הכל מבלי להתאמץ לחשוב יותר מדי, אך כדאי לכולנו לחשוב היטב על הדברים כדי לא

אז איך הדתות האחרות הצליחו לעשות את זה?

אצל הדתות האחרות הסיפור התחיל בצורה שונה לגמרי. כל אחד ממנהיגי הדתות הללו מביא לכולם את הדת כמו שהוא קיבל אותה כביכול כשהיה לבדו. הם לא באים לאנשים ואומרים להם שאבותיהם קיבלו עליהם איזושהי דת, ורק יצא איכשהו שכולם שכחו אותה והפסיקו לקיים אותה... זה לא כך, הם יודעים טוב מאוד שאף אחד לא יאמין לסיפור טיפשי שכזה, הם אומרים שהם בעצמם קיבלו את הדת בנבואה, וכשליחים הם צריכים לבשר את הבשורה לכולם. קבלת הדת שלהם לא הייתה במעמד של עם שלם, אין עדויות ואין שום דבר המאמת את הטענות, יש רק אמונה באדם הטוען שהוא נביא. לא שייך לחשוב בהיגיון ולהפעיל את השכל במקרה כזה, אלא פשוט לבחור להאמין לאדם שטוען את זה או לא להאמין. היו הרבה שניסו את זה ולא הלך להם והיום אף אחד לא מכיר אותם. ישנן המון כתות שונות שמבוססות על דברים כאלו. בין כל אלו, היו שניים בולטים בשם מוחמד וישו שכולנו מכירים לצערנו. להם הרבה אנשים החליטו כן להאמין וכך התפתחו להן הדתות הגדולות. הכל מתוך טענות טיפשיות של נבואה, כמו שניתן למצוא גם פה מסביבנו בשפע אצל הרבה "באבות" שמרגישים שהם המושיעים של העולם או אצל חולי נפש שבטוחים שהם המשיח. אפשר בקלות לעשות אליל מאיזה חולה נפש כזה ולהעביר לדורות הבאים ולפתח דת חדשה. אבל מעמד של עם שלם שמדבר עם השכינה ורואה את הבורא זה משהו שבוודאי אף אחד לא יכול להמציא. כמובן ששאר הדתות גם לא דורשות יותר מדי. כמה דברים בסיסיים אולי, בטח שלא תרי"ג מצוות. לזה כבר יותר קל להאמין, לכל בן אדם יש קשיים בחיים, פחד מהמוות, חיפוש משמעות לחיים... מאוד נוח להאמין בשקרים שהופכים את הכל ליפה יותר. כולנו מחפשים את הדרך הקלה והנוחה יותר, אנחנו רוצים ליהנות ולהאמין במשהו שייתן לנו תקווה וכוח, אז הכי נוח להאמין לסיפור כזה. אתם יכולים אפילו להקים דת כזאת משלכם אם תרצו. אם תהיו מספיק כריזמטיים, אולי בעוד 500 שנה הדת שתמציאו תהיה השולטת בעולם...

איפה כתוב בתורה לחבוש כיפה ולברך?

ישנם המון הלכות ומנהגים שקיבלנו איש מפי איש, שעברו מדור לדור. אנשים רבים מחפשים את כל ההסברים בתורה שבכתב, ואכן כל ההסברים נמצאים שם, אך הם רמוזים או מסתתרים מאחורי פסוקים שללא פירוש לא נוכל להבינם. כתוב שצריך לשמור שבת, אבל איך נדע

מה המשמעות של שמירת שבת ללא פירוש? איך נוכל לדעת מה זה למול את הבנים שלנו? מה זה סוכה? למעשה אין שום מצווה שנוכל לדעת איך לקיימה ללא הסברים מפורטים לגביה. יש צורך חשוב והכרחי בתורה שבעל פה, התורה היא למעשה קודים וראשי פרקים, לא ניתן להבין אותה בכלל ללא הפירושים שנכתבו עליה.

האמת היא ששום דבר לא יכול לעבור בכתב במלואו כמו שצריך. כל ספר שנכתב אי פעם סומך על הידע הבסיסי שיש לנו ועל ההשגות שהגענו אליהם על ידי לימוד בעל פה. שהרי אילו לא היינו לומדים בעל פה את אותיות האלף בית, את צירופן למלים, הבנת משמעות המלים, צירוף מלים למשפטים, תחביר, פיסוק וכל שאר הדברים הנחוצים לקריאה, לא היינו יכולים להבין שום דבר. אפילו את התמונות לא היינו משייכים למחשבה ולהבנה של מה שאנו רואים, אילו לא היו מלמדים אותנו בעל פה שהדבר הזה הוא שולחן ויש לו שימוש כזה וכזה והדבר ההוא זה ארון ומשתמשים בו לצרכים כאלו וכאלו. כל ספר סומך על כך שאנו יודעים לקרוא ושיש לנו איזושהי ידיעה מסוימת בסיסית באותו עניין (אפילו הספר לטרום מתחילים במחשבים לא יסביר לנו שצריך לשחרר את האצבע מכפתור ההפעלה של המחשב לאחר שלחצנו עליו). ספרים מתקדמים של מתמטיקה, פיזיקה ושאר מדעים מדויקים בוודאי סומכים על זה שאנו כבר יודעים בעל פה פעולות חשבון ומתמטיקה פשוטה. כדי להבין נושא מסוים אנו מוכרחים להבין את הבסיס לאותו הנושא בעל פה וכך ניתן להעביר את העקרונות החשובים בראשי פרקים בכתב. כך גם התורה סמכה על כך שאנו כבר יודעים לקרוא, שאנו מבינים ומקיימים מצוות שעוברות מדור לדור, שאנו יודעים מעט מההיסטוריה של ישראל, מכירים את המסורת ולומדים את התורה גם מחוץ למה שכתוב במפורש. היא אומרת לנו למשל לקשור את הדברים לאות על ידינו. אנחנו לא מבינים מה צריך לקשור, אז הולכים ומבררים אצל אבותינו שכבר ביררו אצל אבותיהם עד לאבות אבותינו שקיבלו את הדברים מהבורא במדבר, ואז הם יכולים לענות לנו בעל פה שמדובר על תפילין שצריכות להיראות בצורה מאוד מסוימת ולהיכתב בצורה מסוימת עם הרבה דקדוקי הלכות שכל סטייה קטנה פוסלת אותן. בוודאי לא ניתן להמציא פירושים על דעת עצמנו כמעשה הקראים ושאר המגזרים שאינם מקבלים את התורה שבעל פה. אין דבר כזה להבין לבד, כמו שלא ניתן להבין לבד מה זו האות ג' או מה זה פעולת כפל או שאר כל הדברים שלמדנו בעל פה מאבותינו, כך לא ניתן להבין לבד את התורה. כאשר מישהו חושב לעצמו שהוא לא סומך על המפרשים והוא רוצה לקבל את התורה ללא פירוש, זה בעצם אומר שהוא מקבל את התורה עם הפירוש של עצמו מבלי הידע הנדרש כיוון שכל דבר שנבין ממה שכתוב הוא סוג של פירוש שאנו עושים.

בנוסף, ישנן ראיות בתורה עצמה לחיוב ללכת אחר התורה שבעל פה: כתוב "ושמרת לעשות ככל אשר יורוך", "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל". זוהי מצווה מן התורה להקשיב לחכמים ולגדולי הדור,

וזו עבירה לא ללכת בדרכיהם. על המצווה הזו אנו מברכים "וצונו להדליק נר חנוכה" או "וצונו לשמוע מגילה" או ברכות אחרות על דברים שהגיעו הרבה לאחר קבלת התורה ולא מובן למה מברכים אותן. אם הוא ציווה אותנו ללכת בדרכי החכמים, וחכמים ציוו אותנו לקיים את המצוות האלו, אז יוצא שהוא ציווה אותנו לקיים גם את המצוות הללו, ועל זה אנו יכולים לברך.

התורה שבעל פה

התורה מכילה את כל סודות העולם. כל מה שאי פעם ראינו, הרגשנו או שמענו, מבריאת העולם ועד קיצו, ועוד הרבה מעבר לכך, הכל מוצפן שם. המתמטיקה, הפיזיקה, הפסיכולוגיה, הכלכלה, הצדק ולמעשה כל נושא שקיים בעולם, הכל נמצא שם. בכלל לא פשוט להכניס את כל זה בספר אחד, אבל בשביל בורא העולם הכל יכול, זו ממש לא בעיה. הבעיה היא שלנו, בורא עולם עשה זאת והכניס את הכל בתוך ספר הספרים, אבל השאלה היא איך אנחנו נוכל להוציא את כל הסודות והחכמה לחיינו? לשם כך ניתנה לנו התורה שבעל פה. התורה שבעל פה היא בעצם המפתח להבנת הכתוב בספר התורה והוצאת כל הקודים והסודות הטמונים בה.

אילו היו מבלבלים לנו את אותיות הא'-ב' בזמן שלימדו אותנו אותיות, או שאולי היו מלמדים אותנו פירושים לא נכונים למלים השונות, לא היינו יכולים להבין גם את הפשט הכי ברור בספר התורה, או שהיינו מבינים אותו בצורה אחרת לגמרי ממה שהוא באמת. אם יבוא מישהו שמבין עברית בצורה עילגת, וינסה לתת פירושים לתורה, מובן שזה לא יהיה אפילו קרוב לאמת. לכן חשוב ללמוד את הפירושים של התורה בעל פה בנוסף לחלק הכתוב, כדי שנהיה בטוחים שקיבלנו אותה כמו שצריך עם הפירושים והכוונות האמתיים שלה. חשוב שנקבל את הפירושים המקוריים שהבורא נתן במדבר ועברו מדור לדור, קבלה של איש מפי איש, ולא נמציא פירושים מודרניים ושקריים שנראים לנו נוחים יותר.

קראים, שומרונים, רפורמיים ושאר מבטלי תורה שבעל פה

לצערנו, זרמים רבים נוטים לבטל את התורה שבעל פה ולהאמין אך ורק בתורה שבכתב, אך המצב הזה הוא אבסורד. לא ניתן להבין כלום בתורה שבכתב ללא התורה שבעל פה. הרי גם הזרמים הללו בעצמם פירשו איכשהו את התורה, על פי דרכם. אם כבר לא מאמינים בתורה שבעל פה, אז עד הסוף. לא לעשות מגזר עם מנהגים והלכות, אלא כל אחד יפרש

לעצמו איך שהוא מבין. אבל זה לא כך. אם תשאל אדם קראי כיצד הוא נוהג בעניין מסוים, הוא יביא את מנהג הקראים. הרפורמי הולך לפי מנהג הרפורמיים. לפי ההיגיון שלהם לא צריכים להיות מנהגים שהרי הם לא מאמינים בתורה שבעל פה ובמסורת שעברה מדור לדור. ההיגיון מראה שהם צריכים לא להעביר שום דבר לילדיהם, אלא להניח להם לפרש את התורה כל אחד לעצמו. אך מובן שחייבת לעבור תורה שבעל פה ביחד עם התורה שבכתב, ולכן הם המציאו להם גם תורה שבעל פה, רק שתהיה שונה מהמקורית. מה שקרה למעשה זה שבתקופה מסוימת קבוצת אנשים החליטו להפסיק להקשיב לרבנים, למסורת ולתורה שבעל פה עליה גדלו ולהמציא את הפרוש לתורה בעצמם. את ההמצאה הזו, העבירו לצאצאיהם מדור לדור. עצם ההעברה הזו מדור לדור מצביעה על פגם בזרמים האלו. זה סותר לחלוטין את כל האמונה שלהם ששוללת את התורה שבעל פה ונותנת קיום רק לתורה שבכתב. אז איך בכל זאת הם מעבירים את הפרושים מדור לדור בעל פה? ואם הם מאמינים שכן ניתן להעביר את המסורת והפרושים כראוי, אז מדוע קשה להם להאמין שגם פעם הצליחו לעשות זאת, עוד לפני שקמו ה"חכמים" שהמציאו להם זרמים משלהם בדת והחליטו לבטל את דעת החכמים?

למה שנאמין לפירושים של רבנים?

הדעה הרווחת היא שהרבנים השונים המציאו את הפירושים מעצמם. אבל אם נחשוב על כך, נגלה שלא יתכן שהרבנים המציאו את הדברים מעצמם, משום שאם זה היה כך, אז צריך לשאול מה היו עושים לפנייהם? נניח שהיה איזשהו רב שהחליט שכך עושים ברית מילה, אז מה היה לפני כן? לא מלו את הילדים? אולי עשו להם ברית במקום אחר בגוף? ומה עם שמירת שבת? האם יתכן ששמרו אותה בצורה אחרת ורק שנים לאחר מכן איזשהו רב החליט לשנות את הדרך ביום בהיר אחד? האם יכול להיות שבני ישראל במדבר כלל לא שמרו שבת לאחר שהבורא בעצמו ציווה אותם? איך נראית ציצית? ומי בדיוק החליט שהתפילין של כולנו ייראו אותו הדבר? הרי המלה תפילין אפילו לא מוזכרת בתורה, הייתכן שבאיזושהי נקודה בזמן מישהו החליט שמהיום כולם מניחים תפילין שנראות כך, אפילו שלפני כן לא היו עושים את זה? אם בימינו מישהו יחליט להניח פתאום תפילין ירוקות, נחשוב אותו למשוגע ואיש לא ישכנע אותנו שגם אנחנו צריכים לנהוג כך. הרי ברור לנו שהתפילין שלנו צריכות להיות שחורות ובצורה מרובעת ומאוד מסוימת של תפילין. מובן שגם אבות אבותינו לאחר מעמד הר סיני הניחו תפילין שנראות כך. אחרי גלות ממושכת ופיזור בכל כך הרבה ארצות אנו רואים בבירור שכולם מניחים את אותן התפילין. אז איך יתכן שזו המצאה שנכנסה על פי רב מסוים באחד הדורות? האם מישהו היה מסכים להניח תפילין כאלו אילו אבותיו וכל שאר ישראל לא היו כלל יודעים מה זה, רק בגלל שאיזה

רב החליט? זה כמו לומר שהיום יבוא רב ויחליט שכולם צריכים לשים מקלות כביסה על האף ושזוהי מצווה מהתורה. אף אחד לא יאמין לקשקוש שכזה. אז למה אנחנו משתכנעים שפעם זה כן היה יכול לקרות? ממתי למעשה נכנסו כל ההלכות הללו של התורה שבעל פה? אם לא קיבלנו את כל זה בהר סיני, אז באיזה אופן זה נכנס? יתכן שבאיזה נקודה בהיסטוריה פתאום החליטו את כל ההחלטות האלו והשרישו את זה בעם? אם כן, אז איך נהגו לפני כן? האם לא קיימו מצוות? האם קיימו רק מה שנראה להם על פי שכלם? יש כל כך הרבה דברים שצריך לבאר בתורה, ואין בעצם מי שיעשה את זה ללא התורה שבעל פה. האם זה באמת יתכן שכל אחד יכול לפרש את הכתוב בצורה הנראית לו? אין שום מצווה שניתנת לקיום ללא פרטי ההלכות שלה. את ההלכות הללו לא ניתן סתם להמציא, זו חייבת להיות קבלה איש מפי איש. הרי גם בני ישראל במדבר קיימו את המצוות על פי הציוויים שקיבל משה רבנו מהקדוש ברוך הוא. האם אפשר לחשוב שפעם לא היו מקיימים מצוות ולאחר שנים פסקו הרבנים השונים את ההלכות השונות ורק מאותו היום כל עם ישראל התחיל לקיים מצוות?

מכל זה יוצא, שגדולי הרבנים שפסקו את ההלכות, לא פסקו זאת על דעת עצמם, אלא מתוך קבלה מדור לדור. כולם ידעו את ההלכות, משום שהם ראו איך הוריהם, רבניהם וכל שאר ישראל נוהגים, רק שהיה צריך מישהו שיכתוב אותן ויסביר אותן בצורה מסודרת. שיקול הדעת של הרבנים בפסיקה נכנס לתמונה רק במקרים של ספיקות וחוסר ידיעת הציבור. לאף רב אין סמכות לפסוק נגד ההלכות שקיבלנו מאבותינו. כל הפסיקות מסתמכות אך ורק על התורה הקדושה שקיבלנו בכתב ובעל פה מפי אבותינו, עם ראיות מוצקות לכל פסק הלכה.

הלכות מודרניות

עם הזמן נוצרו מצבים שפעם לא היו ולכן לא דנו עליהם בהלכה. פעם למשל לא היו רכבים שאסור לנסוע בהם בשבת, אז אין במקורות הלכות שנוגעות לעניין הזה (למרות שמובן לכל בעל שכל שבנסיעה מתבצעת מלאכת הבערה האסורה מן התורה). אבל רבותינו הקדומים חשבו על כל הדברים הללו מראש. לכן אם נתבונן בגמרא, אנו נראה כל כך הרבה דעות שונות וויכוחים על כל הלכה קטנטנה, שפשוט מתבקשת השאלה: למה לא חסכו זמן ומשאבים וכתבו רק את ההלכה הסופית במקום לכתוב את כל הויכוח בין כל הרבנים? זה אומר ככה והשני אומר אחרת והשלישי חולק על שניהם והרביעי חושב שהסברה של הראשון כלל לא סותרת את השני וזה ממשיך וממשיך ואנו יוצאים כל כך מבולבלים מבלי להבין את ההלכה הפשוטה שיוצאת מכל העניין הזה, מותר או אסור? לבסוף הרי נפסקה פסיקה אחת ויחידה בכל נושא, אז מדוע לא לכתוב מההתחלה את הפסיקה הסופית ולסיים את העניין? אז היום, עם

התקדמות הטכנולוגיה, ניתן להבין את אחת הסיבות לכך: כל מצב חדש לכאורה שאנו נתקלים בו, נידון כבר בגמרא בצורה קצת שונה. מתוך כל חילוקי הדעות בין התנאים או האמוראים השונים, ניתן ללמוד את פרטי ההלכות וסיבתן, ואז כאשר יש הלכה חדשה לכאורה שצריך לפסוק, ניתן להבין אותה מתוך הדיונים שהיו בבתי המדרש של התנאים והאמוראים עוד אז. "אין חדש תחת השמש". אז אם היום רב גדול פוסק הלכה (וזה חשוב לדעת שהוא אכן יכול לפסוק משום שמעטים הם אלו שיכולים לעשות זאת ורבים הם אלו שחושבים שהם פוסקים), זה אומר שהוא בדק את הסוגיה מכל כיוון אפשרי בספרים הקדומים, ורק לאחר שברור לו שזה כך, הוא אכן פוסק את ההלכה. כשרואים את כל הסברות והדעות השונות, ואיך מתייחסים אל כל אחת מהן בגמרא, מה הטעמים שנפסקה ההלכה כך או אחרת ועוד דברים רבים שאנו יכולים ללמוד מהוויכוחים השונים, אנו יכולים להבין איך לפסוק את ההלכה בנושא דומה בימים שלנו עם הטכנולוגיה והקידמה תוך התאמה למצב הנוכחי בו אנו חיים.

חשוב לציין שזה טיפשי לחשוב שהתורה מיושנת וההלכות שלה מתאימות רק לימים קדומים, כי אם זה כך, אז אנחנו בעצם אומרים שהבורא הוא לא כל יכול, משום שהוא לא ידע שאנחנו נהיה פה ובעצם חידשנו לו משהו עם הטכנולוגיה שהגענו אליה. האם יתכן שהבורא לא ידע כבר בזמן מתן תורה על העתיד להתרחש בעוד 3,000 שנה? הרי כבר ראינו שהוא בלתי מוגבל בזמן, מה שאומר שכבר אז הוא ראה את כל המתרחש היום. אילו הצלחנו לחדש לו אפילו דבר פעוט, זה רק אומר שהוא מוגבל, מה שראינו שלא יתכן. מי שבאמת מבין שהבורא קיים, מבין שהבורא ידע מה הולך להיות והתורה שהוא נתן לנו היא נצחית ואין סיכוי שתשתנה, כי אם חס ושלום קיים סיכוי כזה, היא כבר לא תורה

ואם בכל זאת הפוסקים טעו?

הבורא נתן סמכות מוחלטת לגדולי הדורות השונים לפסוק. הוא ציווה אותנו להישמע להוראותיהם בכמה מקומות בתורה. אם הבורא בעצמו אומר לנו את הדברים הללו, אז אנחנו יודעים שהוא סומך עליהם. אם הבורא בעצמו סומך עליהם, אז איך אנחנו לא נסמוך עליהם? הבורא הרי יכול לכוון אותם בדיוק להלכה הנכונה ולפסיקה הנכונה אם ירצה בכך, אפילו אם הם נוטים לכיוון ההפוך. ואם מסיבה כלשהי בכל זאת נניח שתהיה איזושהי טעות, אז בכל זאת אנחנו הולכים בעקבות הציווי של הבורא, והוא יכול לשנות את כל הטבע על פי אותה פסיקה כדי שהעולם יתאים לאותה פסיקה. בגמרא ישנם סיפורים רבים כאלו על הטבע שהשתנה כתוצאה מפסיקה של רב חשוב. גם היום יש לנו את גדולי הדור שפוסקים לנו במקרים מסוימים בהם ההלכה אינה ברורה. לפעמים

נראה לנו שכדאי יותר לעשות משהו בניגוד לדעה של הרב כי הדעה שלו נשמעת לנו מוטעית. צריך להבין שאם אנו הולכים על פי הרב, יוצא שקיימנו מצווה. אם לעומת זאת אנו הולכים על פי עצמנו, יוצא שעברנו עבירה של לא להקשיב לדברי חכמים. לכן לא כדאי לעשות יותר מדי חשבונות, אלא פשוט להקשיב למה שאומרים לנו.

אשכנזי או מזרחי?

בכל זאת, נראה לכאורה שהרבנים אינם צודקים בכל פרטי ההלכות משום שרבנים שונים פוסקים הלכות שונות. לכאורה נראה שבכל מצב שיהיה, רק אחד מהם קולע להלכה האמתית וכל השאר לכאורה טועים. אך האמת היא כלל לא כך. התורה עצמה היא אחת, אבל ניתן להתבונן בה מהמון זוויות שונות ולראות מכל זווית תמונה שונה. לכל אחד מאיתנו תפקיד קצת שונה ובהתאם לכך אנו יכולים להשתייך לזרם מסוים. לא מדובר רק על עדות, אלא גם לזרמים שונים או חסידויות שונות ביהדות, כל עוד אנחנו אכן נשארים עם היהדות ולא מסלפים את הכל כמו בתנועות הרפורמיות או אלו שלא מאמינים בתורה שבעל פה, הרי כבר ראינו שזה טיפשי לקחת רק את התורה שבכתב ולנסות להבין ולפרש אותה בעצמנו. מהמצב הזה יוצא שכל אחד מבצע את תפקידו וכך אנחנו משלימים אחד את השני. חשוב שיהיו חרדים, ועם זאת גם חשוב שיהיו חב"דניקים וברסלבים וכיפות סרוגות וכל שאר הזרמים, העם שלנו זקוק לכולם. ממש כמו שלכל אחד יש מקצוע שונה וכך כולם משלימים אחד את השני. אם למשל כולם היו רופאים, אז לא היה לאף אחד מה לאכול, מה ללבוש או היכן לגור. אנחנו זקוקים לכולם, כאשר כל אחד עושה תפקיד אחר, אנו משלימים זה את זה. רק חשוב שכולנו נהיה בדרך הנכונה, שכולנו נישאר יהודים שהולכים על פי ציווי הבורא.

אם נתבונן בגלות הארוכה שעברנו, אנו נעריך את זה הרבה יותר ונבין את הכוח הרב של כל המערכת הזו. במהלך הגלות התפצלנו והתורה עברה מאחד לשני ובמקרים רבים גם נשכחו פרטים. הרבה מתלוננים על ההבדלים שיש בין עדות המזרח, האשכנזים, התימנים וכו'. אבל אם נשים לב להבדלים ביניהם, הם ממש מזעריים לעומת הזמן הרב שעבר בגלות שהיה נתק מוחלט בין המגזרים השונים. כולנו הולכים לפי אותן הלכות, על פי אותן משניות ואותן גמרות. לאף אחד אין ספק בצורת התפילין או הציצית, כולנו שומרים שבת בצורה דומה, כולנו נוהגים לפי אותם חוקי מעשרות וצדקה, החתונות שלנו דומות, ברית המילה זהה, ספרי התורה דומים, התפילה כמעט זהה ולמעשה כמעט כל ערכי היהדות שלנו זהים אפילו שעברנו כל כך הרבה זמן בנפרד אחד מהשני. נכון שיש גם שוני, אבל השוני הוא מזערי. יש כאלו שכן אוכלים קטניות בפסח ויש כאלו שלא, אבל האם זה באמת כל כך משמעותי? זהו בסך הכל מנהג שעבר מדור לדור באזורים מסוימים, לכן כל אחד הולך לפי

מנהג אבותינו. האם זה מה שמפוצץ את הכל וגורם לנו לחשוב שאולי אנחנו לא צריכים את היהדות? האם מזמור נוסף בתפילה לעדה מסוימת גורם לכל הערכים היהודיים להיראות לא נחשבים? האם צורת העטיפה של ספר התורה בעדות השונות באמת משנה את העובדה שמה שכתוב בו הוא אמת? אלו בסך הכל מחלוקות על נגזרות של הלכות הנובעות בעיקר ממנהגים שונים. מה שבאמת מפתיע בכל העסק הזה, הוא שרוב המסורת היהודית נשמרה בצורה טהורה בין כל העמים שחינו בתוכם במשך 2,000 שנה, כאשר כל קבוצה חיה בקצה אחר של העולם ללא שום קשר עם השאר. הכל היה בסתר ובפחד, מול אומות שלמות שרצו להשמיד אותנו ואסרו עלינו לקיים מצוות. איך בעצם כל ההלכות הללו נשמרו? איך זה שספרי התורה שלנו זהים? איך התורה עברה מאב לבן מבלי להשתכח בין כל הגויים? ואם זה אכן עבר בצורה כל כך יפה בגלות, אז איך אנחנו מפקפקים בכך שהיא עברה מאב לבן לפני כן, במאות השנים שקדמו לזה? הרי הייתה לנו ארץ משלנו והיה לנו בית מקדש והיה הרבה יותר פשוט וקל להעביר את התורה מדור לדור. מוכרחים להסתכל על הדברים בפרופורציה נכונה.

בכל זאת ישנם מחלוקות הגורמות לנו לחשוב האם הפסיקה שאני הולך על פיה זו האמת? אולי בכל זאת הרב טעה ורב אחר פסק בצורה טובה יותר? אך למעשה ברגע שאנו הולכים על פי פסיקה של רב מוסמך, אנו מכוסים מכל הכיוונים. אנו הולכים על פי התורה שציוותה עלינו לשמוע לחכמים. אז גם אם הרב אמר משהו שנשמע לא הגיוני ואולי הוא אפילו טעה בפסיקה, הקדוש ברוך הוא מחשיב לנו את זה כקיום מצווה והוא יכול אפילו לשנות את הטבע בהתאם לאותה פסיקה.

ובכל זאת למה שלא נסמוך על עצמנו?

טייסים יודעים היטב שאסור להם לסמוך על החושים שלהם בזמן הטיסה. לאחר שמטוס עושה סיבובים באוויר, הוא יכול להגיע למצב שהוא מהופך לגמרי, בעוד שהטייס עצמו יכול להיות בטוח שהוא נמצא בצורה ישרה מעל הקרקע. רק ברגע שהטייס מבין שהוא צריך לבטל את עצמו וללכת על פי שעוני החיווי, המייצגים את האמיתות האובייקטיבית ללא הפרעות, הוא יצליח לצאת מהמצב בשלום. נניח שטייס מסוים שנמצא במצב הזה חושב ששעוני החיווי לא מבינים עניין והוא חכם יותר מהם והוא בטוח שהוא נמצא בשליטה מוחלטת, באותו הרגע אותו הטייס חרץ את גורלו. ברגע שהוא יחליט לנסוק אל על הוא פשוט יתרסק בקרקע. כך בדיוק גם אצלנו, אין שום מקום לדעה סובייקטיבית בדרך לאמת. או שנבטל את עצמנו ונלך על פי שעוני החיווי האובייקטיביים שהבורא נתן לנו, שזוהי דרך התורה, או שנהנה מהשקר ונחשוב שאנו נוסקים, נהיה בטוחים שאנחנו בדיוק בדרך הנכונה, אך לבסוף כנראה שנתרסק.

אילו נצליח להבין את העניין הזה לעומק, נוכל לחסוך לעצמנו כל כך הרבה כאבי ראש ובלבולים. כולנו עושים מדי פעם דברים שאנו יודעים בוודאות שנוגדים את רוח ההלכה, אלא שאנו בטוחים שזה לא נורא, שאנו יודעים מה אנחנו עושים, שאנו חכמים יותר מגזירות חז"ל ושאנו יכולים לסמוך על חוש השיפוט שלנו שיביא את האמת. מיותר לציין שהאמת לא מגיעה במצב שכזה וגם אם נראה לנו שאנו נוסקים, כדאי להיזהר מאוד כי כנראה שאנו הפוכים ובזמן שאנו בטוחים שאנו ממריאים לשמיים, אנו צוללים למטה עד שחס ושלום נתנגש בקרקע.

מי שיחשוב על הדברים יבין שזה מובן מאליו שזה כך. האמת היא אחת ויחידה ובלתי משתנה, אם היא לא הייתה כזו, היא כבר לא הייתה האמת. מהתבוננות קלה בעולם אנו רואים שכל אחד חושב בצורה אחרת ופועל בצורה אחרת, לכל אחד דעות משלו. זה מובן וברור שלא יתכן שכולם צודקים. כשתובע ונתבע הולכים לבית משפט, שניהם רוצים שיכריעו את הדין, משום שכל אחד בטוח שהוא צודק והשני טועה. מובן לכולם שבמקרה הטוב רק אחד מהם צודק, במקרה הפחות טוב, שניהם טועים. אם זה כך, אז ניתן להבין בקלות שללא הכוונה ממישהו שמתמצא בתחום ושברשותו כלים מתאימים, מפה של הדרך והבנה של המצבים השונים, אין סיכוי להגיע לאמת. ממש כמו שאין סיכוי שמישהו שלא למד כלום מעולם בחייו, אפילו לא קרוא וכתוב, יהפוך להיות פרופסור מעצמו מבלי ללמוד דבר מאחרים.

תארו לכם מישהו שמתגייס לצה"ל, אבל הוא חושב שהמפקד שלו טועה, אז הוא לא שומע בקולו. אולי המפקד של החבר יותר נחמד, אז הוא שומע למה שהוא אומר בחלק מהמקרים, ואולי הוא לוקח קצת מהידע שלו בעצמו. "בשביל מה אימונים? לרוץ? עכשיו?!! ועוד כל כך הרבה? לא צריך המפקד, כשתהיה מלחמה תקרא לנו, כשבאמת נסכים עם מה שאתה אומר, לא עכשיו שיש לנו דברים אחרים על הראש". נשמע מצחיק? נכון, אבל תחשבו על זה לרגע ותראו שבדיוק כך אנחנו מתנהגים. אנחנו לא יכולים להחליט מה שבא לנו, אם אנחנו רוצים להתקדם לכיוון הנכון אנו חייבים מדריך. אותו מדריך הוא הרב שלנו שמלמד אותנו את התורה ואנו חייבים ללכת בדרכו כמו שאנו חייבים ללכת בדרכו של המפקד כדי לנצח בשדה הקרב. אם כל אחד יחליט לעשות מה שבא לו, לא נוכל להגיע לאמת.

להתבטל

כאשר אנחנו חולים אנחנו הולכים לרופא ועושים את כל מה שהוא אומר לנו. לא נתחיל ללמוד רפואה במשך כמה שנים טובות כדי למצוא את התרופה בעצמנו במקום ללכת לרופא. אנחנו סומכים על הרופא כדי שיסייע לנו בידע שיש לו ולנו עדיין לא. כשהוא אומר לנו לקחת תרופה

מוזרה או נותן לנו עצה לא מובנת, אנו אפילו לא שואלים שאלות, אלא מתבטלים מתוך הבנה שהוא הרופא המבין בתחום, ואנו אנשים חסרי ידע שרוצים לקבל על עצמנו כל מה שיגיד, גם אם התרופה לא נעימה כל כך או שיהיה לנו מעט סבל מהטיפול. אותו הדבר קורה כשיש בעיה הלכתית שאין לנו עדיין את הידע הדרוש לפתרונה, במקרה כזה אנחנו צריכים לסמוך על הרב שלמד והשכיל, שייתן לנו את הפתרון המתאים. כשתלמיד ממוצע בכיתה ג' נשאל על שאלה מורכבת בפיזיקה, מאוד יכול להיות שהוא יענה איזושהי תשובה שנראית לו. ויותר מכך, כאשר ניתן לו את התשובה האמתית, הוא יכול לחלוק עליה ולגמרי לא להסכים על פי מה שהוא מכיר ולמד. אל תשכחו שפעם כשאמרו שהעולם עגול, היו חושבים שהאנשים משוגעים לגמרי, ולעומת זאת אלו שטענו שהעולם שטוח היו נחשבים למשכילים יותר. כאשר אותו ילד יעלה כמה כיתות וילמד יותר לעומק נושאים שונים, יתפתח בלימוד מתמטיקה, ומשם ילמד פיזיקה ואז יגיע גם לאותו נושא בו נשאל, הוא יסתכל על השאלה ממבט שונה לגמרי. כך גם בענייני התורה. אנחנו מבינים שכדי להיות כימאי, רוקח, מהנדס, שופט, רמטכ"ל או כל מקצוע מכובד אחר צריך הכשרה מתאימה, ואנחנו סומכים על בעלי המקצוע בלי להכיר אותם אפילו. אבל משום מה כאשר מדובר ביהדות, כל אחד מסוגל להסביר את המהות של כל העולם בלי לפתוח דף גמרא אחד אפילו. איך זה שכולנו בטוחים שאנחנו יודעים כל כך הרבה ביהדות בלי ללמוד את זה בכלל? אז גם ביהדות, כאשר יש משהו שאנו לא מבינים בו, שואלים את הרב. בסופו של דבר, הכל חייב להיות על פי התורה, הרי היא הדרך שלנו ולא נרצה לסטות ממנה אפילו במילימטר אחד. אנחנו חייבים להתבטל מול גדולי הדור האמתיים ולקבל את פסיקותיהם כשם שאנו מתבטלים מול הרופאים או בעלי המקצוע השונים שאנו סומכים עליהם לגמרי.

אם החלטנו שאנחנו הולכים לכיוון התכלית, לאמת המוחלטת, אז ישנו רק קו ישר אחד המגיע לשם מהמקום בו אנו נמצאים עכשיו. כמו בגאומטריה, כל שאר הקווים לא יגיעו לאותו המקום, או שיגיעו לאחר עקמומיות רבה. אם ילד ישחק עם שקע חשמל חשוף עם מתח גבוה ואביו יזהיר אותו לא לעשות זאת, יש לו בחירה. הוא יכול להקשיב לו והוא יכול להתעלם. אם הוא יקשיב לו, אז אולי חברים יצחקו שהוא הולך אחריו כמו זומבי, ללא הבנה, ללא אופי או אישיות משל עצמו, אבל מצד שני הוא יזכה בחייו. אם לא יקשיב לו, אז הוא באמת אדם ליברלי ומתקדם שעושה מה שבא לו על פי דמוקרטיה, הוא יכול אפילו להגיד לפני כן "אני מצפצף על החשמל" תוך כדי שהוא עושה שריר ביד, רק שתהיה לו בעיה שהוא עלול להינזק קשות. הוא יכול לצפצף על החשמל, אבל זה לא הופך את הזרם לפחות אמתית. הבחירה תמיד בידנו, אבל יש לזכור שהבורא שנתן לנו את התורה אינו טועה אף פעם, אנחנו לעומת זאת

טועים

זאת

הרבה.

תורה לישראל או גם לגויים?

התורה ניתנה לישראל בלבד ורבים מתקשים להבין את הדבר. קשה לראות את ההבדלים בין יהודי לגוי בעיניים רגילות, הרי כולנו בני אדם עם רגשות ומחשבות, אבל חשוב להבין שישנו שוני גדול במהות הפנימית שבתוכנו. את זה רק הבורא יתברך יכול לראות ולכן נתן לכל אחד את התפקיד ההולם אותו. נשמות ישראל ונשמות הגויים לקוחות ממקומות שונים, אמנם הן מתלבשות בגוף שנראה זהה ומתפקד בצורה דומה, אך הנשמה שבפנים שונה לחלוטין. לנו יש תרי"ג מצוות לקיים כפי שמתאים למקום ממנו נלקחה הנשמה שלנו, ולהם יש רק שבע מצוות. הרבה אנשים מרגישים לא נעים עם זה, הרי מי אמר שאנחנו טובים יותר מאחרים? מאיפה הגאווה הזו להיות עם נבחר ולחשוב ששאר העמים פחות טובים מאיתנו? אבל באותו אופן ניתן לשאול מי אמר שאנחנו טובים יותר מהחתולים? ומה עם הצמחים, הם פחות טובים מאיתנו? ולמה יש בינינו כאלו שהם כוהנים וכאלו שלא? ולמה המנהל בעבודה שיירש מאביו את החברה בלי להתאמץ נחשב יותר מפועל שעמל ויגע? הבורא מנהיג את העולם בדרך כזו שאין ברייה אחת שווה לאחרת. כל אחד מאיתנו שונה מהשני. אחד נולד בצורה כזו והשני בצורה אחרת. הבורא החליט שהוא רוצה שזה יהיה תרנגול, ההוא יהיה נמלה, זה מלאך, זה עני, זה עשיר, זה גוי וזה יהודי. לכל אחד יש תפקיד בעולם ואנחנו צריכים את כולם. אם לא היו צמחים, העולם היה נחרב. אנו זקוקים להם לקיום שלנו. באותה מידה אנחנו צריכים את הגויים בשביל קיום העולם והם תורמים את חלקם. כל אחד צריך לדאוג לתכלית ולמהות שלו, ואז כל העולם יבוא לתיקונו.

לא יעזור לאדם מבוגר לזחול כמו ילד קטן משום שזה לא מה שהוא צריך לעשות כעת. לעומת זאת לילד קטן זה מאוד מתאים. אם ננסה למלא תפקידים של אחרים ולהלחם למען שוויון זכויות כך שכולם יבצעו את אותו התפקיד, אנו מחריבים את העולם. אם המפקד בצבא ירצה שוויון זכויות ויתנהג כמו חייל פשוט, הוא מביא מפלה לחייליו. אם התפקיד שלך זה להיות המפקד אז תהיה מפקד, אם התפקיד הוא להיות לוחם אז תהיה לוחם, אם התפקיד הוא להיות טבח אז זה מה שצריך. אילו כולם היו לוחמים בסיירת, לא היה מה לאכול, מה ללבוש, איפה לישון ועם מה להלחם. צבא חזק צריך הרבה פרטים קטנים שמבצעים כל אחד את תפקידו הייעודי. גם בחיים, כל אחד והתפקיד שלו והמהות שלו, לא יעזור לנו לחקות אחרים, זה פשוט לא יעבוד.

כולנו בסופו של דבר חלק ממהו אחד גדול. כשם שישנם איברים רבים בגוף המרכיבים אדם שלם, כך ישנה מערכת שלמה שמרכיבה את העולם. דמיינו לכם שהמוח יחליט שהוא לא רוצה להיות גאוותן, אז מהיום הוא יתחיל להתנהג כמו הכבד. מובן לכולם שאותו אדם לא יוכל להמשיך לחיות ללא מוח. כל האיברים בגוף משלימים זה את זה, אך עם זאת לכל אחד תפקיד שונה. כך גם לכל אחד בעולם תפקיד משלו, ואם

מישהו מסתכל על הדשא של השכן ומחליט לחקות אותו בתפקידו, אז הוא גורם נזק לעצמו ולכל שאר העולם שתלוי בו ובתפקידו. אסור לנו להזניח את תפקידנו. אם נלך בדרכי הגויים, נוכל אולי ליהנות עם לבוש של מעצבים צרפתיים, מדיטציה עם פסלים במזרח ומזון מהיר לא כשר מארה"ב. אבל מהר מאוד נהפוך להיות אומללים משום שהתקדמנו לעבר תכלית של מישהו אחר, ואין אף אחד שיבצע את התפקיד שלנו - להיות יהודים כשרים.

תפקיד היהודי הוא לקיים את העולם בזכות התורה. עצם לימוד התורה שלנו מקיים את העולם ונותן את השפע. בזמן שבית המקדש היה קיים, היהודים היו מתפללים לשפע לכל העולם ורבים מאומות העולם היו מביאים קרבנות להקריב בבית המקדש. אומות העולם אינם יודעים זאת, אבל לא לחינם הם שונאים אותנו. כאשר העם היהודי זנח את התורה והתכלית, ומתעסק עם הבלים, אנו מקטינים את השפע לכולם ומביאים רעה לכל העולם. יוצא שכל העולם סובל בגללנו, ואפילו שזה לא נמצא בתודעה שלהם אבל משהו בתוכם אומר להם לשנוא אותנו. דמיינו לכם מלך אוהב שעוזר לכל נזק ונצרך, תומך בכל האנשים ומתייחס טוב לכולם. אותו מלך חושב לעצמו על כמה גאוותן הוא בכך שהוא מושל בכולם. הוא מרגיש בחוסר צדק בכך שהוא יושב על כיסא המלכות וכל העם נמצאים מתחתיו. הוא מחליט לעשות מעשה, ויוצא אל העם בלבוש פשוט, שותה קצת, משחק כדורגל, זורק מלים לא יפות וכו'. לאט לאט העם מגלה שהמלך עזב אותו, אין יותר מי שידאג למדינה, אין מי שיפקח על הנעשה, איש כישר בעיניו יעשה. לא עובר זמן רב עד שמתחילים להם רציחות, אונסים, גנבות ושאר דברים המפלים את אותה המדינה. לא רק שהמלך הפסיד מכל העניין הזה בגדול, אלא גם כל העם הפסיד. לא פלא שכעת כולם שונאים את המלך ורוצים לחסל אותו. מי ביקש ממך בכלל להפוך לאדם פשוט? מי התיר לך להוריד את בגדי המלכות? כל העולם תלוי ביהודי, אז איך הוא מעז לעזוב את תפקידו ולהתעסק בדברי הבל?

יש לנו ציווי מפורש בתורה, לא להידמות לגויים. אסור להיגרר אחריהם ואסור ללכת בדרכם. אנחנו חייבים להיות שונים ולשמור על זהותנו. כאשר אנחנו לא שומרים על זהותנו ומנסים להיראות ולחיות כמו הגויים, מנסים ליצור שוויון בין כולם, אז הם בעצמם באים ומראים לנו כמה אנחנו שונים. הם נלחמים בנו, שונאים אותנו, רוצחים אותנו, מקללים אותנו ועושים כל דבר אפשרי כדי לגרום לנו להבין שאנחנו והם זה לא אותו הדבר. אי אפשר לברוח מזה, יש לנו תפקיד חשוב ובורא העולם רוצה שנעשה אותו כראוי.

חכמת המזרח

ישנם דברים רבים במזרח הנראים דומים באופיים ליהדות, אך בכל זאת הכל שונה במהות הפנימית. לאדם יש נטייה לראות למרחק ולא להסתכל על מה שנמצא ממש ממולו, לכן הצעירים המחפשים משמעות ינסו לחפש אותה דווקא במקומות מרוחקים ושונים ממה שהם מכירים ולכן צעירים רבים נמשכים אחר המיסטיקה במזרח. כדאי לשים לב היטב למדריך עליו אנו סומכים שילמד אותנו חכמה כלשהי. כאשר אנו לומדים דבר מה ממישהו, אנו מתבטלים לפניו באותו עניין וסומכים על הידע שלו בנושא. בקלות ניתן לטעות ולקבל ידע שגוי מאדם שאינו הגון. אם הוא ילמד אותנו דברים לא נכונים, אנו נלך בדרך ההפוכה ונתרחק מהתכלית במקום להתקרב אליה. כאשר מדובר על שגיאות במתמטיקה או היסטוריה, אנו לומדים מחדש את הצורה הנכונה וכך ממשיכים. המקסימום שיכול לקרות הוא שבזבזנו מעט זמן מחיינו. אך כאשר מדובר על דברים מהותיים יותר, העוסקים ברוחניות ובשורש נשמתנו, הדבר מסוכן הרבה יותר. אם ניתן לחולה מסוים תרופה לא נכונה משום שהרופא שהדריך אותנו אמנם למד רפואה, אבל ללא בסיס מוצק אצל איזשהו מישהו שחושב שהוא רופא, אנו עלולים לגרום למותו של החולה. לפני שאנו מנסים לתקן את נשמתנו (וכל שכן נשמות של אחרים), כדאי לבדוק את התעודות של אלו שמלמדים אותנו איך לתקן אותה. האם לדברים שהם למדו יש מקורות ובסיס מוצק? או שהכול מסתמך על קבלה מ"בודהה" והכל בדוי מהלב?

אם נתבונן בהנחות היסוד עליהן מתבססת חכמת המזרח, נגלה שהכול מסתמך על עבודת אלילים, אמונה בפסלים וחוסר מידע בקשר למקור לכל החכמה. כל עוד איננו יודעים מהיכן הגיעה החכמה, זה מסוכן להסתמך עליה, שהרי כאשר אין בסיס מוצק בכל רגע כל מה שעבדנו עליו כל חיינו עלול ליפול ואנו עלולים אף להזיק לעצמנו ולאחרים עם השימוש בכוחות שאינם טובים או אינם מתאימים לשורשינו. ביהדות לעומת זאת, המקורות שלנו מסבירים שהחכמה הטמונה שם הגיעה ישירות מהבורא בעצמו שיודע את כל סודות העולם, משום שהוא זה שברא אותם. אם הכל הגיע מאמונה בפסלים ואלילים, או מאתאיסטיות, אז אין לזה כל בסיס. הרי אמונה בפסלים ואלילים היא טיפשית לגמרי, הרי כולנו יודעים שפסל לא יכול לברוא אותנו או לעשות כל דבר אחר, ואתאיזם זו רק התחמקות ממחשבה על איך הגענו לעולם, הרי הכי קל להגיד "אני לא יודע איך נבראתי, אבל מה אכפת לי...?". כאשר לאמונה אין בסיס מוצק, זה הופך להיות דעות אישיות של אנשים שיכולות ליפול ברגע. אם הם לא היו מספיק חכמים כדי להבין שיש בורא לעולם, אז מדוע שנאמין שהם מספיק חכמים כדי לתקן את נשמותינו?

דמיינו לכם שאתם נמצאים אצל רופא ענק בתחומו, כולם מספרים עליו שבחים רבים, הגעתם אליו בשביל ניתוח חשוב ומסוכן, ועל פי השמועות, הרופא הזה כל כך טוב שהוא יכול להוציא אתכם בשלום מהעניין. ואז כשאתם פוגשים את הרופא, הוא מגיע כשהוא מחופש לצפרדע, קופץ ממקום למקום ואומר לכם "שלום, אני צפרדע". אתם כל כך נדהמים

ובטוחים שהוא סתם משחק אתכם, אבל אז פתאום בלי שום סיבה נראית לעין הוא מתחיל לרוץ בכל בית החולים תוך כדי שהוא צורח לשמיים. מה הייתם עושים במצב כזה? האם עדיין הייתם נותנים לו לעשות את הניתוח? או שאולי הייתם מחפשים רופא שקצת יותר נראה לכם? בוודאי שלא הייתם עוברים אצלו את הניתוח למרות כל מה שמספרים עליו. הסיבה לכך היא שלמרות כל השבחים והסיפורים של כולם, כאשר אנו רואים בבירור שהסיפורים לא מסתדרים עם המציאות מול עינינו, אנו בוודאי לא נאמין לסיפורים. כמו על אותו רופא, גם על המזרח יש שמועות רבות, שיטות ריפוי ומדיטציות שנשמעות מפתות ועוד המון. הכל נשמע נהדר, אבל ברגע שאנו מבינים שאין לזה כל בסיס ואנו רואים בעינינו אנשים ששואבים את אמונתם מפסלים, בוודאי שלא נרצה לקחת חלק בזה. כדאי לכולנו לחקור עוד טיפה וללכת על משהו שהוא הבסיס היציב לכל זה.

כל מה שנאמר כאן לא מתייחס רק לגבי המזרח. לצערנו גם כאן אצלנו ישנם "רבנים", שהם מתחזים הלוקחים את היהדות והופכים אותה למשהו אחר לגמרי. אנחנו מוכרחים לבדוק ולחקור כל דבר שאנו לומדים, ואם אנו נתקלים באלמנטים של עבודה זרה, מזלות, גילוי העתיד, תשלום רב תמורת ברכה (שצריכה להינתן בחינם), לימוד קבלה על ידי מישהו שאינו ירא שמיים או אינו שומר מצוות (מישהו אמר ערוץ קבלה לעם? המכון לחקר הקבלה?), כל מיני סגולות למיניהן שלא באמת קשורות ליהדות וכו'... לא לתת לזה יד, משום שהנזק יהיה גדול הרבה יותר מהתועלת. ברגע שאנחנו מקבלים הדרכה ממישהו, אנו למעשה סומכים על הידע שהוא נותן לנו. אז אם אנו סומכים על מישהו בנושאים רגישים וחשובים כאלו, שהם הבסיס לכל החיים שלנו, כל טעות קטנה יכולה לגרום נזק בלתי ניתן לשיעור. אנו יכולים לגרום לנזקים כבדים לחיינו ולהיות בטוחים שאנו בכיוון הנכון.

תמיד צריך לזכור שעדיף שיהיה לנו אויב, מאשר שיהיה לנו חבר טוב שרוצה ברעתנו. את האויב כולם מזהים כבר מרחוק ומתכוונים לקראתו. עם החבר אף פעם לא נדע איפה מסתיים החבר ואיפה מתחילה השנאה, וכך יוצא שתמיד ניפגע מבלי לדעת בכלל. אם מישהו יגיד לנו להתנצר או להתאסלם, אנו נוזה את האויב ומיד נסרב לכך. אבל מה יקרה אם מישהו יגיד לנו כמה שהוא אוהב אותנו, ועל הדרך ילמד אותנו מנהג נוצרי קטן, יכניס לנו טלוויזיה שמראה לנו את הכנסייה מקרוב, לאחר תקופה אולי עוד איזשהו מנהג, וכך זה ימשיך מבלי שנדע בכלל שאלו מנהגים נוצריים, עד שיום אחד אנו נגלה שאנו מתלבשים כמוהם, מדברים כמוהם, מתנהגים כמוהם... הרי כולנו בני אדם ונראה שאין הבדל בינינו לכאורה. כך יוצא שהתנצרו מבלי להרגיש את זה בכלל.

על אותו עניין, ישנן סדרות, סרטים, פורומים, אתרי אינטרנט ושלל כלי תקשורת שונים המתיימרים לגשר בין המגזרים השונים ולהציג בפני הציבור שאינו שומר מצוות את היהדות ואת המגזרים הדתיים

והחרדיים. הבעיה עם זה שחלק גדול מההסברים הללו נעשה על ידי אנשים שלא באמת חיים את היהדות אלא מתבוננים מהצד. במקרים הללו, לצפות בזה זה מסוכן יותר מלצפות בקללות ושנאה כלפי המגזרים הדתיים. אילו נצפה בקללות ושנאה, מיד נבחין בכך ואז באופן אוטומטי יופעלו ההגנות שלנו ונבין שזה לא אמתי ולא צריך להכניס את זה למודעות שלנו. לעומת זאת אם נצפה בסדרות הללו, נתבלבל ונחשוב שאנחנו צופים במשהו יפהפה המציג את ערכי היהדות, ועל הדרך יכנסו למודעות שלנו מחשבות כפירה וכל היהדות תשב לנו בראש בצורה עקומה לגמרי. אנשים רבים צופים בסיקורי חדשות על רבנים גדולים, סרטים על חרדים, ערוץ קבלה לעם, שידורי קבלה ברדיו ושאר דברים שכביכול מייצגים את היהדות. הדברים האלו הם בוודאי לא יהדות ולא קבלה. כל אלו מביאים אותנו לחשיבה עקומה ומקולקלת. האדם הרחוק מתורה ומצוות חושב שהוא צופה בחומר יהודי טהור, אך הוא מקבל ללא ידיעתו את הדת בצורה מעוותת וטמאה. גם הדת הנוצרית יצאה מתוך היהדות שלנו, אך באותו רגע שהיא שינתה משהו ולו הקטן ביותר, היא כבר נחשבת לכפירה מוחלטת. ראוי לכולנו להיזהר ולהישמר מכל אלו ולדבוק אך ורק ברבנים בעלי הסכמות שהולכים בדרך האמת אותה קיבלנו מאבות

מגלים את הסוד

גם הגויים מגיעים לתובנות, וכך מוציאים ספרים, סרטים ושלל תכנים שיספרו לנו את רזי החיים שאנחנו משתוקקים לגלות. חשוב לדעת שאמנם אכן יש בתובנות אלו מעט מן האמת, אבל חסרות להם עובדות מרכזיות שמהוות את הבסיס לכל מה שמספרים שם, מה שמפיל את כל התיאוריות הנזכרות שם. אז יספרו לנו שהעולם בנוי על חוקי משיכה, שאנחנו מסוגלים למגנט אלינו דברים, שצריך לחשוב חיובי ושאו שולטים בחיינו. אבל הם שכחו כמה פרטים מהותיים בכל הסיפור: מאיפה הגיע הכוח הזה? מי מפעיל אותו? מהי המהות הפנימית של חוקי המשיכה האלה? את כל הדברים האלו לא יספרו לכם מסיבה אחת פשוטה - אין להם שמץ של מושג. הם ניסו לחשוב חיובי וראו שזה הולך טוב, אז החליטו שזה יהיה חוק חדש, בדיוק כמו שכשהבינו שדברים נופלים למטה, אז גילו את כוח המשיכה. אבל את זה כל אחד יכול לגלות בצורה שטחית, השאלה היא היכן העומק של הדברים? מהיכן כל זה נובע? הרי כל תורת המזרח, כל הספרים שנכתבו ע"י גויים, כל המיסטיקה ואפילו כל הפסיכולוגיה, כולם הרי נובעים מדברים רוחניים ולא ממה שהו שאנחנו מכירים בעולם הזה, איך זה שאף אחד לא מתעניין מאיפה כל זה הגיע? איך לא שואלים מי קבע את החוקיות הזו? מדוע נוצרה אותה חוקיות? מה אנחנו צריכים ללמוד מזה? מה זה בכלל רוחניות? מהי משמעות המלה "נפש" בה משתמשת הפסיכולוגיה? הרי אם מאמינים במפץ גדול או באבולוציה, אז מה שיך בכלל "נפש"

ו"רוחניות" לעניין? מי המציא את כל הכוחות האלו שאנו מגלים? מי שולט עליהם? וודאי שאנו זקוקים לבסיס לכל הדבר העצמתי הזה הנקרא "רוחניות" אותו איש אינו מסוגל להסביר, מלבד הבורא שברא אותו.

ציונות

רעיון הציונות הוא מבורך, שהרי מצווה חשובה לגור בארץ ישראל ולחפוף בבניין ירושלים. אלא שהמשמעות של ה"ציונות" של היום שונה לגמרי ממשמעותה המקורית. היום אנשים נהנים לאהוב את המדינה, מבלי להתייחס לבורא או לתורה הקדושה. הדגל, ההמנון או הטקסים הצבאיים הפכו להיות לחשובים יותר לאנשים מאשר קיום התורה והמצוות. אנשים רבים מרשים לעצמם ללכת כנגד הדת שנחשבת ל"קיצונית" בעוד שהם מוכנים למות למען המדינה. אבל אנחנו שוכחים לשאול את עצמנו מה כל כך מיוחד במדינה שלנו? מה בעצם מאחד את כולנו כעם שמוכן להילחם למען זכויותיו? מה משותף לכולנו בתור יהודים ובמה אנו שונים מהערבים הנמצאים סביבנו עד כדי כך שאנו צריכים להילחם בהם כדי לחיות כאן במדינה? אם אנחנו מוותרים על קיום המצוות ועל עיקרי הדת היהודית, אז אנו הופכים להיות כמו כל הערבים סביבנו ובמקרה שכזה מדוע שנילחם בהם? מה מיוחד כל כך בארץ הזו אם אנו לא מאמינים בתורה?

כדאי להבין שללא היסוד היהודי, אין לציונות שום טעם. היופי האמתי של הציונות הוא להתגורר בארץ שירשנו מאבותינו, הארץ שהבורא נתן לאברהם, הארץ בה קיימות מצוות רבות החלות רק בתוכה, הארץ הקדושה. אדם שאינו הולך על פי דרכי היהדות, אינו יכול להיות ציוני אמתי. הרצל לא רצה למול את בניו, בן גוריון רצה להעלים את הדת וכך כל ראשי ה"ציונות" שאנו מכירים ומעריכים. אז מה שווה ציונות שכזו? הרי כל הטעם נובע מתוך הדת היהודית. אם אין דת, אין ציונות. איך אפשר לחשוב שיש לנו זכות על ארץ ישראל אם אנו לא מאמינים בתורה שמראה שהבורא נתן אותה לאברהם אבינו? איך בכלל הגענו למצב כזה שהפכנו לקבוצה שרוצה מדינה משל עצמה? למה לא הפכנו לגויים כאשר חיינו אתם במשך 2,000 שנות גלות במדינות זרות? מה משותף בין יהודי אחד לשני שהופך את כולנו לעם אחד? התשובות לשאלות הללו נמצאות בספר התורה בלבד. מי שלא מאמין באמונה שלמה באותו ספר קדוש, לא יכול לטעון שום דבר אל מול כל אומות העולם.

העניין הוא שזה הפך נוח להיות "ציוני", אך זה מאוד לא נוח להיות "דתי". לכן רבים מאיתנו פשוט מעדיפים לא לחשוב רחוק מדי, לקרוא לכל מה שקשה לבצע "קיצוני" ולהשתייך לזרמים שעושים דברים קלים יותר. אך צריך לזכור שאבותינו הקדושים שעליהם מבוססת כל הציונות

לא השאילו טקסים מעובדי כוכבים "לתפארת המדינה" כדי לחייך ולהיראות טוב מול המצלמות, אלא התפללו ועבדו את הקדוש ברוך הוא, על פי התורה הקדושה.

פרק ה' - קצת על המצוות

אינטרסנטיות

האדם מטבעו נולד אגואיסט, כל אחד רוצה כמה שיותר לעצמו. אם תאמרו "מה פתאום, הרי אנחנו תורמים לנזקקים, עושים חסדים ומתחשבים באחרים..." אז זה לא מדויק. כולנו נולדנו עם מצפון, וכאשר אנחנו עושים חסד, זו רק דרך להשקטת אותו המצפון. אם נתנו לנזקק, זה עשה לנו הרגשה טובה, ובגלל אותה הרגשה אנו ממשיכים לתרום. אנו לא תורמים כי אחרים רוצים לקבל, אלא כי אנחנו רוצים לתת. אנו מרגישים תחושת רחמים על האיש מולנו ומרגישים צורך לתרום בשביל עצמנו, כדי שנקיים את הצורך הזה ונרגיש טוב, שהרי אם לא נתרום, נישאר עם תחושה רעה שלא תרמנו. עובדה בשטח היא שכאשר אנו עוברים ליד קבצן ברחוב אנו תורמים, כי אז מגיעה אותה תחושת רחמים. אך מה עם כל שאר הקבצנים בעולם? מהם לא אכפת לנו? למה שלא נעשה סיבוב בכל הארץ ונחפש קבצנים כדי לתרום להם? אילו היינו באמת נדיבים ואוהבים את הזולת, אז היינו נותנים לכל מי שרוצה ולא רק לעניים, היינו מסתכלים קודם כל על הטוב בעולם ורק אח"כ על עצמנו. היינו מתחלקים במשכורת שלנו עם אנשים ברחוב, גם אם המצב הכלכלי שלהם היה מצוין. היינו בוחרים את האישה בעלת המידות, האופי והמראה הגרועים ביותר לנישואין משום שאנחנו יודעים שאף אחד אחר לא יתחתן איתה ולכן היינו רוצים לעשות איתה חסד מבלי לחשוב קודם כל על עצמנו. היינו נותנים לכל מי שחפץ בכך לגור בבית שלנו, גם אם הוא ממש ממש מרגיז, לא היינו מתעצבנים אף פעם, כמו שאנחנו לא מתעצבנים מהמידות הרעות של עצמנו, כי כולם הם בדיוק כמונו. אם מישהו שאנחנו לא מכירים היה נתקע עם האוטו, היינו פשוט נותנים לו את הרכב שלנו לבינתיים, כמו שהיינו עושים אילו זה היה אחד מבני משפחתנו. כל הדברים הללו נשמעים לא הגיוניים, אבל אם באמת לא היו לנו נגיעות אישיות והיינו עושים את הדברים מתוך דאגה לזולת ולא לעצמנו, כך זה היה נראה. אלא שכל הטוב שיוצא מאיתנו מגיע מנקודה של עשיית טוב לעצמנו, ועל הדרך אם זה מסתדר עם הסביבה,

אז אנו תורמים גם איזה שקל לקבצן ומרגישים על הגג, כאילו שזה מה שיסדר לו את החיים.

האדם אינו יכול להשתנות מעצמו. לכל אדם אופי ומידות שונים מהאחרים. אמנם אנו רואים הרבה אנשים שכן משתנים במהלך חייהם, אך השינויים האלו נובעים מתוך אינטרסים שקיימים בתוכנו. אותם אינטרסים אמנם יכולים להיות מאוד חיוביים. רבים רוצים לעזור לאחרים כדי שתהיה להם הרגשה טובה של סיפוק או משום שהם לא רוצים לחוש רע על כך שהם רואים אדם אחר בצער. הסיבות הללו חיוביות וכך גם המעשים אליהם מגיעים מהסיבות הללו. אך עדיין אם נתבונן בעומק הדבר, נגלה שיש לנו עדיין צד של אינטרס ואנוכיות. הרי למה כל כך מפריע לנו לראות את האדם שנמצא מולנו בצער, בזמן שישנם עוד מיליוני אנשים ברחבי העולם הנמצאים במצבים גרועים יותר, ואנחנו אפילו לא חושבים עליהם? אלא שיותר ממה שאנו רוצים לעזור לאחר, אנו רוצים לעזור לעצמנו. לקבל את הרגשת הסיפוק שלנו ולישון טוב בלילה. הנקודה של הרצון לעזור היא טובה וחיובית, אך זוהי רק תחילת הדרך. כדי לצמוח ולהתעלות, אנו צריכים להחליש את אותה אנוכיות שקיימת בנו ולחזק את הרצון האמתי והטהור לעשות טוב. הדרך לעשות זאת היא להעניק מבלי לקבל תמורה כלשהי לעצמנו הרעיון העמוק הזה טמון בתוך כל אחת מהמצוות שאנו מקיימים.

גדול המצווה ועושה

הבורא צווה עלינו לעשות דברים, ואנחנו קיבלנו את המצוות הללו. ישנם כאלו שאינם מצווים בכל המצוות ועדיין יכולים לקיים, אבל הערך של זה נמוך יותר. כמובן שיש לזה ערך רב ביותר, פשוט הוא נמוך ביחס לערך העצום של קיום מצווה שעליה אנו מצווים. השאלה המתבקשת היא למה? הרי זה לכאורה נראה גדול יותר שאנו עושים מתוך אהבה, מבלי שהכריחו אותנו. התשובה היא שאם אנו עושים זאת מתוך עצמנו, אנו מתגאים ומקבלים סיפוק רב, כאילו עשינו איזו "טובה" לבורא. אנו מרגישים שאנו עושים חסד, מקבלים הרגשה טובה. לפעמים אנחנו מבינים את חשיבות המצווה מבחינה בריאותית, הצלחה או כל תמורה אחרת שהיא נותנת לנו. בכל המצבים האלו אנו פועלים מתוך איזשהו אינטרס. לעומת זאת, כאשר אנו מקיימים מצווה בלי להבין ובלי לקבל דבר, רק משום שכך הבורא צווה אותנו, אנו לא מרגישים שעשינו איזשהו חסד, אלא עשינו מה שהיה מוטל עלינו בתור חובה, כמו עבד שמקיים את ציווי אדונו. כאן אנו לא מקבלים בתמורה למה שעשינו גאוה, אלא הרגשת עבד (ענווה). תנסו לדמיין מה יותר נחמד וכיף לנו לעשות: לתת לעני צדקה מטוב ליבנו, או לתת לו לאחר שמישהו דרש והכריח אותנו? אם מישהו צווה אותנו, אז אנחנו לא יכולים להתגאות ולהרגיש נדיבים וטובי לב. הרי זו החובה שלנו. יוצא שבקיום המצוות,

אנחנו מתקרבים לכלל "ואהבת לרעך כמוך" בכך שאנחנו עושים דברים טובים בלי לקבל שום תמורה. אנו לא נותנים כי זה טוב לנו, אלא כי זה טוב לזולת.

זה כן, זה לא

חשוב להדגיש שאסור לנו לעשות חשבונות איזו מצווה כן לקיים ואיזו לא, אנחנו חייבים בכולן וכולן שוות. אם אנחנו בוחרים לקיים מצווה מסוימת ולוותר על אחרת כי היא נשמעת לא הגיונית, אז יוצא שאנחנו מקיימים את המצוות מתוך ההבנה ולא מתוך קבלת עול המצוות. לא בגלל שהבורא מצווה אותנו, אלא בגלל שזה טוב לנו, נוח לנו או עוזר לנו. אם גוי יעשה ברית מילה מסיבות בריאותיות למשל, זה לא באמת יחשב כאילו שעשה ברית מילה. אם ירד גשם בשבת ולא רצינו לצאת לטיול ברכב, אז זה כנראה לא יחשב לנו ששמרנו את השבת. צריך לעשות את הדברים מתוך כוונה לבטל את הרצונות שלנו ולקבל על עצמנו לקיים את רצון הבורא שמבין טוב מאיתנו. כשמישהו כל החיים שלו אכל בשר חזיר, וזה המעדן הכי אהוב עליו, ואז הוא מוותר על זה אפילו שזה קשה לו מאוד בגלל שהוא החליט לחזור בתשובה, זה יהיה הרבה יותר משמעותי מאשר אדם שלא נוגע בזה כי זה גם ככה לא נשמע לו טעים. ישנו מאמץ הרבה יותר גדול ותיקון הרבה יותר גדול לאלו המשנים את כל חייהם וחוזרים בתשובה, מבלי להרוויח משהו מקיום המצוות. כך אנו מעידים שהמצווה נעשית לשם שמיים, כלומר לשם קיום המצווה כי כך הבורא ציווה אותנו, ולא מתוך האינטרסנטיות של עצמנו שמשיגה לנו רווח כלשהו מקיומה.

לכל מצווה יש אור עצום שמביא להתפתחות הרוחנית שלנו ומקדם ומעלה אותנו. כאשר אנו מקיימים מצוות מסוימות מתוך סברה שהן חשובות יותר בזמן שאנו מזלזלים במצוות אחרות כי הן לא נשמעות לנו חשובות כל כך או שנראות שאינן מתאימות לנו, אנו מאבדים את אותו האור הפוטנציאלי שניתן לקבל מהן ובכך לא יכולים להתקדם ולהתעלות. כל מצווה חשובה בפני עצמה ולכל אחת תפקיד שונה שמקדם אותנו בעניין מסוים. ידוע שישנן רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד רמ"ח איברים בגוף האדם ושס"ה גידים. זלזול בחלק מהמצוות דומה לאדם שיזלזל בחלק מהאיברים של גופו. דמיינו אדם שמוותר על שתי אצבעות, מרפק, כליה, כמה עורקים וכו'... הוא חושב לעצמו שזה יותר מדי לשמור על כל התרי"ג חלקים של גופו, אז הוא מוותר על חלק מהאיברים שנראים לו פחות חשובים... טיפשי לחשוב כך, ובאותו אופן טיפשי לוותר על חלק מהמצוות ולחשוב שניתן להסתדר

טעמי המצוות

המדע היום מתחיל לגלות טעמים שונים שיש במצוות ולאט לאט העולם מבין את החכמה הרבה הטמונה בכל מצווה. עם זאת, אסור לנו לחשוב שהטעמים האלו הם הסיבות למצוות. המדע למשל גילה שברית המילה עוזרת לשמירת בריאות האדם, ושהיום השמיני הוא היום המתאים ביותר בכל חיי האדם לעבור ניתוח שכזה. לאחר ממצא שכזה, רבים עלולים לפרש זאת לא נכון ולחשוב שבגלל שהבורא ידע את סודות היקום, אז הוא נתן לנו את אותה מצווה הנקראת ברית מילה כדי שנתחזק בבריאות טובה. אולם אם נתבונן בדבר, נגלה שאנו ממעיטים מערכו של הבורא בכך. האם יש בעיה כלשהי לבורא לברוא עולם עם מציאות שונה בה הברית מילה אינה טובה לבריאות? האם הבורא לא יכול היה לברוא עולם בו ניתוח בבטן יחזק אותנו וישמור עלינו? כמובן שהבורא יכול היה לברוא את העולם באינסוף צורות שונות. אלא שאנו יכולים ללמוד מכאן שהבורא החליט על מצוות ברית מילה מטעם לא ידוע ואינסופי הנמצא מחוץ לתפיסתנו. הבורא רצה דווקא את המצווה הזו שנקראת ברית מילה ללא תלות בשום דבר גשמי אחר. יחד עם זאת, הוא נתן כללים להתנהגות הטבע כך שיתאים ויסייע לקיום המצווה. כלומר הוא רצה לסייע לנו ולתת בנוס קטן, ולכן הפך את המציאות כך שקיום המצווה ישמור על בריאותנו.

כמובן שכך גם לגבי כל שאר המצוות. אם מישהו חושב שהוא יכול להבין טעם של מצווה, אז הוא טועה בגדול. אפילו את המצווה הכי מובנת כביכול, "לא תרצח", אנחנו לא מבינים אפילו טיפה. כי למה אנחנו לא חושבים פעמיים לפני שאנחנו רוצחים את החיות כדי לנעול אותן על רגלינו? למה זה בסדר לרצוח בן אדם אם הוא בא לרצוח אותנו? איך זה שיש מדינות שיש בהן עונש מוות...? מלבד כל זה, הרי המוות הוא לא כזה נורא, הרי כל מי שחווה מוות קליני (אפילו גויים) יאמר לכם שהחיים לאחר המוות, הם הרבה יותר טובים מכל ההנאות בעולם הזה. מה שאומר שגם לא לרצוח זה לא דבר מובן מאליו, וחייבת להיות לזה סיבה בלתי ניתנת לתפיסה וגדולה ממה שאנו מכירים. כדי שנכיר בערך המצווה הבורא טבע בנו את האינסטינקט הזה שגורם לנו לחוש צער רב על אדם שנפטר מהעולם, כדי שנדע שזה לא בסדר לרצוח. אילו היה הבורא חפץ בכך, הוא יכול היה לברוא עולם בו רצח זה דבר טוב. היה ניתן לברוא עולם בו כל מי שהורג את השני מקיים בכך מצווה חשובה, וכך הבורא היה נוטע בתוך האנשים אינסטינקט לרצוח ומצפון שאינו שקט כאשר מישהו מסתובב לידם חי. זה נשמע לנו לא הגיוני רק בגלל שהתרגלנו לעולם השונה שלנו ואנו לא מסוגלים לחשוב מחוץ לחוקי העולם וגבולותיו. אך הבורא לא היה מוגבל וכפוף לחוקי העולם כשנתן לנו את המצוות, אלא הוא תכנן וברא את חוקי העולם שאנו מכירים על פי התורה והמצוות שהוא החליט שנקיים מטעמים לא מובנים לנו

הפה שאסר הוא הפה שהתיר

כשאנו מנסים להבין את טעמה של מצווה מסוימת ואנו סבורים שהגענו לידיעה ברורה מדוע השם ציווה אותה, אנו עלולים ליפול חס ושלום ולהיתפס לגאווה במחשבה בדויה שאנחנו כבר חכמים כמו הבורא בעצמו. כל הכתות שאנו מכירים היום (וגם אלו שלא...) מתבססות על השערות של אנשים שסברו שהם חכמים כל כך עד שהרשו לעצמם ליצור תורה חדשה משלהם. נביאי שקר שונים מרשים לעצמם לבטל את המצוות שלא נראות להם, להחליף דברים בתורה ולעשות ככל העולה על רוחם כאשר הם חושבים שהם מבינים ומשיגים את התורה. הדתות הגדולות התחילו בצורה כזו ועד היום מבוססות על דעותיהם של נביאי השקר, כך גם כתות שונות הנמצאות פה בינינו שמבוססות על שקרים של נביאי שקר שסוחפים את העם ומלמדים אותו "קבלה" או "רוחניות" בדויים מלבם. הכל כתוצאה מהתנפחות הגאווה במחשבה טיפשית שאנחנו באמת מצליחים לתפוס ולהבין משהו.

ישנו כלל שאומר שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. כלומר, אם למשל אבא שלך יאמר לך לעשות משהו, אבל אח"כ הוא יאמר לך לא לעשות אותו במצב מסוים, אתה יכול לצאת מבולבל מכל העניין ולחשוב שאולי בכל זאת כן צריך לעשות שהרי הוא ציווה אותך על כך בהתחלה. הכלל אומר שאותו אחד שאמר לך לעשות את הפעולה, אומר לך עכשיו לא לעשות אותה, אז יש לו כוח להתיר. אם מישהו מהררוב יאמר לך, אז לא יהיה כדאי להקשיב לו, כי אולי הרצון שלו מתנגש עם הרצון של אביך. אבל כשזה אותו אחד שציווה אותך על כך, אז בוודאי שכדאי להקשיב לו, כי כמו שהיה לו כוח לצוות אותך, כך היה לו כוח להתיר לך.

אנשים רבים נופלים בעניין הזה ותופסים גאווה מתוך מחשבה שזהו באמת רצון הבורא. כאשר ישנו פיקוח נפש למשל, הוא דוחה את כל התורה כולה מלבד שלוש העבירות של ייהרג ואל יעבור. בכל זאת ניתן לראות אנשים רבים מהססים לנסוע בשבת לצורך הצלת חיי אדם, אנשים לא מוכנים לאכול בכיפור אפילו שהם חולים מסוכנים, ועוד סכנות רבות שאנשים מכניסים את עצמם אליהן מתוך מחשבה שהם עושים את רצון הבורא. אלא שהכלל הוא שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, ולכן אותו בורא שציווה אותנו לצום בכיפור, הוא ציווה אותנו לאכול אם המצב שלנו דורש זאת. אותו בורא שציווה אותנו להיזהר מצער בעלי חיים, הוא זה שהתיר לנו לשחוט וציווה אותנו על הקרבנות בבית המקדש. אותו בורא שאסר עלינו להבעיר אש ביום טוב, הוא זה שהתיר לנו להעביר מאש לאש לצורך אוכל נפש. אותו בורא שאסר עלינו להדליק אור בשבת, הוא זה שהתיר לנו לכוון שיעון שבת שיעשה זאת

בשבילנו. כמעט לכל מצווה נוכל למצוא איזשהו היתר במצב מסוים. כמובן שצריך לדעת את הכללים, מי בדיוק פטור מהצום, היכן הגבול של צער בעלי חיים, איך מעבירים מאש לאש, מה נחשב לאוכל נפש וכו'. לא כדאי לחשוב שאנו מבינים את התורה, אלא צריך תמיד ללמוד, להתקדם ולשמוע למה שהיא אומרת ללא התחכמויות מיותרות.

כל העם שלנו בנוי בזכות שלושת האבות הקדושים אברהם, יצחק ויעקב. אם נתבונן בניסיונות שהיו להם ואיך הם עמדו בהם, נוכל להבין שהבורא רוצה שנשמע בקולו, ולא נעשה דברים שנראים לנו נכונים על פי עצמנו. אברהם היה איש החסד, לימד את כולם את האמונה בבורא ועזר לכל אדם. כשאנשים היו מקריבים את בניהם לאילילים הוא היה מוכיח אותם. הניסיון הגדול שלו היה העקדה, בו היה צריך להקריב את בנו על המזבח. כל אחד מאיתנו היה משכנע את עצמו שהבורא לא התכוון וכנראה חלה טעות. הרי הבורא הרחמן לא היה מצווה עלינו דבר כזה. זה נוגד את כל התורה ואפילו את החוקים הלא כתובים שכל בן אנוש עם טיפת מצפון מכיר. אלא שאברהם אבינו לא שאל שאלות ועשה מה שצריך, כי כך הבורא ציווה אותו. באמת הדבר היה לטובתו שכן העקדה הכניסה בו את מידת הגבורה שתאזן את החסד שבו וכך הגיע לשלמות. ליצחק דווקא הייתה מידת הגבורה, תפקידו בעקדה היה הפוך משל אברהם, הוא הקריב את עצמו למען אביו ובכך הכניס לעצמו את מידת החסד. יוצא שגם הוא הלך נגד ההיגיון והשכל שלו כדי לעשות את רצון הבורא. יעקב היה השילוב המושלם שלהם ולכן ממנו יצא עם ישראל. הייתה לו מידת האמת, אך אם נתבונן נגלה שכל חייו היו רדופי שקרים. הוא גדל עם עשיו ששיקר ורימה, היה צריך לקחת ממנו את הבכורה במרמה, רימה את אביו לקבלת הברכות, חי עם לבן שרימה אותו עשרות פעמים והיה צריך לרמות ולעשות תחבולות כדי לצאת משם בשלום עם משפחתו. אותו בורא שרוצה שננהג על פי האמת, רצה שיעקב אבינו יתנסה בשקרים שונים. אם היינו מנסים להבין את הדברים מעצמנו, היינו ממציאים דברים שהבורא בכלל לא רוצה. אילו היינו במקומו של יעקב אבינו, היינו בורחים מכל השקרים הללו ומשכנעים את עצמנו שאנו צדיקים גדולים שעושים את רצון השם. אלא שעל פי האמת היינו רחוקים מאוד מכך, שכן הבורא רצה שזה מה שיקרה כי זה מה שטוב לתיקון העולם וזה מה שקירב את יעקב אבינו לתכליתו. הבורא מצווה אותנו על דברים שונים במצבים שונים. כל עניין לגופו ואי אפשר להשוות בין דבר לדבר. הוא החליט למשל שעוף צריך שחיטה ודג לא. אם נשאל מדוע זה כך, אז אפשר לתרץ את זה בהרבה דרכים על פי דברי חז"ל. אך מה שלא יהיה, אנו לא נבין את המשמעות הפנימית ביותר של הדבר כך שנוכל להמציא מתוך זה כללים חדשים משלנו. בשורה התחתונה, הבורא החליט שזה צריך שחיטה, אז זה מה שצריך. ההוא לא צריך שחיטה, אז לא עושים. בלי התחכמויות ואפילו מתקנות כך שלכולם יהיה דין שווה, אלא כל אחד והמצב שלו וההלכות שמתאימות

לאותו המצב. רק כך ניתן להתקרב לבורא ולקיים את המצוות בשלמותן.

שני עולמות

בדרך כלל כשאנו חושבים על קיום מצווה, אנחנו חושבים לפני כן על המטרה שלה. מנסים לבדוק אם באמת כדאי לקיים אותה או לא. אם אנחנו מבינים את המצווה, כמו "לא תגנוב" למשל, אז זה בסדר כי גם אנחנו לא רוצים שיגנבו מאיתנו אז אנו מוכנים לקיים זאת בהבנה. אם זה משהו שאפילו הגויים מבינים שזה טוב, כמו שחיטה כהלכה ובשר כשר שמטיבים לבריאות האדם, אז מצוין! אבל מה קורה כשאנחנו צריכים לעשות משהו שפחות מוצא חן בעינינו? נוכל למצוא את כל התירוצים שבעולם לטובתנו כדי להסביר שהבורא כביכול טועה ואנחנו חכמים יותר מכולם. "אני שומר שבת אבל רק את המשחק אני חייב לראות..." (אז איפה שמירת השבת?) "אנחנו לבושות לא צנוע רק בגלל שחם לנו..." (אז עכשיו זה עושה את זה בסדר...?) "אני לא מדליק אש בשבת, אבל אין לי בעיה להדליק אור..." (וזה פחות גרוע?)

מי שחושב דברים מהסוג הזה, ממעיט ביותר מערכו של הבורא. הרי אם אנחנו לוקחים רק חלק מהמצוות ועל השאר אנו מוותרים, יוצא שאנו משתמשים בתורה הקדושה בתור יועץ בלבד. כאילו שאנחנו חכמים יותר מהבורא וכך אנו מחליטים מה כן לקחת ומה לעזוב מהדברים שכתב בתורה. כאילו שחס ושלום הבורא טעה בחלק מהמצוות שנתן ואנחנו החכמים הגדולים שיכולים להחליט אם העצה שנתן לנו כדאית או לא. הדבר מצביע על כך שגם המצוות שאנו כן מקיימים, נעשות מתוך אינטרס אישי ולא לשם שמיים. אנו מקיימים אותן רק משום שהחלטנו שעצות מסוימות שהתורה הביאה לנו יתרמו לחיינו. הרי אין הבדל בין מצווה אחת לשנייה. כולן ניתנו מהבורא ולכן כולן חשובות. עצם הזנחת חלק מהמצוות מעיד על כך שאנו עושים את רצוננו (המצוות שאנו בוחרים) ולא את רצון הבורא (כל המצוות).

כמובן שזה לא פשוט לקיים את כל המצוות וישנו היצר הרע האורב לנו בכל פינה. לכולם יש קשיים, מכשולים ומעידות ולא צריך להתייאש מהדברים האלו. אף אחד לא הופך להיות ביום אחד לרב גדול שמקיים את כל התורה כולה. עצם הרצון הוא שקובע את המקום בו אנו נמצאים. אדם יכול לחזור בתשובה בכל רגע ולהפוך לצדיק גמור, גם אם הוא עדיין לא קיים שום מצווה בפועל. עצם הרצון שלו הוא לקיים את כל המצוות, אלא שכרגע הוא אנוס, הוא כלל לא מכיר את כל המצוות עדיין, בוודאי לא את כל פרטי ההלכות והדקדוקים של כל מצווה ואפילו אם הוא מכיר את ההלכות, יתכן שזה מעבר ליכולות שלו כרגע לשנות את כל חייו ולקיים בבת אחת את כל המצוות כולן, גם הסביבה הופכת את זה לקשה יותר... זהו תהליך ארוך של התקדמות צעד אחר צעד. הרצון הפנימי,

אותו רק בורא עולם יכול לבחון, מעיד על כך שאם תהיה לו האפשרות, הוא אכן יקיים כל מצווה אפשרית. הוא אמנם מקיים חלק מהמצוות, אך הוא באמת רוצה לקיים את כולן. לאדם כזה בוודאי לא באים בטענות, שהרי אף אחד לא מצפה מאיתנו לעשות משהו מעבר ליכולתנו. לאדם כזה יש פוטנציאל אדיר להתקדמות והתחזקות. כל אחד צריך לשאוף לזה - לרצות בצורה פנימית ואמתית לקיים את כל המצוות כולן.

לעומת זאת, אנשים רבים בוחרים דווקא בדרך הנוחה יותר. מקיימים מצוות מסוימות לפי בחירתם במחשבה שאין צורך או טעם במצוות האחרות. כאן אין רצון לקיים את כל המצוות, אלא ישנו רצון לעשות מה שנוח הנובע מאינטרס. לכאורה זה נראה להם שישנן מצוות פחות חשובות. שאפשר לקחת מה שבא לנו. תאמין שהבורא קיים, אבל אל תקיים מצוות. תקרא מדי פעם תהלים, אבל אל תברך לפני שאתה אוכל. תנשק מזוזה כל הזמן ותגיד שהכול מלמעלה ותתפלל לנצח במשחק בשבת... הרי זה אבסורד! אנחנו חיים בסתירה מבלי להרגיש את זה. או שזו אמת או שלא. לא יתכן שיש בורא, אבל הוא לא מספיק חכם כמונו כך שנקיים רק את מה שמתאים לנו מתוך המצוות שלו. הוא לא מתפקד בתור יועץ שמביא לנו שיקולים מסוימים ולאחריהם אנו מקבלים החלטה בעצמנו. זה ממש ללכת נגד האמונה והשכל. ומיותר לציין שכך רוב העולם נוהג. רוב העולם מאמין בקיום הבורא, אבל לא עושה עם זה כלום כמעט. רוב היהודים מאמינים בתורה, אבל לא רוצים לקיים אפילו חצי מהמצוות שם. ולא בגלל שאינם יכולים או שקשה להם מדי, אלא שפשוט הן לא נראות להם מספיק חשובות.

האנשים שנמצאים ב"מקום טוב באמצע" וחיים בין שני עולמות סובלים מכל העסק, ואפילו לא מבינים את זה. הם חיים ללא ידיעה ושליטה בהתאם לאופנה ולחוקי החברה המקובלים. כי בבירור האמת יש רק 2 אופציות בנוגע ליהדות: או שזה נכון, או שזה לא נכון. המצב האמצעי פשוט לא קיים. ישנן 2 אפשרויות קיצוניות וזהו. רוב העולם שבכל זאת נמצא באמצע, חי בחוסר מודעות מוחלט. להיות באמצע זה אומר לחיות בספק ללא ידיעה ברורה אם היהדות היא האמת או שלא. אם אתה מבין שצריך לעשות ברית מילה בתור יהודי, ואתה מוכן לסכן את הבן הרך שזה עתה נולד לך, אז איך אתה חושב שזה לא עניין חשוב לברך ברכת המזון לאחר הסעודה? אם אתה חושב שהבורא יצר אותנו ואתה מבין שהוא לא מוגבל בזמן, אז איך אתה חושב שהוא לא היה מספיק חכם כדי לתת לנו חוקים רלוונטיים לכל השנים בהם נתקיים ושאוּלי היום כבר התורה מיושנת ולא מתאימה לזמנינו? הרי כל זה אבסורד לגמרי. או שאנחנו מבינים שזה נכון, או שלא. למה שסתם נקיים מצוות אם אנחנו לא מאמינים בהן? או להפך, למה שלא נקיים אותן ועוד נחשוב שזה משהו קיצוני אם אנחנו כן מאמינים בתורה? הרוב הגדול של העם נזהר מאוד לא לחלל את יום הכיפורים. אז למה לא נזהרים כך בשבת? הרי את הלכות יום הכיפורים אנו לומדים מהלכות שבת. אז אם מישהו חושב שזה לא נורא לנסוע ברכב בשבת, לצפות בטלוויזיה או להדליק

אור, אז למה בעצם הדעה שלו משתנה ביום הכיפורים? אם אתה מאמין שביום כיפור אסור להדליק אור, אז איך אתה מערער על זה בשבת?

להיות תלויים בבלתי תלוי

כאשר יש לנו אינטרס בקיום המצוות, אנו תולים את המשך קיומן על אותו אינטרס. כאשר האינטרס ישתנה באיזשהו אופן, כך גם עניין קיום המצוות. אם למשל מסתדר לנו ונשאר לנו זמן בבוקר, אז אנו מניחים תפילין. אבל אם העבודה שלנו לא מאפשרת זאת פתאום או שאנו רוצים לנצל את הזמן הזה לדברים אחרים, אז נעזוב את המצווה הזאת. הכל תלוי בדברים אחרים שעלולים להשתנות בכל רגע. לעומת זאת אדם המקיים את המצוות מתוך יראת שמיים כי כך ציווה הבורא, יניח תפילין בבוקר גם אם ברור לו שיפטרו אותו מהעבודה וגם אם הוא צריך לשנות את כל סדרי הטבע לשם כך.

אדם שלא מכניס את הבורא לחיי היום יום, חי את כל ימיו בתלות הזו בדברים אחרים. לכל מהלך ודבר שאנו עושים ישנה סיבה כלשהי. אין שום פעולה שנעשית במודע ללא תכלית. מכאן שכל מהלך החיים שלנו תלוי בגורמים אחרים העשויים להשתנות. אם הסיבה לפעולה שלנו תשתנה, אז גם הפעולה עצמה תשתנה. כך יוצא שבמשך כל חייו לא נעשה אפילו פעולה אחת על דעת עצמנו בלבד. כל מה שנעשה זה תוצאות של גורמים אחרים שהביאו אותנו לכך. כל החיים שלנו בנויים על תלות בדברים אחרים: אנו עובדים במקום העבודה שלנו כי זו העבודה שהזדמנה לנו והבוס הסכים לקבל אותנו, אנו רעבים כי לא אכלנו בשעות האחרונות, אנו שמחים כי משהו משמח קרה, אנו מתקנים משהו כי הוא התקלקל וכו'. לכל פעולה שנעשה, ישנן אלפי סיבות שאינן תלויות בנו שהביאו אותנו למצב כך שנעשה את אותה הפעולה. יוצא שכל החיים שלנו נשלטים בידי אחרים, כי אנו תלויים בסביבה ובמצבים שאליהם נגיע.

כך למשל, אדם שאוהב את אשתו ללא הכנסת הבורא לתמונה - זוהי אהבה שתלויה בדבר. ייתכן שהוא אוהב אותה כי היא יפה, בגלל האופי שלה, כי היה להם "קליק", כי יש להם ילדים, כי הוא התרגל אליה או מכל סיבה אחרת שתהיה. אבל חייב להיות ה"בגלל" הזה, מה שזה לא יהיה. אותו תנאי לאהבה שלו יכול להשתנות ובהתאם לכך גם האהבה עצמה. אם הוא יפגוש מישהי אחרת יפה ממנה, בעלת אופי טוב ממנה, או שפשוט הקליק יהיה גדול יותר עם מישהי אחרת והוא יוצף ברגש, אז אותה אהבה לא תהיה שווה יותר. נשים רבות אוהבות לשאול את בעליהן "למה אתה אוהב אותי?" ולחכות לצרור מחמאות שיגיע מהבעל ויעשה אותה מאושרת. צרור המחמאות הזה רק מראה כמה הכל גשמי ושטחי. אם אתה אוהב את אשתך כי היא יפה, חכמה, טובה, מצחיקה,

רגישה, מבינה, קשבת, אוהבת ושאר תכונות טובות, אז מה יקרה אם היא תאבד את התכונות האלו? מה יקרה אם תיתקל במישהי אחרת עם תכונות טובות עוד יותר? הסיבה לאהבה של בעל לאשתו צריכה להיות אחת ויחידה: כי כך הבורא החליט בשבילנו. לפני החתונה, הבורא הכניס לנו את הרצון לבחור דווקא בזיווג הזה, ולאחר החתונה, ישנם כללים ברורים בתורה שבני זוג צריכים לדבוק זה בזה ולהפוך לאחד. אם קיימת ההבנה הזו, אין סיכוי לגירושין. כל סכסוך ניתן לפתרון. הרי הבורא רוצה בכך שנהיה ביחד, אז מי אנחנו שנחלוק על זה?

כאשר אנחנו עושים את הדברים היומיומיים מתוך אמונה וקיום מצוות, אנחנו נותנים לדבר הגשמי משמעות רוחנית יותר. אותה אהבה של בעל לאשתו לא תהיה תלויה בדבר גשמי הניתן לשינוי אלא בבורא הבלתי תלוי שאינו משתנה. אמנם כל אהבה מתחילה מאיזשהו עניין ראשוני, אך האהבה עצמה צומחת ומקבלת את החיות שלה מההשקעה של בני הזוג. אדם הכפוף לבוראו מבין שבעצם הנישואין ישנה קדושה ולכן יבחר לעבוד ולהשקיע ככל שניתן בזוגיות, גם אם הדברים לא הולכים בצורה חלקה וטובה כמו שציפה לה. הוא לא ירשה לעצמו לחשוב מחשבות של ניאוף גם אם אשתו לא בסביבתו, כי הבורא נמצא אתו תמיד. הוא ישקיע באשתו משום שהבורא מחייב אותו לעשות זאת. אדם אחר יוכל לבחור לברוח או לחפש משהו טוב יותר, בעוד שאדם בעל אמונה יאלץ את עצמו להתמודד עם הקשיים. לכולם יש מצבי רוח משתנים. יום אחד אנו אוהבים ויום אחר אנו שונאים. שעה אחת אנו נחמדים ושעה אחרת אנו קרירים. בעצם התלות בבורא אנו מסירים מעלינו את התלות בדברים משתנים ותלויים. בכך אנו יכולים להתחבר לטוב ולאמת. גם אם אנחנו מאוד רוצים לכעוס מסיבה מסוימת, אנו מבינים שזה פשוט בלתי אפשרי כי הבורא לא מרשה לנו. הטבע של האדם הממוצע תלוי בהמון דברים משתנים. אם מרגיזים אדם פשוט וממוצע, הוא בוודאי יתרגז. הוא תלוי באדם השני, אם הוא יבחר להרגיז אותו או לא. אבל אם מרגיזים אדם עם יראת שמיים אמתית, הוא ייזכר שהבורא לא מתיר לו את זה, וכך יוצא שהרגש שלו בלתי תלוי, כי שום דבר חיצוני לא יכול לשנות את המצב. הוא לא תלוי באדם השני אם הוא יבחר להרגיז אותו או לא, אלא בכל מצב שיהיה הוא ישלוט.

חיים מוגבלים

אנשים נרתעים מללכת בדרך המצוות משום שהן מגבילות אותנו. נראה שצריך לוותר על הרבה דברים בחיים ולהתאמץ כל כך בשביל משהו לא מוחשי שאפילו לא ניתן לראות את השכר שאנו מקבלים עליו. לכאורה כך זה נראה ממבט ראשון, אבל יש לזכור שכל ההגבלות הללו הן הגבלות גשמיות בלבד. אם נבחן היטב מי מוגבל ומי לא, אנחנו נגלה מציאות שונה לגמרי. בואו ניקח למשל שני אנשים בעלי משקל עודף. האחד בטוח

שהוא עושה מה שהוא רוצה ובכך הוא בלתי מוגבל, ואילו השני מחליט שמהיום הוא מתחיל דיאטה. להתחיל דיאטה, כמו שאתם בוודאי יודעים, זה לא דבר קל וזה כרוך בהרבה הגבלות. גם לא רואים את התוצאות מיד בצורה מוחשית, יתכן שהוא יעשה זאת במשך חודש ועדיין לא יראה שינוי משמעותי. אם שניהם עוברים ליד מגש עמוס בכל הדברים הטעימים שאנו רק חולמים עליהם, מי מביניהם הוא המוגבל? אמנם מהצד הגשמי אותו אחד שעושה את הדיאטה מוכרח להגביל את עצמו, אבל האמת היא שבפנים הוא יכול לחוש סיפוק אדיר ששווה יותר מכל מאכל שיכנס לפיו. אותו אדם בחר לא לאכול מהאוכל המוצע לו כי הוא יודע שזה לא טוב בשבילו ולכן הוא מגביל את עצמו. לעומתו, חברו ה"חופשי" לא יכול לבצע שום בחירה כזו, שהרי הוא כבול ומוגבל למה שהיצר מכתוב לו. אותו אדם לא "בוחר" לאכול בורקס, אלא הבטן שלו מכתובה לו את זה מבלי שהוא יוכל להתנגד. בכל פעם שיציעו לו הוא ייקח, אין פה בכלל בחירה חופשית אלא השתעבדות מוחלטת ליצרים. היצר והתאוה שלו מכריחים אותו לאכול מאותם מטעמים, הבטן מכתובה לו מה לעשות ללא כל קשר לשכל. יוצא שה"חופשי" הוא מוגבל מאוד בעוד שה"מוגבל" הוא אדם חופשי שדיכא את תאוות האכילה שלו והוא כבר לא עבד של האוכל.

נשאל מי מוגבל באמת? אחד שחייב לעזוב הכל ולהתעצבן על כל העולם ואיכשהו להשיג סיגריה כי הוא נתקע בלי, או אותו אחד שוויתר על התענוג הרגעי ובמשך חודשיים הגביל את עצמו מבחינה גשמית, נגמל מעישון וכעת אין לו צורך בסיגריות? אחד שללא שליטה כועס בכל פעם שלא הולך לו משהו לפי התכנית או כזה שמגביל את עצמו לא לכעוס ומסוגל לשלוט על עצמו? לפעמים אנו חושבים שישנו דבר שמגביל אותנו, אך בזכות הדבר אנו פורצים את הגבולות והופכים לחופשיים. יתכן ונראה לנו כי המצוות מגבילות אותנו מבחינה גשמית, אבל למצב הגשמי החדש נוכל להתרגל במהרה. אדם שרגיל בשמירת שבת לא רואה את עצמו כמוגבל, אלא הוא לא מבין איך אפשר לא לשמור שבת. לכל מצב גשמי ניתן להתרגל לאחר זמן מה, ואז אנו לא מחשיבים את המצב כ"קשה" אלא טבעי ורגיל. גם עכשיו אנו עושים הרבה דברים קשים מאוד, כמו ללכת למשל, שהרי כשתינוק לומד ללכת הוא צריך לחשוב על כל צעד ולהתרכז בצעד הבא. גם לדבר זה מאוד קשה, לצרף אותיות זו עם זו ולזכור בעל פה איך לבטא ומהי המשמעות של כל כך הרבה מלים. הדברים האלו לא מובנים מאליהם, אלא שבהתחלה היה קשה, עד שהתרגלנו ועכשיו אנו אפילו לא חושבים על זה. הסיפוק הרוחני שאנו מקבלים מאותה הגבלה שווה הרבה יותר. אנו משתחררים מעבדות ושיעבוד ליצר וזהו החופש האמיתי.

הביטחון בבורא ובתורתו

כאשר אנו מתבוננים במראה, אנו משוכנעים שאנו רואים את עצמנו. אבל האם אנו יכולים להיות בטוחים בכך? הרי אף פעם לא ראינו את הפנים שלנו ללא מראה או כלי עזר כלשהו, אז איך אנחנו יכולים לדעת שהם אכן שלנו? כאן נכנסת לפעולה הסקת המסקנות שלנו. אולי אף פעם לא ראינו את הפנים שלנו ללא כלי עזר אבל ישנן כמה עובדות שאנו כן יודעים: מאז שהיינו קטנים לימדו אותנו שאנו רואים את הפנים שלנו כאשר אנו מתבוננים במראה. כאשר אנחנו מתבוננים במראה על שאר איברי הגוף שכן ניתן לראותם גם ללא כלי עזר, אנו רואים שהם תואמים. כשאנו מתבוננים על אנשים אחרים, אנו מגלים שהם נראים זהים במראה ובמציאות. גם במצלמה הפנים שלנו נראים זהות... מכל אלו אנו מסיקים שאכן אלו הפנים שלנו. אבל אם נחשוב היטב, זוהי בסך הכל מסקנה. אמנם מסקנה חזקה שלא יוכלו לערער עליה, אבל עדיין רק מסקנה. אם נחשוב איך הגענו אליה, נגלה שהפעלנו את מידת הביטחון.

על אותה הדרך, כאשר הרמזור מראה אור ירוק, אנו יודעים שאצל הרכבים האחרים יהיה אור אדום והם לא ייסעו. כך לימדו אותנו, אפילו ראינו כמה רמזורים בעצמנו ובאמת זה היה כך. אף אחד מאיתנו לא זכה לבחון את כל הרמזורים בעולם למשך כל זמן פעולתם, ובכל זאת, אם ניסע למקום חדש בו לא ביקרנו מעולם, לא יהיה לנו שום ספק שהרמזורים שם עובדים באותה צורה בדיוק, ואפילו נסמוך על זה שלא נפלה דווקא היום תקלה כלשהי שתשבש את פעילותם. אנחנו בוטחים ברמזורים, או לפחות במי שתכנן אותם, אפילו שאנחנו כלל לא מכירים אותו. גם במראה אנחנו בוטחים שלא תאכזב ותציג לנו את המציאות. כך אנחנו בוטחים כמעט בכל דבר אפשרי במידה מסוימת, מתוך הסקת מסקנות פשוטה.

כשם שאנו בוטחים בביטחון מלא ברמזור או במראה, כך ניתן לבטוח בבורא ובתורתו. ישנן מצוות רבות שאנו לא רוצים לקיים בטענה שאנו לא מבינים את הטעם למצוות. הרי למה שנרצה להתאמץ לקיים משהו שאנו לא בטוחים בנכונותו? אך אם נתבונן על הדברים, נראה שאנו לא צריכים לבטוח בפעולות הגשמיות שאנו עושים כדי לקיים את המצווה, אלא לבטוח בבורא שציווה עליה. ניקח למשל אב שאומר לבנו ללכת לבית הספר. הבן מצדו מעדיף לשבת לשחק כל היום והוא לא מצליח להבין את הטעם של הציווי. אלא שמאחר שהוא כבר מכיר את אביו, הוא יודע שהוא אוהב אותו, שהוא עושה את הכל לטובתו, שהוא יודע ומבין טוב יותר ממנו והוא כבר נוכח לגלות שאביו צדק בדברים קודמים שאמר לו לעשות, מכל אלו הוא מסיק את המסקנה שגם כעת הוא צריך להקשיב לציווי אביו ולוותר על הרצון שלו לשחק. כך מול הבורא, אנו רואים את היופי שנמצא במצוות שהוא נתן לנו, אנו מקבלים הוכחות ורואים נסים מול עינינו בכל יום שעובר, אנו מרגישים את אהבתו וחכמתו, ומתוך זה אנו יכולים להסיק שגם אם עכשיו תגיע לידינו מצווה שלא כל כך מסתדרת לנו בשכל או ברצון, הנכון הוא לבטל את רצוננו

מפני רצונו משום שהוא מבין טוב יותר מאיתנו.

פשוט לעשות

אנשים שמתקרבים לתורה וליהדות מרגישים חיבור לחלק מהמצוות בעוד שמצוות אחרות עדיין לא מסתדרות להן והם רוצים לבדוק עד כמה הן תורמות. זוגות רבים למשל מבינים ששמירת טהרת המשפחה מביאה לחיי נישואין פוריים ומאושרים יותר, ולכן משתדלים לשמור. כך גם לגבי מצוות אחרות נוספות. אך ישנן מצוות מסוימות שקשה יותר להתחבר אליהן, והאדם חושב לו שהוא יבדוק את העניין בעתיד ורק אם הוא 'יתחבר' לזה, אז הוא ישמור גם על המצוות האלו. חשוב להבין שאין מקום להשהות את המצוות עד שנבדוק כל אחת מהן באופן עצמאי. שהרי אנחנו כבר יודעים שהן הדרך לאמת, ואם לא נקיים אותן, אנחנו מתרחקים מהאמת. מובן שהבורא חכם יותר מאיתנו ויודע מה הטוב האמתי בשבילנו, אז אם הוא רוצה שנקיים את המצוות, בוודאי שכל אחת מהן טובה לנו וכל מצווה שנחסיר רק תפגום בשלמות הרוחנית שיכולה להיות לנו. לחקור לעומק ולהבין את המצוות זה טוב, אך כל זה לאחר שאנו כבר מקיימים אותן, קודם "נעשה" ורק אחר כך מגיע ה"נשמע". אין טעם להבין שזה טוב ואז לקיים את המצווה כי זה נוח לנו. אמנם גם זה שווה משהו, אבל מובן שזו רמה הרבה יותר נמוכה מלהצהיר "נעשה ונשמע", כלומר קודם לעשות כי כך הבורא רוצה ורק אח"כ להבין יותר לעומק. את הלמידה ובירור הסיבות אפשר לעשות גם אחר כך, ללא קשר לקיום המצווה.

זה גם הרעיון של ללכת אחרי הפוסקים. הם למדו את כל הדברים האלו כבר בעוד שאנחנו עדיין לא (הרי אנחנו מנסים לברר הלכות שאנחנו לא יודעים ולא כאלו שאנחנו כבר מכירים). אז כאשר רב שבאמת ידוע שהוא ירא שמיים ותלמיד חכם שניתן לסמוך עליו אומר לנו פסק הלכה, כדאי ללכת לפיו כי אנחנו בוטחים בו ולנו עדיין אין את האמצעים לעשות את כל הבירורים בספרי המקורות השונים בעצמנו. כאשר נלמד מספיק ויהיו לנו האמצעים, נוכל גם להבין את הטעם העומד מאחורי הפסיקות הללו.

על קיצוניות...

אם אנחנו מבינים שאנחנו כל כך קטנים והבורא כל כך עצום, שכל החכמה שלנו היא בעצם חלקיק פצפון ואפסי ממה שיש לבורא שאותו הוא חלק איתנו, ושאסור לנו לסטות אפילו במילימטר אחד מהתורה, אז נוכל להבין שאין דבר כזה להיות קיצוני בכל הקשור לקיום התורה

והמצוות, ככל שנרבה כך זה יותר משובח. להגיד שמישהו עושה יותר מדי, או שהוא קיצוני ברוחניות שלו, זה בדיוק כמו להגיד על מישהו שהוא יותר מדי קיצוני בשמחת החיים שלו, או יותר מדי קיצוני בציונים הגבוהים שלו בלימודים, או אולי הוא נושם בצורה קיצונית מבלי לקחת הפסקות פה ושם. כשהרוקח רוקח תרופה כלשהי, אף אחד לא יקרא לו קיצוני כשהוא ידקדק בחומרים ובמידות ככל האפשר. גם לספורטאי שיתאמץ בכל כוחו להגיע למקום הראשון לא יקראו קיצוני. לא קיים דבר כזה "יותר מדי טוב". תמיד צריך לשאוף להגיע יותר רחוק ולהתקדם כמה שאפשר. הקיצוניות היא מאוד יחסית למקום שלנו. כלומר בשביל אדם מהציבור הקרוי חילוני, מישהו שיניח תפילין יהיה בשבילו "חרדי קיצוני", לעומת זאת אדם ששומר באדיקות את התורה והמצוות יחשב לאדם פשוט ורגיל בישוב שאר האנשים כמוהו. האדם הממוצע תמיד חושב שהוא נמצא במקום הכי טוב. כל מי שמקיים מצוות מעבר למה שהוא מכיר, הוא מחשיב אותו כקיצוני ודקדקן יתר, לעומת זאת גם כל מי שלא מקיים את המצוות שהוא בעצמו כן מקיים, הוא קיצוני לצד השני. אבל אם כל אחד מאיתנו מרגיש ככה, אז מה זה בעצם קיצוני..?

אנחנו צריכים לזכור שהזמן מתקתק ויש לנו תכלית להגיע אליה. הדבר דומה לרופא שצריך להגיע לאיזשהו מקום בדחיפות כדי לרפא חולה במצב קשה. האם היה אפשר להגיד לרופא שהוא נוסע ממש בקיצוניות? הרי קרוב לוודאי שהוא היה נוסע באמבולנס במהירות ורץ כשהוא יורד ממנו כדי להגיע כמה שיותר מהר. האם מישהו היה מציע לו לשבת לאכול באיזושהי מסעדה באמצע הדרך? האם היינו חושבים עליו שהוא "קיצוני" יותר מדי כאשר הוא היה מסרב וממשיך במהירות ובמסירות לתפקידו? אם נשווה את מה שרוב האנשים סוברים בקשר לקיום המצוות, זה יהיה משהו בסגנון הזה: "תשמע אדוני הרופא, נכון שאתה צריך ללכת לרפא חולה קשה שיכול למות בעוד כמה רגעים, אבל אל תהיה קיצוני יותר מדי, תהנה מהנוף, תטייל קצת בדרך כשאתה הולך. בלי קיצוניות, לא צריך כל הזמן רק לנסוע ורק לחשוב על החולה, יש פה נחל שאתה יכול לטייל בו, יש פארק נחמד בסביבה..." כעת שאנו מבינים כמה טיפשי נשמע הסיפור הזה, אז נסו לחשוב על כל מי שהולך בדרך לקיום התכלית שלו כשהוא יודע את תפקידו בעולם, וטראו כמה מגוחכים נראים בעיניו כל אלו שמנסים לעצור אותו בשביל כל הבלי העולם למיניהם, כי הם חושבים שצריך להיות באמצע ולא להיות קיצוני. אנשים אוהבים לעשות חצאי דברים כדי לצאת ידי חובה, לשמור שבת בצורה חלקית, לשים חצי כיסוי ראש, להניח תפילין יום כן יום לא וכו'. הדבר דומה לאותו רופא שייתן למטופל חצי מהתרופות שהוא צריך או יטפל רק בחצי מהחולים.

אם רק נפתח את ספר התורה, נגלה משהו קטן על קיצוניות. כשכל העולם עבד עבודה זרה, אברהם אבינו ה"קיצוני" התנגד בתוקף ואף התכוון להקריב את בנו למען הבורא. משה רבינו היה "קיצוני" ובזכותו

כל עם ישראל ניצל לא פעם. אליהו הנביא שכולנו אוהבים היה קנאי לכבוד הבורא והתורה. כך כל הגדולים שאנו קוראים עליהם, כולם היו קיצוניים שאינם מתפשרים, ודווקא בזכות זה הצליחו להגיע למדרגתם. בזכות אותם "קיצוניים" אנחנו חיים היום.

הכי טוב באמצע?

יש כמה סיבות לתפיסה המוטעית הזו שאומרת שהכי טוב להיות באמצע וליהנות כביכול מכל העולמות. ראשית, בעבודת המידות, אין מידה טובה או רעה, אלא כל מידה היא טובה אם היא נמצאת אצלנו בכמות הנכונה, ומכאן בעצם השם "מידה". לכן זה לא טוב להיות קמצן, אך זה גם לא טוב להיות בזבזן. זה לא טוב להיות עקשן, אך זה גם לא טוב להיות ותרן. הקיצוניות איננה טובה בנוגע למידות האדם, אלא כל תכונה צריכה מידה מסוימת, שנמצאת פחות או יותר באמצע. כך זה אמנם בעבודת המידות, אבל זה לא נכון להגיד שגם את כללי החיים שלנו, את מה שאסור ומותר לנו, את ההוראות וההכוונה להגעה אל האמת, אנחנו צריכים לקחת בקלות ולהיות באמצע. כשקוראים מפה בניסיון למצוא את הדרך במקום שאנחנו לא מכירים, אנחנו נעקוב ונלך בדיוק לפי ההוראות, לא נדלג על שום חלק, משום שאם נעשה זאת, נמצא את עצמנו במקום שונה לגמרי מהיעד שלנו. בוודאי שלא נאמר במקרה שכזה שהכי טוב באמצע ושנלך רק חצי לפי המפה. כדאי לדעת שהתורה היא המפה שלנו בעולם שנותנת לנו את הכיוון אליו אנו צריכים להתקדם כדי להגיע לתכלית שלנו. לכן לא כדאי להקל בשום פרט.

סיבה נוספת לטעות היא שמציגים בפנינו אנשים שפועלים על דעת עצמם ואינם מייצגים אף אחד אחר, ומקטלגים אותם בתקשורת כ"קיצוניים". מסבירים לנו שאם מישהו רצח ראש ממשלה, אז הוא קיצוני. אם מישהו אנס את הבת שלו, אז הוא קיצוני. אם מישהו קילל את המדינה והצטלם ביחד עם נשיא איראן, אז הוא קיצוני. וכך זה ממשיך עם כל אלו שאנחנו אוהבים לשנוא. אבל הנה העובדות האמתיות: כל האנשים האלו אינם קיצוניים, הם פשוט תועים בדרכם. אם הם היו קיצוניים, זה לא היה קורה. כי אדם קיצוני לא יכול לרצוח, כשכתוב במפורש "לא תרצח". אדם קיצוני לא יכול לאנוס את בתו, כשהתורה במפורש אוסרת על כך. אדם קיצוני דבק בבורא והולך בקיצוניות אחרי המצווה "ואהבת לרעך כמוך". הוא הולך בעקשנות אחרי הכללים ולא סוטה מהטוב ומהאמת המוחלטת. כשיש קו ישר, אז הקיצוניות היא שני החלקים הרחוקים ביותר זה מזה. אלו שכופרים במציאות הבורא מצד אחד, ואלו שדבקים בבורא והולכים על פי תורתו בכל שנייה מחייהם מהצד השני. אנשים רבים בכלל לא נמצאים על הקו הזה, אלא סטו הצידה ופתחו להם קו חדש ועקום משלהם. ברגע שצצים מגזרים חדשים ואנשים שחושבים

בשביל עצמם מה לעשות, זו כבר לא קיצוניות, זו טיפשות.

בין צדיק לרשע

לפעמים נדמה לנו שישנם מאזניים ענקיות, עליהן מניחים את כל העבירות והחטאים של אדם בצד האחד, ואת כל המצוות שעשה בצד השני. לאחר מכן ניתן לדעת אם אותו אדם הוא צדיק או רשע על פי הצד עם המשקל הכבד יותר. האמת היא, שהאדם בוודאי לא נמדד בצורה טכנית כל כך. אמנם המעשים הם חלק חשוב ובלתי נפרד המעצב את האדם, אך הם מהווים רק את הדרך. המטרה היא להגיע לדבקות בבורא בפנימיותנו. כל אדם נמצא ברמה שונה מהשני ולכל אחד הניסיונות והבחירות שלו. המצוות שאנו מקיימים עוזרות לנו להתקדם ולהתקרב לאותה מטרה של דבקות בבורא, אך הרצון הפנימי שלנו שנותן את הכוונה בקיום המצוות חשוב הרבה יותר. מה שמגדיר אדם כצדיק או רשע זה לא כמות המצוות שהוא מקיים, אלא הדרך שהוא עושה כדי להתקרב לקדוש ברוך הוא. כמובן שקיום המצוות הוא חלק בלתי נפרד מזה, אך רק חלק. אדם יכול לקיים את כל המצוות בעוד שבהשקפה שלו אין לו כל קשר ליהדות. לעומת זאת אדם אחר יכול לרצות בכל לבו לקיים את המצוות, רק שלא מתאפשר לו לעשות זאת. ברגע שהשקפת החיים שלנו אמתית, אנחנו בדרך הנכונה. התפיסה עצמה צריכה להיות הרצון לקיים מצוות ולהתקרב לקדוש ברוך הוא. ברגע שאנחנו חושבים על הבלים וגשמיות בזמן שאנו מקיימים מצוות רק מהצד הטכני של העניין, אנו נחפש בכל רגע איך לברוח מעול המצוות המוטל עלינו וכך אנו עלולים לסטות מן הדרך. הדברים העיקריים שצריכים להשתנות אצלנו הם הרצון, ההשקפה והתפיסה. להתבונן על הדברים אחרת ולא להיות רובוט שפועל מבלי לחשוב.

אני מאמין בלב

אמנם עיקר העבודה היא בלב וברצון. אבל חשוב לדעת שישנם דברים חיצוניים המהווים חלק בלתי נפרד מהעבודה הזו. אנשים רבים יכולים לומר שמה שחשוב זה רק הפנימיות, אז אין שום צורך לקיים מצוות. אך אם אנחנו לא מקיימים מצוות, אנו מוכיחים בכך שגם הרצון שלנו פגום כך שיוצא שגם את הפנימיות אין לנו. עצם קיום המצוות מעורר את הפנימיות. ברגע שאנו פועלים ועושים דברים גשמיים, אנו משפיעים על הרצון והרוחניות שלנו. לכן, כל מצווה שנוסיף רק תגביר את האהבה להליכה בדרך התורה. אם נחפש לעצמנו תירוצים להתחמקות מקיום מצוות, רק נראה לעצמנו בכך שאנו לא שלמים בפנימיותנו. שכן אם קיים הרצון בלב להידבק בבורא, אז למה אנו לא פועלים להשגתו? כאשר

אנו מאוד רוצים דבר מה גשמי שיש ביכולתנו להשיג אותו, האם לא ננסה לפעול להשגתו? היתכן שנעזוב את ילדינו הקטנים בלי אוכל ובלי מקום לגור בו ונאמר להם שהעיקר זה שאנחנו אוהבים אותם בלב? היתכן שנתבטל כל היום ונצפה שתיכנס לחשבון הבנק שלנו משכורת כי אנחנו אוהבים את הבוס? אולי נאמר שלא צריך לאכול כי העיקר שאנו שבעים בלב... כשם שנתאמץ להשיג את הדברים הגשמיים שאנו משתוקקים אליהם, כך צריך להתאמץ להשיג את הרוחניות בדרך קיום המצוות. כאשר יש לנו צורך כלשהו, אנו פועלים בדרכים גשמיות כדי להשיגו. כך אנו צריכים להתאמץ בקיום המצוות כך שנבטא את האהבה שלנו לבורא ונזכה להתקרב אליו.

להחמיר עם עצמנו

ישנם המון מקרים בהם ההלכה היא לא חד משמעית, יש שמקלים ויש שמחמירים. אנשים רבים באופן אוטומטי מחפשים את ההקלות, אבל בעלי אמונה חזקה יחפשו דווקא להחמיר ככל שניתן. הסיבה היא הגיונית, שהרי לעולם לא היינו מכניסים את עצמנו במודע למצב של חוסר ודאות בקשר לחיינו. אם נשמע אזעקה ויודיעו שעומד ליפול טיל באזור שלנו, כולם יכנסו מיד למקלטים אפילו שזה לא נוח, ואפילו שרוב הסיכויים שהטיל לא ייפול דווקא על הבית שלנו. במצב כזה כולנו מחמירים ולא שואלים שאלות. אז מדוע אנו לא נוהגים כך לגבי מצוות? לפעמים אמנם נפסק להלכה להקל, אבל מה אם בכל זאת יש משהו בדברי המחמירים? לא שווה לוותר על הנאה רגעית קטנה בשביל לקבל משהו רוחני עצום?

יש לזכור שהשאיפה אמנם היא להשתדל להחמיר עם עצמנו, אך זה לא תמיד יוצא. אם הדברים הגיעו לכך שלא הסתדר לנו לקיים מצווה כלשהי או לא הלך לנו במשהו שרצינו, צריך להתחזק, לשמוח ולהמשיך בדרכנו. בנקודות האלו יש לא מעט אנשים שמחליטים להתייאש ולוותר, וההפסד של אותה המצווה שגרמה לכך הוא פעוט לעומת הנזק שיכול להיגרם מהיאוש שלנו. אנשים מסוגלים לריב עם כל בני משפחתם, לכעוס, לחלל שבת מעצבים, לעבור על מצוות מפורשות מהתורה וכל זה בגלל שלא הצליחו להדר באיזושהי מצווה שרצו לעשות בשלמות. זה יצר הרע גדול לחשוב כך ולאבד שליטה. טוב להחמיר על עצמנו ולהדר במצוות, אך גם אם משהו לא יצא כמו שרצינו, תמיד יש אפשרות לתקן.

להקל עם אחרים

בצורה הפוכה לגמרי מההחמרה על עצמנו, אנו צריכים לזכור שלא כולם דומים. לכל אחד יש תיקון אחר. לאדם שגדל כל ימיו במסגרות חילוניות למשל, יהיה קשה הרבה יותר מלאדם שחונך וגדל במסגרת דתית. אנחנו לא יכולים לבחון כל אדם מבפנים ואנחנו לא יכולים לשפוט אף אחד. אנחנו לא יודעים איזה מצוות אדם כן עושה או לא עושה. גם אדם שנראה ככופר מבחוץ, יכול להיות צדיק גדול יותר מהרבנים הגדולים בזכות המחשבות שלו והמעשים הטובים והמצוות שהוא עושה בסתר מבלי שנדע. אז אין שום טעם לכעוס על אחרים על אי קיום מצוות או מעידה מהמסלול. זה סתם גורם לחילול השם ולהקפדות מיותרות בסופו של דבר. לא מעט אנשים התרחקו מהדת בעקבות זה, ולא מעט אנשים מרגישים שחונקים אותם, זה נראה להם מאיים וקשה להם להתקרב. כל אחד נמצא ברמה רוחנית אחרת ואין אף אדם שנוכל להבין. לכל אחד יש חופש בחירה. אם הבורא אוהב אותם ומסכים לתת להם זמן לחזור בתשובה ולהישאר בינתיים כמו שהם, אז מי אנחנו שנחמיר אתם? התורה מתקבלת רק בדרכי נועם.

גוף מושאל

הבורא נתן לנו במתנה את נשמתנו ואת חיינו. בנוסף, כדי שנוכל להתקיים ולהתגשם בעולם הזה, הוא השאיל לנו גוף. אנו טועים לחשוב שהגוף הזה הוא שלנו, אך האמת היא שהוא שלנו בהשאלה בלבד, לצורך קיום מצוות גשמיות שלא ניתן לקיים בלעדיו, וכתוצאה מכך להתעלות למקומות רוחניים שלא ניתן היה להגיע אליהם בלעדיו. מכאן ניתן ללמוד שאין לנו רשות לעשות בגוף ככל שנרצה. לכן ישנם איסורים רבים בקשר לגוף המשמש אותנו, כמו למשל איסור העברת תער או כתובת קעקע. יש לשים לב היטב לכל מה שאנו עושים עם גופנו במשך היום ולדאוג לא לפגום בו בכל צורה שהיא. במיוחד כאשר ישנם פתרונות חלופיים בימינו כמו מכונות גילוח כשרות שאינן מעבירות את התער על העור וכך נהיה מגולחים מבלי לעבור על איסור. ברור ומיותר לציין שהתורה אוסרת על התאבדות והעונשים על כך כבדים ביותר. לפעמים נראה לאנשים שזו בריחה ואולי אף פתרון לצרות, אך אנחנו רק מכניסים את עצמנו כך לבעיות קשות יותר מאלו שיש לנו.

שמירת העיניים

תאוות הניאוף היא אחד הדברים המזיקים ביותר לאדם. לכן בניגוד לרוב המצוות בהן חייב להיות מעורב מעשה כלשהו, כאן גם המחשבה עצמה אסורה. זהו עיקר התיקון בעולם ועל כן שכרו של המתגבר רב, והנזק הנגרם מהתאוה עצום. בין היתר, הבריאות הגופנית והנפשית

תלויה בדבר הזה. המצליח להתגבר על התאוה מתקן את היסוד שעליו בנויות העבודות הרוחניות שלנו בעולם. יוסף הצדיק זכה להתגבר על התאוה והפך בזכות כך למלך ושליט על כל העולם. הגורם העיקרי לתאוות הניאוף הוא פגימת העיניים. כאשר אנו רואים מראות אסורים, אנו מחזקים את התאוה ומחלישים את עצמנו. לאחר מכן, כשנרצה להתמודד מול היצר, יהיה לנו הרבה יותר קשה. אדם שחושב מחשבות ניאוף אינו עושה את רצונו, אלא פועל מתוך דחף בלתי נשלט. אותו דחף מתגבר ונהיה חזק יותר ככל שאנו פוגמים בעיניים. כאשר אנו שומרים על עינינו מלראות מראות לא טובים ולא צנועים, אנו מחזקים את עצמנו ומחלישים את היצר והתאוה. כך אנו מסוגלים להיות בשליטה מלאה שעוזרת לנו להתקדם אל עבר המטרה.

צניעות

אמנם תאוות הניאוף מופיעה בעיקר אצל גברים, אך גם לנשים יש חלק לא קטן בהתגברות מולה. חוסר צניעות אצל נשים מביא את הפגימה אצל הגברים. לנשים רבות יכול להיות לא אכפת מכך שהן מזיקות לאחרים, אך חשוב מאוד לדעת שהן מזיקות בראש ובראשונה לעצמן. כולנו נמצאים באותה הסירה, גברים ונשים כאחד. כאשר חווה פיתתה את אדם הראשון לאכול מפרי עץ הדעת, שניהם נענשו על כך. מעבר לכך, הצניעות היא הכבוד של האישה. אישה שאינה צנועה נקראת 'מופקרת' משום שהיא מפקירה את הגוף שהבורא נתן לה ואינה שומרת עליו. כל אדם החפץ בכך יכול להסתכל עליה מבלי לקבל אישור מיוחד על כך. ההנאה מאותו יופי צריכה להיות שמורה אך ורק לבעלה. כאשר היא פוגמת ומאפשרת לאחרים ליהנות מיופייה, היא מפחיתה מחלקו של בעלה (או בעלה לעתיד אם היא עדיין אינה נשואה) ובכך מקלקלת את נישואיה ומביאה לעצמה ריבים ומחלוקות בצורה לא מודעת. לכן, ניתן לראות שכל אדם שבאמת אוהב את אשתו רוצה שהיא תהיה צנועה ככל שאפשר ליד אחרים. אישה שאינה צנועה מראה את הצד הגשמי ובעל התאוה שבה. אמנם זה כיף לאשה לחשוב שאוהבים אותה, אך כולם יודעים שזוהי לא אהבה אלא יצר. מה היית מעדיפה: שאנשים יעריכו ויאהבו אותך בצורה פנימית ועמוקה, או שגברים יסתכלו עלייך בצורה שטחית הנובעת מתאוה ללא טיפת רגש? כל האוהבים האמתיים של אישה מסוימת כמו אביה, אחיה או כל קרוב אחר, ירצו שהיא תהיה צנועה ככל שאפשר. לעומתם, אלו שרוצים לגרות את יצרם ותאוותם, ללא כל כבוד מינימלי לאותה אישה, ירצו לראות אותה בחוסר צניעות. חוסר צניעות הוא למעשה זלזול בכבוד העצמי. אשה שמכבדת את עצמה לא תסתובב עם גופיה גם אם יהיו 40 מעלות בחוץ.

אם נתבונן בעומק תופעת חוסר הצניעות, לא נוכל להבין אותה. כל אחד מטבעו הוא בעל ערכים, לפחות מינימליים, לשמירת צניעותו. הבעיה

שגורמת לנו להרגיש בסדר עם חוסר צניעות, היא בעיקר הרגלי החברה. ניתן לגלות דברים לא הגיוניים על עצמנו, שאנו עושים פשוט מחוסר התבוננות ומחשבה בעניין. היצר והתאוה שולטים עלינו וגורמים לנו לעשות דברים ללא כל היגיון, מתוך דחפים בלתי נשלטים.

מעטות הן הנשים, שהיו מרגישות נוח להסתובב ברחוב בבגדים תחתונים. ובכל זאת, אם נלך לחוף הים, נוכל לראות את כולן בצורה כזו מרגישות נוח להפליא. איך זה יתכן? הרי אותה אישה שלעולם לא תסתובב כך ברחוב, מרגישה נוח ביותר לעשות זאת על החוף. אין לזה כל הסבר הגיוני חוץ מהרגל חברתי. כולם עושים זאת ומקובל לעשות זאת, אז זה בסדר. אפילו נתנו לאותו לבוש את השם "בגד ים" וכך גם נוצרת אשליה שזה בסדר. אף הורה מודע לא היה מסכים שבנו הקטן יראה נשים בלבוש שכזה, זה הרי מעוות לגמרי. אבל בכל זאת הורים ממשיכים לקחת את ילדיהם הקטנים לים כשכולן סביב לבושות כך, פשוט מחוסר מודעות. הכל מתוך מחשבה שזה פשוט לא יתכן שכולם טועים. אבל ה"כולם" האלו מורכבים מהרבה פרטים, שכל אחד מהם מסתכל על השני ומקבל אישור למעשיו הלא טובים. אם זה לא היה מקובל ללכת עם בגדי ים, אף אחת לא הייתה מעזה ללכת בצורה כזו.

כלה ביום חופתה, צריכה להתחבר ככל שניתן לקדוש ברוך הוא ביום הגדול הזה, שתהיה ברכה מרובה בדרכה החדשה. במקום זה, אנחנו פשוט מבריחים את הבורא מהחתונה שלנו מרוב חוסר צניעות. גם הנשים הצנועות יחסית ביום יום, יעשו את מרב המאמצים כדי למצוא את השמלה הכי חושפנית לערב החתונה. האם אלו הנישואים שאנו רוצים? ברגע הראשון לנישואין, ביום התקדשות האישה לבעלה, כך שהם יהיו שייכים זו לזה בלבד, הכלה חושפת בפני כל החברים והמכרים את גופה ונתמכת בתירוץ צולע ש"כולן מתלבשות כך וזו האפנה". החתן והכלה עושים את דרכם מהחופה לרחבת הריקודים תוך כדי התנפלות של חיבוקים ונשיקות של הידידים והידידות, ולאחר שיגיעו, הכלה תרקוד עם החברים של החתן והחתן ירקוד עם החברות של הכלה. אז מה שווה כל החתונה הזו? לפני שנייה הבעל קידש את האישה כך שתהיה מותרת לו ואסורה לכל האחרים, שנייה לאחר מכן הם כבר כל כך שיכורים שהם לא יודעים מי התחתן עם מי. למה להתחיל כבר מההתחלה ברגל שמאל?

הדוגמאות הללו הן בודדות, אך ניתן לתת עוד דוגמאות כאלו בלי סוף. אישה המקבלת עיסוי מגבר בתירוץ שהוא קיבל הסמכה לשם כך, זוג שמתנשק בלהט מול המצלמה וחושב שזה בסדר כי הם שחקנים וזה רק סרט, או מישהי שמרגישה שלקפוץ לרגע למכולת או לרדת לקחת משהו מהאוטו בצורה לא צנועה זה לא נורא כי זה רק לדקה. את רוב חיינו אנו חיים מבלי לשים לב לפרטים ולחשוב על כל צעד שאנו עושים. אנחנו אוהבים לחיות כמו כולם, לזרום עם מה שכולם עושים ולהמשיך הרגלים

ישנים. אבל החיים האיכותיים מתחילים כאשר מחליטים להתבונן ולחשוב, ולפעול רק מתוך ידיעה ברורה שאנו שלמים עם דרכנו.

רוב בעיות הצניעות נובעות מחוסר ידיעה. רוב הנשים חושבות שהן מתלבשות ומתנהגות בצורה צנועה לגמרי, ואם מישהו יאמר לה שהיא לא צנועה היא אפילו תיעלב, שהרי היא בטוחה לעצמה שהיא מהווה דוגמה לשיא הצניעות. אלא שגברים ונשים שונים אלו מאלו, ולכן נשים לא יכולות לדעת מעצמן מה זה צנוע. המחשבה של האישה טהורה יותר, סוג התיקון שלה שונה וסוג היצר שבה שונה. אם הנשים היו יודעות מה עובר במחשבות הגברים, הן לעולם לא היו מתלבשות כך. לכן חשוב לדעת הלכות בנושא. צריך לדעת איך להתלבש ואיך להתנהג בצורה צנועה אמתית ולא "צנועה" הנראית ומסתדרת לנו. לא פעם נשים מנסות להתלבש כמו "דתיות" ובסופו של דבר נראות פחות צנועות משהיו לפני כן. לא כל חצאית היא צנועה ולא כל חולצה עם שרוולים היא הולמת. ישנן חצאיות פחות צנועות ממכנסיים, וישנם בגדים שקופים, צמודים או בולטים שהם הפך הצניעות אפילו שלכאורה הם נראים תואמים את ההלכה. צריך לשים לב היטב לפרטי ההלכות ולהגדיל ראש. זה לא העיקר ללבוש חצאית או חולצה שמכסה את המרפק ולצאת ידי חובה. העיקר זה ללכת בצורה צנועה על פי האמת.

בשביל החיזוקים

אחת הסיבות לרצון להתלבש בצורה שאינה צנועה, היא הרצון לאהבה ולקבלת חיזוק מהסביבה. אנשים רבים מחפשים אישור מהסביבה על הופעתם החיצונית, כדי לקבל ביטחון עצמי. אולם ביטחון שכזה אינו שווה הרבה. אנחנו נותנים את אמוננו בסביבה כך שיעשו בנו כרצונם. השמחה והאושר שלנו תלויים באחרים. אם יאהבו אותנו, ייתנו לנו מחמאות וחיזוקים נוכל להיות מאושרים, אם לעומת זאת יגידו לנו דברים לא טובים, נוכל להיכנס לדיכאון ולהרגיש הכי רע בעולם. הביטחון העצמי האמתי, הוא זה שמגיע ללא קשר לסביבה, ולכן נקרא "עצמי". אם יש לנו ביטחון מעצמנו, אנחנו לא צריכים שום דבר מהסביבה ואנו יכולים להחליט בעצמנו איך להתנהג, להתלבש או לעשות כל דבר אחר שאנו עושים. ברגע שאישה מפקירה את גופה ונותנת לכל אחד להסתכל עליו, היא מצריכה עצמה לקבל תשומת לב וחיזוקים מהסביבה. לא פלא אם כן, שדוגמניות, שחקניות או נשים רבות שנחשבות ל"מצליחות" בחברה שאינה שומרת מצוות, מקבלות כביכול ביטחון עצמי. כשכולם אוהבים אותן, נראה שיש להן ביטחון והן למדו לחייך למצלמה. אך ברגע שמגיעים הביתה מתחילים הדיכאון והריקנות. כשמחליטים לעבור לבחורה הבאה, כל הביטחון שחשבנו שהיה להן נופל בשנייה לרצפה ולא נשאר מהן כלום. הנשים האלו איבדו

את הביטחון האמתי והפכו לסמרטוטים שמחפשים תשומת לב בכל מחיר.

אותם חיזוקים שאנו מקבלים מהסביבה בצורה הזו, הם שקריים. גבר ייתן לבחורה את כל המחמאות שהיא רוצה לשמוע, כדי להשיג את מה שהוא רוצה. זה לא מפריע לו מלכלך על אותה האחת מאחורי הגב כשהוא נמצא עם חבריו. האם זו האהבה שהנשים מחפשות? הרי אהבה אמיתית היא אהבה מתוך הנשמה. כשגבר באמת אוהב אישה, הוא ירצה שהיא תהיה צנועה כדי לשמור אותה לעצמו. ממש כמו אב שבאמת אוהב את בתו. גבר שרוצה מישהי לא צנועה, זה לא בשביל אהבה, זה בשביל יצרים ותאוות בלבד. יוצא שנשים רבות מחפשות חיזוקים, ביטחון וכבוד עצמי בלבוש לא צנוע, ומה שהן מקבלות מתחת לפני השטח זה את ההפך הגמור, השפלה וביזוי. מלכה או נסיכה אמיתית, תתלבש צנוע גם אם אין לה שום קשר ליהדות, מתוך כך שהיא מכבדת את עצמה. אם היא תתלבש בצורה חשופה ותצא למועדונים שונים, היא רק תעשה מעצמה צחוק וביזוי. כל יהודיה היא בת מלך מלכי המלכים, לכן כשהיא מתלבשת בצורה חשופה היא לא מבזה רק את עצמה, אלא גם את אביה, המלך העליון.

בעיות זוגיות

רוב בעיות הזוגיות נובעות מבעיות צניעות ותאוות נואף. בין אם אלו בעיות בחיפוש זוגיות מוצלחת ובין אם אלו בעיות בשלום בית לאחר שכבר קיימת הזוגיות. כאשר מישהי הולכת בצורה לא צנועה, היא משפיעה את השפע שלה לכל הסובבים אותה, שנהנים מהראייה, ובכך מקטינה את אותו השפע ששמור לבעלה. כך גם אדם שלא שומר על עיניו ונהנה מנשים ברחוב, נהנה פחות מאשתו. אדם שפגם בעיניו ונהנה ממראות אסורים, יגיע לביתו במחשבה שאשתו לא יודעת מזה דבר. אמנם היא באמת לא תדע, אך תת המודע שלה מציק לה בעניין ואז פתאום היא תתחיל לריב על שטויות, לכעוס על דברים לא הגיוניים וכך הבעל חושב לעצמו שהיא סתם כועסת ללא סיבה ושהוא בעצמו כמו מלאך, אך הוא לא מקשר שכל זה קורה בגלל ההיא שהוא הסתכל עליה ברחוב.

תחשבו כמה הנישואין פורחים כאשר קיימת מסגרת בעלת ערכים בה על הגבר אסור להסתכל על נשים אחרות, ולאישה אין שום קשר עם גברים אחרים. לאיזו אישה תהיה זוגיות מוצלחת יותר? לכזו שתכסה ותסתיר את גופה בפני כולם, ותהיה מקושטת רק בפני בעלה? או אולי לכזו שתהיה מוזנחת בבית עם בעלה, אך מתקשטת, מתבשמת ודואגת להופעתה בצורה מוגזמת ובלבוש מינימלי כשהיא מחליטה לצאת בלילה עם ידידים לאיזשהו מקום? איך מתפלאים לאחר מכן על כל הבגידות

שמתרחשות? כמה נפלא לזוג נשוי שהיחיד שיכול לראות את שיערה של אשתו הוא בעלה. כמה נפלא שהבעל והאישה מקיימים את ברית הנישואים על ידי פרישה מכל היצרים האורבים בחוץ ונשארים יחידים זה לזה. כמה נפלא להתגעגע אחד לשני כששומרים על טהרה, ולאחר מכן להתרגש ולחזור לחוש כמו בפעם הראשונה. זה אמנם לא פשוט לעשות את השינוי לאחר שכבר הורגלנו אחרת כל חיינו, אבל זה בהחלט שווה להתאמץ לעשות אותו.

התנהגות צנועה

חשוב לדעת שהצניעות אינה רק הלבוש החיצוני שאנו לובשים. גם בהתנהגות אנו צריכים להיות צנועים. כל דבר שמבליט אותנו מול החברה וגורם לאנשים להסתכל עלינו, הוא בעצם לא צנוע. זה לא שווה כלום אם אישה תתלבש בצורה הכי צנועה שאפשר, אך תצחקק עם כל גבר שהיא פוגשת ברחוב. אישה ששרה או רוקדת ליד גברים, שמדברת בצורה גסה, שיש לה "ידידים", שאינה שומרת נגיעה או מתבלטת בכל צורה שהיא ליד גברים - אינה צנועה ללא כל קשר ללבוש שעליה. יש לזכור שמלבד המצוות החשובות שאנו מרוויחים בכך, אנו מרוויחים את הברכה של הבורא. שכן ידוע שהברכה שרויה על הסמוי מן העין, ואין עין הרע שולטת שם.

אהבה ממבט ראשון

אנשים שמאמינים באהבה ממבט ראשון אינם יודעים מהי באמת אהבה. אהבה אמתית היא כזו שנבנית במשך שנים רבות של נתינה. הדבר היחיד שאנו מקבלים ממבט ראשון הוא תאוות היצר. אפשר לבחון עד כמה אנו "אוהבים" עם שאלה פשוטה, האם נסכים לתת סכום כסף הגון לאותה "אהבה" חדשה שפגשנו זה עתה? הרי אין לנו כל בעיה לתת חצי דירה או רכוש רב נוסף לבני הזוג שאנו אוהבים מאוד. האם נקריב את עצמנו למען אותה "אהבה", אפילו שלא החלפנו איתה מילה? אם לאחר מכן נגלה שאותה "אהבה" היא גסת רוח, טיפשה ובעלת אופי שמאוד לא מוצא חן בעינינו, האם עדיין נחשוב שזוהי "אהבה ממבט ראשון"?

אנשים המחפשים אהבה צריכים לדעת שהם לא הולכים למצוא אותה. אהבה לא מוצאים, אלא בונים. אפשר למצוא בן א בת זוג בעלי מידות טובות שאתם ניתן יהיה לבנות מסגרת של נישואין. לאחר שנעבוד על הזוגיות בתוך המסגרת הזו, נוכל להגיע לאהבה. לא ניתן למצוא אהבה סתם כך בלי לעשות דבר. לכן, כדי לא להתבלבל עם היצר שמנסה

להכשיל אותנו, כדאי לנסות למצוא את בני הזוג על פי המידות והאופי, מלבד המראה החיצוני וה"קליק". במסגרת שמירת תורה ומצוות, כאשר שומרים נגיעה ואין כל מגע פיזי אצל הזוג הייעודי, ניתן לשפוט טוב יותר את האדם הנמצא מולנו ולהחליט אם אכן נרצה לחיות אתו את שארית חיינו, ללא כל בלבולי היצר. בצורה כזו נוכל לחיות חיי סיפוק ואושר עם האדם המתאים במסגרת של זוגיות מוצלחת, עם ברכה מהבורא ועם הליכה בדרך קדושה וטהרה.

עונג שבת

מגיל צעיר מרגילים אותנו לשגרה של החיים. כולנו נמצאים במרדף תמידי אחרי האושר. אלא שמרוב ריצות, אנו שוכחים לעצור לרגע ולחשוב. הדבר דומה לאדם הנוסע לחופשה במקום רחוק, אך מרוב שהוא רוצה להגיע לשם מהר, הוא מחליט לוותר על עצירה להתרעננות, להסתכל במפה או לתדלק, אלא רק לנסוע. אותו אדם לא יוכל להגיע ליעדו אם לא יבדוק במפה לאן לנסוע. הוא יתקע בדרך אם הוא לא יתדלק והוא יתייבש אם לא יעצור לשתות. אין כאן כל קיצורי דרך, העיכוב הקצר רק יעזור להגיע מהר יותר אל היעד. כך גם אנחנו, רצים מפה לשם, אך לא שמים לב שאנו עושים סיבובים במקום ורחוקים מאוד מלהגיע אל האושר האמתי.

כדי לתדלק, לרענן ולכוון אותנו בדרך, הבורא נתן לנו את המתנה היפהפייה הנקראת שבת. הבעיה היא שרוב האנשים לא מבינים את המשמעות של זה, ולכן ממשיכים בדרכם מבלי לעצור לרגע להתרענן ולבדוק אם הם בכלל נמצאים בכיוון הנכון. השבת עוצרת את שגרת החיים אליה התרגלנו. היא משתיקה את הנפש הבהמית הנמצאת בתוכנו, ונותנת מקום לביטוי לנשמה ולמטרה האמתית.

במשך שישה ימים אנו רצים אחר החומריות וההבלים ושוכחים בכלל בשביל מה הגענו לעולם. כל הגשמיות הזו נועדה כדי לשרת את הנשמה האלוקית שבתוכנו, כך שהיא תוכל להתעלות ולצמוח. אם נמשיך לרוץ ולהיות שקועים בחומר גם בשבת מבלי להתמקד בתכלית, זה יהיה כמו לעבוד במשך חודש שלם, ואז במקום לקבל את המשכורת בסוף החודש, נעדיף להמשיך לעבוד. בשבת אנו מקבלים את השכר - מי שטרח בערב שבת, יאכל בשבת.

הנפש הבהמית שבתוכנו, מלאה בתאוות חומריות ויצרים. הנשמה לעומתה, היא חלק אלוקי ששואף להתעלות. אנשים רבים טועים בפירוש המושג "עונג שבת" וחושבים שבשבילם טיול ג'יפים, מנוחה מול הטלוויזיה או שחייה בים נחשבים לעונג שבת. אלא שהעונג במקרים הללו הוא של הנפש הבהמית בלבד. עונג שבת האמתי הוא להשבית את

הנפש הבהמית, ולתת מקום לביטוי לנשמה האלוקית שבנו. אנו נותנים לנפש את מה שהיא צריכה כדי שתשתוק. נותנים לה אוכל טוב, שינה טובה, לא עובדים קשה וכו'. מתוך כך, אנו מפנים את הבמה לנשמה האלוקית שתאיר לנו את הכיוון הנכון. האם אנחנו הולכים לכיוון התכלית? האם אנו נהנים הנאה אמתית רוחנית? זו ההזדמנות שלנו לפקוח את העיניים ולראות את האמת. השבת מתדלקת אותנו בכוחות רוחניים לכל השבוע והיא מכוונת את דרכנו בחיים במפה שהנפש פשוט לא מסוגלת להבין.

השבת נועדה ללימוד תורה, לתפילה, למחשבה טהורה וקדושה ללא מחשבות חול וללא פעולות שגרתיות שאנו עושים בלי להבין מדוע. טיול גיפים לא יקדם אותנו לכיוון התכלית והטלוויזיה או העיתון לא יאירו את עינינו כך שנוכל להתעלות. כל אלו ישאירו אותנו לבסוף ללא דלק, עם תחושת ריקנות והחמצה. זהו עונג מדומה ורגעי בלבד. העונג האמיתי הוא העונג העליון המגיע ישירות מהמקור האלוקי היישר אל הנשמה האלוקית שבנו.

עולם הבא בעולם הזה

אף אחד לא באמת יודע בדיוק מהו העולם הבא. אך כל בעל שכל יכול להבין שהוא בוודאי לא עולם חומרי עם תאוות. השכר בעולם הבא בוודאי לא יהיה סכומי כסף גדולים, אבנים טובות או מכונית חדשה. השכר הוא רוחני ובלתי ניתן לתפיסה, ולכן אנו לא יכולים להבין ולדמיין אותו בתוך גוף. במשך כל חיינו אנו מנסים להגיע להישגים והצלחות, אנו מתמלאים בגאווה על כל הצלחה ונהנים מהדברים החומריים. בצורה כזו לא ניתן לחוש את העולם הבא, שכן השכר בו אינו קרוב אפילו להנאות החומריות שלנו כאן.

אדם שכל חייו מלאים בחומריות ללא טיפת רוחניות, לא יוכל ליהנות כלל בעולם הבא. לא משום שהוא מקבל עונש, אלא משום שהוא לא מתחבר לכל מה שהולך שם. נסו לתת לאדם חומרי במתנה יום רוחני מפנק עם הרצאות מרתקות, לימוד תורה ותפילה, אתם תגלו שאותו אדם מרגיש שהוא בעונש. הוא רק חושב כל היום על עסקיו ונכסיו, מתפוצץ מרוב שעמום ולא מצליח להתחבר למשהו רוחני. אם כן, אין לו כל סיכוי להתחבר לעולם רוחני בו הוא יכול לקבל שפע אינסופי, פשוט אין לו כלים לכך.

חז"ל מלמדים אותנו שהשבת היא מעין עולם הבא. מובן שלא כל אדם שעובר שבת בחייו יוכל להרגיש זאת. אך העניין הוא שאם מקפידים לשמור שבת כהלכתה, אנו באמת מתחברים לעולם הבא. בעצם שמירת השבת אנו מרגילים עצמנו לניתוק מהחומריות והתחברות לרוחניות.

אנו לומדים לקבל מתנת חינוך בלי לעשות דבר, ממש כמו השכר בעולם הבא, שהרי אף אחד לא הולך להיות פועל או לעשות עסקים בעולם הבא. זה נשמע אולי קל, אך זה אחד הדברים הקשים בעולם. נסו לשבות מכל עיסוקיכם, מלאכתכם ומחשבות החול למשך יום אחד ולהתרכז בקבלת אנרגיות רוחניות מבלי לעשות דבר. אתם תגלו שזה כמעט בלתי אפשרי, המוח מייצר מחשבות ללא הפסקה והאדם יכול לטפס על הקירות אם הוא לא נמצא בפעולה. השבת עוזרת לנו להביא את העולם הבא לחיינו מתוך התבוננות פנימית ושליטה על המחשבות תוך חיבור לעצמנו.

השבת מביאה את האדם להכיר בשלמות. בשבת לא עושים פעולות להשלמת החסרונות. אנו אוכלים היטב כדי להשתיק את הנפש הבהמית. נחים ושובתים, ומתוך כך נותנים ביטוי לנשמה האלוקית שבנו. זה לא מספיק רק לשבות ולא לעשות דבר, בנוסף צריך לעורר את הנשמה האלוקית דרך לימוד התורה, התבוננות רוחנית ותפילה. לאחר השבת אנו לא חוזרים למצב הקודם בו היינו. כאשר אנו מגבירים את כוח הנשמה האלוקית על הנפש הבהמית, אנו מחזקים אותה לכל השבוע. כך אנו זוכים להתעלות משבוע לשבוע ולהגיע לדרגות גבוהות יותר.

לשון הרע

לשון הרע נתפס כמשהו שמזיק לאנשים עליהם נאמרים הדברים. אמנם גם זה נכון, אך הרבה יותר מכך, הדבר מזיק למספר. מלבד הנזקים הרוחניים שהאדם מביא על עצמו, עצם אמירת לשון הרע מראה את הצד הפחות טוב אצל האדם המספר. האדם מטבעו מדבר על הדברים שנוגעים לו. כאשר אדם מספר לשון הרע על מישהו, הוא בעצם מציג איזשהו חוסר שקיים בעצמו. לכל דבר יש צדדים חיוביים ושיליים. כאשר אדם מספר לשון הרע, הוא מרגיל את עצמו לראות את הצד השלילי בדברים. על אותה סיטואציה ששני אנשים ראו, יכול האחד לומר דברי שבח בעוד שהשני יאמר דברי גנאי. גנב שיודע את כל הטריקים והתחבולות לגנבות בוודאי ישים לב מיד כאשר מישהו מנסה לגנוב, לעומת אדם ישר שלא ישים כלל לב לכך. אדם רואה את העולם על פי המידע שמוחו מעבד דרך מה שנתפס בחושיו. אם ראית רע, חשבת רע או דיברת רע, זה אומר שבראשך קיים רע. לא כדאי לתת לזה ביטוי, אלא להשתדל להכניס רק טוב לחיינו. אנו צריכים להרגיל את עצמנו לדון את האדם לכף זכות ולחשוב בצורה חיובית.

לשון הרע, בניגוד למה שאנשים רגילים לחשוב, אינו בהכרח שקר. גם האמת לאמיתה תחשב ללשון הרע, אם היא עלולה להזיק או להוות גנאי למישהו. כדאי לכל אחד להיזהר ככל שניתן מלדבר לשון הרע. כדאי להכניס כלל לחיינו: אם אין בדברים שלנו תועלת כלשהי, עדיף פשוט לשתוק. שמירת הלשון עוזרת לנו לחשוב על כל דבר שאנו אומרים, וכך

אנו מתרגלים לחשוב לפני כל פעולה. אנו מרגילים את עצמנו לחשוב ולהוציא מעצמנו דברים טובים, ולא לעשות פעולות פזיזות מתוך היצר והחייטיות שבנו. לא ניתן להרגיל את עצמנו לכך ביום אחד, זהו תהליך ארוך ביותר בו אנו מתקדמים מעט בכל פעם. לכן חשוב מאוד לא להתייאש כאשר אנו נופלים ולא מצליחים להתמיד. כדאי ללמוד את הלכות לשון הרע בהדרגה, שתי הלכות ביום למשל. לאחר מכן לנסות ליישם בכל פעם משהו חדש, כך שבהדרגה נוכל להתקדם ולשמור על לשוננו.

נטילת ידיים

כשם שישנו לכלוך גשמי המטנף אותנו וגורם לנו להרגשת אי נעימות, כך ישנו לכלוך רוחני הנקרא טומאה, אותו רק הנשמה רואה ומרגישה. משום שלא ניתן לראות את אותו הלכלוך בעין גשמית, הדבר גורם לאנשים לזלזל בצורות הטהרה השונות ומכאן אנו מרשים לעצמנו להקל בדבר. אנשים רבים חושבים שהם חכמים ומוותרים על נטילת ידיים דווקא מכלי שלוש פעמים לסירוגין ומסכימים לעשות טובה ולשטוף את הידיים לשם נקיות בלבד. אז אמנם הם באמת מסירים את הלכלוך, אך הטומאה נשארת. אנו לא מבינים בשכל את דרכי ההיטהרות, שכן זה לא משהו שניתן לראות דרך העיניים הגשמיות. כאשר אנו קמים בבוקר ישנה טומאה הנדבקת בגוף מהלילה ובעיקר בקצות האצבעות וישנו צורך לטהר את עצמנו. לכן כדאי לכל אדם להרגיל את עצמו לנטילת ידיים בכל בוקר, כך שהטומאה והמזיקים יתרחקו מאיתנו. בצורה כזו אנו מסירים מזיקים רבים ומלאכי חבלה שונים שעלולים לעשות לנו הרבה צרות.

ברכת המזון

על כל הנאה שלנו בעולם צריך לברך ולהודות לבורא. לא כי הוא צריך את זה, אלא אנחנו צריכים את זה. ברגע שאנו נהנים מדבר מסוים ולא מודים עליו, אנו מרגילים את עצמנו לכפיות טובה. גם ההנאה שלנו פוחתת בדומה לאנשים מפונקים שחושבים שהכול מגיע להם ובכך הם לא מעריכים שום דבר. ישנן ברכות רבות שתוקנו על הנאות שונות, אך הברכה החשובה ביותר בה נצטווינו מהתורה היא ברכת המזון. ברכת המזון מגיעה לאחר סיום הסעודה, ודווקא שם הניסיון האמתי. אדם רעב שקיבל הזמנה מעשיר גדול לסעוד אתו, ישמח על ההזמנה ויודה לו עשרות פעמים. אך לאחר שכבר שבע בסיום הסעודה, הוא כבר לא מרגיש את הצורך והעזרה הרבה שבאותה סעודה, אלא את השובע שלו. מבחינתו הוא קיבל את רצונו וכעת הוא יכול להמשיך בדרכו. כאשר אנו

רעבים, נהיה מוכנים לשלם כל מחיר עבור האוכל, אך כאשר כבר שבענו, פתאום מגיע החשבון ואנו מרגישים שזה לא באמת היה שווה כל כך הרבה. הדבר מלמד אותנו לקח חשוב גם לחיים, כאשר אדם נמצא בצרה כלשהי או בחוסר מסוים, הוא יתפלל בכוונה ויהיה מוכן לחזור בתשובה ולעשות הכל למען זה. אך כאשר לאדם יש עושר וכבוד, הוא שוכח בכלל שיש שם מישהו שברא אותו שצריך להודות לו ולהכיר בו. אנחנו צריכים לברך את ברכת המזון דווקא לאחר האוכל, כך שגם כאשר אנו מרגישים שבעים, אנו מודים לבורא וזוכרים שהכול הגיע ממנו.

תפילה

התפילה היהודית מורכבת ועמוקה מאוד. בתפילה אנו מכוונים את עצמנו לדרך האמת והאמונה ובכך פותחים את השערים לשפע שיגיע לעולם. התפילה היא כמו מדיטציה מתקדמת, בה אנו מתרחקים מכל טרדות החיים, לוקחים הפסקה ושופכים את לבנו. היא גם נותנת לנו לקחת את הדברים בפרופורציה נכונה יותר. אנו פועלים במעין דמיון מודרך, בו אנו מרגישים את הבקשות השונות שלנו, חושבים עליהם ורואים אותן מתגשמות בדמיונו. אנו מתחזקים באמונה, בכך שאנו מבינים שהכול מגיע מהבורא ואין כל קשר לגשמיות שבעניין. חשוב יותר מהכול, אנו מכינים את עצמנו לקבלת השפע שהבורא מוריד לנו. הבורא אוהב אותנו ונותן לנו שפע ללא כל תנאי. אך כאשר אנו נמצאים בתפיסה אחרת, אנו לא יכולים לקבל את אותו שפע. בשקע החשמלי שבשמיים ישנו זרם המחכה למישהו שיקבל אותו. התפילה מחברת אותנו לאותו השקע ובכך אנו יכולים לקבל את אותו השפע היורד מלמעלה.

מלבד התפילות שתיקנו לנו חז"ל, חשוב לדעת שכל אדם יכול להתפלל בעצמו באיזו צורה שירצה. פשוט לדבר עם הקדוש ברוך הוא, לבקש את רצוננו או לספר מה מציק לנו, הכל במלים הפשוטות שלנו. ניתן לעשות זאת בכל רגע ובכל מצב, ברמזור האדום, בין הלגימות מכוס הקפה, בדרך למכולת או בכל מצב אחר. רק לדבר על כל מה שנרצה או אפילו להתפלל במחשבה מבלי להוציא הגה מהפה. הדבר מחזק לנו את האמונה, מקשר אותנו אל הבורא והופך אותנו לכלי שיוכל לקבל את השפע שהבורא רוצה להוריד לנו. פעמים רבות אנו רוצים דבר מסוים, אך לא מסוגלים להכיל אותו. הבורא רוצה לתת לנו, אך אין לנו את הכלים המתאימים לשם כך ולכן זה יכול אף להזיק לנו. כמו נורה של 20 וואט בתוך בית נורה מתאים ל-120 וואט. הנורה לא תוכל להחזיק שם מעמד ותישרף. כאשר אנו מתפללים על הדבר, אנו מתקרבים אליו, מבינים אותו יותר והופכים למתאימים לקבלתו. לפעמים תפילה אחת תספיק להפוך אותנו לכלי מתאים ולפעמים נזדקק לאלף תפילות שיעשו את העבודה. אך בכל אופן, יהיה מספר התפילות שיהיה, עם מספיק

סבלנות והתמדה נוכל להשיג בצורה כזו כל דבר שנרצה.

כשרות

המזון שלנו מורכב משני חלקים. החלק החומרי שמהווה את אבני הבניין של הגוף החומרי והחלק הרוחני שמהווה את אבני הבניין של הנשמה. כשם שישנם מאכלים מזינים שמועילים לגוף, ומאכלים לא טובים שמזיקים לו, כך ישנם מאכלים כשרים שיכולים להועיל לנשמה ולהפוך לחלק ממנה ומאכלים לא כשרים שמטמאים אותה. אם אבני הבניין של הנשמה שלנו הם בעצמם טמאים ומזיקים, אז כמעט שאין לנשמה שלנו סיכוי להצליח לעשות את התיקון שלה כראוי.

מזון לא כשר מטמטם את לבו של האדם. הוא הופך את הלב להיות אטום כך שיהיה לו קשה מאוד להתחבר לבורא. טמטום הלב זוהי אחת התופעות ההרסניות שמביאות את האדם להחלטות לא טובות מבלי שהוא יבחין בכך שזה בכלל לא הוא בעצמו שהגיע להחלטה. הדבר דומה לאדם שעישן סמים או שתה אלכוהול וכעת לא מצליח לחשוב בפיקחות ומחליט החלטות לא טובות שמזיקות לו. אדם עם לב אטום יכול לרצות מצד אחד להתקרב לבורא, אך הוא לא יראה בזה שום עניין. המצוות ייראו לו כקשות מדי לביצוע, העבירות ייראו לו מפתות מאוד, לימוד התורה ייראה כמשעמם ושיעורי מוסר אולי יכנסו לשכלו אך לא יצליחו לחדור אל הלב. כאשר הלב אטום בצורה חזקה, אדם יכול לראות נסים מול עיניו, ובכל זאת להישאר בשלו. קשה מאוד יהיה לאדם להתחזק ולהגיע לאמת בצורה כזו.

אחד הדברים הראשונים שכדאי לכל אדם הרוצה להגיע לאמת לעשות הוא לשמור על כשרות. זהו אחד הדברים הבסיסיים ביותר שבהם ראוי אף להחמיר היכן שאפשר ולשמור היטב שלא יכנס לפה שלנו דבר לא טוב. צריך לזכור שמה שאנו מכניסים לפה הופך להיות חלק מאיתנו. העניין נוגע לא רק לכשרות בלבד, גם דברים הנחשבים ל"כשרים" יכולים לעתים לגרום לנזקים בנשמה. בין היתר, חלב נכרי, חלקי בהמות טמאות שבטלו ב60, עופות ובהמות שעלה ספק בכשרותן, כל אלו יכולים להיות כשרים ועם זאת עדיין לטמטם את הלב (במידה מועטת יותר ממאכלים שכלל לא כשרים כמובן). לכן, במידה והדבר מתאפשר ואם אנו מחפשים קבלה טובה לקחת על עצמנו לשינוי, כדאי להשתדל ככל שניתן לאכול בכשרות מהודרת. אם אדם יקפיד לשמור על פיו ולא להכניס אליו שום דבר איסור, הוא יזכה שלבו יפתח ותהיה לו האפשרות להתחבר ולהידבק בקדוש ברוך הוא.

מלבד כשרות המזון, גם לדרך האכילה ישנה השפעה רבה על נשמתנו. האכילה היא אחת התאוות הקשות שמצויה אצלנו. כאשר אנו אוכלים

אכילה גסה, בצורה מהירה, מתוך תאוה או שלא לצורך, הדבר מזיק מאוד. כאשר אנו עושים זאת אנו הופכים דומים לבהמות שגם הן אוכלות מהסיבות הללו. האדם היהודי מובדל מהבהמה בכך שהוא יכול לשלוט בעצמו ולהחליט מה לאכול, מתי לאכול ואיך לאכול. האכילה צריכה להיות לצורך, כדי להחיות את נפשנו. כאשר אדם סבלני עם האכילה, מברך לפני שהוא אוכל, קובע לעצמו מה טוב לאכול ועל מה עדיף לוותר, אותו אדם מעלה את ניצוצות הקדושה שנמצאים באותו מאכל וכך יוצא שהוא אוכל מאכל רוחני וקדוש. חשוב לאכול רק כאשר אנו רעבים והגוף זקוק לאותו מאכל, לא בגלל שהיצר מתגבר עלינו ודורש מאיתנו לאכול, אלא בגלל שאנחנו החלטנו שזה מה שטוב בשבילנו. בצורה שכזו אנו נמצאים בשליטה עצמית.

זמני שמחה וזמני צער

ביהדות ישנם עתים וזמנים לכל דבר. החגים היהודיים מהווים זמני שמחה יוצאי דופן בהם ישנה הארה מיוחדת שמסוגלת להעלות את נשמתנו בעוד שימי החורבן נותנים לנו את העבודה הרוחנית מתוך הצער. ישנן דרכים רבות בהן אנו יכולים להתעלות ולהתקרב לבורא, כל אחת מהדרכים היא רק חלק אחד בלבד מהמהות הרוחנית אליה אנו צריכים לשאוף. כולנו יודעים כמה החיוך והצחוק חשובים לחיינו, אך בוודאי שלא יעלה על דעתנו להתפרץ בצחוק באמצע הלוויה או מול חולה מסוכן בבית חולים. האדם השלם יודע שכאשר צריך לצחוק אז צוחקים, כאשר צריך לבכות אז בוכים ואת הכל עושים מתוך שמחה ואמונה פנימיים. הזמנים ביהדות מביאים לנו את הדרך בה עלינו לנהוג כעת כדי להתחבר לקדוש ברוך הוא בצורה הטובה ביותר.

בזמני הצער והחורבן, ארבעת הצומות, ימי בין המצרים והשיא בתשעה באב, ראוי לכולנו להתאבל ולהצטער על חורבן בית המקדש. חורבן הבית מוזכר גם בענייני היום יום, לומר תיקון חצות, שבירת הכוס בחתונה, השארת זכר לחורבן בכניסה לבית ועוד אופנים שונים בהם אנו מראים שמשוהו מהותי חסר לנו ואנו לא יכולים להיות שלמים. הדבר מביא לקושי גדול, שכן אף אחד מאיתנו לא ראה את בית המקדש שהוא באמת יוכל להרגיש בחסרונו. החיים זורמים ומתנהלים כהרגלם, אז איך אפשר להתחיל לבכות ולהרגיש צער אמתי על משהו שקרה לפני 2,000 שנה שכביכול לא נראה קשור אלינו כלל? אלא שאת חורבן הבית אנו חשים היטב עד היום, רק שלא מרגישים זאת. בית המקדש זהו משכנו של הקדוש ברוך הוא כאן אצלנו. חורבן בית המקדש מבטא את הגלות וההתרחקות ממנו. הקדוש ברוך הוא הוא מקור השמחה והשלמות, ככל שנהיה רחוקים ממנו, כך אנו מתרחקים מהשלמות האמתית. לכן כל צער שיש בלבנו, זהו צער שנובע מהחורבן. אם אנו מרגישים עצובים בגלל שדברים לא מסתדרים, בגלל שקשה לנו, בגלל שרע לנו או מכל סיבה

אחרת, זוהי רק התוצאה של ההתרחקות מהקדוש ברוך הוא. אילו הקדוש ברוך הוא היה כאן איתנו, לא הייתה כל סיבה לצער. רובנו בוכים לחינם על דברים שמציקים לנו. הבכי הזה בוודאי לא יוכל לעזור לנו, הוא לא יקדם אותנו לשום מקום ולא יביא לנו שום תועלת. לעומת זאת אם נבכה על השורש של הצער, שהוא הריחוק מהקדוש ברוך הוא שגרם חורבן הבית, אז הבכי שלנו הופך להיות לתפילה עצומה. לא תפילה רגילה שאנו מתפללים מבלי לכוון את מחשבתנו כראוי, אלא תפילה מעומק הלב שבוודאי תענה. לא צריך לבכות על משהו שקרה לפני 2,000 שנה, אלא צריך לבכות על הצער שהיה לנו היום שדברים לא הסתדרו כפי שרצינו, וכל זה קרה בגלל חורבן בית המקדש והריחוק מהשם יתברך. בכי כזה יכול להועיל ולשנות את המציאות לחלוטין. בימי הצער אנו מצטערים, אבל לא עצובים. עם כל הצער, אנו עדיין בשמחה. כמו צער הלידה שבוודאי כולנו שמחים בו, משום שאמנם זה כואב ולא נעים, אך יש לו תועלת והוא מצמיח משהו יפה ומשתלם.

לא להישבע

לדיבור האדם ישנו כוח לשנות מציאות. גם אנשים רחוקים מתורה ומצוות יודעים ש"אסור לפתוח פה לשטן", כלומר לא לומר דברים שליליים משום שהם עלולים להתגשם. כדאי לכל אחד מאיתנו לשים לב לדברים שאנו מוציאים מהפה. להפסיק לדבר לשון הרע ורכילות, לא לקלל אנשים חס ושלום, לדבר בצורה יפה ולברך כל יהודי בכל עת. הכעס הוא בוודאי לא הצדקה לדיבור לא טוב משום שהוא בעצמו עבירה לא קטנה (הכעס נמשל לעבודה זרה). לכן צריך להיות תמיד בשליטה ולא לאבד את הדעת גם כאשר הדברים לא מסתדרים לפי התכניות שלנו.

מעבר לעבודה על הדיבור שלנו, ישנו עניין חשוב של נדרים ושבועות שלצערנו הפך להיות חלק מסלנג הדיבור. ישנו איסור מוחלט להישבע לשווא, ועם זאת ניתן לשמוע ברחוב שכל אדם שרוצה להישמע אמין, אפילו אם זה בעבור שטות מוחלטת או שקר גמור, פשוט שולף את המלה "נשבע" מבלי לחשוב פעמיים. הירקן יכול להישבע בילדים שלו שהוא מוכר בזול, הנערים נשבעים בהוריהם שהסרט אתמול היה טוב והסוכן נשבע בשם השם שהוא אוהב אותך כדי שתקנה ממנו.

החומרה של השבועה היא גדולה מאוד וכדאי לכל אחד מאיתנו להתרחק מזה לחלוטין, אפילו אם מדובר על דברים אמתיים ונכונים, וכל שכן כאשר מדובר על עניינים שטותיים ולא חשובים או דברי שקר חס ושלום. כאשר אנו נשבעים, אנו הופכים את הדבר לחשוב ביותר. לכן כשאנו נשבעים על דברים לא מהותיים, אנו מביאים עלינו קטרוג גדול חס ושלום. כאשר אנו נשבעים על דבר שקר, זה מראה על זלזול מוחלט בקדוש ברוך הוא, כאילו שהשבועה לא חשובה בעינינו כלל.

גם מנדרים ראוי לכל אדם להתרחק. אמנם ישנם מקרים מיוחדים ובודדים שבהם אדם יכול לנדור, אך עדיף להימנע מכך ולקבל על עצמנו קבלות שונות בלי נדר. העניין הוא שפעמים רבות אנו עלולים לשכוח שנדרנו את הנדר ולא לקיים אותו, או שהנסיבות ישתנו וזה לא יהיה פשוט לקיים אותו כמו שחשבנו, או שהרבה דברים אחרים יכולים להביא אותנו למצב בו אנו לא מקיימים את הנדר, אם זה מרצון, שוגג או אפילו אונס מוחלט. כולנו בני אדם ולאף אחד מאיתנו אין יכולות על שמאפשרות לנו לדעת בוודאות שאכן נוכל ונזכה לקיים את הנדר. לכן כדאי להרגיל עצמנו להנהגה נכונה בה אם יש באפשרותנו, נקיים את מה שצריך גם ללא נדר, ואם כרגע אין באפשרותנו, ניתן תמיד לקבל קבלות או הנהגות טובות בצירוף המלים 'בלי נדר'. התפילה שפותחת את היום הקדוש ביותר בשנה (יום הכיפורים) נקראת 'כל נדרי לא לחינם. חז"ל ידעו שהתפילות של יום הכיפורים לא יהיו אותן תפילות והמחילה והכפרה לא תהיה אותו דבר אם יש בידינו עוון נדרים שלא שילמנו וקיימנו. לכן בתחילת היום הקדוש והעצום אנו מתחילים בהתרת נדרים, כך שתפילותינו יתקבלו לאחר מכן.

הזכרת שם שמיים לבטלה

ישנו איסור חמור בתורה להזכיר את שם השם לבטלה. באמירת שם השם אנו מעניקים כוח רב של קדושה לאותו עניין עליו אנו מדברים. בוודאי שלא ראוי לעשות זאת לחינם, שהרי זהו זלזול בכבודו של הקדוש ברוך הוא להזכיר את שמו סתם כך. עד כדי כך הדבר חמור שכאשר ישנו ספק הנוגע לברכות, אנו מחמירים לא לברך כדי שלא נוציא את שם השם מהפה שלא לצורך. המברך באחד הצומות שתיקנו חז"ל חייב לטעום מעט אפילו שבכך ישבור את הצום, הכל כדי שלא יצא שהוא הזכיר את שם השם לחינם בברכה שברך. אם כך נבין כמה חשוב לנו להתחזק ולהימנע מלהזכיר את שם השם סתם כך בדיבור היומיומי. לפעמים אנחנו בכלל לא שמים לב לכמות הפעמים שאנו מזכירים את השמות הקדושים בסלנג ובדיבור השוטף. אם אכן נדאג לא להזכיר שם שמיים לחינם, נזכה לקדש את הדיבור שלנו וכך כאשר נזכיר את השם בברכה או בתפילה, המשמעות והקדושה של זה תהיה רבה ועצומה. אדם ששומר על פיו כראוי ומקדש אותו, זוכה שכל ברכה וכל דיבור שהוא מוציא מהפה יתקבל בשמיים כך שימלאו את מבוקשו.

פרק ו' - דע את עצמך

אחד החלקים המשמעותיים ביותר בחיפוש אחר האמת הוא הבנת עצמנו. מי הוא אותו "אני" שאנו מתייחסים אליו כאשר אנו מתכוונים לעצמנו? האם אנו יודעים מי אנחנו בכלל?

ראשית כדאי להבין שה"אני" הוא לא הגוף שלנו. אם נתבונן עמוק בתוך עצמנו, נגלה שאנחנו נמצאים בעולם רוחני הרבה יותר מאשר גשמי. המחשבות, הרגשות והדמיונות שמלווים אותנו במשך כל היום הם רוחניים מאוד ובלתי מובנים. עם כל הכבוד למדע, כל אלו בוודאי לא יכולים להגיע מתופעות כימיות או פיזיקליות. אמנם באמת ישנם חומרים שונים שיכולים לגרום לנו להרגיש בצורה שונה או לחשוב בצורה שונה, אבל הדבר שאנו מדברים עליו הוא עמוק הרבה יותר. אנחנו לא מדברים על הרגשות או המחשבות עצמן, אלא על מי שמרגיש וחושב אותם. חומרים שונים יכולים להשפיע על הרגש שלנו, אך בוודאי לא על מי שמרגיש אותו. אנחנו אמנם לא קולטים את זה בגלל שהתרגלנו לכך, אבל יש בתוכנו חיים. כשאנחנו מדברים על חיים, על מהות שלמה של אישיות, מחשבות ורגשות, זה לא דבר של מה בכך. נוכל להמציא המון סוגי מחשבים חדישים, אך אף פעם לא נוכל לצור מחשב עם רגשות. נסו לתת חומר כימי שישפיע על הרגשות של מערכת מחשב חדישה ותראו איזה כישלון. אמנם נוכל לצור מחשב שמדמה זאת ומציג את הסימפטומים המלווים את הרגש כי זה מה שהגדרנו לו, אך הרגש עצמו לא יתקיים לעולם בתוך מכונה.

נסו לחשוב היכן בגוף מתרכזת המהות שלנו? האם אדם שעובר השתלת לב מפסיק לאהוב את המשפחה שלו ומתחיל לאהוב את הקרובים של התורם משום שזה הלב שלו? כשתורמים למישהו דם, אז הוא נהיה דומה בתכונותיו ואופיו לתורמים? אדם שלא עלינו מחוסר איבר כלשהו, יהיה חסר משהו מבחינת המהות הפנימית? האם יתכן שכל המחשבות שלנו, השכל, הרגשות, הדמיונות וכל מה שאנו חשים הם רק תוצר של חומרים כימיים? האם יתכן שהעצמיות שלנו שחשה את הדברים גם היא שילוב של חומרים גשמיים?

המהות שלנו מורכבת ממחשבות, רגשות, דמיונות ושכל דברים רוחניים שנותנים לנו את חיותנו, אך יותר מכל היא מורכבת ממהו רוחני שמכיל את כל המורכבות הזו יחד, חושב, מרגיש ושולט על כל המערכת. אין הרי כל הבדל מהותי בין גוף של אדם מת לבין גוף של אדם חי. ניתן לחבר גוף של אדם מת למכונות שיפעילו את מערכות גופו לנצח, אך כשמגיעה שעתו שום דבר לא יגרום לו להמשיך לחיות. כשהאדם נפטר מהעולם, הגוף נשאר פה איתנו, אך כולנו מבינים שאין באותו גוף כל טעם ללא ה"אני" שמחיה אותו. אותו "אני" הוא מהות רוחנית אותה לא ניתן

לראות, ממש כמו שלא ניתן לראות את החמצן באוויר. אך בדומה לאוויר, ניתן לחוש אותה ולחיות בעזרתה.

כשנתבונן פנימה לעומק המהות שלנו, נבין שאותו "אני" אינו תלוי בזמן או במקום, לא משנה היכן נהיה ובאיזו תקופה אנו בחיינו, ה"אני" נשאר זהה. הוא גם לא תלוי בגוף הגשמי שהוא נמצא בו. הוא אפילו לא תלוי במחשבות, רגשות או דמיונות. כדי להבין את הדברים, בואו נזכר בעצמנו כשהיינו ילדים: הגוף שלנו היה שונה, מבחינה חיצונית היינו שונים לגמרי, המחשבות היו אחרות, הרגשות היו שונים, הדמיון היה שונה, הכל למעשה היה אחרת. אבל יש משהו אחד שנשאר אותו דבר מאז ולא השתנה אפילו טיפה - ה"אני". כשאנחנו חושבים על עצמנו ואומרים "אני", אנו מתכוונים לאותו אחד שנמצא כאן עכשיו, לאותו אחד שנמצא בזיכרונות שלנו מהתקופה בה היינו ילדים קטנים, ולאותו אחד שיהיה פה כשנהיה מבוגרים יותר. המהות לא משתנה אף פעם, אותו "אני" נשאר תמיד, גם אם הדעות משתנות, האופי משתנה, ההתנהגות וכל שאר הדברים משתנים גם כן, ה"אני" נשאר אותו "אני". שום דבר לא יכול לשנות אותו ושום דבר לא יכול להעלים אותו. הוא נצחי.

פחד מוות

לאחר ההבנה שאנו לא גוף, ניתן גם להבין שאנחנו לא יכולים למוות. המוות הוא בשביל הגוף, המהות לא יכולה למוות. אי אפשר לכבות מחשבות או רגשות. לא ניתן לכבות את ה"אני", הרי הוא מעבר לזמן ולמקום. גם כאשר אנו ישנים, ה"אני" שלנו חולם, חושב ומרגיש. אותו "אני" קיים ונצחי, אלא שהגוף הזמני הוא רק הכלי שניתן לנו בעולם הזה כדי להוציא לפועל את הרעיונות והיכולות הנמצאים בתוך אותו "אני". ברגע שה"אני" נפטר מהגוף, הוא ממשיך להתקיים, ללא היכולת לפעול בצורה גשמית בעולם הזה. אמנם הוא לא פועל פעולות גשמיות, אבל הוא בהחלט קיים ופועל פעולות רוחניות.

תכלית

אנשים רבים לא אוהבים לטרוח בחיפושים אחר האמת, אז הם פשוט מסתפקים בזה שהם בסך הכל נהנים ברוב החיים שלהם, ודי נחמד להם כמו שהם. אבל יש כאן בעיה, כי אם אכן יש לנו תכלית, אז זו מטרה עליונה מעל הכל, כי התכלית היא הסיבה שלשמה נוצרנו, אילו לא הייתה התכלית, לא הייתה סיבה ליצור אותנו. לכן אותה "הנאה" רגעית היא עניין שולי כאשר אנו מדברים על מטרה גדולה הרבה יותר. תארו

לעצמכם איש שיש באפשרותו לאסוף כל מה שהוא רוצה מחדר מלא באוצרות, ונותנים לו שעתיים לצורך העניין. אז הוא נכנס לחדר ומתחיל מיד לאסוף מטילי זהב, אבל אז הוא מוצא שם טלפון סלולרי חדיש, שיש בו כל מיני משחקים קטנים, אז הוא מחליט שזה הרבה יותר מעניין בשבילו כרגע, נחמד לו לשחק. הרי מה יותר עדיף, להרים אבנים כבדות או ליהנות ולשחק? אז הוא שוכח מסיבת הגעתו לשם מלכתחילה, ממשיך לשחק וכך עוברות להן השעתיים והוא נותר ללא כלום. אם נסתכל על אותו אדם, נגדיר אותו כטיפש מוחלט. יש לך הזדמנות להתעשר, לסדר לעצמך את כל החיים, למחוק את כל החובות, לקבל שכר רב, ובמקום להסתכל על התכלית אתה מתעסק עם שטויות? עם דבר טיפשי וחולף שבעוד שעתיים יגמר וכל כך תצטער על זה? אם נתבונן היטב, נבין שזהו בדיוק מה שאנחנו עושים כשאנחנו מתרחקים מהתכלית ומתעסקים עם ההבלים בעולם הזה. הולכים לעבוד, אוכלים, שותים, נהנים, משפחה, ילדים. הכל מאוד כיפי, נחמד וחשוב, ובאמת לא כדאי לוותר על הדברים הללו. אבל אנחנו שוכחים דבר חשוב הרבה יותר, הסיבה שבגללה אנו קיימים פה בעולם. כל זה כמובן כשאנו ממלאים את זמננו בדברים גשמיים לא חשובים שאין בהם איסור. אם במקום להתקדם לתכלית אנו עושים עבירות ואיסורי תורה, זה גרוע הרבה יותר. לא רק שאנו לא מתקדמים לעבר המטרה, אלא אנחנו מקלקלים ומתרחקים ממנה. ולצערנו, אם אדם לא לומד לעומק את ההלכות ולא משקיע זמן בלימוד התורה, בוודאי שהוא נכשל באיסורי תורה שונים פה ושם מבלי לדעת אפילו. יוצא שהוא מתרחק מהתכלית במקום להתקרב אליה. אז מה יקרה כשהזמן שנקצב לנו יגמר?

העולם שאנו חיים בו הוא עולם השקר. באנו לכאן רק כדי לעשות את התפקיד שלנו ולחזור לעולם האמת. דמיינו לכם שחקן שמשחק תפקיד בסרט מסוים, ומרוב שנחמד לו לשחק את אותה הדמות, הוא מחליט לעזוב את המשפחה והחיים שלו, כדי להמשיך לשחק את אותה הדמות. אמנם יתכן שנחמד לו, אבל ברור לכולנו שזו לא המציאות. כאשר אנחנו חושבים על הדברים הבטלים והשקרניים בעולם הזה כעל דברים חשובים יותר מהתכלית עצמה, אנו הופכים את ההצגה למהות שלנו, ומנסים לחיות בתוך חלום. הדברים הכי חשובים לנו בחיים הם הבריאות, המשפחה, הכסף, ההנאות, ההצלחה ושאר דברים הקשורים לעולם הזה. אסור לשכוח שכל אלו באים בתור הצגה, כדי שנעמוד בניסיונות ונתקדם לעבר התכלית. אמנם שוב נציין שכל הדברים האלו חשובים ועוזרים, אך התכלית חשובה יותר מכל אלו.

[אז מה תפקידנו?](#)

על פי היהדות, הבורא ברא אותנו כדי להתענג וליהנות מזיו שכינתו. העונג הזה הוא לא ההנאות הפשוטות שיש לנו בחיים פה ושם, אלא עונג

אמתי ואינסופי. כדי להגיע לעונג הזה, אנו צריכים ללכת על פי המפה, כי ללא מדריך לא נוכל להגיע אל המקום הזה. לפעמים צריך ללכת נגד האינסטינקטים שלנו, לשבר את מידותינו ולשלוט היטב בעצמנו. אדם יכול לחשוב שהוא נהנה, אבל למעשה הוא לא יודע מה זו הנאה. מקור כל ההנאות, החיים, השמחה, הרגש, האהבה והטוב הוא הבורא. החיות שלנו מגיעה ממנו והאושר מגיע ממנו. כל הרגשה טובה ומספקת שהרגשנו אי פעם, הגיעה ממנו. כאשר נתרחק ממנו, נתרחק גם מכל הדברים הטובים, וכאשר נתקרב אליו, נוכל לזכות ליהנות מזיו שכינתו.

העולם מלא בשקרים רבים, זהו עולם השקר והדמיון. כדי להגיע לאמת ולהתקרב לבורא, נהיה חייבים ללכת בדרך שהוא הכתיב לנו, בקוד שהוא נתן לנו ובמפה שהוא שרטט לנו. אם ננסה למצוא את הדרך בעצמנו, קרוב לוודאי שלא נוכל להגיע לעולם. הדבר דומה לילד קטן שלא ירצה לקבל הדרכה וינסה להגיע לפתרון משוואה מתמטית מסובכת מבלי ללמוד את זה כלל. אם יהיה לו ניחוש ממש טוב אז יתכן שהוא יצליח לפתור אותה, אבל הסיכויים שואפים לאפס וגם במקרה שהוא אכן ניחש את התשובה הנכונה, מה הסיכוי שהוא ינחש גם את הפתרון של תרגיל נוסף? במקום לסמוך על ניחושים שיביאו אותנו אל המטרה, ניתן פשוט ללמוד ולהבין מהי הדרך שתוביל אותנו לשם. הדרך שהבורא נתן לנו היא התורה והמצוות. יש במצוות הללו את הקודים המיוחדים שיכולים להביא אותנו אל המטרה והתכלית. זהו המסלול הבטוח לעבר הבורא ולעבר האמת.

אדם יכול לחשוב שנסיעה בשבת היא בשבילו עונג שבת. אבל הבורא שקבע את המנגנונים של אותו האדם ושל כל העולם יודע שהוא תכנת אותם בצורה אחרת, אז אם הוא אומר לנו בתורה שזה לא טוב, בוודאי שזה כך. אם נטעה ונחשוב שזה טוב ונבחר לא לקיים את ציוויו, נוכל לחיות בדמיון שטוב לנו, בעוד שעשינו לעצמנו נזק עצום מבלי להרגיש. תארו לכם שהרופא יאמר לאדם מסוים לא לאכול איזשהו סוג של אוכל בגלל אלרגיה מסוכנת שיש לו. אותו אדם יכול לחשוב שהוא יודע לבד מה טוב בשבילו ולאכול את המאכל המסוכן כי הוא טעים לו מאוד. אבל בסופו של דבר הוא ישלם על כך ויצטער על כל ביש שנתן. הדבר יהיה אפילו גרוע יותר אם הוא לא יצליח להבין את הקשר בין אכילת המאכל הלא טוב לבין החולי שקיבל. במקרה כזה הוא עלול לחזור על הטעות שוב ושוב ולסבול מייסורים קשים בזמן שהוא בטוח שהאכילה עצמה היא דבר טוב. אילו אותו אדם היה חכם, הוא היה מקשיב לרופא מתוך הבנה שהוא מבין בזה יותר ממנו. כל שכן שכולנו צריכים להקשיב לבורא שמבין את כל סודות היקום ומשחק אתם כרצונו שנתן לנו כללים ברורים שאסור לסטות מהם. לפעמים נראה לנו שזה נוח וכיף לעבור על איסורים שונים, וכאילו שאנו מרוויחים מזה, אך האמת היא שאנו כלל לא מצליחים לקשר בין הייסורים, הריקנות, הריקבון והחוסר העצום שיש לנו לבין החטאים והעוונות שנראים לנו נחמדים ולא מזיקים. אנחנו

לא שונים מאותו חולה שמתעלם מהמציאות וחושב שהרופא לא מבין כלום.

כל מצווה מורידה שפע מסוים, פותחת שערים מסוימים או עושה דברים אחרים שעוזרים לנו להתקרב לתכלית. לחשוב שיש איזושהי מצווה שניתן לוותר עליה או שלא כל כך נראית לנו, זה בדיוק כמו להגיד שלא נראה לנו כל הקטע הזה של כוח המשיכה ואז לקפוץ מהחלון באמונה מוחלטת שהכוח הזה לא ישפיע עלינו. זה לא חשוב מה חשבנו לעצמנו, לא משנה אם זה היה במזיד, באונס או בשוגג. זה גם לא משנה אם לא ידענו בכלל על קיום כוח המשיכה. ברגע שקפצנו מהחלון הזקנו לעצמנו, וכך אנחנו מזיקים לעצמנו ברגע שאנו מוותרים על קיום מצוות או עוברים על איסורים. כשם שנהיה קריר ככל שמתרחקים מהשמש משום שאנו מתרחקים ממקור החום, כך נהיה פחות עונג אמתי ככל שמתרחקים מהבורא משום שהוא מקור העונג, וכך אנו מתרחקים מכל הטוב

העיקר להתקדם

הבורא לא מצפה שנהפוך לצדיקים גדולים ביום אחד, העיקר הוא שנתקדם ונהיה תמיד במצב עליה. עדיף להיוולד רשע ולהתקדם מאשר להיוולד צדיק ולהישאר במקום או חס ושלום להידרדר אחורה. לא פעם אנו נתקלים באנשים טובים מטבעם בצורה יוצאת מן הכלל. אותם אנשים עלולים לחשוב שהם לא צריכים להתאמץ, אבל אם נולדנו עם רצון לעזור ולהטיב, זה רק אומר שזה לא המבחן שלנו. כאשר הדברים באים בטבעיות זה אומר שהם לא שייכים לנו. השם יתברך נתן לנו במתנה כשנולדנו כישרונות שונים ותכונות אופי מיוחדות. אם אדם נולד טוב בוודאי שלא מגיע לו שכר על כך, זוהי מתנה מהשם יתברך. השכר מגיע על המאמצים שלנו ועל ההשגות שעמלנו עליהם.

אנשים רבים מתייאשים מתוך שרואים אחרים מצליחים יותר ופורחים ברוחניות. על פי האמת אין שום סיבה להתייאש, משום שאף אחד לא טוב יותר מאיתנו. הבורא נתן במתנה לכל אחד את הכוחות שלו, על הכוחות האלו אף אחד לא יכול לקחת בעלות. הם שלנו רק בהשאלה לזמן מסוים. הכוחות האמתיים ששייכים לנו הם אותם כוחות שעמלנו כדי להשיג. לכן גם אם אנו נראים כרשעים ללא כל תקנה, מספיק להתקדם צעד אחד קטן כדי להכניס לתוכנו כוח עצום ששייך כולו לנו. את הכוח הזה אף אחד לא יוכל לקחת לנו משום שהרווחנו אותו ביושר מתוך הבחירה החופשית שניתנה לנו.

ליעקב אבינו הייתה מידת השלמות. הוא נקרא איש אמת. לכאורה, היינו יכולים לחשוב שלא צריך דבר יותר מזה. אלא שאנו רואים שהבורא זימן

לחיינו את השקרים הכי גדולים כך שיצמח מתוך הניסיון. הוא היה צריך להתמודד עם עשיו הרשע, עם לבן, לקחת את הברכות מאביו במרמה, לקבל שקרים מבניו בקשר ליוסף וכו'. כי כאשר אדם נולד מושלם, זה לא שווה. מה שחשוב זה שהאדם יתקדם בחייו.

פנימיות וחיצוניות

העולם שלנו עובד בשני אופנים מנוגדים זה לזה. מצד אחד ישנה החיצוניות ומצד שני הפנימיות. ניתן להבחין בכך כמעט בכל פרט בבריאה. החיצוניות היא הדבר שאנו רואים בתחילה, היא עושה עלינו רושם גדול, מפעילה את החושים והרגש, היא שורש כל התאוות והיא לא יותר משקר. את הפנימיות קשה יותר לראות, אנו נחשפים אליה רק לאחר זמן מה, כאשר ההיכרות שלנו טובה יותר. היא מגיעה מתוך מחשבה והתבוננות על הדברים, היא האמת. עיקר עבודת היצר הרע היא על החיצוניות, משום שבפנימיות אין לו שום סיכוי. כאשר אדם מתבונן בפנימיות הדברים היצר הרע נעלם מעצמו. אין לשקר כל קיום במקום פנימי בו נמצאת האמת.

להפוך לאנשים פנימיים

גם באדם ישנו שורש פנימי ושורש חיצוני. השורש החיצוני מתבטא בכל המידות הרעות שראוי להתרחק מהן - הגאווה, הקנאה, הכבוד, הכעס, השנאה, הליצנות, חוסר צניעות, לשון הרע וכו'. כל אלו מידות חיצוניות שמתבססות על אינטראקציה בינינו לבין שאר העולם. אנו רוצים לעשות רושם שקרי על אחרים בצורה חיצונית לחלוטין כדי להגיע לגאווה וכבוד. אנו מקנאים בחיצוניות של אחרים. אנו שונאים וכועסים על דברים חיצוניים בלבד שנובעים מחוסר תקשורת והבנה הדדית. אילו היינו מגלים את פנימיות האדם, יושבים לדבר אתו או מגלים שהוא קרוב משפחה, כל הכעס והשנאה היו חולפים. הליצנות וההוללות הן דרך להראות לאחרים שאנו שמחים, אך הכל חיצוני בלבד. כל מידה רעה שנבחן, נגלה שמקורה בחיצוניות.

השורש הפנימי של האדם לעומת זאת מביא אותנו לכל המידות הטובות. הענווה שמבטלת כל טיפת חיצוניות ומשאירה רק את הפנימיות הטהורה, השמחה הפנימית, האהבה שמבטאת את החיבור לפנימיות של השני, השתיקה שמחברת אותנו לקדוש ברוך הוא ומרחיקה אותנו מדיבורים אסורים, החסד והנתינה וכל שאר המידות הטובות, כולן נובעות מאותה הסתכלות פנימית.

לצערנו, רוב העולם מעדיף את החיצוניות. אדם מופנם יתקל בקשיי הסתגלות לחברה ולסביבה. כולם מצפים מאיתנו לחיצוניות ולשקרים. אף אחד לא יקבל אותנו לעבודה אם לא נגזים ונשוויץ בכישרונות המיוחדים שלנו. כדי להצליח, נצטרך להתחבר לגאווה ולכבוד שיובילו אותנו בדרך. בשידוך שלנו נספר על כמה אנחנו מושלמים ללא כל חיסרון. כך הכל הופך לחיצוני עם הסביבה. אך צריך לזכור שהפנימיות והחיצוניות מנוגדים זה לזה, כך שככל שנגביר את החיצוניות שבנו, הפנימיות תתמעט.

מי לנו גדול ממשה רבינו שקישר בינינו לבין הקדוש ברוך הוא כאשר הוריד לנו את התורה מהשמיים. הקדוש ברוך הוא לא בחר בו לחינם, אלא נאמר בו שהוא העניו מכל האדם. התורה אומרת לנו שאין אדם פנימי יותר ממשה רבינו על פני כל האדמה. הענווה הרי היא ביטול הגאווה והחיצוניות של האדם והתמקדות על הפנימיות בלבד.

הפנימיות היא האמת שמגיעה מהתבוננות אמתית על החיים שלנו. אדם יכול להיות עסוק בטרדות חיצוניות שונות במשך כל היום ולא לעצור לרגע ולחשוב בצורה פנימית. אדם כזה יכול לשתות במועדון, לעשן סיגריה, להיות מוקף חברים ולהראות הכי מאושר בעולם, אבל בפנים להיות רקוב וריק מכל תוכן. משום שהאושר האמתי הוא פנימי ולא ניתן להשיג אותו בדרכים חיצוניות. כאשר האדם חושב על חייו ונוהג בשיקול דעת, הוא מתחבר לפנימיות שלו ומתוך זה הוא מתחבר גם לקדוש ברוך הוא.

כולנו נמצאים בקשרים עם אנשים שונים. לא פעם אנו רוצים לדעת את טיב האדם שנמצא מולנו. פגישה ראשונה, הכרת שותף, אנשי עסקים ומכירות או כל אדם אחר אתו אנו רוצים לפתח איזשהו קשר. על פי רוב אנחנו שופטים את האדם על פי החיצוניות, משום שזה הדבר היחיד שאנו יכולים לקלוט בהתחלה. צריך להבין שעל פי החיצוניות ניתן לגלות במקרים רבים את הפנימיות המסתתרת. הרי הדברים האלו מנוגדים זה לזה, לכן ככל שהחיצוניות דומיננטית, כך הפנימיות קטנה. ברוב המקרים (כמובן שצריך להפעיל הרבה שיקול דעת בכל מקרה לגופו) יהיה כדאי לבחור לפתח קשרים עם טיפוסים פנימיים ולהיזהר מהחיצוניים, וניתן דוגמאות להבין את העניין.

כאשר אנו פוגשים באנשי עסקים ומכירות, ניתן לזהות פעמים רבות התנהגות חיצונית מדי. במקרה שכזה יהיה כדאי לפקוח עיניים ולשים לב היטב לפרטים. אנשי מכירות עובדים על לחץ של הלקוח כך שיישאר ברובד החיצוני של המכירה מבלי שיהיה לו זמן לחשוב ולהתחבר לפנימיות הדברים. כאשר אנו שומעים שישנה הנחה רק לכמה שעות, אנו קופצים על זה מבלי לחשוב על הפנימיות אם אנחנו בכלל זקוקים למוצר. אנשי המכירות נראים טוב, הם לבושים בבגדים יקרים, מסודרים ומצוחצחים, הכל חיצוני שם. אדם שיפקח את עיניו ויחפש את פנימיות

הדברים יוכל לראות את כל השקרים שלהם. פתאום ניתן לראות שהאיש הנחמד שמתעניין בנו כביכול ורוצה רק בטובתנו הוא לא יותר מאדם שמחפש איך להרוויח את העמלה שלו.

לצערנו, נשים רבות מתלבשות בצורה לא צנועה. התירוצים לכך הם שונים ומגוונים (זה יותר נוח, זה באופנה, כולן מתלבשות כך, חס לי וכו'...). אך הסיבה האמתית היא אחת ויחידה - הן רוצות שישומו לב אליהן. הן מחכות למחמאות, לאהבה, להערצה... אך כל אלו הם לא יותר מחיצוניות הורסת. אותן נשים מחפשות אהבה ופנימיות מצד אחד, אך הן לא רואות שהדרך מוטעית ומביאה להן את ההפך הגמור. הרי אדם שבאמת מסוגל לאהוב בפנימיות בוודאי לא יחפש לו אהבה שכזו מתוך חיצוניות. מצד שני, אנשים שמחוברים לחיצוניות ישמחו לתת את אותן מחמאות, אהבה והערצה, אבל כל אלו יהיו שקרים חיצוניים בלבד. האדם החיצוני יציע נישואין בצניחה ממגדל אייפל, ייקח אותך לשיט ביכטה שכורה, יקנה לך פרחים ושוקולדים ויאמר לך את כל מה שתמיד רצית לשמוע, אבל הכל יהיה חיצוני ללא כל כוונה אמתית. חיי הנישואין יהיו רקובים, הוא ימצא מישהי אחרת להשפיע עליה עם החיצוניות שלו והכל יישאר שקר. כדי לחיות על פי האמת והפנימיות, האישה צריכה להתלבש בצורה צנועה ולשמור את היופי שלה ממזיקים חיצוניים. כך גם האנשים שהיא תמשוך יהיו אנשים פנימיים שיאהבו אותה באמת, ולא יציגו את זה בחיצוניות. על אחת כמה וכמה שאשה נשואה צריכה לשמור את עצמה לקשר פנימי עם בעלה ולא לחלק את החיצוניות שלה לכל העולם.

כולנו מחפשים ריגושים שונים: טיולים סביב העולם, קפיצת בנג'י, צניחה חופשית ושלל אטרקציות אחרות בסגנון. חשוב להבין שחוץ מלבזבז את כספנו, אין לנו בכך שום תועלת. הסיבה היחידה שבגללה אנו עוברים את הריגושים האלו היא החיצוניות שבנו. אנו רוצים להראות ולספר לכולם שעשינו את הדברים. תשאלו את עצמכם שאלה פשוטה: האם הייתם עושים את זה גם אם הייתם האנשים היחידים בעולם? אם אף אחד בעולם לא היה יודע מהחוויה שעברתם, האם עדיין היה שווה לעבור אותה? אם נבחן את הדברים נגלה שבעולם שומם בו רק אנחנו חיים לבדנו, הכל היה מתנהל בצורה שונה. אלא שאנחנו חיים בעולם בו אנו מקבלים סיפוק ממה שהחברה חושבת עלינו, ולכן הדברים החיצוניים תופסים משמעות הרבה יותר גדולה. אנו מסוגלים להתעסק מהבוקר עד הערב בדברים חסרי משמעות לחלוטין רק כדי לרצות את החברה והסביבה שלנו כך שיאשרו ויאהבו אותנו.

ככל שאדם יתחבר לפנימיות שלו, כך הוא יתקרב יותר אל האמת ויוכל לגלות אותה. ככל שהוא יהיה עטוף בשקרים חיצוניים, הוא יתרחק ממנה. לכן חכמת האמת נקראת "פנימיות התורה", כי היא מייצגת את האמת הפנימית. לעומתה כוחות הסטרא אחרא מכוונים פעמים רבות בשם "קליפות" או "חיצוניים", משום שהכל שם שקרים שנמצאים בצד

החיצוני שעוטף את המהות והפרי הפנימי. הבחירה היא שלנו כעת אם נעדיף לחיות את חיינו בצורה פנימית או חיצונית.

הכל צפוי והרשות נתונה?

לכאורה נראה שיש במשפט הזה סתירה. את המשמעות של הרשות נתונה אנחנו יכולים להבין, זוהי בעצם הבחירה החופשית שניתנה לנו. אך כאשר אנו מדברים על בחירה חופשית ללא התערבות של גורם עליון באותה הבחירה, יש צורך להבין את המשמעות של "הכל צפוי". המלה "צפוי" מתארת את הידיעה של הבורא מה תהיה בחירתנו עוד מלפני שבחרנו אותה, אך עם זאת זה לא אומר שהבורא מתערב בבחירה עצמה. כלומר, אפילו שהבורא יודע מה נבחר בעתיד, הוא נותן לנו את אפשרות הבחירה המלאה. אנחנו יכולים לבחור בטוב או ברע ובהתאם למה שנבחר בעתיד, השם יודע כבר כעת את אותה הבחירה. "צפוי" מלשון צפייה, הבורא צופה בנו ורואה את כל המתרחש. הוא צופה בנו ברגע הזה, הוא צופה במה שעשינו אתמול או לפני 10 שנים, וכך גם הוא צופה בנו בעוד שנה.

צריך לזכור שלבורא אין מוגבלות של זמן. הוא מעל הזמן. אתמול, היום ומחר הם מושגי זמן מתוך המוגבלות שלנו, הבורא יכול לצפות בכל ברגע הזה ממש. כך הוא יכול, ללא קושי, לצפות כעת בבחירה שאנו נבחר בעוד שנתיים ולדעת אותה. זה לא אומר שהוא התערב באותה בחירה. באותה מידה היינו יכולים לבחור משהו אחר לגמרי, אלא שבחרנו ללא ההתערבות שלו דווקא את הבחירה הזו, ומכיוון שבחרנו בבחירה הזו, הבורא ידע שזה מה שנבחר.

אילו היינו בוחרים בחירה כלשהי, לאחר מכן כולם היו יודעים מה בחרנו. הידע מגיע לאחר שנעשית הבחירה. אבל אצל הבורא לא שייך עניין הזמן ולכן זה לא משנה אם אנחנו נמצאים לפני או אחרי הבחירה, מה שמשנה זה שאנחנו אלו שבחרנו והבורא יודע מה בחרנו. כשם שהוא יודע מה בחרנו לאחר שהתבצעה הבחירה, כך הוא יודע מה נבחר גם לפני כן, שהרי העבר והעתיד הם בשבילו אותו הדבר שהרי אינו מוגבל בזמן.

כדי להבין את זה טוב יותר נוכל לחשוב על זה כסרט שצילמנו בווידאו, ובמהלך הסרט מישהו הרים באיזשהו שלב את היד. כשאנו צופים בסרט לאחר מכן, אנחנו כבר יודעים מתי ואיך בדיוק הוא הולך להרים את היד. אם מישהו יצפה איתנו בסרט הווידאו, נוכל לומר לו שההוא הולך להרים את היד, וכך נדע מה הולך לקרות עוד לפני שזה קרה. אך האם זה אומר שהתערבנו בבחירה שלו? האם שללנו מאותו אדם שהרים את היד את זכות הבחירה החופשית? ממש לא. אנחנו פשוט יודעים מה יקרה, כי כבר צפינו בזה. הוא בעצמו החליט להרים את היד, ואנחנו

צפינו בזה. לאחר שצפינו בזה, הכל כבר צפוי. אם היינו יכולים לנסוע אחורה בזמן, היינו יכולים לראות את המחזה מול עינינו שוב ולדעת בדיוק מה הולך לקרות עוד לפני שזה קרה. אך לא היינו מתערבים בבחירה של אותו אדם אפילו במעט, הבחירה היא שלו לחלוטין. הוא לבדו החליט להרים את ידו ואנחנו רק צפינו במתרחש מהצד.

בצורה דומה, לבורא אין את מוגבלות הזמן, לכן הוא כבר יכול לצפות כעת במה שנבחר בצורה חופשית בעתיד. הבחירות שלנו הן כמו אותו סרט ווידאו, במהלך הסרט אנחנו בוחרים בעצמנו את הבחירות, והבורא צופה בבחירות שאנו בוחרים. לאחר מכן כאשר הכל צפוי, הבורא יודע מה כל אדם בחר, ומכיוון שהבורא אינו מוגבל בזמן, הוא יודע זאת אפילו בעבר עוד לפני שהבחירה עצמה נעשתה.

אז הבורא לא מתערב?

הבורא אמנם לא מתערב בבחירות שלנו, אך הוא משגיח ומתערב בכל השאר. כל אחד בעולם בוחר את הבחירות שלו. אבל מי קבע שנגדל דווקא במשפחה הזו? ודווקא בסביבה הזו? ודווקא עם הממון הזה? ודווקא עם העבודה הזו? ולמה דווקא היום פגשנו את החבר שלא ראינו שנים? ולמה דווקא אתמול המקרר התקלקל? ולמה פתאום הילד חולה? כל הסביבה שלנו מלאה בתפאורה מיוחדת בשבילנו, כדי ליצור את האווירה המדויקת אותה אנו צריכים לחוש, על פי חשבונות שמיים מדוקדקים. מתוך אותה סיטואציה מותאמת בשבילנו נוכל לבחור את הבחירה החופשית שלנו.

הבורא מסדר לנו את המצבים בחיים. הוא מסדר שיקרה כל מה שצריך לקרות כדי שנוכל להגיע לתכלית בצורה הטובה ביותר מאותו מצב שאנו נמצאים בו כרגע. אם למשל הבורא החליט שלפי המעשים של אדם מסוים, ולפי כל החשבונות, אותו אדם צריך לפגוש היום את אשתו לעתיד. אז הבורא דואג לכך ש-19 שנה קודם לכן, זוג הורים טריים יקבלו במתנה בת חדשה, אותה הם יגדלו בדרך שירצו על פי בחירתם, שאותה הבורא כבר יודע מראש (כי הכל צפוי) ולכן הוא בחר דווקא בהם. אז יוצא שהבת גדלה עם ההורים שהכי מתאימים לתכלית ולתיקון שלה, ההורים מגדלים את הבת שעוזרת להם לתיקון שלהם, וכעבור 19 שנה, אותה בת נפגשת "במקרה" עם אותו אדם שצריך לפגוש את אשתו לעתיד. הבורא כביכול מתבונן בבחירות שלנו, ועל פיהם הוא מרכיב פזל ענקי בהיקף של כל העולם וכל הדורות, כך שכל אחד יקבל בדיוק מה שהוא צריך ומתי שהוא צריך, כדי להגיע לתכליתו.

לכן ניתן להבין, שכל מה שקורה לנו בחיים הוא מאת הבורא. אם אדם גונב ממישהו סכום כסף למשל, הוא עשה זאת מבחירה אישית שלו.

ברגע שהוא בחר לעשות זאת, הוא הזיק אך ורק לעצמו. לאדם השני ממנו גנבו את הכסף לא נעשה כל רע בכך, משום שהגניבה היא משהו שהוא היה צריך לחוות ללא כל קשר לגנב. הבורא הפגיש את שני האנשים האלו כי כל אחד מהם עוזר לתיקון של השני. אם הגנב היה בוחר שלא לגנוב, אז הבורא היה מביא גנב אחר שכן יבחר לגנוב לו את הכסף, משום שאותו אדם צריך שמישהו יגנוב לו את הכסף מסיבה עליונה כלשהי. הכל מדוד ומדויק אצל הבורא כדי שהמסלול יהיה חלק ככל הניתן בדרכנו אל התכלית. שום דבר שבא עלינו לא בא להרחיק אותנו, הכל בא לקרב אותנו לתכלית.

הכל לטובה

מכאן ניתן להבין שזה מיותר לגמרי לכעוס ולהתעצבן על מצבים או אנשים המפריעים לנו בדרכינו. אמנם זה נראה לעתים כאילו הם באים לרעתנו, אך יש לזכור שאם זה אכן היה כך, הבורא לא היה נותן לזה לקרות. אין שום תקלות בחשבונות שמיים. כל מה שעובר עלינו במשך היום, אם אלו אנשים שמעצבנים אותנו, אם אלו מצבים מלחיצים או מרגיזים, הכל מהבורא הרוצה לקרב אותנו למסלול הבטוח אל התכלית שחשובה הרבה יותר מכל המצבים הקטנים הללו שמחר כבר לא נזכור. אז בעצם אין שום טעם להתעצבן, להתעצב או לכעוס משום דבר.

שורש הבחירה

שאלות רבות עולות בקשר לבחירת האדם. מהיכן מגיעה אותה נקודה פנימית של בחירה בתוכנו? כל אחד יכול לראות על עצמו שלפעמים הוא בוחר בטוב ולפעמים ברע. אז מי בעצם מחליט כאן איך תתבצע כל בחירה ובחירה? מי מחליט שאדם מסוים ישמע 100 שיעורי תורה שלא ישפיעו עליו, ודווקא השיעור ה-101 יחזיר אותו בתשובה שלמה? מה השתנה בבחירה שלו מאתמול ומי זה ששינה את זה? אדם שמחליט לחזור בתשובה ומבין את הטעויות שעשה בחייו לפעמים לא מצליח להבין כיצד זה יתכן שהוא עשה את הבחירות המוטעות הללו. אז מה בעצם השתנה באותו אדם? האם הוא היה אשם שבחר בבחירות המוטעות בעבר? הרי פעם הוא לא היה בדרגה של היום וכעת הוא יודע בבירור שהוא לא יבחר בבחירות הללו שוב. אז אולי זה משהו שכלל לא תלוי בו? מהיכן בדיוק מגיע לתוכנו אותו כוח שבוחר?

לכאורה נראה שיש שתי אופציות מבחינת הבחירה שלנו: או שהבחירה שלנו תלויה במשהו חיצוני, או שהיא אינה תלויה בכלום. אם היא תלויה, זה אומר שהיא שואבת את הכוח שלה ממקור אחר כלשהו. אם

היא בלתי תלויה, זה אומר שכוח הבחירה מגיע מעצמו ללא תלות בשום גורם אחר. אם נאמר שהיא תלויה, אז היא תלויה במשהו שהבורא ברא. זה יכול להיות הרצון, הנשמה, ה"אני" העליון או כל דבר אחר. אבל את הכל הוא בעצמו ברא, כך שכביכול יוצא מכאן שהמשחק מכור. אם הבחירה שלנו תלויה במשהו חיצוני, משמע שלא באמת קיימת בחירה, שהרי אנו בוחרים על פי מה שמכתיבים לנו גורמים חיצוניים ולא מבטאים את הרצון הפנימי שלנו. הרי הוא ברא לנו את הנשמה המיוחדת שלנו, הוא ברא לנו את הגוף, הוא איחד ביניהם, הוא ברא את ה"אני", הוא ברא את הרצון, הוא ברא את הסביבה שלנו, הוא ברא את ההורים שלנו שיחנכו אותנו בצורה בה חינוכו אותנו, הוא ברא את הכל וכל הנסיבות האלו הובילו אותנו לבחירה שלנו היום. אז איפה אנחנו והבחירות החופשיות שלנו בכל הסיפור הזה?

בוודאי שלא יתכן שאנו רובוטים משוללי בחירה, ולכן צריך לומר שהבחירה שלנו בלתי תלויה. אך כאן יוצא לכאורה שהיא אקראית לחלוטין ואין כל שליטה עליה. כלומר אם הבחירה היא אכן בלתי תלויה, אז זה לא שונה מהגרלת הלוטו, בה ישנם סיכויים מסוימים שמספר מסוים יצא. גם כאן כביכול ישנם סיכויים מסוימים שנצא צדיקים, סיכויים מסוימים שנצא רשעים, ובאקראיות מוחלטת כל אחד יוצא משהו אחר. ניתן אולי אפילו לחזות את האחוזים על פי חישוב של סטטיסטיקה מסוימת, מתוך כל 100 נשמות שמגיעות לעולם נניח לדוגמה ש30% ייצאו צדיקים, 50% בינוניים ו20% רשעים. במקרה כזה, אין מקום לשכר ועונש, כי בעצם יוצא שאין בבחירה כל דעת או שכל. הרי אם אלו היו, אז היינו מבינים שהבחירה תלויה בהם, והם תלויים באיך שהבורא תכנת אותם בבריאתם, מה שאומר ששוב אנו חוזרים למסקנה שהבחירה אכן תלויה. אך אם אינה תלויה, אז היא לא תלויה גם בדעת או בשכל שקיבלנו מהבורא, ולכן אין מקום לכאורה לשכר ועונש או להגדרה של "צדיק" ו"רשע". כדי ליישב את העניין, נצטרך להבין טוב יותר מהיכן מגיעה הבחירה שלנו.

אני

ננסה לחשוב על הנקודה הפנימית ביותר שלנו שאנו יכולים להבחין בה, הבלתי תלויה בדבר, שממנה מגיעה הבחירה. נוכל לחשוב שזהו הרצון, כי אנחנו פועלים וחושבים על פי מה שאנחנו רוצים ובוחרים על פי הרצון האישי שלנו. אולם למעשה את הרצון ניתן לשנות. יש המון דברים שרצינו פעם, ולאחר תקופה מסוימת הרצון השתנה בהתאם לתקופה, למקום, לחכמה ולשאר דברים שיכולים לשנות אותו. אם הדברים הללו יכולים לשנות אותו, אז הוא תלוי בהם וכך יוצא שהוא אינו בלתי תלוי ויש משהו גדול ממנו. נוכל לחשוב שזהו השכל, כי שם אנחנו חושבים ויכולים להגיע לתובנות, ונראה ששם אנו מקבלים את ההחלטות. אבל

גם השכל הוא לא מה שאנחנו מחפשים, משום שגם הוא משתנה. כשהיינו ילדים, הדעת והמחשבות שלנו היו שונים לגמרי משל היום, מה שמרמז על תלות במשהו. בנוסף, לא חסרים אנשים משכילים ומבינים שבוחרים ברע, לעומת אנשים חסרי כל השכלה שמצליחים לבחור בטוב. יוצא שגם השכל הוא לא הגורם הבלתי תלוי שבוחר אותו אנחנו מחפשים. נוכל לומר שזהו העונג העליון שמניע אותנו, המשיכה לטוב, לשלמות ולאינסוף. אבל מצד שני אנחנו רואים לא מעט אנשים שמתרחקים מזה ובוחרים ברע, ובכך הם בעצם מתרחקים מאותו עונג. ניתן לחשוב על גורמים נוספים רבים שכביכול יכולים להיות בתפקיד ה"בוחר" הראשי שלנו, שמהם מגיעה הבחירה החופשית שלנו, אך בכל אחד מהגורמים האלו נמצא שינוי ותלות במשהו חיצוני לו, מה שאומר שאותו גורם הוא תלוי. הנקודה העליונה ביותר, שאינה תלויה בשום דבר, וממנה מגיעות כל הבחירות שלנו, היא למעשה בלתי נתפסת. בכל זאת, כל אחד מרגיש אותה ויודע שהיא קיימת אצלו, וכדי להבדיל בינינו לבין שאר העולם שהוא לא אנחנו, נוהגים לכנות אותה בשם "אני".

כדי לנסות להבין מעט מאותה הנקודה, בואו נניח שאדם מסוים עבר (לא על אף אחד מישראל) תאונת דרכים קשה. הרופאים הצליחו להציל אותו, אבל בכל זאת הוא לא חזר למה שהיה לפני כן. הוא איבד את הזיכרון שלו לחלוטין ואינו זוכר דבר מכל מה שהיה לפני התאונה, הוא אפילו לא יודע מה שמו. התאונה גם גרמה לנזק למוח, וכעת הוא צריך להתחיל ללמוד הכל מחדש כמו ילד שזה עתה נולד. בנוסף, כדי להתגבר על כל הפצעים בגופו, עשו לו המון ניתוחים פלסטיים, כדי שיחזור להיראות כמו אדם מן השורה, אבל הוא כלל לא דומה לאיך שהיה נראה לפני התאונה, עד שאף אחד לא מצליח לזהותו. כעת, לאחר כל זה, צריך לשאול, האם זהו אותו אדם שעומד מולנו? האם ההורים שלו הם עדיין אותם הורים? האם יערכו לויה לאדם הקודם ויערכו מסיבה לכבוד אדם חדש הנולד לעולם? לכאורה, נראה שזהו לא אותו אדם, הרי הזיכרונות, המחשבות, הרצונות, השכל וכל מה שהיה באותו אדם נעלמו לגמרי. אפילו הצורה החיצונית השתנתה לחלוטין. אבל בכל זאת, כולנו יודעים בתוכנו שזהו אותו אדם, רק שנשאלת השאלה, מה הדבר שגורם לו להישאר אותו אדם? החיצוניות, הרגשות, המחשבות וכל שאר הדברים שנחשוב עליהם השתנו אצלו. הדבר היחיד שנשאר זהה הוא ה"אני" הפנימי שלו. אותו "אני" שאינו תלוי בכלום ומכיל את כל המהות שלנו.

כולנו יכולים להרגיש זאת. אם ניזכר ברגעים שלנו בתור ילדים קטנים נוכל להיזכר ברצונות אחרים, במחשבות אחרות, בצורה חיצונית אחרת, באופי שונה. הכל בעצם היה שונה לחלוטין. אבל בכל זאת יש דבר שנשאר לאורך כל הדרך - ה"אני". כשאנחנו אומרים "אני", אנחנו מתכוונים לאני של היום, אני בעוד שנתיים ואני לפני 20 שנה. זהו הדבר היחיד שלא משתנה, וזוהי הנקודה הפנימית ביותר שלנו, אותה קשה לנו

לתפוס. זוהי בעצם הנשמה האלוקית שבנו והמהות שלנו. אין לה מקום ואין לה זמן. מעבר לכל הגשמה והבנה, היא פשוט נמצאת.

מכאן נגיע לתשובה לכל השאלות ששאלנו בקשר לבחירה. אותו "אני", או שנקרא לזה אותה "נשמה", הם אלו שבחרים את הבחירות שלנו. ניתן להבין שהנשמה היא בלתי תלויה, שהרי היא חלק אלו-ה ממעל. מצד שני בוודאי שיש בה דעת חזקה ועליונה, ולכן ניתן להכניס את עניין השכר והעונש. הבחירות שהנשמה תעשה לא יהיו אקראיות בצורה סטטיסטית אלא בחירות מושכלות, אך לא מתוך השכל שהיא השיגה בצורה גשמית בעולם הזה, אלא מתוך ההתחברות אל הדעת האלוקית העליונה. לכן לימוד התורה מקדם את האדם בבחירותיו וכאשר הוא חוזר בתשובה הוא נמצא במקום שונה לגמרי ולא מבין איך יכל לחטוא במקומו הקודם. כי כאשר האדם לומד תורה הוא מפתח את הדעת האלוקית שבנשמתו. זה לא סתם מילוי תאים במוח או הרחבת השכל הגשמי שלנו מלימוד היסטוריה, מתמטיקה או גאוגרפיה, אלא דעת אמתית וטהורה מלמעלה.

אגב, מכאן ניתן להבין את הרעיון של גלגולי נשמות שרבים מתקשים להתחבר אליו. קשה לנו להבין כיצד אני שנמצא בגוף שלי, עם השכל שלי ועם הרגש שלי אהיה בגלגול הבא עם גוף שונה, שכל שונה ורגש שונה. נראה כביכול שאם כל זה יהיה שונה, אז זה כבר לא יהיה "אני" אלא מישהו אחר. התשובה היא שה"אני" הבלתי תלוי לא תלוי בגוף מסוים, שכל מסוים או רגש מסוים. בדיוק כמו אותו ילד שגדל והפך לשונה או אותו אדם שעבר תאונה והפך לשונה, עם כל השוני, ה"אני" אינו משתנה לעולם. לא הגוף הוא זה שעובר לגלגול הבא ולא השכל או הרגש, אלא המהות. אותה מהות שהייתה לנו גם כשהיינו שונים לגמרי ותהיה לנו בעוד 30 שנה, היא זו שיכולה להתגלגל בגוף אחר עם מחשבות ורצונות אחרים, ועדיין נדע שזה אנחנו ולא מישהו אחר.

נשארה לנו קושיה נוספת: אנו יודעים שהנשמה האלוקית אינה תלויה בזמן, שהרי היא בלתי תלויה. הבחירות שעשינו בעבר נראות לנו לא מובנות ואנו יודעים שהיום לא היינו מעזים לבחור בהן שוב. יוצא מכאן כביכול שהנשמה כן תלויה ומשתנה עם הזמן. פעם הנשמה בחרה במשהו מסוים והיום היא בוחרת את ההפך הגמור. כשנבחן את הדברים נוכל להבין שבאמת אין שינוי בנשמה עצמה והיא בלתי תלויה לחלוטין. הבחירות שנראות לנו שונות הן למעשה בחירה אחת שמורכבת מפרטים רבים, ונסביר את העניין:

אדם יכול לבחור במשך אלף פעמים ברע ואז פתאום לחזור בתשובה. חז"ל מלמדים אותנו שאם האדם עושה תשובה מאהבה הוא הופך את כל החטאים לזכויות. השאלה היא למה זה כך? מה הקשר בין התשובה שהאדם עושה לבין כל החטאים שעשה בעבר? נניח שמוותרים לו כי כעת הוא הפך לאדם טוב, אבל מדוע להחשיב אותן כזכויות? העניין הוא שכל

הבחירות הלא טובות מהוות חלק מהבחירה הטובה. בזכות הבחירות הלא טובות של האדם, הוא זכה להגיע לתשובה ולבחירה הטובה. מתוך הרע שבעולם, אנו מוציאים את הטוב. הרע בעולם הוא כמו משקולות, ככל שהוא יכביד עלינו ויקשה עלינו, כך נוכל לצמוח גבוה יותר. דווקא מהתמודדות עם הרע אנו יכולים להוציא את הדבר הכי מזוכך וטוב. כמובן שלא צריך לחפש את הרע, פעמים רבות לא נצליח להתמודד כלל והוא עלול להפיל אותנו לתחתית. אך אם הוא כבר הגיע והצלחנו להתמודד אתו, זכינו להתקדמות רצינית. לכן הבחירות הרעות שלנו הן חלק חשוב שהביא אותנו לבחור בסופו של דבר בטוב. אילו לא היינו בוחרים את הבחירות הרעות, לא היינו מגיעים למצב אליו הגענו היום. אנחנו בנויים מתוך מכלול הבחירות של העבר שהביאו אותנו למקום בו אנו נמצאים היום. לכן ניתן להבין שגם החטאים עזרו לנו להגיע למקום שלנו ויוצא שגם לחטאים יש זכות גדולה בבחירות הטובות של היום. ברגע שאנו מבינים שכל החיים שלנו הם בחירה אחת שמתחלקת לבחירות רבות קטנות ברגעים שונים בחיינו, אז ניתן להבין שהנשמה הבוחרת היא בלתי תלויה לחלוטין. לא באמת קיים שינוי בנשמה, אלא היא מבצעת את מהלך הבחירה המסוים שלה שפשוט כולל בחירות שונות. אפילו שנראה לנו שפעם בחרנו דבר מסוים והיום אנו בוחרים אחרת, למעשה אלו חלקים שונים של אותה הבחירה.

אחד

אותו "אני", שנמצא מעבר לכל תפיסה, הוא מחוץ לעולם הזה בו אנו חיים. אין לו כמות, אין לו זמן, אין לו מקום ואין לו כל צורה גשמית. הוא לא מוגבל כלל, שהרי הוא בלתי תלוי. אותו "אני", הוא לא "אני" פרטי של כל אחד מאיתנו, אלא "אני" אינסופי ובלתי מוגבל. כשמישהו אומר "אני", ומישהו אחר אומר "אני", נשמע כאילו כל אחד מתכוון לעצמו, אבל בעצם הם מתכוונים לאותו "אני" מוחלט, שזה בעצם כלל לא "אני", אלא "הוא" - האחד. כל אחד מאיתנו תופס את עצמו בתור פרט, אך למעשה ישנה מהות אחת בלתי מוגבלת, המקבלת לבושים שונים של פרטים מוגבלים. המוגבלות הגשמית מפרידה בינינו וגורמת לנו לחשוב שכל אחד מאיתנו הוא מהות בפני עצמה. למעשה ישנה רק מהות אחת ואינסופית. זהו השורש של הערבות ההדדית בינינו, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה.

כשקיים משהו אינסופי, אז לא יתכן שיהיה מקום למשהו אחר מלבדו. בכל חלקיק של מקום ישנו אינסוף, אז לא נותר שום מקום פנוי. למעשה הבורא הוא עצמו המקום, ואם הוא לא נמצא חס ושלום, אין מקום ואין מציאות. כך שמלבד הבורא, שהוא האינסוף, לא יתכן שיש כאן עוד משהו, ולכן "אין עוד מלבדו". בכל זאת אנחנו מרגישים ויודעים שגם לנו יש קיום. אבל הקיום הזה הוא לא נפרד, אלא הוא חלק מהבורא בעצמו.

הבורא לא "נמצא" כאן בתוך העולם, אלא הבורא הוא עצם העולם. הוא לא "קיים" פה, אלא הוא עצם הקיום. הוא לא "נמצא בתוכי", אלא הוא עצם ה"אני". כשאנחנו אומרים "אני", אנחנו בעצם מתכוונים ל"הוא", שהרי כולנו חלק ממנו. כמו שלכל אחד מאיתנו יש גוף אחד, אך עם זאת הוא מורכב מרמ"ח איברים ושס"ה גידים, המתחברים זה אל זה, כך ניתן להבין שהבורא הוא אחד, אך עם זאת יש לו גם התגשמות בצורת אנשים, בעלי חיים, צמחים, כיסאות, שולחנות וכל דבר אחר שקיים בעולם. הכל זה חלק מאלוקים. כשאנחנו מתבוננים בחפץ פשוט המונח מולנו, אנחנו בעצם רואים התגשמות של הבורא באותו החפץ. כשאנו אומרים שאנחנו חלק מהקדוש ברוך הוא, זה לא אומר שרק "חלק" מעצמנו שייך לבורא, אלא כל העצמיות שלנו היא בעצמה חלק מהבורא המכיל הרבה מאוד חלקים שמרכיבים את כל העולם והרבה מעבר לכך.

להידמות לבורא

עצם המהות שלנו היא אלוקית, אך יחד עם זאת אנחנו מוגשמים בתוך גוף. המהות היא מושלמת, אין לה כל רע וצער. יש לה שפע, שמחה וטוב אינסופיים ובלתי מוגבלים. מה שבכל זאת מגביל אותנו מלקבל את השפע והטוב האלו זה הגוף. לגוף חציצות ולכלוך רבים שמחלישים את כניסת אור האינסוף אלינו, ככל שאנו מוקפים ביותר לכלוך אותו הביאו החטאים והעוונות, כך פחות אור יכול להיכנס ונהיה לנו חשוך יותר. כדי לחזור ולזכות בכל אותו השפע, אנחנו מוכרחים להתנקות ולהסיר את החציצות. את זה ניתן להשיג מתוך הליכה בדרכי הבורא והידמות לו. ככל שאנחנו הופכים דומים יותר לבורא, כך אנחנו מתקרבים אליו יותר ובכך מסירים את הפרדה שנוצרה. כמו שאנשים מתקשרים זה עם זה זה דרך איזשהו בסיס משותף. ככל שיש יותר משותף לאנשים, כך הקשר יהיה חזק יותר. ככל שיתרחקו זה מזה בדרכם וברצונותיהם, כך הקשר ייחלש. אם יתנו לילד בכיתה ב' לשהות במחיצת נער מתבגר, כנראה שלא יהיה להם הרבה עניין משותף ולא תהיה שיחה מרתקת ביניהם. אם בכל זאת הם ישוחחו זה עם זה, זה יהיה על נושא משותף כלשהו שמצאו. חייבת להיות איזושהי נקודת חיבור כדי לקשר ביניהם. כך אנו נזקקים לנקודת חיבור עם הבורא, אנחנו צריכים להידמות לו ככל שאפשר כדי לתקשר איתו.

כשמה רבינו ביקש לראות את הקדוש ברוך הוא, הוא נענה בשלילה. הרי איך ניתן לראות אינסוף כאשר אין לנו חושים מספיק חזקים ומפותחים המסוגלים לקלוט את זה? עם זאת, הבורא הראה לו את 13 מידות הרחמים שלו. כאן בעצם טמונה התשובה לבקשה של משה לראות אותו: אם נלך על פי מידותיו של הבורא, נוכל להידמות לו, וכך נוכל להסיר את החציצה ולהתחבר אליו. הבורא נתן למשה את הכלי דרכו הוא יוכל לראות אותו, צריך לעבוד על המכנה המשותף וכך נקבל

הנתינה

אחד הדברים הבולטים שאנו יכולים לראות בבורא, הוא עניין הנתינה ללא תנאי. הבורא לא זקוק לנו ואנו לא מועילים לו בכלום. בכל זאת, הוא ברא אותנו, הוא נותן לנו חיים, מכלכל אותנו ונותן לנו הרבה מעבר. כל שבריר שנייה של טיפת הנאה שהרגשנו אי פעם, הוא מתנת חינם מהבורא. אנחנו אמנם התרגלנו לחשוב שמגיע לנו את זה, ולכן אנו דורשים דברים, אבל למעשה הבורא לא חייב לנו כלום. את כל מה שהוא נותן לנו, הוא נותן לנו כמתנת חינם ללא שום תמורה. גם אם נתפלל חזק ובכוונה ונקיים את כל המצוות ולא נעבור אפילו על איסור אחד, עדיין לא הצלחנו לתת שום דבר לבורא, משום שהוא לא צריך את זה, והוא מושלם גם בלי זה.

אנו צריכים להרגיל את עצמנו לנתינה ללא תנאי וללא גבולות. זוהי נתינה שבאה ללא כל צורך, ממש כמו הנתינה של הבורא. קשה מאוד להגיע לרמת נתינה שכזו, הרי תמיד כשנבחר למי לתת, אנו נחשוב על האינטרסים שלנו. ניתן למי שהכי נגע בנו ודיבר אל הרגש שלנו, לזה שייתן לנו את ההרגשה הכי טובה, אולי למי שהכי קרוב אלינו. הנתינה האמתית, בה אנו לא מרוויחים דבר, תבוא רק כאשר באמת נתכוון לתת לשם נתינה. אנחנו לא עושים שום דבר סתם כך, לכל דבר חייבת להיות סיבה. אנחנו יכולים לבחור שהסיבה תהיה נתינה. אם לדוגמה נוציא שטר של 50 שקלים, ונחליט שעכשיו אנחנו יוצאים מהבית במטרה לתת את הכסף הזה, מבלי שנדע לאן אנחנו הולכים ולמי אנו הולכים לתת אותם, זוהי נתינה ללא תנאי, שהגיעה מעצם הרצון שלנו לתת. לא בגלל שיש מישהו שזקוק לכסף, אלא משום שהחלטנו שאנחנו רוצים לתת אותו.

מלה טובה

כסף הוא לא הדבר היחיד שאפשר לתת. כל אחד יכול לתת דברים רבים אפילו מבלי להיות חסר דבר בעצמו. ניתן לתת מחמאות בלי סוף, ניתן לתת הקשבה, ניתן לתת חיוך, ניתן לתת פרגון, ניתן לתת עצה טובה וניתן לתת שלל דברים נוספים מבלי לחסר מעצמנו כלום. לא רק שלא נפסיד מכך שום דבר, אלא שאפילו נרוויח. כאשר אנו מתייחסים בצורה יפה וטובה לאחרים נרוויח שקט נפשי וסיפוק. נוכל להרגיש באהבה שעוטפת אותנו מהסובבים אותנו, שהרי אף אחד לא יכול לכעוס על מישהו שעוזר

לו ומתייחס אליו בצורה טובה. נתקרב לקדוש ברוך הוא על ידי הליכה בדרכיו, ונזכה לעבודה עצמית ותיקון המידות.

ראוי לנו להרגיל עצמנו בנתינה שלא על מנת לקבל, מבלי שאנו מרוויחים מכך כלום כביכול. לפני שאנו יוצאים לנהוג ברכבנו למשל, נחשוב קודם על החסד שאנו רוצים לעשות עם הזולת. נחליט מראש שבמעבר החצייה הבא נעצור וניתן להולכי הרגל לעבור במקום להתעלם ולהעמיד פנים שאיננו רואים אותם. נחפש את האנשים בצדי הכביש כדי לעצור ולקחת אותם טרמפ במקום לעצור להם רק במקרה שנרחם עליהם מאוד לאחר שיתחננו אלינו לקחתם. כשאנו יוצאים מהבית נחליט שנחייך לפחות לשלושה אנשים בדרך. ישנם עוד אינספור דוגמאות כאלו, הרעיון הוא זהה. במקום לחכות למשהו ש"במקרה" יתעורר בתוכנו כדי שנעשה חסד על מנת להשתיק את המצפון, נוכל לבחור לעשות חסד מראש שלא על מנת לקבל דבר בתמורה, לחפש אותו ולהתאמץ להשיג אותו. כך עשה אברהם אבינו שאפילו כשלא היו אורחים בסביבה, חיכה בפתח האוהל לראות אם יש במרחק מישהו שהוא יוכל להביא כדי לארח אותו.

בנוסף, הבורא נתן לנו תרי"ג מצוות, שיכולות להביא אותנו לדרגת הנתינה הגדולה ביותר במידה ונקיים אותן ללא שום תנאי ובלי לצפות לשכר, רק מתוך אמונה פשוטה. ברגע שאנו מבינים בשכל מדוע צריך לקיים מצווה כלשהי, יוצא שאנו עושים זאת בשביל עצמנו, כי אנו יודעים מה אנו מרוויחים. אך לקיים מצוות רק בגלל שכך הבורא ציווה, זוהי רמת נתינה גדולה הרבה יותר, משום שאנו נותנים מבלי לדעת אם יוצא לנו מזה משהו. במקרה כזה, אנו נותנים לצורך נתינה, בידיעה ברורה שהבורא לא צריך שניתן לו, כך שזוהי נתינה טהורה ללא מקבל.

אחת המסגרות שהבורא נתן לנו כדי להידמות לו, היא מסגרת המשפחה. בנישואין, כולם מרגישים מקופחים. לכולם יש ציפיות גבוהות והמצוי רחוק מאוד מהרצוי. הבעל מרגיש שהוא נותן את כל כולו לאשתו והיא נותנת לו פחות ממה שמגיע לו, בעוד שהיא מרגישה בדיוק להפך. אם בני הזוג יחליטו שמטרתם היא לתת יותר מלקבל, לא רק ששניהם יהיו מאושרים הרבה יותר, הם גם יזכו לנתינה אמתית ללא תנאי. בשעת מריבה, אם הבעל מבין שטעה ולכן הוא מוותר, זה אמנם דבר גדול ויפה מאוד שהוא מודה בטעותו, ולא כל אחד זוכה לכך, אך זוהי עדיין לא נתינה ללא תנאי. שהרי הוא הבין שטעה ולכן האמת מחייבת אותו להודות בכך. אם לעומת זאת הוא בטוח בצדקתו, ואשתו טועה לחלוטין בוודאות, יש לו הזדמנות להגיע לרמת הנתינה הגבוהה ביותר בעזרת וויתור. הרי אין כל צורך בויתור שלו על פי האמת אם הוא אכן צודק, אבל בכל זאת הוא עושה זאת, מכאן שהוא עושה זאת לצורך נתינה. בצורה דומה גם ניתנו לנו הילדים, כדי שנוכל לתת להם, ללא שום צורך בתמורה. ככל שניתן יותר, כך נקדש את עצמנו, נתקרב ונידמה לבורא.

להיות כלי

הבורא משפיע לנו שפע כל הזמן, ללא הפסקה וללא כל תנאי. הבעיה היא שאנחנו לא תמיד מסוגלים להכיל את השפע ולקבל אותו. הזוהמה שהתערבבה בנו מפריעה לנו בתקשורת ובחיבור עם האינסוף ברוך הוא. כדי שנוכל להכיל את השפע, אנחנו צריכים להפוך לכלי מתאים. כאשר אנו הופכים לכלי שמותאם לקבלת שפע מסוים, יש לנו את המקום בשבילו וכך אנו יכולים לקבל ולהכיל אותו.

דמיינו כוס המנסה לקבל את השפע שמוזגים לתוכה. השפע אמנם נמזג ללא הפסקה, אך מה שהכוס תקבל לתוכה תלוי בכוס עצמה. אם למשל יש חור בכוס תהיה לנו בעיה, כי כל השפע יישפך החוצה ויאבד. דאגות, כעס, עצבות ומחשבות לא טובות עלולים לעשות חורים בכוס שלנו. אם הכוס מלאה בחטאים וגאווה, גם אז לא נוכל לקבל את השפע. אנחנו חייבים לרוקן אותה ככל שאפשר בעזרת הענווה והצניעות, שנבין שאנחנו מרוקנים ולא יודעים כלום, וכך ניתן לבורא למלא אותה. מי שחושב שהוא חכם, לא משאיר מקום לחכמה האמתית שהבורא נותן לו. מי שחושב שהוא מצליח, לא מקבל את ההצלחה האמתית שהבורא נותן לו. צריך לדאוג לכך שהכלי לא יהיה מלוכלך מהעוונות והתאוות, הרי אם ימזגו לנו אמת יפהפייה וצלולה בתוך כוס מלוכלכת, היא תתערבב עם הלכלוך השקרי ותהפוך לעכורה. אפילו מעט לכלוך עלול להפוך את כל הכוס למלוכלכת כאשר הוא מתערבב עם שפע טהור ונקי. אם הכוס קטנה מדי מלהכיל מספיק שפע, אז ניאלץ להסתפק במועט. אולי לא תהיה לנו מספיק אמונה, וכך הכוס תהפוך לקטנה יותר. מתוך שמחה ואמונה שלמה שהבורא ישפיע לנו שפע וטוב מוחלט כנגד כל הסיכויים וכנגד מה שלימדו אותנו החיים, ניתן להגדיל את הכוס שלנו בצורה משמעותית. כדי לקבל שפע מסוים נזדקק לכלי מתאים, שהרי אם ימזגו לנו שפע רותח לתוך כלי דק ופשוט, הכלי לא יחזיק מעמד. אם לשפע צורה מסוימת והכלי לא מתאים לצורה הזו, לא נצליח לקבל את השפע הספציפי הזה עד שנעשה צורה חדשה לכלי. לימוד התורה והתבוננות על תכלית החיים יכולים לעצב לנו את הכלי המתאים לאותו שפע שברצוננו לקבל. התפיסה שלנו תשתנה בהתאם למה שנקבל מתוך לימוד התורה והתבוננות וכך הכלי יקבל את הצורה הטובה ביותר בשבילנו המתאימה לקבלת שפע. לפעמים אין לנו זמן למלא את הכוס כדי לקבל את השפע מרוב טרדות ודאגות, בעבודה ובטירוף היום יומי של החיים אליהם התרגלנו. כדאי לדאוג למלא את הכוס שלנו לעתים קרובות יותר בעזרת תפילות ושיחות עם הבורא. נבקש ממנו, נשבח אותו, נודה לו ונדבר אתו על כל דבר שעולה במחשבתנו. כל מה שאנחנו צריכים כדי להיות מאושרים ולקבל את כל השפע שאנו חולמים עליו זה לדאוג לקבל את הטוב המוחלט שהבורא שולח לנו בכל רגע ורגע, ולא לתת לו לחמוק מאיתנו.

כשאדם ללא כלי מתאים מנסה לקבל שפע מהבורא, הבורא אמנם נותן לו את השפע בחסדיו המרובים, אבל האדם עצמו לא מצליח לקבל אותו. זה כמו שננסה לתת שטר של 200 ש"ח במתנה לתינוק בן חודשיים. אין לתינוק כלים מתאימים לקבל את זה וכך הוא יכניס את זה לפה, יקרע את זה או יזרוק את זה, אבל מה שלא יהיה הוא בוודאי לא יצליח לנצל את המקסימום מהשטר שקיבל. הוא כלל לא מבין מה זה ואיך משתמשים בזה. כך גם אנחנו לא מבינים בכלל מה אנחנו מקבלים בגלל שאין לנו את הכלים המתאימים להכיל את זה, ומתוך חוסר ההבנה אנחנו בטוחים לעצמנו שהבורא בכלל לא מקשיב לתפילותינו. ישנם כאלו הכועסים על הבורא בשלב הזה, אבל זה רק מרחיק אותנו עוד מהבורא ובכך מקטין והורס את הכלי עוד יותר. מה שכדאי לעשות במצב כזה, זה לתקן ולהגדיל את הכלי שלנו, שיוכל לקבל יותר. חשוב להבין שיש דרכים מסוימות לזכך את הכלי שלנו ולטפל בו, ולא כל אחד יכול לעשות מה שבא לו בדרך שלו. לפעמים אנחנו עלולים לחשוב שאנחנו מגדילים את הכלי שלנו, בזמן שאנחנו עושים בו חורים בלי להרגיש. זה יכול לגרום לתסכול רב, והכל מחוסר הבנה. אנחנו צריכים ללכת בדרך שהבורא נתן לנו ולא להמציא דרכים נוחות יותר משלנו. כדי לעבוד את השם וללכת בדרך הנכונה, אנחנו חייבים ללכת רק על פי התורה ולא לסטות מהדרך.

ילד קטן שרוצה מכונית צעצוע ומבקש מאביו, צריך לפעול בעצמו כדי לקבל את רצונו. כשאביו נותן לו שטר של 50 ש"ח בו יוכל לקנות מכונית כזו, הבן צריך לקחת את הכסף ולקנות את המכונית. אם אין לו כלים מתאימים והוא אינו מבין מה זה כסף אז הוא יחליט לצייר על הכסף או לעשות ממנו טיסון, אך בכל אופן את המכונית הוא לא יצליח לקבל. לא מספיק לבקש בלבד, משום שגם כאשר אנו מקבלים את רצוננו, אנו לא מצליחים להכיל את מה שקיבלנו. כשמשהו לא הולך, הנטייה הטבעית היא לחפש אשמים מסביב, לחשוב אולי עשו לנו עין הרע או כישוף, לחפש מי יוכל לעשות לנו תיקונים ולכעוס הרבה על השם יתברך ועל כל העולם שברא. אך אם אנו רוצים להיות מסוגלים לקבל את השפע, הדבר הראשון שנצטרך לשנות זה את עצמנו כדי שנהפוך לכלי מתאים שיוכל להכיל את מה שאנו רוצים לקבל.

הבורא לא צריך כלום

מתוך התפיסה הזו, של הכנת עצמנו לקראת קבלה אינסופית מהבורא, ניתן להבין כעת שקיום המצוות הוא צורך שלנו ולא של הבורא. בשביל מה הבורא צריך את זה? בשביל מה הוא צריך שנתפלל אליו? מה זה נותן לו שאנחנו מתנהגים כמו שצריך? מה זה יפריע לו אם לא נקיים איזו מצווה קטנה? מה זה מפריע לו שנעבור עבירות במשך כל היום ונעשה את כל החטאים האפשריים? ניתן לשאול עוד שאלות רבות כאלו, הרי

זה מובן בשכל של כל אדם שהבורא לא צריך כלום, אז למה שכל אחד לא יעשה את מה שמתחשק לו? אלא שזה בדיוק העניין של הכנת הכלי. הבורא משפיע לנו שפע רוחני וגשמי, והמצוות נועדו בשבילנו כדי לתקן את הכלי שלנו שיוכל לקבל יותר. אם נתפלל, לא נעזור לבורא בכלום, אבל נעזור לעצמנו להכין כלי עמיד יותר וגדול יותר. לאחר שנתפלל, נהיה מחוברים יותר לאינסוף וקרובים יותר להצליח לקבל את הדבר אליו התפללנו. אם צריך תיקון קטן בכלי, מספיקה תפילה אחת כדי לקבל את מה שאנו רוצים. אם צריך תיקון גדול, או שאולי הכלי קטן ולא יכול להכיל את הבקשה שלנו, אז נזדקק להרבה תפילות וקיום מצוות כדי לתקן אותו ולהביא אותו לגודל המתאים, שנוכל להכיל את הדבר אליו התפללנו. החטאים שלנו מרחיקים אותנו מהמטרה (חטא מלשון להחטיא את המטרה) וכך האדם יכול לחשוב שהוא נהנה, אבל למעשה הוא רק מתרחק מהבורא והורס את הכלי שלו כך שיהיה לו קשה הרבה יותר לאחר מכן לקבל שפע.

כולנו לפעמים מתעצלים קצת לקיים מצוות או מרגישים שלא צריך להיות "קיצוניים" כל כך ולדקדק בכל פרט. קורה שאנו רואים את האיסור מול העיניים ויודעים שאסור לעשות אותו, ועם כל זה אנו חושבים לעצמנו שבכל זאת נעבור על האיסור והשם כבר יסלח לנו. אנו חושבים שלא יקרה כלום מפעם אחת כזו, שאנו גם ככה לא בדרגה כל כך גבוהה מכדי לעמוד בפיתוי ושהשם רחום וחנון והוא בוודאי ימחל ויסלח לנו על החטא. צריך להבין שהשם אכן רחום וחנון והוא אכן יסלח לנו. אבל כל זה לא יעזור לנו להימנע מלהיות עם עוד סדק בכלי שלנו. אם פגמנו בכלי שלנו עם עבירות וחטאים, אז כעת אנחנו עם כלי פגום וזה כלל לא משנה שבפנים אנחנו מאוד אוהבים את השם יתברך ושהוא בוודאי אוהב אותנו. הדבר דומה לילד קטן שלא מקשיב להוריו והולך למקום מסוכן בו אנשים יכולים לפגוע בו. כשהוא מגיע לשם שני אנשים מתנפלים עליו וחובלים בגופו. לאחר מכן הוא חוזר הביתה ומבקש מחילה מהוריו מעומק הלב לאחר שהבין שטעה כשלא הקשיב לדבריהם. הוריו אמנם בוודאי יסלחו לו, יעזרו לו, יאהבו אותו מאוד ויתנו לו חיבוק גדול, אבל כל זה לא יעלים את הפגיעה שספג בגופו. כך עובד הדבר גם איתנו. הקדוש ברוך הוא מקבל את כל מי שרוצה להתקרב אליו. אבל זה לא הופך את אותו אדם לגדול בתורה, לבעל מידות ולאדם מושלם רק מתוך התשובה שעשה ברגע אחד. על פי מה שאדם עמל נמדדת ההשגה וההצלחה שלו. כל עוד הכלי שלנו לא יכול להכיל שפע מסוים, לא נוכל לקבל אותו. קל ונוח לחשוב שנעשה חטאים ואחר כך נחזור בתשובה והשם יסלח לנו, אבל החטאים יפגמו בכלי שלנו וכך עבירה גוררת עבירה והסיכויים יהיו קטנים יותר לתקן את הכלי. לכן חז"ל מלמדים אותנו שהאומר אחטא ואשוב - אין מספקין בידו לעשות תשובה.

אם ניקח נורה קטנה וניתן לה מתח גבוה, או אם ניקח בלון קטנטן ונמלא בו הרבה אוויר, הם לא יוכלו להכיל את זה ויתפוצצו. צריך כלים גדולים יותר ומתאימים יותר לשם כך. מכל זה צריך להבין שהאדם מקבל בדיוק

את מה שהוא צריך על פי הכלים שברשותו. אם נקבל זרם שפע חזק וגדול לכלי קטן ושביר, הדבר יבוא לרעתנו. מכאן שאמנם כולנו רוצים לזכות בלוטו, אבל אולי אנחנו לא יכולים להכיל את זה? אולי אם נזכה נשתגע ונאבד את כל הכסף? אולי זה יגרום לריבים במשפחה? אולי לא נתרום מספיק לנזקקים ואז תהיה עלינו הקפדה גדולה יותר מן השמיים כי יצפו מאיתנו ליותר? התפילה מקרבת אותנו למקום אליו אנו שואפים להגיע, אך כמו שזה לא לוקח שעה אחת בשביל לבנות בית, כך נדרשים זמן ועבודה כדי לבנות את הבית בו נקבל את השפע מהאינסוף. כמו כן, אדם יכול להתפלל במשך שנים למשהו מסוים, אולם ישנה בתוכו מידה כלשהי או עבירה שחוזרת ועושה חור בכלי שלו. אולי ישנה מצווה כלשהי שהוא לא מקיים ודווקא היא זו שפותחת את הדלת לקבלה של אותו הדבר שהוא צריך לו. התפילה לבדה אמנם מקרבת ומועילה, אבל כדי לקבל את השפע, חייבים לתקן את החור.

שכר ועונש

רוב האנשים שחושבים על המושגים "גן עדן" או "גיהנום", חושבים עליהם בצורה די גשמית. גן עדן למשל מצטייר כמקום קבלת השכר שעמלנו עליו ומגיע לנו, ושם יהיו לנו משרתים שיאכילו אותנו אשכול ענבים בזמן שנשב על מיטת שיזוף נוחה. הגיהנום לעומתו מצטייר כמקום העונש שבו מתעללים כמה שאפשר באנשים מסכנים שבסך הכל לא הגיעו לידיעת האמת בעולם הזה. אבל האמת היא שזה בוודאי לא כך. כל המושגים האלו הם רוחניים, לכן לא נוכל להבין את משמעותם העמוקה, אבל נוכל בוודאי לשלול כל טיפת גשמיות שאנו נותנים למקומות הרוחניים הללו.

כדי להבין בכל זאת את הרעיון של המקומות האלו, אנחנו צריכים להבין מה זה שכר ועונש. השכר והעונש הם כלים בלבד, הם הדרך. המטרה היא גבוהה הרבה יותר משכר ועונש. כאשר אנו מענישים או נותנים פרסים לילדינו אנו עושים זאת מתוך מטרה כלשהי. אנו חושבים על החינוך הטוב ביותר עבורם כדי להביא אותם למקום הנכון. אף אחד לא רוצה שהילד שלו יסבול מהעונש ואף אחד לא חושב שהסוכרייה שהילד מקבל זוהי התכלית העליונה. אלו רק כלים שעוזרים לנו להגיע אל היעד העליון. השכר והעונש משרתים אותנו כדי שנישאר בדרך הנכונה ולא נסטה ממנה, וכך נוכל להגיע אל המטרה.

השכר לא מגיע לנו בזכות המעשים הטובים שלנו, הרי כל מי שחושב טיפה יכול להבין שהבורא לא צריך את המעשים שלנו וזה לא עוזר לו כלל. השכר מגיע בזכות רחמנותו של הבורא בלבד, הוא רוצה לתת לנו שכר כי הוא אוהב אותנו. המצוות שאנו מקיימים הן בשבילנו בלבד, לעניין עשיית הכלי, להתקרב לבורא כדי שנוכל ליהנות מזיו שכינתו.

השם נתן לנו את התורה כדי שנכין את עצמנו לקבלת השכר. השכר יינתן לכולם, אבל לא כולם ירצו או יוכלו לקבלו. כל אחד עם הכלי שהוא הכין. גן עדן וגיהינם יכולים להיות אותו המקום בדיוק. אלא שהדבקים בבורא ובתורתו, ישמחו מהשכר שקיבלו, שמתאים בדיוק לכלי שהכינו. הם ילמדו תורה בבית המדרש הטוב ביותר מפי הקדוש ברוך הוא. יקבלו רוחניות ואינסופיות ואת כל מה שרק אפשר לחלום עליו, בשבילם זהו האושר האמתי והאינסופי. לעומתם, אלו שהתרחקו מקיום התורה ועברו על כל מצווה אפשרית, התרגלו לחיות בעבירות וזה יפסק שם. אותו מקום קבלת השכר, יהיה לגיהינם עבורם. הרי הם לא רוצים ללמוד תורה ורוחניות. הם רוצים כסף, תאוות וחומריות - מה שלא ניתן למצוא במקום רוחני שכזה. אי אפשר לשקר או לרמות בעולם האמת, גם לא ניתן לעשות ליצנות או לדרוש כבוד, לכן הרבה אנשים שרודפים את כל אלו בעולם הזה כנראה שיסבלו מכך בעולם הבא. על ידי המצוות, אנחנו מתקנים את עצמנו והופכים לכלי מתאים, כך שנוכל להכיל את השכר שנקבל. אנו מתאימים את עצמנו, את הרצונות, הרגשות והמחשבות שלנו לעולם האמת העליון כך שנגיע מוכנים לשם.

כדי להבין זאת, בואו נניח שמחלקים שטרות של כסף בלי סוף במקום כלשהו, וכולם כמובן רצים לאותו המקום. אדם שמבין, ייקח את הכסף, יכניס אותו לבנק או יעשה אתו שימוש מועיל אחר כלשהו וישמח על כך מאוד, לעומתו ילד קטן לא יגלה בו שום עניין והוא כלל לא יבין על מה המהומה. השכר הוא אותו שכר, אבל כל אחד יודע להתמודד אתו בצורה אחרת. אבנים טובות נחשבות לכאלו אם יודעים את שוויין. מי שלא יודע מה הן שוות, זה יהיה בשבילו לנטל לסחוב סתם אבנים כבדות ללא טעם. אדם יכול לעבוד קשה בהזזת אבנים שמפריעות לו ולהצטער מאוד מכך, וכל זה מבלי לדעת את שוויין של האבנים הללו שיכולות לסדר לו את כל החיים ולהפוך אותו לעשיר גדול. העולם הזה הוא מקום ההכנה, אנחנו מכינים את עצמנו לקראת העולם הבא, מקרבים את עצמנו לבורא כדי לנסות להידמות לו. ככל שנהיה יותר קרובים אליו, כך נוכל להבין ולהעריך יותר את השכר הרוחני שנקבל, וכך נרגיש יותר טוב ונוח להיות בעולם הרוחני. כמו שאנחנו מרגישים נוח בסביבת המשפחה או החברים הקרובים, אבל מרגישים פחות נוח במקום זר שאנו לא מכירים.

לפחד מהגיהינם?

הנשמה שלנו רוצה לקבל את השכר הרוחני שלה, כדי לצמוח ולהגיע לתכלית העליונה יותר. אם היא הכינה את הכלי כראוי, אז היא יכולה לקבל את השכר שלה ללא כל בעיות. אבל אם יש סדק בכלי, או אולי קצת לכלוך, צריך לתקן אותו לפני כן כדי שהשכר יוכל להתקבל כראוי. ה"עונש" הוא לטובת הנשמה, כדי שתתעלה ותתקן את מה שלא הצליחה לתקן בעולם הזה. הגיהינם הוא מכונת הכביסה של הנשמות. נכון שזה

לא נעים להיות שם, אבל זה שווה את זה, כי בדומה לניסיונות שלנו, בסופו של דבר נצא משם זכים ונקיים יותר.

תפקיד העונש הוא להחזיר אותנו למוטב. למשל, אדם שלא מפריע לו לנסוע ברמזור אדום הוא מסוכן לסביבתו והוא עושה משהו לא בסדר. כאשר הוא חושש מהעונש שהוא עלול לקבל במידה ויתפסו אותו, אז הוא נוהג בצורה זהירה יותר. כך גם ברוחניות, הבורא יודע שישנם לא מעט אנשים שלא ירצו ללכת בדרך הטובה, אפילו שהוא אומר לנו במפורש לבחור בחיים. לכן, הוא נותן לנו עונש, כדי שיהיה לנו ממה לפחד, כך שנדע להתרחק ממנו ולא להגיע אליו. העונש לא מגיע בתור איזו נקמה אכזרית מתוך אגו מנופח ופרינציפ, אלא העונש הוא כלי שעוזר ומעלה אותנו למקום טוב יותר כך שנהפוך לטובים יותר ושלמים יותר. הורים שמענישים את ילדיהם רוצים בטובתם, העונש מעורר אותנו ומביא אותנו למסלול הנכון בו אנו צריכים להיות. הכי טוב זה לתקן מה שצריך בעולם הזה, ללכת בדרך הטובה מבלי לקבל ייסורים ועונשים. אבל אם כבר הגענו למעלה ולא הצלחנו לתקן הכל, אז בוודאי שכדאי לתקן שם את מה שצריך כדי להגיע לתכלית שלנו. אפילו אם זה לא כל כך נעים, זה בוודאי שווה את זה.

מהות האושר

הקדוש ברוך הוא שם אותנו בעולם חסר כך שנוכל להתקדם ולעבוד. לא ניתן למצוא כאן שום דבר מושלם לחלוטין. החוסרים האלו מסייעים לנו להגיע אל התכלית, שהיא בעצם השלמות. אילו היינו נתקלים בדברים מושלמים, לא היינו עוזבים אותם לעולם, וכך לא היינו יכולים להתקדם לשום מקום. כדי שנוכל להתקדם למטרה האמתית, הבורא דאג שלא ניתן יהיה להגיע לשלמות וכך תמיד יהיה לנו מקום לשאוף אליו.

האושר, הסיפוק והנאות העולם הזה מגיעים מכוח השלמת החיסרון. כאשר אדם מרגיש בחוסר מסוים, הוא מחפש כיצד להשלים אותו וכך הוא מגיע לסיפוק כלשהו. לאדם רעב ישנו חוסר באוכל, לכן הוא נהנה לאכול. אם לאחר ששבע ואכל המון נציע לו אוכל טעים שלפני חמש דקות היה שמח על כך, יהיה לו כאב בטן רק מלהסתכל על אותו האוכל. לפני כן היה לו חוסר, אז הוא חיפש להשלים אותו ונהנה מההשלמה, אבל כשאין לו חוסר והוא שבע, הוא לא מסוגל ליהנות מזה.

אנשים נהנים משלל פעילויות ומצבים שונים ומגוונים. אך צריך להבין שכל זה נועד כדי שנוכל להבין שאנו לא שלמים וכך נמשיך לחפש עד שנמצא את מהות החיים שמביאה את האושר והסיפוק האמתיים. כל מה שאנו חווים מהשלמת החסרונות הגשמיים זוהי הרגשת סיפוק קצרה וחולפת. הסיפוק האמתי הוא הסיפוק הרוחני שהאדם יכול להגיע

אליו, וזה לוקח אותנו גבוה יותר ומביא אותנו אל אושר וסיפוק נצחיים שנשארים איתנו. הבעיה היא שאנשים רבים נתקעים בתוך התאוות החומריות ובטוחים שמשם יוכלו להגיע אל האושר. הרעיון הוא שנרגיש חסרים וננסה להשלים את החוסר, ולאחר שננסה דברים שונים ומגוונים שלא עזרו לנו, נגלה שהקרבה לקדוש ברוך הוא, היא השלמות האמתית שמביאה אותנו אל האושר. אז נצא לטיול מהנה, ולאחר יום נרגיש שוב ריקנות. נאכל שוקולד מפתה, ולאחר שעה נרגיש שוב רצון למשהו מתוק. נעשה צניחה חופשית, נקפוץ באנג'י, נצלול, נהפוך למפורסמים, נתאהב, נשתגע ונעשה את כל הריגושים האפשריים, וכך מתוך הניסיון שלנו נוכל להגיע להבנה שחוץ מסיפוק רגעי כל הדברים האלו לא שווים כלום ולא עוזרים לנו להתקדם אל האושר האמתי. מתוך ההבנה הזו נוכל לחפש את הקרבה לקדוש ברוך הוא ונוכל להרגיש שבניגוד לכל הדברים החומריים, כאן אנו יכולים להרגיש שיפור והתקדמות. אך כאמור, הרבה מאיתנו נתקעים בשלבי החיפוש ומנסים עוד ועוד תאוות חומריות. כאשר השוקולד נגמר, מנסים עוד אחד. ממשיכים עד שהטעם כבר נמאס עלינו ואז מנסים שוקולד מסוג שונה. בכל פעם משנים את התאווה החומרית וחושבים שהפעם באמת נוכל להיות מאושרים. היום עושים הכל כדי שנשלם הרבה כסף על הדברים החומריים שיעשו לנו הצגה של אושר. לא מעט אנשים ברחבי העולם מתפרנסים מהדברים הללו. אנשים משקיעים סכומים עצומים על טיולים מסביב לעולם, קורסים שונים שלא יועילו לכלום, אוכל מהיר חריף, מתוק, חמוץ או מלוח שמכיל רעל וחומרים כימיים, פרסומות שמראות איך להיות מאושרים, טלוויזיה שמנצנצת ומפתה אותנו לעשות מאיתנו צחוק כדי להיות מפורסמים, לימוד קבלה בחצי שעה או הסרת "עין הרע" ופתיחת המזל דרך מודעה בעיתון ועוד דברים רבים וטיפשיים שאנשים מקבלים ללא פקפוק. השפע החומרי שיש היום לא נותן לנו את ההזדמנות להבין שישנה גם דרך אחרת.

התאוות פועלות בצורה כזו שמה שסיפק אותנו אתמול כבר לא יצליח לספק אותנו מחר, ואז ניאלץ למצוא תאוות חזקות יותר, יקרות יותר ומשפיעות יותר. השוקולד של אתמול כבר לא טעים לנו כמו שהיה בהתחלה, אז כעת צריך שוקולד משובח יותר. המאכלים הופכים להיות מטובלים יותר, רמת הריגוש בתוכנו מצריכה דברים מטורפים יותר ובעצם כל דבר שאנו נתקלים בו מוכרח להיות יותר ממה שהיה קודם לכן. כך לאט לאט אנחנו נופלים עוד יותר לעומק התאוות ומגלים בתוכנו פחות ופחות שליטה עצמית על חיינו. ילד קטן בוודאי לא חושב לעצמו שכאשר הוא יגדל הוא יהיה שיכור שמסתובב ברחובות, נואף שבוגד באשתו ומפרק את משפחתו או גנב שעושה מעשי פשע ואוסף לעצמו כסף שאין בו כלל ברכה. כל אלו מתחילים אצלנו בתור דברים קטנים, הבעיה היא שאם אנו נותנים להם פתח, הם עלולים לצמוח לאט לאט בלי שנרגיש לתאוות ענקיות. בתור ילדים ידענו בוודאות שכאשר נגדל ננהג בצורה מסוימת. ידענו שלא נעשן, שתהיה לנו זוגיות מוצלחת, שנרוויח כסף ביושר ושלא נתמכר לתאוות שונות. אך הדברים מגיעים בצורה

אטית ועקבית, בהתחלה הילד לוקח את העיפרון של החבר, אחר כך הוא סוחב שקית שוקו מהמכולת בלי שירגישו וכך כל פעם עושה משהו קצת יותר נועז וכאשר מתרגל לזה התאווה שלו גדלה למשהו גדול הרבה יותר. בסוף הוא מוצא את עצמו מתפרנס מכספים של אחרים בתור גנב. הוא בוודאי לא חשב על זה כשהיה קטן, אבל התאוות הובילו אותו שלב אחרי שלב לאותה נקודה בה הוא כבר הפסיק לשלוט עליהן מרוב שהן הפכו לענקיות. תשאלו את כל הרוצחים בבתי הסוהר אם הם חשבו שיגיעו למצב שלהם כשהם עוד היו ילדים בבית הספר היסודי. כולם בוודאי יענו לנו שהם כלל לא חשבו על זה ופשוט נסיבות החיים הביאו אותם למצב הזה. הכל מתוך תאווה קטנה שלא עצרנו שצמחה וצמחה עד שהפכה לכל כך חזקה שאנו כבר לא מצליחים להתגבר ולשלוט עליה.

מהסיבה הזו התורה ציוותה אותנו לעשות סייג. אדם חושב לעצמו שאין סיכוי שהוא יפרק את משפחתו בשביל תאווה טיפשית, אבל הוא מרגיש שזה בסדר שתהיה לו מזכירה, לאחר שנתיים של עבודה ביחד הם נשארים יום אחד לבד במשרד עד מאוחר ומדברים קצת, אחרי שבוע הם נשארים קצת יותר זמן, לאחר שבועיים הם יוצאים לכוס קפה לצורכי עבודה בלבד, לאחר חודש הם כבר מתחילים לדבר על נושאים אישיים יותר ובסופו של דבר מגיע יום שהם חוגגים איזו עסקה שהצליחו לסגור, אז הם שותים קצת יין וצוחקים ביחד, עד שנהיה מאוחר מדי. לאחר כמה חודשים הבן אדם גרוש עם ילדים מסכנים שמבינים שאבא לא יכול לשלוט על עצמו. אילו אותו אדם היה יודע שזה מה שיקרה, הוא כלל לא היה מעסיק את אותה מזכירה. אך מרגישים שזה בסדר "רק" לעשות עבירה קטנה, ו"רק" עוד משהו קטן נוסף ולא מבינים שמכאן הכל מתחיל. ישנם איסורים שונים כמו איסור ייחוד, איסור נגיעה ועוד איסורים רבים שמונעים את האדם מלהגיע למצבים האלו מלכתחילה. אדם שאסור לו להיות לבד עם אישה ואסור לו לגעת בה, בוודאי לא יוכל להגיע למקומות גרועים יותר. צריך לתפוס את התאוות האלו כבר בהתחלה כאשר הן קטנות וקל להתגבר עליהן. אף אחד לא יכול לבוא בטענות לבן אדם שמכור לסמים, הוא נמצא כבר בשלב שהמוח שלו כמעט מחוק. אך הטענה העיקרית שניתן לטעון כנגדו היא מדוע הוא התחיל עם זה בכלל?

אנשים רבים מתמכרים לתאוות החומריות האלו ולא מסוגלים לעזוב אותם. עם זאת הם כבר מבינים שהדברים הללו לא יביאו להם את האושר האמיתי. לכן הם נמצאים תקועים בתוך התאוות עם ידיעה ברורה שהאושר לא יגיע מהם, ואז מתחילות צרות חדשות. אנשים נכנסים לדיכאון, מתמכרים לסיגריות, לסמים, לפסיכולוגים ולכל תרופת פלא שתשכיח אותם מהמצב שלהם ותצייר להם מצב דמיוני טוב יותר. אנשים פשוט מיואשים ולא חושבים שישנה אפשרות אחרת. מיותר לציין שהבריחה הזו מהמציאות עושה נזקים חמורים אפילו יותר וכך הם נכנסים לדיכאון עמוק יותר וצריכים תרופה חזקה יותר. כמובן שלא כולם מגיעים למצבים האלו, ישנם כאלו שמסתדרים היטב עם

התאוות שלהם, אך המצב הפנימי הוא דומה. ישנה הרגשת ריקנות פנימית וחוסר עצום שלא ניתן למלא. כלפי חוץ אפשר לספר לכל העולם בהתלהבות ובשמחה שישבנו אתמול בבית קפה או שהיינו בחו"ל, אבל בפנים הכל נשאר רקוב. כאשר אנו מגיעים למגדל אייפל בשיא הטיול שעליו הוצאנו את החסכונות של חצי השנה האחרונה ונעמדים מולו בציפייה לאותו אושר שצריך לבוא, אנו פתאום מבינים לעצמנו שהכול הצגה, אין לנו מה לעשות כאן והאושר לא יגיע מלהסתכל על מגדל, גבוה ומיוחד ככל שיהיה. פתאום אנחנו חושבים בתוכנו "באמת שילמנו על הטיול הזה אלף דולר?!" על אותה הדרך, האושר גם לא יגיע מהקפה, למרות ששילמנו עליו 17 שקל, מסתבר שיש לו טעם דומה לקפה בבית, ואולי הוא אפילו קצת פחות טעים.

כל זה נובע מהקריאה של הקדוש ברוך הוא לנשמתנו. הוא רוצה שנרגיש את החיסרון ונרצה להתקרב למקור השלמות כדי להשלים את אותו חיסרון, אבל במקום להתקרב אליו אנחנו מנסים פשוט להשתיק את החיסרון. שותים אלכוהול כדי לברוח מהכול, משלמים לפסיכולוגים כדי שיפתרו לנו את הבעיות במקומנו, לוקחים כדורים, שמים מוזיקה חזקה שתשתיק את הקול הפנימי, יוצאים לבלות עם חברים כדי לא להיות לבד עם עצמנו שלא נצטרך להתמודד עם המצב, הולכים למופע סטנד אפ כדי לצחוק קצת ולשכוח את הצרות, צופים בסרטים וסדרות כדי לשכוח את המציאות ועושים כל מה שאפשר כדי לחיות בעולם דמיוני משלנו ורק לא להיאלץ להתמודד עם החיים האמתיים שלנו. ניתן לראות את זה בבירור אצל הכוכבים בהוליווד שכולם חולמים להיות כמוהם. הם מתחתנים, מתגרשים, מתחתנים עם מישהי יפה יותר ועשירה יותר, שוב מתגרשים, מתחילים עם סמים, נכנסים לדיכאון, הולכים לפסיכולוגים ומסיימים בסוף בכל מיני מצבים מביכים מול המצלמות, בבתי המשפט או במוסד שיקום במקרה הטוב. במקרים הגרועים יותר הם מתחילים עם התעללויות, התעסקות עם קטינים או שאר תאוות בזויות שכבר חוצות את כל הגבולות. במקרים הקיצוניים יותר הם שמים קץ לחייהם לאחר שניסו את כל התאוות האפשריות ועדיין לא הצליחו להשתיק את הקול הפנימי שקורא להם ואומר שכל החיצוניות הזו לא שווה כלום. כדאי לחשוב פעמיים לפני שאנו מבקשים וחולמים להיות במקום אותם כוכבים. קל לנו לראות שלכולם מסביבנו טוב בחיים, כי אנו רואים את החיצוניות בלבד. השלב הראשון שאנו צריכים להגיע אליו הוא להכיר באמת. אדם שמכור לסמים בטוח שטוב לו כך. אם הוא רוצה להיגמל, השלב הראשון צריך להיות להכיר בעובדות ולהבין שהסמים מזיקים לו. לאחר מכן ניתן להמשיך לשלבים הבאים ולהתקדם, אך בלי זה אין בכלל מה שיניע אותו. מבחוץ אמנם נראה שלכולם טוב ורק אנחנו כך, אז אנו מעמידים פנים כלפי חוץ שזה כן שווה לשלם 20 שקל על כוס אלכוהול שעושה לנו בחילה וכאב ראש וזה כן כיף לנו לשבת במועדון נחשב שכולם באים אליו. הרי אם כולם נראים מאושרים מכך, אז אנחנו משכנעים את עצמנו שגם אנחנו מאושרים מכך. בדרך כלל אנחנו אפילו מסוגלים להאמין לשקרים של עצמנו, ואז יוצא שאף אחד באמת לא נהנה, אבל

כולם מעמידים פנים, ואז כל אחד מסתכל על השני וחושב שאם כולם חושבים שזה כיף, אז אני לא אהיה מוזר שחושב אחרת... על הלחץ החברתי הזה בנויים עסקים שלמים של תאוות. האופנה שהחברה מנתיבה לנו היום היא משהו שאתמול לא סבלנו. אבל ברגע שאנו רואים שכולם אוהבים את זה, אז גם אנחנו מצטרפים. כאשר אנו מצטרפים, אנו באמת חשים כאילו שזה בדיוק הטעם שלנו. פתאום התספורת שלא אהבנו למשל הפכה להיות באופנה ומאותו הרגע אנחנו כן אוהבים אותה ואפילו מזלזלים במי שלא מסתפר כך. כעת כאשר מישהו יסתכל עלינו מהצד עם אותה התספורת, הוא ירגיש שהוא גם צריך להסתפר כך וכך זה ממשיך וכולם עושים מה שהחברה מנתיבה, אפילו שאף אחד לא באמת אוהב את זה או צריך את זה. אדם מסוגל לשלם מאות שקלים על ארוחה במסעדה יוקרתית ולהרגיש שזה באמת שווה את זה, אפילו שאם אשתו הייתה מכינה לו את האוכל הזה בבית הוא לא היה נוגע בו. מנה שווארמה ב30 שקל הרבה יותר טעימה מהאוכל שהוא אכל שם, אבל בגלל שהוא יודע שהמקום יוקרתי ונחשב, אז הוא בטוח שזה שווה את זה. זה בדיוק כמו בסיפור של בגדי המלך החדשים, כל אחד שם לא הרגיש נעים מהשני ורצה להראות את עצמו למבין גדול, עד שילד קטן העמיד את כולם במקום כאשר הסתכל על האמת בפשטות, מבלי כל ההצגות שמסביב.

אך עם כל זה, ישנה דרך אחרת. דרך האמת והפנימיות מחוסרת התפאורה. אפשר להגיע ישירות לבורא בלי לעשות את הדרך הגשמית והשקרית שמכשילה אותנו לפעמים. פעמים רבות אנו נתקעים בדרך מבלי להגיע למטרה ולעיקר ואנו אפילו לא מרגישים את זה. כמו אדם שרוצה חיי משפחה טובים, אז הוא מחליט לעבוד כדי לפרנס את משפחתו. לאחר מכן מתחיל לעבוד שעות נוספות כדי לעשות עוד כסף ולהגיע למטרה מהר יותר. בסופו של דבר הוא עובד מסביב לשעון, הופך לעצבני, בקושי רואה את הבית, רב עם אשתו והילדים בכל הזדמנות וכך עושה בדיוק ההפך ממה שרצה. הוא מתמקד בדרך במקום במטרה. העבודה והכסף שהוא מקבל הם רק הדרך, חשוב להסתכל תמיד לכיוון המטרה, האם אנחנו בכלל בכיוון הנכון? מה אם היו מציעים לו חיי משפחה טובים וכל הצרכים החומריים בלי חשבון בנק, בלי לעבוד ובלי לקבל משכורת? יתנו לו כל מה שהוא צריך ורוצה בלי כסף, אבל בתנאי שהוא לא ישמור אפילו שקל אחד. האדם הממוצע לא יהיה מוכן לכך כי הוא התרגל לעולם בו הכסף הוא החשוב. הכסף הפך מהאמצעי למטרה עצמה. אילו היינו על אי בודד לבדנו, בוודאי שכל הכסף שבעולם לא היה עוזר לנו. הכסף הוא חסר משמעות לחלוטין, הוא רק כלי שמשמש אותנו להשגת המטרות שלנו. אז אם מאפשרים לנו להגיע למטרות עצמן ללא צורך באמצעי, מדוע שלא נרצה בכך?

האושר האמתי הוא החיבור למקור האושר והשלמות. הבורא הוא מקור השלמות והטוב, לכן ככל שנתקרב אליו אנו נתקרב לשפע ולשלמות. ככל שחס ושלום נתרחק ממנו, נתרחק מהטוב שקיים עבורנו. אדם שרוצה

להגיע לשלמות אמתית מוכרח לעשות זאת בדרך שהקדוש ברוך הוא נתן לנו, שהרי מלבד הקדוש ברוך הוא לא קיימת מושלמות. לפעמים אנחנו חושבים שמדי פעם זה כיף להתלבש לא צנוע, לחלל שבת או לצאת למועדון במקום לשיעור תורה, אבל בזה אנחנו רק מתרחקים מהאושר והשלמות. אנחנו יכולים לחשוב שטוב לנו מהדברים האלו, אבל אלו דמיונות שמרחיקים אותנו מהאמת. האושר והשלמות לא ניתנים להשגה בדרך אחרת, רק מקרבה לבורא.

השלמת חסרונות

הקדוש ברוך הוא הטמיע בבריאה חסרונות רבים כדי שאנחנו נהיה אלו שמשלימים אותם. החיסרון מביא אותנו להתקדמות, כדי שלא נעמוד במקום. כאשר ישנו חיסרון כלשהו אצלנו, אנו מרגישים צורך ורצון לעשות פעולה מסוימת שתשלים את אותו החיסרון. הבעיה היא שהגענו למצב שאנו כל כך טובים בהשלמת חסרונות חומריים עד שאנו ממציאים חסרונות חדשים כדי להשלים אותם. הגענו למצב שאנחנו נהנים מהסיפוק מעצם השלמת החיסרון, וכך אנחנו מחפשים לעצמנו חסרונות חדשים כדי למלא אותם. במקום להתקדם הלאה לעבר המטרה, אנחנו הולכים אחורה כדי שנוכל ליהנות מהחזרה למקום. לנשמה האלוקית שבתוכנו אין שום חיסרון, היא מושלמת מעצמה. אלא שהנפש שמהווה את החלק הנמוך יותר בנשמה, מחפשת חסרונות גשמיים שנוכל להשלים בשבילה.

ככל שיהיה לאדם יותר כסף, הוא ירצה להשיג עוד יותר. יש לו מספיק בשביל לקיים בכבוד אותו ואת כל הצאצאים שלו לדורות הבאים, אבל הוא מרגיש צורך בעוד. רוב האנשים מחפשים ריגושים בחייהם כי מה שיש להם פשוט לא מספיק. אנשים אוהבים לאכול אוכל מטובל, לצפות באקשן ולהרגיש את הלב פועם בחוזקה. כל זה לא משום שחסר לנו משהו במהות, אלא שאנחנו הבאנו לעצמנו חסרונות דמיוניים כך שנוכל להרגיש סיפוק כאשר נשלים אותם. אדם שרגיל בעישון מרגיש שהסיגריה מרגיעה אותו ולכן הוא צריך אותה. הוא עלול לחשוב שטוב לו שהוא מעשן ושהאחרים שלא מעשנים הם אומללים ומסכנים משום שהם לא מגיעים לאושר ולסיפוק שהוא מגיע אליהם בזמן העישון. זה אמנם נכון שהסיגריה מרגיעה אותו, אבל כל זה בגלל שהוא התרגל לעישון עד שנהיה לו חוסר כאשר הוא לא מעשן. האדם גורם לעצמו חוסר בסיגריה וכך כאשר הוא מעשן הוא מרגיש פתאום את הסיפוק והרגיעה של השלמת החוסר. אבל צריך להבין שאדם שכלל לא מעשן נמצא במקום הרבה יותר טוב ממנו, משום שאין לו את החוסר הזה כלל. הוא אמנם לא משלים את החוסר וכך לא מגיע לתחושת הסיפוק מהסיגריה, אבל הוא גם לא צריך את הסיפוק הזה משום שכלל אין לו את החוסר מלכתחילה. האדם המעשן מתחיל להרגיש עצבני ולא שקט

עד שהוא מוציא את הסיגריה ומעשן אותה ואז הוא מגיע למצב הנורמלי שאדם שאינו מעשן כבר נמצא בו כל הזמן. זה כמו שאדם יביא על עצמו ייסורים ומחלות כדי שאחר כך כאשר יתרפא הוא יוכל להרגיש סיפוק. כולנו מרגישים את האושר של הבריאות לאחר ששכבנו חולים במיטה במשך כמה ימים. זה לא אומר שנרצה להכניס את עצמנו למצב של חולי כדי להרגיש את הסיפוק מהבריאות, הטוב ביותר הוא להיות בריאים תמיד ולא להגיע למצב של חוסר כלל. להתקדם הלאה למקום טוב יותר וגבוה יותר במקום ללכת אחורה כדי לחזור קדימה למקום הראשון שהיינו בו.

ממבט ראשון נראה לכולנו שאנשים יראי שמיים ששאיפתם להתקרב לקדוש ברוך הוא סובלים מאוד בחייהם, או שלכל הפחות אינם נהנים כמו פורקי עול המצוות שמתמקדים בהנאות העולם. יש להבין שאמנם ישנם דברים רבים האסורים על פי ההלכה, אך כל אלו אינם גורמי ההנאה עצמם, אלא רק השלמת חוסרים רגעית ממש כמו הסיגריה לאדם המעשן. אנשים יראי שמיים אינם יכולים ללכת לים מעורב, לעשות מנגל בשבת, לצאת למועדונים או לעשות דברים רבים אחרים שאסורים על פי התורה הקדושה. אנו יכולים לטעות ולחשוב שהם סובלים בגלל זה, אך האמת היא שהחוסר לא קיים מלכתחילה, ממש כמו אצל אדם שאינו רגיל בעישון שאין לו כל צורך בסיגריה שתרגיע אותו. אדם שמכור לסמים בטוח שאי אפשר בלעדיהם, אך אם ייגמל הוא יגלה שהסמים רק הזיקו לו, אך מרוב שהיה שקוע בתאוה אליהם הוא חשב שהם אלו שעוזרים לו להיות מאושר. כאשר אנשים מתבוננים על המצוות מבחוץ, בוודאי שהכול נראה קשה, כבד ולא מהנה. אך כאשר מתבוננים בפנימיות של הדברים ונגמלים מהאיסורים השונים, אנו מבינים שזה הכל לטובתנו וזו היא ההנאה האמתית. קל לראות שכל אדם נהנה ממהו אחר, יש אחד שנהנה לאכול אוכל טוב, אחר נהנה ממשחק כדורגל, אחר נהנה מבדיחה ששמע, אחר נהנה מבילוי עם חברים וכך ישנם אינסוף הנאות שונות. כל אדם נהנה מהדברים אליהם הורגל, ולכן בעוד שאדם אחד ייהנה ממוזיקה מסוימת למשל, אחר ייהנה ממוזיקה שונה לגמרי. בוודאי שהנאה של האחד היא לא הנאה גדולה יותר משל השני, כולם נהנים פחות או יותר באותה מידה, רק שכל אחד התרגל לחוסרים אחרים אותם הוא משלים ומהם הוא נהנה. אדם אחד הורגל לשתות קפה עם שתי כפיות סוכר בעוד שהאחר שותה את הקפה עם חצי כפית. אי אפשר לקבוע איזה מהם טעים יותר, אלא כל אחד אוהב יותר את מה שהתרגל אליו. מכאן ניתן להבין שאם נרגיל את עצמנו לחוסרים מסוימים על פי רצוננו, נזכה ליהנות מהשלמתם באותה הצורה, אך עם זאת נזכה גם להתקדמות למקום אליו אנו שואפים להגיע. כשם שניתן ליהנות ממשחק, מהצגה או מפעילות מסוימת, כך אדם יכול ליהנות מהשלמת חוסרים בלימוד דף גמרא, בפלפול בהלכה או בקיום מצווה כלשהי. ההנאה של השלמת החוסר תגיע בכל מקרה, רק ההבדל הוא שבהשלמת חוסר גשמי ניתקע במקום בעוד שבהשלמת חוסר רוחני נזכה גם להתקדמות מלבד ההנאה הרגעית. בנוסף לכיף

שיכול להיות לנו באותו רגע, אנו יכולים להביא לנו טוב נצחי והתקרבות לשלמות רוחנית.

כאן ישנה בעיה שעומדת בפני החוזרים בתשובה. אדם מקבל על עצמו לשמור שבת למשל, ובסופו של דבר יוצא שמרגע כניסת השבת הוא כבר מחכה ליציאתה. משעמם לו בשבת, הוא מרגיש מוגבל מאוד ורק מחכה לשלל הפעילויות שיוכל לעשות במוצאי שבת. אדם כזה צריך להבין שכמו שנגמלים מעישון, כך הוא נגמל כעת מחילול שבת. זה נראה מפתה, לכאורה נדמה שכיף ומהנה לעשות זאת, אך הכל זה הרגלים והאמת היא שזה רק מזיק. לאחר זמן מסוים האדם מתרגל, מקבל הנאות חדשות ומשתנה בהתאם לתנאים. אדם צריך להרגיל את עצמו לחוסרים שהוא רוצה בהם כדי שיוכל להשלים אותם. כשם שבעישון אדם בגמילה יתרחק מחבריו המעשנים בהפסקות הסיגריה כדי לא להתפתות, כך יהיה כדאי להתרחק ממחללי שבת שיפתו אותנו. חוץ מלהימנע מחילול השבת, כדאי יהיה גם ללמוד על השבת כדי להבין את הרבדים העמוקים יותר שלה. אם הכל יהיה טכני בלבד, יהיה לנו קשה מאוד להחזיק מעמד. אך כאשר אנו לומדים ומבינים את המשמעות העמוקה של הדברים, אז גם אם יציעו לנו מיליון דולר לא נסכים לוותר על שמירת שבת אחת, כי נבין שהשבת שווה הרבה יותר מזה. עם הזמן וההתמדה, נוכל להגיע למצב בו נחכה כל השבוע שכבר יגיע היום הקדוש, ולא נרצה לתת לו לעזוב מרוב ההנאה והשמחה שהוא מביא. כמובן שהשבת היא רק דוגמה, אך מדובר על כל קבלה טובה שניקח על עצמנו. בהתחלה יהיה קשה והכל יהיה טכני בלבד, עם הזמן, ההשקעה, והלימוד של פנימיות הדברים, נגיע לאהבה אמתית לאותה הקבלה עד שלא נבין איך הצלחנו לחיות בלעדיה.

אוספים ניצוצות קדושה

לאחר שחטא אדם הראשון, היה צורך לתקן את אותו חטא. אדם הראשון לא היה אדם פשוט כמונו, הוא הכיל בתוכו את כל הנשמות שקיימות (וזה כולל גם כל אחד מאיתנו). הוא היה קרוב לקדוש ברוך הוא יותר מהמלאכים. הכל היה עצמתי יותר. הדרגה הגבוהה שלו, היצר הרע הענקי שהיה חבוי בנחש והחטא שחטא. לכן התיקון שהיה נדרש היה בסדר גודל עצום. כל העולם שאנו מכירים היום הוא עולם התיקון של אותו חטא. מי שמתקן את החטא אלו כל ניצוצות הנשמה שלו שהתגלגלו למקומות ומצבים שונים, והתפקיד עצמו הוא לברר ניצוצות קדושה ששייכים לאדם הראשון מתוך כל הקליפות שמכילות את הרע שהנחש הכניס באותן ניצוצות. מאז ועד היום כולנו עוברים ניסיונות קטנים שמהווים תיקונים קטנים לחלקיקים קטנטנים מחטא אדם הראשון. העולם כולו הוא כמו מערכת תיקון של החטא, ולכל אחד מאיתנו חלק חשוב ותפקיד משלו באותה מערכת.

כאשר אדם הראשון אכל מעץ הדעת טוב ורע, כל הטוב שהיה בו התערבב עם הרע של הנחש. לפני החטא לא היה קיים רע בתוך האדם, אלא כל הרע היה מרוכז בתוך הנחש. לאחר החטא, הטוב והרע נדבקו זה בזה ונהיה קשה מאוד להבדיל ביניהם. כמו שישנם פירות שעטופים בקליפה שצריך לקלף כדי להגיע לפרי עצמו וליהנות ממנו, כך ישנם דברים טובים רבים שעטופים בקליפה רעה אותה אנו צריכים לקלף. כמעט בכל טוב שאנו מכירים יש לפחות מעט רע, וכך גם כמעט בכל רע שאנו מכירים ישנו לפחות מעט טוב. עם זאת, ישנם דברים בודדים שנשארו טוב או רע מוחלטים ולא מעורבבים. כך למשל התורה הקדושה היא כולה משורש הטוב ואינה זקוקה לבירור כי היא לא מכילה כל רע. עמלק שאנו מצווים למחות את זכרו לעומת זאת אינו מכיל אפילו טיפת טוב והוא כולו משורש הקליפה שבנחש. לכן ציווה אותנו הקדוש ברוך הוא למחות את זכרו, שהרי אילו היה בו אפילו ניצוץ אחד של טוב מאדם הראשון, היינו יכולים איכשהו להציל את הניצוץ הזה ולהעלות אותו.

צורות התיקון ובירור הניצוצות הן רבות ומגוונות. ניתן לברר ניצוצות בעזרת התפילה, בעזרת קיום מצוות, בעזרת מעשים טובים, בעזרת כוח הדיבור ובעזרת עשייה של דברים שונים. ככל שנתחבר לקדוש ברוך הוא שהוא מקור כל הטוב, כך נקלף עוד ועוד קליפות ונרחיק מאיתנו את הרע.

אדם שמברך לפני האוכל למשל, מעלה אותו לשורשו הטוב ויכול לתקן אותו. כאשר אנו מברכים על האוכל אנו מבררים את הפרי הרוחני שבו מתוך הקליפה שעוטפת אותו. לאחר הברכה אנו יכולים לאכול אותו ולהעלות אותו בדרגה. אנו אוכלים דברים מהחי, מהצומח ומהדומם, וברגע שאנו מברכים ואוכלים, אנו מכניסים אותם לתוכנו. החומריות שבאוכל בונה את הגוף שלנו עם סוכרים, ויטמינים ושאר חומרים שהופכים לאבני הבניין של הגוף ונותנים לו חיות. הרוחניות שבו בונה את הנשמה בצורה דומה. יוצא שברגע שהכנסנו את האוכל לתוכנו, העלינו אותו בדרגה וכעת במקום להיות צומח למשל, הוא הפך להיות חלק מאיתנו וכעת הוא בדרגה של יהודי. כל זה כאמור כאשר אנו אכן מברכים על האוכל. כאשר אנו לא מברכים לפני האכילה, לא נעשה הבירור והקליפה נשארת דבוקה לפרי. במקרה שכזה, ברגע שנאכל מאותו אוכל החלק החומרי ייראה לנו אותו הדבר ויבנה את הגוף, אך החלק הרוחני יכיל בתוכו גם את הקליפה הרעה וזו תיכנס לתוכנו.

ישנם גורמים רבים נוספים באוכל שאנו אוכלים שמשפיעים על הרוחניות שלנו. ישנם הבדלים גדולים בין אם אדם אוכל מתוך תאוות אכילה שיש לו כדי למלא את כרסו או שאוכל לשם שמיים מתוך רצון להחיות את גופו ונשמתו כדי לעשות את רצון בוראו. ישנה חשיבות גם לצורת האכילה, אם אוכלים אכילה גסה ומהירה כשם שבהמה אוכלת או שאוכלים לאט ובסבלנות מתוך התגברות על היצר. אוכל לא כשר למשל הוא אוכל בו הקליפה כל כך מרובה עד שכמעט ולא ניתן לתקן

אותו, ולכן הוא נאסר באכילה ליהודים. אם בכל זאת נחליט חס ושלום לאכול דברים לא כשרים, נכניס לתוכנו קליפה מרובה שתגרום לטמטום הלב. מרוב הרע שמצטבר במאכלים כאלו שנכנסים לתוכנו, הלב שלנו הופך לאטום ואנו מתרחקים מהקדוש ברוך הוא. במקרה שכזה יהיה לנו קשה להתחבר לדברים שבקדושה וכך המצוות ייראו לנו כעול, יהיה לנו קל יותר לזלזל ברבנים ותלמידי חכמים, הלכות ייראו לנו כמשונות ומצחיקות ונהיה רחוקים מאוד מלקיים אותן, דברי תורה לא ייכנסו לאוזנינו וגם אם נשמע המון שיעורי תורה ודברי מוסר, הלב יהיה אטום מכדי לקבל אותם.

איך אפשר לאכול חזיר כשר?

הקדוש ברוך הוא נתן לנו מתנה נפלאה שנקראת "תשובה". מרוב אהבתו אלינו, הוא נתן לנו פתח שתמיד נוכל לשוב אליו בחזרה. כאשר אנו נופלים במדרגות שלנו, ניתנת לנו הזדמנות לצמוח בחזרה לאחר מכן. כאשר אנו צומחים, אנו מרימים איתנו את כל הקלקולים שהיו בדרך. לכן כאשר עושים תשובה מאהבה, כל החובות נהפכות לזכויות. כי כל הדברים הרעים האלו, הביאו אותנו להצטער על הכל ולעשות תשובה ויוצא שכאשר מתבוננים על הדברים, בדיעבד אנו מגלים שכל העבירות היו טובות ושוות, משום שהן אלו שגרמו לנו להצטער עליהן, לעשות תשובה ולהתקרב לקדוש ברוך הוא. בצורה כזו אדם שאכל חזיר באיסור, וחוזר בתשובה שלמה מאהבה, זוכה להעלות אתו את אותו החזיר וכך זוכה לתקן אותו. אפילו שנראה שאין לאותו חזיר שום תיקון, אנו רואים שישנה דרך לתקן אותו. לכן במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים אינם יכולים לעמוד. צדיקים גמורים נמצאים בוודאי במקום גבוה וטוב, אך עם זאת ישנם מקומות שהם לא יכולים להגיע אליהם. צדיק גמור לא יכול לתקן מאכל לא כשר למשל, משום שהוא מעולם לא נגע במאכל כזה וגם לעולם לא יגע בעתיד. כמובן שזה לטובה ובוודאי שיש מעלות עצומות למי שמעולם לא נגע במאכלים לא כשרים, שהרי אדם כזה הוא בעל נפש טהורה ונקייה הרבה יותר מקליפות. אך עם זאת אנו רואים שישנם תיקונים שונים בעולם שיכולים לעשותם רק בעלי תשובה שחטאו ועשו מעשים לא טובים ולאחר מכן שבו לקדוש ברוך הוא, תיקנו את מעשיהם, העלו אותם מעלה וניקו את הקליפות הרבות שהיו בהם. חשוב לזכור שאסור ליפול בכוונה לשם כך, כי האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה. יוצא שאם נאמר שרק נעשה חטא קטן ולאחר מכן נחזור בתשובה וכך נכפר עליו, מהשמיים יסובבו שלא נצליח לעשות תשובה על אותו חטא. הדבר דומה להבדל שבין אדם שנתן מכה לחברו בשעת כעסו ולאחר מכן הצטער על המעשה וביקש ממנו סליחה מכל הלב, שבמקרה שכזה קרוב לוודאי שהחבר יסלח לו. אך כאשר האדם אומר לחברו מראש שהוא ייתן לו מכה ולאחר מכן יבקש סליחה, כמובן שלאחר שהוא ייתן את המכה הסליחה שיבקש לא

תעזור לו. אותו חבר יודע שבעצם הסליחה שהוא מבקש היא אינה אמתית אלא הצגה בלבד, שהרי מראש כבר ידע שיבקש סליחה ובכל זאת עשה את המעשה הלא טוב. במקרה שכזה צריך להתאמץ הרבה יותר ולהוכיח מעל ומעבר שאנו אכן חזרנו בתשובה אמתית.

מהו מעמד האשה ביהדות?

רבים טועים לחשוב שמעמד האשה ביהדות הוא נמוך משל הגבר ושחס ושלום האשה מושפלת ובזויה. האמת היא שאת עיקר התיקון צריך לעשות הגבר עצמו, ולכן ההתמקדות העיקרית של התורה היא בו. לנשים יש הרבה פחות מה לתקן ולכן די להן במעט מצוות. הנשים באו לכאן בעיקר כדי לסייע לגברים לעשות את התיקון שלהם כראוי. יוצא שדווקא הנשים מתוקנות יותר וקרובות יותר לשלמות. הנשים נמצאות בדרגות גבוהות משל הגברים, ולכן למשל הן לא צריכות ללמוד תורה או להתפלל במניין כדי לצמוח כמו הגבר. אלא שהעולם הזה הוא עולם התיקון, ולכן מי שצריך לעשות את עיקר העבודה הוא הגבר. הדבר דומה לאדם בעל שליטה טובה במקצוע מסוים שעוזר לאדם אחר שלא כל כך מבין במקצוע הזה. את עיקר העבודה, את הלימוד ואת המבחנים עושה מי שעדיין לא שולט בתחום. בוודאי שהאדם שעוזר לו לא יקנא בו ויאמר שגם הוא רוצה לעשות מבחנים, או שישאל "מדוע כל ההתמקדות היא רק על מי שלומד?"... כך הנשים כבר מתוקנות ואינן צריכות את העולם הזה כדי לתקן. הגברים צריכים להיות העיקר, כי הם אלו שעובדים כעת כדי לתקן ולעבור את המבחנים השונים. לכן מובן מדוע הגבר מברך "שלא עשני אשה" - שזה הרי עולם התיקון ובעזרת הברכה אנו יכולים לברר ניצוצות ולתקן. אנו מברכים את הברכה הזו סמוך לברכות "שלא עשני גוי" ו"שלא עשני עבד", משום שכל אלו אינם חייבים בתרי"ג מצוות, אלא בפחות, ואנו מברכים על שנתן לנו את המצוות ואת האפשרות לתקן את שקלקלנו. האשה מברכת "ברוך שעשני כרצונו" משום שהאשה היא בדיוק רצונו של השם יתברך. היא לא צריכה לתקן הרבה כמו הגבר כדי להתקדם (כל עוד היא לא קלקלה בעצמה במהלך חייה), אלא היא נבראה בדיוק לפי רצון השם במושלמות.

עליות וירידות

תיקון העולם מגיע על ידי הפרדת הקליפות הרעות וגילוי הטוב הפנימי ששבוי בתוך אותן קליפות, כלומר על ידי הבירורים שאנו עושים בין טוב לרע. לכן יהיה פשוט יותר להבין שכל הירידות שלנו בחיים הן מועילות וטובות, בתנאי שאנו משתמשים בהן כדי להתעלות כמובן. הנפילות שלנו מגיעות לצורך, שהרי כאשר אנו נופלים למקומות לא טובים, אנו יכולים

להגיע לקליפות שנמצאות למטה. מצד אחד, מאוד מסוכן שם ואנו עלולים חס ושלום להידבק באותן קליפות. אדם יכול למשל להכניס טלוויזיה לביתו ולקבל כדרך אגב לתוך התת מודע שלו דברי כפירה שמסירים את האמונה בהשגחה הפרטית. אדם יכול להסתובב עם אנשים רחוקים מתורה ומצוות ולאט לאט להיחלש באמונה. במקום ללכת לבית הכנסת הוא ירצה ללכת אתם למועדון ובמקום לשמור שבת הוא ירצה לצפות אתם במשחק כדורגל בטלוויזיה. זה עלול להיות מאוד מסוכן למטה בין הקליפות. אך מצד שני, הוא יכול לקלף את הקליפות ולהעלות את ניצוצות הקדושה שנכלאו בתוכן למקום גבוה יותר. הוא יכול למשל לעזור לחברים שלו למצוא את האמת ואת משמעות החיים. הוא יכול לשכנע אותם שהטלוויזיה מזיקה להם ושאדם יהודי צריך לשמור שבת. הוא יכול להחזיר את חבריו בתשובה וכך להתעלות למקומות עצומים. במקרה שכזה, ניתן לראות שהירידה עצמה הייתה חיובית מאוד. שהרי אילו היה נשאר למעלה, הוא היה פחות או יותר באותה הדרגה, אך כעת כשירד למטה הוא עלה למקום גבוה יותר משהיה בהתחלה משום שזכה להעלות ניצוצות קדושה רבים שלא היה זוכה להעלותם אילו לא היה יורד לאותו המקום. הדבר דומה לאדם שפותח עסק, בהתחלה הוא רק משקיע מאמץ, כסף ומשאבים רבים ומפסיד מכל זה, נראה שהוא בנפילה רצינית. אך לאחר מכן אם הוא יעשה את הצעדים הנכונים ויתרכז במטרה, העסק יכול לצמוח ואותה נפילה תהפוך לצמיחה שתביא אותו למקום הרבה יותר טוב משהיה בהתחלה לפני שפתח את העסק.

כאשר אנו נתקלים בנפילות וירידות בחיינו, אנו בדרך כלל מקבלים עצבות ועלולים חס ושלום להגיע לייאוש. אנו מרגישים שאנו לא מוצלחים או לא טובים מספיק. הדבר בולט בעיקר כאשר כולם מסביבנו מצליחים יותר ונמצאים בעליה בחייהם. אדם מחליט לחזור בתשובה ומבין שזה כלל לא קל, הכל הולך לו בצורה קשה והוא נופל כל פעם מחדש. אנו רואים כמה החיים פשוטים וקלים לכולם מסביבנו, ורק לנו הכל חייב להיות מסובך כל כך. אנו מנסים לשמור שבת ולא מצליחים, מנסים להתמיד בשיעורי תורה וזה לא הולך, מנסים להימנע מלשון הרע ויוצאים לנו רק דברים לא טובים מהפה. אנו נמצאים בנפילות ורוצים רק להתחזק ולהתעלות. אלא שצריך לזכור שהירידה שלנו והמקום שלנו למטה, אמנם בוודאי לא חיובי ומאוד מסוכן אם נישאר בו, אך אם נעלה מעלה ונצליח להפריד את הקליפות הרבות שנדבקו בנו, נזכה להגיע למקום גבוה לאין שיעור. יוצא שאנו יורדים מעט כדי לעלות לאחר מכן למקום גבוה יותר משהיינו בו בתחילה. אדם שהיה בתוך כל הקליפות ועלה למעלה עשה דרך ארוכה ומשמעותית הרבה יותר ממישהו שהיה כבר למעלה ועלה עוד טיפה. אדם שהיה מחלל שבת והתאמץ ועבד על עצמו עד שכעת ברוך השם הגיע להיות שומר שבת כהלכתה נמצא בדרגה גבוהה יותר ממי שזה כלל לא מאמץ בשבילו לשמור שבת והוא עושה זאת מתוך הרגל. עצם הירידה נותנת לנו פוטנציאל אדיר של התעלות לדרגות שלא הכרנו. כמובן שזה מאוד מסוכן ובוודאי לא כדאי לרדת

בכוונה כדי להעלות ניצוצות מלמטה, אך אם אנחנו כבר שם, זה בוודאי לא מקרה וכדאי לנצל את הזכות שהקדוש ברוך הוא נתן לנו כדי להעלות את הניצוצות משם ולא חס ושלום להידבק בקליפות שנמצאות סביבנו.

הגאולה

אם נתבונן במהלך ההיסטוריה של העם היהודי, נגלה שפעם אחר פעם נכנסנו לצרות וירדנו לטומאה, ודווקא משם צמחה לה הישועה. עם ישראל ירד למצריים שהייתה שיא הטומאה לעבוד עבודות פרך. הייתה להם ירידה רוחנית עצומה, אך דווקא מתוך הצער והכאב הם החלו לצעוק לקדוש ברוך הוא ולהתפלל מעומק הלב. מתוך המקום הכי נמוך שאפשר לרדת, מתוך הקליפות הכי קשות, הם זכו לגאולה ומשם עלו למקום שלא יכלו להגיע אליו אלמלא היו יורדים לשיא הטומאה ומבררים את ניצוצות הקדושה החבויים בתוכה. מתוך שיא הטומאה הם זכו להגיע לשיא הקדושה כאשר הגיעו לקריעת ים סוף, אכילת המן, מעמד הר סיני וקבלת התורה. ההיסטוריה חזרה על עצמה מאז פעם אחר פעם. ספר התנ"ך גדוש בסיפורים כאלו וגם לאחר מכן בתקופות השונות. עם ישראל נחלש באמונה, נופל לקליפות ומקבל מכות חזקות, אך מתוך כל זה זוכה לישועה ומתרומם למקום גבוה יותר משהיה. כל המלחמות והאינקוויזיציות שעברנו היו לתועלת. בזכות השואה הנוראה זכינו לחזור ולהתיישב בארץ ישראל לאחר 2000 שנות גלות. בזכות גזירות על היהודים זכינו לשמחת חנוכה ופורים. מתוך הרע אנו יכולים לאסוף את ניצוצות הקדושה הטובים ולהעלות אותם איתנו. לאחר שהעלינו את כל ניצוצות הקדושה מתוכו, אין כבר עוד טעם באותו רע מוחלט לבדו שלא מכיל ניצוצות טובים. לכן מעצמות ענקיות כמו מצריים, פרס, יוון וכל השאר פשוט נמחקו ונעלמו להן לאחר שלא נשארו להן כלל ניצוצות קדושה שייתנו להן חיות. כל עוד הקליפה מחביאה בתוכה אפילו ניצוץ אחד של טוב יש בה תועלת, אך אין טעם בקליפה שאינה מכילה פרי בתוכה כלל. עם ישראל במשך כל ההיסטוריה אוסף ניצוצות קדושה, רואה ישועות וממשיך הלאה.

כך בסייעתא דשמיא תגיע הגאולה השלמה העתידה להגיע בכל רגע. דווקא מתוך הטומאה שאנו נמצאים בה, מתוך הדור הירוד שלנו, מתוך ההוללות, הנועזות, הרציחות, התאוות, ההפקרות, הפריצות, החוצפה וכל הדברים הגרועים ביותר שאנו רואים במו עינינו שקיימים בדור הזה ומעולם לא היו בדורות הקודמים, מתוך כל זה בעזרת השם יתברך תבוא הגאולה השלמה. דווקא כאשר ירדנו לשיא הטומאה, דווקא כאשר מסביבנו ישנו ים של כפירה, דווקא כאשר המצב נראה גרוע וכביכול אין שום מוצא ושום פתרון, דווקא אז הכל פתאום מסתדר ומגיעה הישועה.

מלבד הגאולה השלמה שתסיים את כל תהליך התיקון שעברנו, ישנה גם הגאולה הפרטית ששייכת לכל אדם בצורה אישית למצבו. לכל אחד מאיתנו צרות וייסורים רבים. חשוב לדעת שאסור להתייאש מכל מכשולי החיים, אלא צריך לנצל את הירידות כדי לאסוף את הניצוצות הלכודים בתוך הקליפות שאנו עוברים דרכן. מתוך אותן קליפות וייסורים לא נעימים שאנו עוברים בדרך, הקדוש ברוך הוא מצמיח לנו את הישועה.

פרק ז' - הדרך אל האמונה

לאחר שחוקרים את הנושא ומבינים בדרך ההיגיון שיש בורא, שהוא תמיד איתנו ושהתורה ניתנה מהשמיים, לאט לאט הדברים הופכים להיות אצלנו ברמת הידיעה. אם כך צריך להבין מה שייך לכאן בכלל המושג "אמונה"? למה חשוב להאמין כשלכאורה "לדעת" זה נחשב למשהו מבוסס ומוצק יותר? בפיזיקה למשל, יש המון דברים שאנחנו כלל לא מכירים, לא ראינו מעולם וגם לא חקרנו. מדענים שאנו כלל לא מכירים מבצעים חקירות ותצפיות שונות, מניחים הנחות ולבסוף מסבירים לנו את החוקים. בכל זאת, אף פעם לא תשמעו מישהו ברחוב אומר "אני מאמין בפיזיקה..." זה ישמע מגוחך לגמרי. הרי לכאורה האמונה היא חסרת ערך כאשר ישנה ידיעה אמתית, אז כאשר אנו יודעים פיזיקה, האמונה היא מיותרת לגמרי. אין מישהו שיאמר שהוא מאמין במתמטיקה, אפילו שכל המתמטיקה מבוססת על הנחות יסוד לא מוכחות, כולנו "יודעים" שהיא נכונה. בפיזיקה הרי מגלים המון סתירות, ויודעים בוודאות שיש דברים לא הגיוניים שכנראה הם לא נכונים. מדי פעם מורידים ומכניסים חומר לתכניות הלימודים משום שמוצאים מסקנות חדשות שסותרות את אלו שהיו לפני כן. אז מה גורם לכל זה להישאר כ"מדע" עד כדי כך שאין טעם להשתמש במלה "אמונה", אלא ב"ידיעה"?

כדי להבין את זה, צריך להבין את משמעות המלה "אמונה". הנטייה היא לחשוב שהאמונה נכנסת לתמונה כאשר ישנו חוסר ודאות בדברים הנמצאים מעבר להבנתנו, כלומר אם אנו לא יודעים משהו בוודאות אז נשאר רק להאמין. הידיעה נראית לכאורה חזקה הרבה יותר מהאמונה האישית שלנו. אבל למעשה, זה בדיוק הפוך ממה שאנו חושבים. לאמונה כוח עצום, והיא חזקה הרבה יותר מכל ידיעה. האמונה היא כוח עצום שאנו מקבלים מעולמות עליונים, הידיעה לעומת זאת היא ההיגיון שהגענו אליו על פי הדברים שראינו, שמענו וחקרנו בעולם הזה. כמובן

שאותו היגיון הוא מאוד מוגבל ומצומצם, הוא עשוי בקלות להטעות משום שאם טעינו במקצת בחקירה או שרק חשבנו שראינו או שמענו דבר כלשהו, כל ההיגיון מתעקם. הבעיה הגדולה יותר היא שאנו כל כך סומכים על ההיגיון ובטוחים שעל ה"ידע" שלנו אין עוררין. לכן אדם יכול לשמוע חדשות ולספר לכל העולם על הידע החדש שלו. הוא לא מבין שחצי מהדברים הם שקרים והחצי השני הוא קטעים מהאמת שרשת החדשות החליטה שהם מספיק מושכים רייטינג כדי להעלות אותם לשידור. הידיעה מבוססת על הדברים שאנו מכירים מהעבר, אנו חוקרים את מה שהיה אתמול ויודעים שזה מה שיהיה גם מחר. זה מאוד מצומצם ומוגבל. האמונה לעומת זאת פותחת את האופקים ויכולה להביא אותנו למקומות חדשים וגבוהים יותר.

צריך להבין שגם הידיעה עצמה היא סוג של אמונה שהשתרשה בנו. בגיל שנה לימדו אותנו שצבע אדם נראה כך וירוק נראה כך. מתוך אמונה בהורינו ומלמדנו שאכן הם דוברים אמת ושהם בעצמם יודעים על מה הם מדברים, הגענו למה שכעת אנו קוראים ידיעה. כעת אנו יכולים לומר בבטחה שאנו יודעים שזה אדום וזה ירוק. אך למעשה יוצא שאין כלל ידיעה, אלא רק אמונה. שהרי מתוך האמונה בסביבה שלנו שלימדה אותנו את כל הדברים שאנו "יודעים", הגענו לאותו מצב של ידיעה. אך אם יתברר לנו שההורים, המורים, החברים וכל הסביבה שלנו שיקרה לנו, או שהם בעצמם לא ידעו את האמת, אז בעצם כל הידיעות שלמדנו מהם הן כבר לא ידיעות אמתיות. גם בדברים הבטוחים ביותר מבחינתנו שאנו יודעים בוודאות מוחלטת, אנו למעשה רק "מאמינים" בהם. אנו מאמינים במדענים, בטבע, בחוקרים ובעוד המון אנשים מבלי להיות אפילו מודעים לכך שאנו מאמינים בהם.

קצת חומר למחשבה... האם לא יתכן שכל אלו שכלואים ומוגדרים כ"משוגעים" בתוך מוסדות סגורים לחולי נפש, רואים למעשה את האמת בעוד שכולנו המשוגעים האמתיים שחיים בשקר בתוך חלום? הרי הסיבה היחידה שאנו נחשבים ל"נורמליים" היא בגלל שאנו הרוב. מה שמקובל לכנות ידיעה, אלו דברים שהרוב המוחלט של האנשים יסכימו עליו ולא יסתרו אותו. אלא שאולי ישנו מיעוט שרואה את האמת, ואותו אנו מחשיבים ל"חולי נפש" ואנו בטוחים שהם מדמיינים הכל. אולי אנחנו שכביכול רואים את הדברים כמו רוב העולם חולי הנפש האמתיים שפשוט לימדו אותם לחיות בשקר ודמיון מגיל 0. אולי כל מה שלימדו אותנו הוא בעצם כלל לא נכון, אולי אנחנו מסתכלים על כל הבריאה הזו ממבט עקום ומעוות ומקבלים חיזוקים מהחברה שלמדה את אותם הדברים שאנחנו למדנו גם כן בצורה עקומה. הרי בסופו של דבר, ברגע שמשרד החינוך למשל מחליט על משהו שנכנס לתכניות הלימודים, מאות אלפי ילדים קטנים ילמדו את זה כאמת מוחלטת, בין אם זה נכון ובין אם לא. דוגמה קלאסית לכל זה היא שלפני כמה מאות שנים כולם היו בטוחים שהעולם שטוח (חוץ מהיהודים שידעו שהוא עגול על פי

המקורות). אילו מישהו היה מגיע ואומר לכולם שהעולם עגול, כולם היו חושבים שהוא חולה נפש שמדמיין דברים.

הידיעה שלנו מורכבת רק ממה שאנו קולטים על פי החושים שלנו. אנו יודעים דברים המוגבלים אך ורק לעולם הזה. אנו מנסים להבין את הדברים על פי ההיגיון שלנו והופכים את ההבנה הזו לידיעה. אבל אסור לשכוח שהעולם הזה הוא עולם השקר, כולנו יודעים שהמציאות האמתית היא הרבה יותר מורכבת ונסתרת ובוודאי שלא נוכל לקחת את כל הגורמים בחשבון. כדי לצאת מהמוגבלות של עולם השקר, ולנסות להבין את האמת, אנו זקוקים לאמונה שנמצאת מעל החומר וההיגיון. האמונה היא קשר ישיר לבורא שמביאה אותנו לחיות מעל הטבע. לכן אין מזל לישראל, אלא רק לגויים. משום שיהודי יכול לבטל גזירות ולשנות מציאות בעזרת האמונה שלו. בעזרת האמונה ניתן לצאת מכל גבול אפשרי, והיא תהיה חזקה יותר מכל ידיעה. אמנם אנחנו יודעים שלעולם יש חוקים קבועים, אבל עם מספיק אמונה אפשר לשנות אותם.

מציאות

האדם בוחר לעצמו את המציאות שלו מתוך האמונה. כשאנחנו מאמינים במשהו בביטחון מוחלט, הבורא הופך לנו אותו למציאות. ברוב המקרים, אנו בוחרים להאמין במה שהיה בעברנו ולזה אנו קוראים ידיעה. לאחר שאנו מעצבים לעצמנו את המציאות שבחרנו, שהיא אותה ידיעה, אנו מקבלים "הוכחה" לכך שצדקנו וכך אנו יכולים להמשיך להאמין באותה ידיעה בצורה חזקה יותר. ניקח דוגמה להבנת הדברים: אדם שניסה להיגמל מעישון מספר פעמים ללא הצלחה, ירצה לנסות שוב להיגמל. כאשר יתחיל הוא ייזכר בכל הפעמים בהן נכשל, ומכך יבין שאין לו סיכוי להצליח, משום שהוא "יודע" שבכל פעם שהוא מנסה להיגמל - הוא נכשל. מתוך האמונה בכישלון הוא יביא לכך שהוא שוב ייכשל גם הפעם, וכך האמונה של הכישלון תגדל עוד יותר ובעקבותיה יגיע היאוש. גם אם היה לו סיכוי להצליח להיגמל, האמונה שלו בייאוש הקטינה את אותו הסיכוי בצורה משמעותית. לעומת זאת אילו היה מחליט במחשבה שלו שברור לו שהוא יצליח בכך, הכל היה שונה. אנו רואים מעשים בכל יום שהעשירים מתעשרים, החכמים מחכימים, המוצלחים מצליחים וכל מי שרגיל למציאות מסוימת, קל לו להצליח באותה מציאות. אדם עשיר יכול לרדת מנכסיו, להיכנס לחובות ולהיות במצב יותר גרוע מעניים רעבים ללחם. אבל בזכות האמונה והביטחון שלו, הוא יכול פתאום לקחת הלוואה ולהרוויח מיליונים. העני לעומתו כנראה שיישאר עני, כי הוא קודם כל עני במחשבה ובאמונה שלו. זו בעצם המציאות שהוא בנה לעצמו. ברור שהקדוש ברוך הוא הביא אותנו לזה ויש לכך סיבה טובה לשם התיקון שלו, אבל מבחינה ארצית של הדברים, הוא לא מאמין שהוא יכול לצאת מהעוני שלו. כאשר אדם רוצה לעשות שינוי,

השינוי הוא קודם כל בראש. לאחר שיש מספיק אמונה וביטחון, הדברים הופכים לקלים הרבה יותר.

ישנה דרך טובה ומועילה לעצב את המציאות. אנו יכולים לבחור להאמין בכוחו הבלתי מוגבל של הבורא, ומתוך האמונה הזו נוכל לעצב לעצמנו מציאות שונה לגמרי מכל מה שהכרנו. הרי מתוך אמונה בבורא הכל יכול, נוכל לפרוץ כל גבול אפשרי. המציאות שלנו תהפוך להיות לבלתי מוגבלת כמו האמונה שלנו. מי שמתבונן בדברים ומאמין בבורא באמת ובביטחון מלא, יכול לעצב לעצמו מציאות על פי רצונו. לכן כאשר צדיק גוזר גזירה כלשהי, הקדוש ברוך הוא מקיימה.

ניקח כמה דוגמאות מוחשיות כדי להבין טוב יותר את הדברים. לא מעט אנשים בעולם חוו מוות קליני, בו הצוות הרפואי יודע בוודאות שהאדם השוכב ממולו מת, וכנגד כל היגיון אפשרי, פתאום הוא חזר לחיות. על פי ידיעה בלבד, האדם הזה חשוב כמת. האמונה היא זו שהחיתה אותו. כשנתבונן בכל ההישגים של האדם, נמצא שתמיד יש מישהו שפורץ את הדרך כנגד כל העובדות והסיכויים, רק בעזרת אמונה פשוטה. לאחר שכבר פרצו את הדרך, כולם כבר יודעים את מה שפעם רק מעטים האמינו בו. פעם היו שני אחים משוגעים שהאמינו שאפשר לטוס, כשכולם ידעו שזה לא אפשרי. היום כולנו יודעים שזה כן אפשרי, בזכות אותה אמונה שלהם. שיאי עולם נשברים פעם אחר פעם. לאחר שהם נשברים, פתאום ישנם הרבה שמסוגלים להגיע לתוצאות דומות. אז איפה הם היו עד עכשיו? הרי אם הם היו עושים זאת לפני שנשבר השיא, הם היו אלו שזוכים לשבור אותו. אבל העניין הוא שפעם הם לא היו מסוגלים לעשות זאת, משום שהם לא ידעו שניתן להגיע לתוצאה שכזו. תמיד ישנו סטטוס קוו שנותן לנו גבולות דמיוניים שאותם כביכול לא ניתן לעבור. אבל אם האדם ישתמש בכוח האמונה שלו, הוא יכול לחצות את הגבולות האלו ולהגיע למקומות חדשים. לאחר שמישהו האמין והוכיח לאחרים, אז זה הפך להיות ברמת הידיעה. בעזרת האמונה שלנו, אנו יכולים ליצור ידיעה חדשה שלא הייתה קיימת קודם לכן.

לצאת מהבעיות

כאשר יש לנו בעיה כלשהי המטרידה אותנו, אנו יכולים לחשוב במשך שעות וימים על פתרונות אפשריים, ועדיין לא מוצאים כלום. על פי שכל והיגיון אין שום דרך אפשרית לצאת מאותה הבעיה. אבל האמונה היא הרבה מעל שכל והיגיון. ברגע שאנו מאמינים, ללא שום קשר לידיעה שלנו, הפתרון יגיע ממקום שבכלל לא היינו חושבים עליו. אילו צבא ענק היה בא לתקוף עם קטן שלא מחזיק אפילו בחייל אחד, כל אחד מהעם היה נכנס ללחץ וחושב על כל דרך אפשרית לצאת מהמצב הסבוך. כשזה קרה לחזקיה המלך, הוא פשוט בחר לבטוח בבורא והבורא חיסל את כל

הצבא בלילה אחד. מתוך ידיעה לא היינו יכולים לבחור בדרך הזו, חייבים אמונה בשביל זה, לפרוץ גבולות. כשכל הרופאים מתייאשים מחולה מסוים, יש לו בחירה לדעת או להאמין. הוא יכול לתת את כל ההסברים הכי משכנעים בעולם לכך שאין לו סיכוי, ובכך באמת לאבד סיכוי, כי הוא יוצר לעצמו את המציאות. או שהוא יכול לבחור להאמין ולהתפלל באמונה פשוטה ולפרוץ את כל גבולות וחוקי העולם, ואז לחזות בנסים מופלאים שמתרחשים בכל יום בבתי החולים. הידיעה היא מוגבלת על ידי הקליטה המוגבלת שלנו והחושים המוגבלים שלנו הנמצאים בעולם השקרי, אבל האמונה חזקה יותר מהכול ובעזרתה אפשר להגיע למקומות שכלל לא חשבנו שקיימים. אנו יכולים להתחבר בעזרתה לאינסוף ולקבל כוחות שלא היינו חולמים עליהם.

אדם שהתרגל לדבר שאינו טוב נמצא בבעיה רצינית של ידיעה. אדם עלול להתרגל למציאות לא טובה, להתרגל להיות חולה במחלה כרונית, להתרגל להיות עצוב, להתרגל לחוסר סיפוק מחיי הנישואין, להתרגל לכך שהשכנים מציקים, להתרגל להיות לא מוצלח או להתרגל לכל דבר אחר שהוא לא רוצה בו. אותו אדם מכניס את אותו הרגל לרמת ידיעה, שהרי אם הדברים היו כך אתמול, לפני שבוע ולפני שנה, אז בוודאי שהם יהיו כך גם מחר שהרי זו המציאות. כאשר הוא תופס את המציאות בצורה שכזו, הוא מאמין בה. ברגע שהוא מאמין שכך היא המציאות, הוא באמת הופך את המציאות שלו לכזו. אם הוא באמת יזכה להאמין שהמציאות היא טובה ושכל הצרות שיש לו כעת הן זמניות בלבד ובכל רגע הקדוש ברוך הוא יכול להעלים אותן, הוא יעצב לעצמו מציאות שונה לגמרי, טובה הרבה יותר.

לכולנו יש בעיות. כל אחד מאיתנו אלוף בלתי תירוצים והסברים למה יש לנו את הבעיות הללו ולמה אין שום סיכוי בעולם שהם ייעלמו בעתיד הקרוב. אם מישהו יעז לנסות לעודד אותנו מיד נסביר לו שהוא בכלל לא מבין את המצב ונחדד את הבעיות שלנו עוד יותר. כולנו יודעים להסתכל היטב איך שנכשלו אתמול, ולכן אין סיכוי שנצליח מחר. אנחנו משכנעים את עצמנו כל כך חזק בזה, כך שאובדת לנו כל תקווה. כולנו יודעים שעל פי כל חוקי הטבע והעולם הבעיות האלו כאן כדי להישאר. כולנו "יודעים". אבל אנחנו לא חייבים לבחור בידיעה, אפשר לבחור להאמין. אין אדם שלא קרה לו לפחות מקרה אחד בו האמונה ניצחה את הידיעה. האמונה חזקה הרבה יותר והיא כלל לא מוגבלת, כל מה שצריך זה להתנתק מכללי העולם ולבחור להאמין. הבעיה היא רק שאנו בוחרים בידיעה ובכך מבטלים את כוחה העצום של האמונה התמימה. אנשים מחוברים לחדשות כמו אינפוזיה, מסתכלים תמיד מסביבם לראות מה אומרים אחרים, מנסים להתיישר על פי חוקי החברה וכך מגיעים למצב של החלשת האמונה. אדם שצופה בחדשות באוטובוס שהתפוצץ למשל, לא יהיה מסוגל להאמין בטוב באותו רגע, הוא הרי "יודע" שקרה שם משהו רע מאוד. אלא שאנו לא קולטים שדווקא האמונה הלא טובה הזו

שהידיעה מביאה, היא זו שמעצבת לנו את המציאות. אז אם נחשוב טוב - יהיה טוב, אך אם נחשוב פחות טוב, אז יהיה פחות טוב חס ושלום.

לא חייבים לחכות לבעיות ולמצבים הקשים כדי להאמין. אפשר לעשות זאת גם כשהכול בסדר איתנו. בכל דבר שאנו רואים בעינינו, יש אינסוף עצום שלא ניתן לראות. בכל צליל שאנו שומעים מסתתרים אינסוף צלילים מחוץ לטווח התדרים שהאוזן יכולה לקלוט. בכל דבר גשמי מסתתרים סודות רוחניים אינסופיים. במקום לקבל את העולם בצורה בה הורגלנו, אפשר לבחור להבין שאנו לא יודעים כלום, ושבמציאות האמתית הכל שונה מהדרך בה אנו קולטים את הדברים.

אפשר ליהנות מכל רגע בחיים, ללא שום קשר למצב בו אנו נמצאים. כל אדם יכול לבחור ברגע זה לעזוב את הכל, לשכוח מהידיעה ולהתנתק מהמחשבה, לא לזכור מי הוא ומה הוא, לא לחשוב על חוקי העולם או מה נמצא סביבו, לא לסחוב את הצרות על הגב, אלא פשוט להתנתק מהכול, ורק להיות. להתחבר לאינסוף הקדוש. לא לחשוב על איך לעשות את זה, אלא פשוט לתת לזה לקרות. ה"אני" הפנימי שנמצא בתוכנו וכל אחד מרגיש אותו, לא שייך דווקא למציאות הזו שאנו רגילים אליה. הוא היה אותו "אני" גם כשהיינו קטנים וכל המציאות שלנו הייתה שונה. התפיסה הייתה שונה לגמרי והכל היה אחרת, ובכל זאת אנו זוכרים את אותו "אני" שחושב ומרגיש כאותו "אני" של היום. מעל כל תאוה ורצון, ומעל כל חוקי הטבע, בגשם או בשמש, בחום או בקור, בבית או בחוץ, כשמשפילים אותנו או כשמחמיאים לנו, בעושר ובעוני, כשאוהבים או כששונאים, הוא נשאר תמיד אותו דבר ולא משתנה. הוא לא תלוי בכלום ולא צריך כלום. הוא חלק אלוקי שנמצא בתוך כל אחד מאיתנו ודרכו אנו יכולים להתחבר לעולמות עליונים. הוא לא מושפע כלל מהצרות שלנו ויכול להתחבר לקדוש ברוך הוא בכל מצב. כל אחד בדיוק במצב בו הוא נמצא ברגע זה, או בכל רגע אחר בחייו, יכול להחליט פשוט להיות, ובכך הוא מתחבר לקדוש ברוך הוא, ומקבל ממנו שפע עצום מעל כל דבר שניתן להגדיר במלים. כל מה שצריך זה רק להאמין ולתת לדברים לקרות. חשוב לשמוח כי הכל עכשיו מצוין, אנחנו נמצאים במקום הכי טוב שאפשר להיות בו. לכן הנביאים היו מקבלים נבואה רק מתוך שמחה. אפילו את נבואות החורבן שמתארות זועות שמתרחשות, הנביאים קיבלו מתוך שמחה. שהרי לא היו מושפעים מהעולם הזה באותם רגעים, אלא היו מחוברים למציאות עליונה. יש לנו מחסום גדול של ידיעה שמפריע לנו מלפרוח. הידיעה מגבילה אותנו לעולם הזה, וחוסמת את האמונה שרוצה להגיע רחוק הרבה יותר. רק צריך לבחור באמונה, להתנתק מהידיעה ולתת לחיבור שלנו לבורא יתברך לעשות את העבודה

להביא את האמונה לחיי היום יום

הרגעים החזקים והיפים שלנו, בהם אנו נמצאים בשיא אמונתנו, חולפים מהר מאוד לצערנו, ואז אנו מוצאים את עצמנו שקועים שוב בתוך החיים הרגילים והחומרניים אליהם כבר התרגלנו. השכחה גורמת לנו לאבד את הרגש העז שאנו מקבלים מתוך רגעי האמונה העצומים שלנו. אנו יכולים לשמוע דבר תורה כלשהו, לקבל חיזוק מרב גדול או לחזות בנסים מול עינינו וזה ישפיע עלינו בצורה חזקה. אך עם זאת, לאחר כמה ימים כבר לא נזכור כלום ונחזור לחיות בשגרה שלנו. עניין קיום המצוות הוא להכניס את האמונה לחיים הרגילים שלנו. אנחנו לא צריכים להפסיק לאכול למשל כדי להפוך להיות רוחניים, אלא נברך לפני ואחרי שנאכל את הברכה המתאימה ואז נהפוך גם את האוכל שלנו לרוחני ומכאן נוכל להתעלות. לא צריך להתנתק מהגשמיות, אלא לקחת את הגשמיות ולהעלות אותה לדרגה רוחנית. אף אחד לא הופך להיות אדם רוחני גדול ביום אחד. כדי להכניס את הרוחניות לחיים אנו צריכים לעשות פעולות גשמיות שונות שיביאו אותה. בהתחלה הכל נראה אמנם טכני וחומרי, אך זה מה שמביא לאחר מכן את הרוחניות.

ככל שנחשוב ונלמד יותר על נושאי אמונה ורוחניות, כך נחדיר את זה ללבנו ונוכל להשתמש באמונה הזו בצורה חזקה יותר. כל אדם נמצא ברמה רוחנית מסוימת ביחס לעצמו. ישנם דברים שהוא מסוגל להתמודד איתם וישנם כאלו שעדיין לא. כאשר הוא יחזק את אמונתו, הוא יוכל להגדיל בהדרגתיות את עצמת ההתמודדות שלו ויחליש בהתאם את הדברים שנראים לו קשים. לכל אחד ישנה איזושהי נקודת שבירה שמעבר אליה הוא לא מסוגל כרגע לבטל את הידיעה והגבול אל מול האמונה. אך עם מספיק עבודה עצמית, ניתן לבטל את הגבול הזה ולהתקדם לכיוון האינסוף. ילד קטן לומד לזחול, לאחר מכן כשיש לו מספיק אמונה הוא לומד ללכת. אילו היינו מספרים לאותו תינוק שהוא יגדל ויצטרך לפרנס משפחה ולשלם ארנונה הוא היה מתעלף במקום. כאשר הוא עדיין לא למד לזחול, בוודאי שהוא אינו מוכן לזה, אך כאשר מתקדמים לאט לאט, שלב אחר שלב, ניתן להגיע למקומות רחוקים שכלל לא היו בדמיון שלנו קודם לכן. כך כל החיים שלנו בנויים משלבים רבים שאנו צריכים לעבור בהתחזקות באמונה, וכך ניתן להתקדם לשלב הבא. אם נתחזק באמונה ונסיר את המוגבלות הגשמית, נוכל להגיע בעתיד לדברים שהיום כלל לא נראים לנו אפשריים.

בזיעת אפך

לבורא אין כל בעיה לתת לנו את כל הכסף שאנו זקוקים לו בלי שנעשה דבר. במקרים רבים אנו אכן מאמינים שהכול מלמעלה ורק השם מחליט כמה כסף נרוויח, אך עם זאת ההתנהגות שלנו מוכיחה את ההפך הגמור בכך שאנו עובדים שעות נוספות ומתעצבנים על אחרים שלוקחים לנו את הפרנסה או על מי שמצליח יותר מאיתנו. בכל הנוגע לכסף אנו נעשה

הרבה מעבר להשתדלות המוטלת עלינו כדי להרוויח עוד כמה שקלים. אנו סותרים את עצמנו בהתנהגות הזו, שהרי אם הכל מלמעלה ורק השם יתברך קובע כמה נרוויח, אז איך ניתן להרוויח עוד כמה שקלים מעבר למה שהוא קבע? מה יעזרו לנו השעות הנוספות בעבודה? ואם נאמר שהשם רצה לתת לנו יותר החודש, אז הוא ארגן לנו שעות נוספות, אז גם אם לא נעבוד בשעות האלו נקבל זאת ממקום אחר, שהרי כמה שהשם החליט לתת לנו, זה מה שנקבל, ולא תעזור שום השתדלות גשמית נוספת.

עניין ההשתדלות והאמונה בפרנסה הוא מורכב מאוד. מצד אחד, קל לראות שיש אנשים שאינם משתדלים הרבה ובכל זאת מזלם פורח, ולעומתם אנשים שעובדים מהבוקר עד הלילה, ועם כל זה בקושי סוגרים את החודש. בנוסף אנו רואים שישנם אנשים משכילים ומוצלחים עם תואר שני שכבר שנים מחוסרי עבודה, ולעומתם אנשים שנחשבו ללא מוצלחים שפתחו איזו מכולת שכונתית ועשו מיליונים. יוצא מכל זה שההשתדלות היא בוודאי לא הקובעת ולכל אחד נכתב בשמיים מה יקרה אתו. לעומת זאת, ברור לכולנו שאם נחליט לשבת בבית מבלי לעבוד, מהר מאוד נגמור את כל החסכוניות מבלי שיהיה לנו מקור הכנסה. אם כן, יוצא שכדי להשתכר בצורה נכונה וטובה, צריך לשלב בין האמונה הרוחנית להשתדלות הגשמית.

העולם שלנו מורכב מרוחניות וגשמיות, ככל שהחלק הרוחני חזק יותר, כך יש לנו פחות תלות בחלק הגשמי ולהפך, אם החלק הרוחני נחלש, ניאלץ להשתדל הרבה יותר. משה רבינו למשל עלה להר סיני ולא אכל, שתה או ישן במשך 40 יום ולילה. כי כאשר נמצאים כל כך קרוב לקדוש ברוך הוא, אין שום צורך בצרכים גשמיים. מכאן ניתן ללמוד על הפרנסה שלנו בפרט. ככל שנעשה יותר השתדלות, זה יעיד על חוסר אמונה בקדוש ברוך הוא, שהרי אם יש ביטחון ואמונה, אז לא צריך להשתדל יותר מדי. ככל שנתחזק באמונה, כך נוכל להרשות לעצמנו להשתדל פחות, כמו רבי שמעון בר יוחאי שנעשה לו נס וצמח לו עץ חרובים כדי שיהיה לו אוכל. אדם ברמה כזו לא צריך שום השתדלות גשמית בשביל פרנסתו.

צריך להבין שהקדוש ברוך הוא בוודאי לא צריך שנעזור לו בהשתדלות גשמית. אם הוא רוצה להעביר אלינו שפע, הוא ימצא את הדרך גם ללא העזרה שלנו. הסיבה להשתדלות הגשמית היא בשבילנו, כדי שנרגיש את הגשמיות וכך יהיה לנו ניסיון. ברור לכולנו שאם היינו רואים שההשתדלות הגשמית לא מועילה בכלום, אז אף אחד לא היה מתאמץ וכולם היו חוזרים בתשובה ומתחזקים באמונה כדי להרוויח כסף. אבל כדי שתהיה לנו בחירה אמתית, שנוכל לבחור בטוב מתוך התגברות על הרע, שנוכל להפוך לרוחניים מתוך עולם החומר, בשביל כל זה הקדוש ברוך הוא שם אותנו כאן בעולם של שקר שמתוכו נוכל לגלות את האמת. אנו רואים איך כולם מצליחים מסביבנו, איך אנשים כופרים מתעלים, איך הגויים מתקדמים, איך כל ההולכים בדרכים כוזבות נראים

מאושרים, ומתוך כל זה נוצרת הבחירה שלנו. דווקא אחרי שאנו רואים את כל זה, אנו צריכים להבין מתוך עצמנו שזה הכל שקר ולבחור בטוב האמתי. אילו היה ברור לנו שהגשמיות היא לא טובה והרוחניות עוזרת ומקדמת אותנו, כולם היו בוחרים ברוחניות, אבל זה לא היה שווה כלום. זה היה כמו משחק מכור שנתנו לנו לנצח בו. אי אפשר לצמוח ממצב כזה, הצמיחה מגיעה כאשר ישנו קושי ואנו מתגברים עליו. ילד בכיתה ו' יוכל לעבור את המבחנים של כיתה א' בקלות, אבל זה לא יקדם אותו לשום מקום. כדי להתקדם צריך אתגר. השם יתברך שם אותנו בעולם של תאוות חומריות שמשגעות לנו את כל החושים ומשתלטות עלינו, ודווקא משם אנו יכולים לצמוח כאשר אנו מתגברים עליהן ובוחרים בטוב.

הבורא מזמן את פרנסתו של כל אחד על פי אמונתו והשתדלותו. אם האמונה חזקה ואיתנה, אין שום צורך בהשתדלות. אם האמונה קצת רופפת, צריך להשתדל קצת יותר. וכך ככל שהאמונה נחלשת, נזדקק ליותר מאמץ גשמי מצידנו. הבורא מתאים את הניסיון לאדם העובר אותו. הוא עושה זאת לטובתנו, כדי שנצמח. הוא נותן לנו את האתגר המתאים לרמה שלנו כדי שנוכל לבחור בטוב ולהתקדם הלאה. לאדם שיש ספק אם הכסף מגיע מהעבודה שלו או מהבורא, יש צורך לתת ניסיון ולהראות לו את מה שהוא מאמין בו ורגיל אליו, כך שהוא יוכל לבחור בעצמו. אילו הבורא היה פתאום עושה לו נס עצום, אז כבר לא היה הניסיון ולא הייתה לו אפשרות הבחירה. לעומת זאת, אדם שמאמין בביטחון מלא שלא קיים טבע, שכל חומריות העולם הזה היא שקר, וקיים בעצם רק רצון הבורא, לא זקוק יותר לניסיון. אין כבר צורך במניעת השפע והבאתו ממקור גשמי, שהרי כבר עמד בניסיון. לכן הקדוש ברוך הוא ייתן לו שפע ללא גבולות מבלי כל השתדלות מצדו.

בגמרא ישנה מחלוקת יסודית ומוכרת בין רבי שמעון בר יוחאי לרבי ישמעאל. רבי ישמעאל סובר שעל האדם מוטלת השתדלות גשמית לפרנסה מלבד החיוב ללמוד תורה בעוד שרבי שמעון סובר שצריך ללמוד תורה ללא הפסקה והקדוש ברוך הוא כבר ידאג לנו לפרנסה. צריך לשים לב שלשתי הדעות החיוב הוא בעיקר ללמוד תורה ולעשות השתדלות רוחנית, המחלוקת היא האם צריך לפנות כמה שעות ביום כדי לעשות השתדלות לפרנסה או לא? הגמרא בסופו של דבר אומרת לנו שרבים נהגו כדברי רבי שמעון ולא הצליחו, ורבים אחרים נהגו כרבי ישמעאל והצליחו. משמע שזה לא כל כך פשוט לחיות באמונה ולעזוב את כל הגשמיות בצד, ולכן ראוי לעשות השתדלות גשמית בנוסף להשתדלות הרוחנית.

צריך להבין שגם אם נלך לפי רבי ישמעאל, את רוב הזמן צריך להקדיש ללימוד תורה ורק את מיעוטו להשתדלות בפרנסה. מובן שהיום הסביבה השתנתה ואדם שיעבוד כמה שעות בלבד ימצא את עצמו פעמים רבות מפוטר או מחוסר פרנסה. אדם צריך לעשות את ההשתדלות המוטלת

עליו, אך כל זה בתנאי שהוא לא פוגע בלימוד התורה וברוחניות. אם אדם יעבוד כל היום כמו חמור, ובסוף היום יגיע עייף ויוותר על שיעור התורה לטובת צפייה בטלוויזיה או בילוי עם חברים, מעשיו מוכיחים עליו שהוא לא עושה את ההשתדלות הרוחנית, אלא מאמין בגשמיות בלבד. המטרה שלנו בעולם היא להתקרב לקדוש ברוך הוא, העבודה היא כלי שיעזור לנו לחיות ברוח כדי להשיג את המטרה. אם נתמקד בהשתדלות הגשמית שהיא הכלי ונעזוב את המטרה העליונה, זה יהיה דומה לאדם שלומד שלושים שנה מקצוע מסוים, כי הוא נהנה מחיי החברה שם. על האדם לראות את המטרה, אם הוא הולך ללמוד משהו, הוא צריך להשקיע בזה כדי לעבור את המבחנים. דרך אגב הוא יכול להכיר גם חברים, לאכול, לישון, ליהנות... אבל כל אלו רק עוזרים לו להגיע אל המטרה. אם הוא לא ינסה ללמוד ויתמקד בכל העזרים מסביב, הוא לעולם לא יגיע אל המטרה. אנחנו צריכים לזכור שהעבודה עוזרת לנו לחיות חיים תקינים, שנוכל לפרנס את המשפחה ללא טרדות וכך נהיה פנויים לעבודת השם. אם שכחנו את המטרה ואנו מתמקדים בעשיית הרבה כסף או בבילויים, לא נוכל להתקדם ולהגיע לתכלית שלנו.

עם כל זה, ישנו מצב בו אדם יכול לקום ב4 בבוקר לעבודה ולחזור ב11 בלילה, ועם כל זה, כל השעות האלו ייחשבו לו כמו לימוד תורה. החיים הם לא טכניים שהולכים על פי כללים מסוימים וזהו, אלא כל אדם והמקרה שלו. הקדוש ברוך הוא רוצה את ההשתדלות הרוחנית שלנו, הוא לא רוצה שננהג בצורה טכנית בלבד על פי הלכות יבשות. כאשר אדם רוצה בכל לבו ללמוד תורה, אך אין לו אפשרות כזו משום שהוא מוכרח לפרנס את משפחתו, משום שהוא נמצא בקשיים כלכליים או מכל סיבה אחרת שמחייבת אותו לעבוד מעבר לשעות המקובלות, אותו אדם מקיים מצווה בזמן שעובד. הקדוש ברוך הוא יודע מה נמצא בפנים. הוא יודע אם אותו אדם מסונוור מהכסף או שהוא באמת רוצה להתקרב לקדוש ברוך הוא ואין לו שום ברירה אחרת. אדם שעובד מחוסר ברירה כדי להסיר את הטרדות הגשמיות מעליו ומתוך רצון עז ללמוד תורה, עושה דבר טוב וחשוב. רק שצריך לזכור שהקדוש ברוך הוא יודע מה נמצא בעמקי הלב, כך שכאשר אכן יש לנו שעה פנויה, כמו בשבת למשל שכל היום פנוי ללימוד תורה, כמו בחגים או חופשים שונים, כדאי לנצל אותה באמת ללימוד תורה והתקרבות לקדוש ברוך הוא, שהרי אם לא נעשה זאת, נעיד על עצמנו שאנו לא באמת עובדים בשביל להתפנות מטרדות גשמיות ולהתקרב לשם יתברך, אלא עובדים כדי לעשות עוד כסף.

אמנם זה מאוד קשה לחיות בדרגת אמונה עצומה כמו רבי שמעון, אך זה בוודאי לא אומר שזה לא אפשרי. רבים אמנם ניסו ולא הצליחו, אך ישנם מעטים שכן מצליחים. זה לא פשוט בכלל, אך זו צריכה להיות השאיפה של כל אחד מאיתנו. אנו יכולים להמשיך לחיות את החיים כרגיל, אך עם זאת כדאי תמיד לשאוף לדרגות אמונה גבוהות יותר, עד

שנוכה להגיע לדרגה עצומה כמו של רבי שמעון שלמד תורה 13 שנים במערה עם בנו בזמן שהקדוש ברוך הוא פרנס אותם, ללא טיפת השתדלות גשמית וללא כל עזרה מבשר ודם.

חשוב לדעת את הרמה בה אנו עומדים. לא כל אחד נמצא בשלב שהוא יכול פשוט להתפטר מהעבודה ולחיות ללא כל השתדלות מצדו. לשם כך אנו צריכים לדעת שאנו אכן בוטחים בבורא בצורה מספיק חזקה. אם זה לא כך, כדאי להמשיך לעבוד, אבל במקביל נוכל לחזק את האמונה שלנו לרמה גבוהה יותר. נדע שאין שום טעם בשעות נוספות, נדע שאין טעם לעבוד כמה שיותר או לנסות להרשים את הבוס כדי שיקדם אותנו או שייתן לנו עמלות שונות, נדע שאסור לנו לדרוך על אחרים כדי להצליח והכי חשוב, שנדע שהבורא הוא זה שנותן לנו את המשכורת בסוף החודש, אפילו שבפירוט חשבון הבנק זה נראה כאילו שזה מגיע ממקום העבודה שלנו. לאט לאט נוכל להפחית את רמת ההשתדלות ולהגביר את רמת הביטחון. אם נזכה להגיע לרמה מספיק חזקה של אמונה, נוכל בע"ה להגיע למצב בו הבוס היחידי שאי פעם נזדקק לו הוא הבורא בעצמו.

רופא כל בשר

הביטחון והאמונה בבורא לא נוגעים רק לפרנסה, אלא לכל צרכי האדם השונים. צרכי האדם בעולם הגשמי והמוכר לנו מרמזים על צרכים רוחניים. כשאדם נהיה חולה למשל, זה נשמע לנו כמשהו רע, אבל למעשה זהו איתות מהבורא שמכוון אותנו בדרכנו ומראה לנו שמהו צריך להשתנות בשורשיות הרוחנית. כאשר אנו מתקנים את אותו גורם רוחני, כך גם התוצר הגשמי נעלם. ממש כמו שמעקלים למישהו רכוש משום שהוא נמצא בחובות. אותו אדם יכול להתלונן, להרגיש רע או להיכנס לדיכאון בגלל שלקחו את רכושן, אבל זה בוודאי לא יעזור לו כלל. אך אם הוא ירד לשורש הבעיה ויבין שלקחו לו את הרכוש כי הוא לא שילם את החוב, הוא יוכל לפתור את הבעיה שלו וכך ברגע שהוא משלם את החובות, אין יותר סיבה לעיקול ומחזירים לו את רכושן.

הליכה לרופא, לקיחת תרופות ושאר הדברים בסגנון הם ההשתדלות שכל אחד מאיתנו מוכרח לעשות. ברור שאסור להזניח את ההשתדלות הגשמית הזו ומי שעושה כך עובר על ציווי הבורא של שמירת הנפש. אך אם נודה בזה, ברוב הפעמים נוכל אמנם להקל על הסימפטומים, וכך יכאב לנו פחות ונרגיש טוב יותר, אך כל זה לא יטפל לנו בשורש הבעיה. הדבר דומה למישהו שמחליט להסיר את מערכת העצבים מהגוף שלו כדי לא להרגיש אף פעם כאב. ברור שזה טיפשות לעשות דבר כזה. הרי מערכת העצבים היא טובה, שהרי היא זו שמזהירה אותנו כאשר הגוף שלנו נכנס למצב של סכנה. אמנם אנחנו מרגישים כאב לא נעים, אך זהו

כאב חיובי שעוזר לנו לפתור את הבעיה. כך גם החולי הוא טוב, הוא מביא אותנו להתבוננות על החיים ולהבנה שהמערכת המופלאה הזו שנקראת גוף, היא בכלל לא מתפקדת מאליה, אלא מקבלת את כוחה מהבורא יתברך. פתאום אנו מתפללים לרפואה בכוונה ומצליחים לסיים ספר תהלים. פתאום אנו עוצרים את זרם החיים השוטף ומתבוננים קצת על החיים שלנו. החולי מזהיר אותנו שקיימת לנו סכנה רוחנית כלשהי, הוא נותן לנו לחשוב על הדברים כדי לנסות לתקן אותם. הכדורים והתרופות יעשו בדיוק את ההפך, הם ישתיקו את החולי למראית העין, יעלימו את הסימפטומים של המחלה תוך הזנחה של שורש המחלה שנשאר רקוב בתוכנו, וכך נוכל להמשיך בדרך הלא טובה מבלי להיות מוטרדים מכך. אם באמת נרצה לפתור את הבעיה מהשורש, נצטרך לחפש עמוק בתוך הבחירות והמעשים שלנו, ולבחון שאכן אנו בדרך הנכונה. אם נצליח לטפל בבעיה הרוחנית שבגללה הגיעה הבעיה הגשמית, אז לא תהיה שום סיבה להישארות הבעיה הגשמית, וכך היא תטופל.

אם נתבונן בתוך גוף האדם המופלא, נגלה שהמערכות מסודרות בצורה גאונית כדי לטפל ולהשמיד כל וירוס או חיידק לא רצוי. אנחנו לא זקוקים לתרופות חיצוניות כדי להתמודד, אלא להפך, השם ברא את הגוף בצורה כזו שהוא יוכל להתמודד עם הכל בצורה פשוטה, כל עוד אנחנו לא מפריעים לו. אפשר לראות את זה בקלות בכל פצע שלאחר שבוע או שבועיים בונה עור חדש שמעלים אותו לגמרי. אלא שכשמנגנון חיסול החיידקים מעלה את חום הגוף, אנחנו לוקחים כדור שיוריד אותו בחזרה. כשהנזלת מוציאה את כל הפסולת מהגוף, אנו דואגים לייבש אותה כדי שלא תפריע לנו. כשאנו סובלים משיעול, הקאות, כאבי ראש וכל סוג של מחלה שבעצם מסייעת לנו להתרפא, אנו מתערבים ומדכאים את התמודדות הגוף עם המחלה האמתית. כדי להתמודד עם המחלה ברצינות אנו צריכים לזהות את גורם המחלה וכך נדע איך לטפל בה. לא החום הוא הגורם למחלה ולכן לא יעזור להוריד אותו. גם לא הכאבים הם הגורמים למחלה, הם בסך הכל מועילים לנו כדי שנדע היכן בדיוק נמצאת הבעיה. כל הסימפטומים מגיעים רק לאחר שכבר הגורם השפיע עלינו והם באים לסייע לנו. המחלה עצמה נובעת מדברים הרבה יותר עמוקים ורוחניים. כמובן שגם מבחינה גשמית, שורשי הבעיה הם התזונה ושמירת הבריאות הכללית שלנו. הרמב"ם שהיה גדול הרופאים נתן כללים חזקים ביותר לשמירת הגוף ממחלות. אך מעבר לפן הגשמי, צריך לזכור שכל בעיה שקיימת בעולם נובעת מבעיה רוחנית לא פתורה. כאשר השם יתברך רוצה לאותת לנו שמהו אינו כשורה בהתקדמות הרוחנית שלנו, הדרך היא על ידי ייסורים שונים שמביאים אותנו לעצור ולחשוב שאולי צריך לשנות משהו בדרך שלנו.

[העיקר הבריאות](#)

הרבה אנשים משוכנעים שהדבר הכי חשוב הוא להיות בריא. אך צריך לשאול, לשם מה הבורא ברא את החולי בעולם? הרי אם להיות בריאים זה הדבר הכי חשוב, אז עדיף שיבטל אותו. אלא שישנם דברים חשובים הרבה יותר, כמו המהות והתכלית של קיומנו. לכן, יש צורך לפעמים לתת לאדם חולי, כדי שיתפלל לבורא, כדי שיהיה לו זמן קצת לחשוב על המהות או בשביל כל מיני סיבות אחרות הנובעות מחשבונות שמייים. החולי יכול להיות מועיל להתקרבות שלנו לבורא. ודאי שהכי טוב יהיה גם להיות בריאים וגם להתקדם בעבודת השם שלנו. אך אם אנחנו לא עושים את עבודת השם כראוי, אז עדיף להרגיש מעט לא טוב ולקבל קצת ייסורים שמתוכם נחזור בתשובה. כי אמנם זה לא נעים לקבל ייסורים וחולי, אבל בוודאי שעדיף לנו לסבול ייסורים בעולם הזה כדי לעלות ולהתקדם למקום נצחי גבוה יותר. הדבר דומה לאדם שקם מאוחר לעבודה, כאשר הוא שואל את אשתו מדוע לא העירה אותו בזמן, היא עונה לו שהיא ריחמה עליו והעדיפה שייהנה בשינה. אותו אדם יאמר לאשתו שבוודאי שעדיף לו לוותר על תענוג השינה בשביל דברים חשובים כמו להגיע בזמן לעבודה. אמנם זה נחמד לישון ולהתפנק מתחת לשמיכה, אך חשוב הרבה יותר לשמור על מקום העבודה. כך גם אצלנו, הדבר החשוב ביותר הוא להגיע לתכלית החיים שלנו, אם אפשר לעשות את זה בצורה נעימה וללא כל צער, אז ברור שזה הדבר הטוב ביותר. אך אם מעדנו וקצת סטינו מהדרך, בוודאי שעדיף לנו שיעירו אותנו ברגע זה כך שנוכל להגיע לתכלית, גם אם זה יעלה לנו בקצת ייסורים. טוב יותר לקבל סטירה מצלצלת שתעיר אותנו ותדביק אותנו לדרך הנכונה מאשר לחיות את כל חיינו בטעות נעימה ונוחה. עדיף להיות חולה שהולך בדרך הנכונה, כאשר החולי מכפר על המעשים הלא טובים, מאשר להיות בריא ולהמשיך לעשות עבירות בלי לחשוב פעמיים. הבריאות היא דבר טוב וחשוב שיכול לסייע לנו רבות, אך זה בהחלט לא העיקר.

מי שבאמת מרפא מהמחלות השונות הוא השם יתברך. אם נסמוך על הבורא שהוא הרופא שלנו כאשר אנו חולים, נתפלל בכוונה ונבטח בו, וננסה לבד "לשלים את החובות שלנו", זה לא יהיה פלא אם הוא יסיר מאיתנו את החולי, או שמלכתחילה הוא לא יביא אותנו עלינו. כאשר אנו הולכים לרופא, נזכור שהרופא האמתי הוא השם יתברך והרופא שאנו רואים מולנו הוא בסך הכל שליח מאת הבורא לביצוע הגשמי של מה שהוחלט לגבינו בשמיים.

כמה השתדלות?

כשאנחנו נותנים צדקה ברחוב, ברוב המקרים אנחנו ניתן סכום זעום, שקל או שניים. גם אם נהיה ממש נדיבים ונחליט לפנק את אותו עני ולתת לו 20 ש"ח, האם אנחנו באמת חושבים שאותו אדם יכול להתקיים מזה? הרי בקושי ארוחת צהריים הוא יוכל לקנות עם זה. מה עם שאר

הארוחות? מה עם בני משפחתנו? מה עם צרכים אחרים חוץ מאוכל? מה הוא יאכל מחר? על כל זה אנחנו לא כל כך חושבים באותו רגע, משום שאנחנו סומכים על זה שיהיו עוד תורמים אחרים מלבדנו או שהוא כבר יסתדר בכוחות עצמו איכשהו. אבל מה יקרה אילו אותו עני דופק על דלתינו ואנו מגלים שהוא אדם נזקק שאף אחד לא יודע בכלל על המצב שלו, הוא לא מבקש מאחרים כלום ורק עלינו הוא סומך? הפעם נדאג לו טוב יותר ולא נסתפק בכמה שקלים. כשהאדם הזה תלוי בנו, אנו חייבים להביא לו אוכל, ביגוד, מקום ללון וכל מה שיצטרך, הרי אם לא נעשה את זה, אנו רוצחים את האיש. כשמישהו מתארח אצלנו לכמה ימים, נספק לו את כל צרכיו. אך אם הוא ילון בבית מלון ורק יתארח אצלנו מדי פעם לשעה - שעתיים, ניתן לו את מה שהוא צריך מדי פעם. קצת פיצוחים ושתייה פה ושם, אבל גם כאן אנו סומכים על זה שמישהו אחר דואג לצרכים שלו. כך ניתן ללמוד על רמת ההשתדלות הגשמית הנחוצה לנו. השאיפה של כולנו צריכה להיות ביטחון מוחלט בבורא, להשליך את ילבנו עליו. אם אנו בוטחים בו שהוא הרופא שלנו, המטפל שלנו, המכלכל שלנו, הפסיכולוג, האבא, המשדך וזה שדואג לכל צרכינו הגשמיים - אז הוא באמת יעשה זאת, על פי דרגת האמונה שלנו. אך אם בנוסף לאמונה בבורא אנחנו סומכים גם על עצמנו או על אנשים אחרים, אז גם הבורא יסמוך עלינו וייתן לנו להסתדר לבד לפעמים. במלים אחרות ככל שהאמונה שלנו גדולה יותר, כך ההשתדלות שאנחנו צריכים לעשות היא קטנה יותר. אם אנחנו מאמינים בחברת חשמל, בטלוויזיה, בראש הממשלה, ברמזור, במשטרה ובכל דבר נברא אחר, אז הבורא מניח לנו להיות תלויים בטבע. אך אם אנחנו מבינים שהכול זה רק הוא ואין עוד מלבדו, וכולם מסביב הם שליחים שלו אותם הוא הביא לתועלתנו, אז הוא מחזיק אותנו קרובים אליו שנהיה תלויים רק בו.

צריך לזכור כלל חשוב בנוגע לכל העניין של אמונה: הסיכוי של כל אחד מאיתנו להצליח במשהו, גם בדברים הנראים בלתי אפשריים, זה הסיכוי שכל אדם נותן לעצמו במחשבתו ובתפילתו. אם אנחנו סומכים על הבורא ובטוחים שנצליח - אכן נצליח, אבל אם אנחנו בטוחים שניפול - לצערנו כנראה שזה באמת מה שיקרה, ונצטרך לעבוד על חיזוק האמונה.

מוציאים את הקנאה

כשאנחנו שומעים על מישהו שהתעשר, על פי רוב לא נהיה כל כך שמחים בשבילו. במקום שמחה נקבל הרהורים אומללים בסגנון "למה דווקא לו?" ו"למה לא לי?". אם יש לנו מספיק אמונה והבנה שהבורא הוא זה שהחליט שזה יקרה, אז נוכל להבין שזה מה שדרוש לתכלית שלו. אם זה היה דרוש גם לתכלית שלנו, אז גם אנחנו היינו מקבלים עושר. אף פעם לא נשאל את השאלות האלו כשקורה למישהו משהו רע. האדם מטבעו רואה את החליפות היפות שיש לאחרים ומקנא בהם, ומהדברים

השליליים הוא מעדיף להתעלם. לעומת זאת, לכל הדברים הטובים שיש לו בעצמו, הוא התרגל ולא מעריך אותם יותר. הוא רואה רק את מה שחסר לו ומכאן מתחילה הקנאה.

אם נצליח להבין שלכל אחד מאיתנו תכלית אחרת, ושהבורא נמצא איתנו כאן ועוזר לנו להגיע לאותה תכלית בכך שהוא נותן לכל אחד בדיוק את מה שהוא צריך בשבילה, אז נבין שאין לנו שום סיבה לקנא באחרים, כי יש לנו את כל מה שאנחנו צריכים. אם יש משהו שאין לנו, זה מפני שכרגע זה לא מקדם אותנו לשום מקום וטוב לנו שלא יהיה לנו את זה. אם למשל אדם הגיע לעולם כדי לתקן תיקון כלשהו בתור אדם עני, אז אם הוא יתעשר זה יהיה רע בשבילו משום שהוא לא יוכל להגיע לתיקון האמתי שלו. כל אחד מקבל את הכלים המיוחדים שהוא צריך כדי לעשות את התיקון שלו בצורה הטובה ביותר. אם מישהו חש שחסר לו דבר מה, הוא תמיד יכול להתפלל על כך, אך אין שום טעם לקנא. התפילה היא בוודאי טובה, משום שהיא עוזרת לנו להתקרב לבורא ולהתקדם. כך יוצא שגם אם זה לא היה טוב בשבילנו להיות עשירים, לאחר שהתפללנו התקדמנו ושינינו את המציאות הזו וכעת יתכן שזה כן הפך להיות משהו טוב, וכך נוכל לקבל את זה. על ידי תפילה אנו זוכים גם לתקן ולהתקרב לקדוש ברוך הוא, וגם להיות מסוגלים להכיל את השפע שאנו רוצים. על ידי הקנאה נשיג את ההפך, הקנאה מורידה לנו את האמונה ומביאה אותנו לתסכולים מכך שלאחרים יש ולנו אין. היא פוגמת במסוגלות שלנו לקבל את השפע וכך נישאר אומללים מכך שאין לנו את מה שאנו רוצים, ובנוסף נפחית את השפע שאנו מסוגלים לקבל בפעם הבאה. לכן ברור שמי שחושב בצורה חיובית בונה לעצמו מציאות טובה יותר לעתיד, ואילו מי שחושב בצורה שלילית, פוגם לעצמו בעתיד.

חשוב להבין שאין מקריות בעולם. אם למשל קידמו את החבר בעבודה ואותנו לא, זה אומר שזה מה שהיה צריך לקרות. גם אם נראה שאנחנו אלו שהיינו צריכים להיות במקומו ואותו חבר שיקר ורימה, דרך עלינו והוא האחרון שמגיע לו קידום לדעתנו, עדיין זה לא משנה את העובדה שזה מה שהיה צריך להיות. הרי אין טעויות אצל הבורא, הכל מדוקדק. על פי החיצוניות אנו יכולים לחשוב שלא מגיע לו, אך הבורא רואה את הדברים בפנימיות, הוא יודע מה היה בגלגולים הקודמים, מה הוא צריך לתיקון שלו, באיזו דרגת ניסיון הוא נמצא וכו'. אין שום טעם לחשוב "אם רק הייתי עושה ככה... אז הכל היה שונה". אם הבורא היה רוצה שיהיה שונה, אז היה שונה. כרגע אנחנו רואים שזה המצב, אז צריך להבין שזה בדיוק מה שהבורא רצה שיהיה. הדבר היחיד שאנו יכולים לעשות הוא לשנות את עצמנו כך שנהפוך לכלים שמסוגלים לקבל יותר בהמשך. לכן נאמר שהכול בידי שמיים חוץ מיראת שמיים. כי השם יתברך קובע את הגשמיות שלנו, אנחנו יכולים לשנות את המצב הרוחני והאמונה ועל פי זה נקבע כל השאר.

ילדים זה שמחה

מחקרים שונים מנסים לחשב את העלות של החזקת ילד עד גיל 20, ומגיעים לסכומים רציניים ביותר לכל ילד. ונשאלת שאלה פשוטה... איך זה שכל מי שמביא פחות מעשרה ילדים הוא לא מיליונר? הרי משפחות רבות של אנשים יראי שמיים מביאות גם יותר מעשרה ומצליחים להחזיק את עצמם איכשהו... איך זה קורה? אם אותם אנשים שלא מביאים הרבה ילדים לא מבזבזים את הכסף הזה על הילדים אז לאן הוא הולך?..

ניתן לראות שכל אלו שמתכננים את המשפחה ומביאים מעט ילדים כדי שיוכלו לגדל את הילדים כמו שצריך עם מספיק כסף טועים בגדול. חז"ל מלמדים אותנו שלא אנחנו הם אלו שמכלכלים את הילדים, אלא עם כל ילד, הבורא מוסיף לנו מספיק כסף בשביל לכלכל אותו. מה שאומר שאם אנחנו במצוקה כספית קשה, כדאי להביא ילדים לעולם. אולי דווקא הם יוכלו לעזור לנו לצאת מהמצוקה, כי בזכותם הבורא ישפיע לנו שפע. זה אמנם נגד השכל האנושי, אבל תתבוננו מסביבכם ותראו שזה כך. האמונה חזקה יותר מכל שכל וידיעה.

ניתן להבחין שבמשפחה ממוצעת היום ישנם בסביבות השלושה ילדים. בחלק יותר, בחלק פחות... אבל זה פחות או יותר הממוצע. אז למה זה ככה? האם זו בחירה שלנו? אולי זה נהיה כך בגלל שזה נחשב "באופנה" להביא 2-4 ילדים? אולי בגלל שכך כולם נוהגים, אז גם אנחנו? ניסיתם לספור את מספר המושבים ברכב שלכם לאחרונה? קרוב לוודאי שתגיעו לשלושה מושבים מלבד 2 מושבים להורים, לפחות זה כך אם הרכב שלכם קרוי "משפחתי". הרי זו בדיוק משפחה, לא? ומה קורה אם אנחנו רוצים עוד ילד? ניתן לו שירכב באופניים? או שניקח משכנתא כדי לקנות רכב גדול יותר?

רובנו לא צריכים להתמודד עם הסוגיה הזאת משום שתת המודע שלנו כבר מושפע ממזמן מהסביבה שלנו, כך שאנחנו אפילו לא שוקלים להביא עוד ילדים. כאילו שאין אפשרות לחשוב בכלל אחרת. אצל הציבור שאינו שומר מצוות כמעט ולא נוכל למצוא משפחה ברוכת ילדים, למרות שכל ילד שנולד מביא שמחה ואושר רב להורים ולקרובים. כאילו שהבחירה כלל לא תלויה בזוג ההורים אלא במה שנהוג מסביב. תחשבו כמה אנחנו שמחים על כל ילד שנולד, כמה אנחנו מאושרים וגאים, כמה כיף לגדל אותם אפילו שיש המון קשיים שקשורים בזה, כמה סיפוק אנחנו מקבלים מכל צעד שלהם. אז איך זה כל כך מובן מאליו שלא נביא יותר ילדים אפילו שיש לנו אופציה כזו? אם יש לנו שלושה ילדים אז זה מספיק? הרי כל אחד מהם הוא עולם שלם. אם יש באפשרותנו, למה שלא ניצור עולם נוסף כזה? יש באפשרותנו להביא חיים לעולם, אז איך ניתן לעצור את זה? הרי אנחנו אף פעם לא מתחרטים על שהבאנו את אחד הילדים שלנו לעולם, בדיוק להפך -

אנחנו רק שמחים מזה. אז למה לא לשמוח עוד קצת? רק משום שזה מה שהרוב החליט? כי זה מה שהורגלנו לחשוב על ידי החברה?

ענווה

עיקר הדרך אל האמונה תלויה באופן משמעותי במידת הענווה שלנו. למעשה שורש כל המידות הטובות הוא הענווה. לעומתו, שורש המידות הרעות הוא הגאווה. התורה מעידה על משה רבנו שהיה העניו מכל האדם, לכן אין פלא שזכה להיות המנהיג הרוחני של עם ישראל לדורותיו. התורה שקיבלנו ניתנה בהר סיני, שהוא הנמוך מבין ההרים בסביבתו. גם זה לא לחינם, אלא כדי ללמד אותנו שבשביל להכיל את התורה, לזכות לאמונה ולהגיע לתכלית אנחנו חייבים ענווה. הביטול של הפרט והגשמי אל מול הכלל והאינסוף הרוחני.

הרעיון הוא פשוט: כל עוד אנחנו חושבים שאנו חכמים, חזקים, מוצלחים או כל דבר אחר שניתן להתפאר בו, אנחנו סוגרים את פתח הכניסה לשפע של הבורא. אדם ענו לומד מכל אחד, לעומתו הגאווותן אפילו לא יסכים לנסות ללמוד כי הוא בטוח שהוא יודע יותר מכולם. כשאנו מרגישים מלאים, אין מקום לשפע להיכנס. אם נתרוקן לעומת זאת, יהיה מקום לשפע שהבורא נותן לנו. כשבעל גאווה חושב שהוא יודע הכל, אף אחד בעולם לא יוכל ללמד אותו דבר. הוא לא יקבל שום דבר מאף אחד כי הוא בטוח שהוא כבר יודע הכל. כדי לקבל מהאחר דרושה לנו ענווה, לבטל את עצמנו אל מול האחר שנותן. כך גם אל מול הבורא שרוצה לתת לנו. ברגע שנבטל את עצמנו ביחס לבורא, נוכל להתחבר אליו ולהפוך לחלק ממנו.

לאמונה ולענווה יש את אותו הרעיון. אנו מבטלים את עצמנו, את הגשמיות, את ההיגיון, את החומר ואת כל המוגבלות אל מול האינסוף ברוך הוא. כאשר יש בנו גאווה, אנחנו למעשה מצהירים שיש בנו כוח מסוים. זה כמו לשים את הבורא בצד ולהגיד שאת החלק הזה אנחנו עשינו ללא עזרתו, בדיוק ההפך מאמונה. הרי אם הבורא בעצמו נתן לנו את היופי שלנו, את הכוח, את ההצלחה ואת כל שאר הדברים שיש לנו, והכל למעשה מתנת חינם כי הוא ריחם עלינו, אז אין לנו במה להתגאות. האם ייתכן שאדם נזקק המקבל סכום כסף מאדם שעושה אתו חסד יתגאה בכסף הזה? רוב הסיכויים שהוא אפילו יתבייש בו. אז איך אנחנו מתגאים על משהו לא שלנו, כשהכול חסד של הבורא? הרעיון הזה הוא הבסיס לענווה ולאמונה אמתית.

האדם הגאווותן בטוח שהוא הגיע למקום בו הוא נמצא בזכות עצמו בלבד. הוא בטוח שהוא בשליטה ושהוא פועל ועושה הכל בעצמו. אדם כזה מועד ליפול ברגע שמשהו לא מסתדר כשורה. מספיק שמשהו קטן

יקרה כדי שהוא ירגיש לא בשליטה ואז כל החיים שלו בדרך להתרסקות. כל הכוכבים המפורסמים לדוגמה, בוטחים בעצמם שהם תמיד במקום הראשון וכולם אוהבים אותם. כשמגיע השלב שמהו קצת לא הולך, בשנייה אחת הם נופלים בצורה הרסנית. ככל שהבלון מתנפח, כך נהיה קל יותר לפוצץ אותו. הרי אם אנחנו סומכים על עצמנו בלבד, ומגיע מצב שאנו לא יודעים להתמודד אתו, אז אין לנו כבר על מי לסמוך. האירוניה כאן, שדווקא בגלל שאנחנו מרגישים בשליטה, אנחנו בעצמנו נביא את המצב הזה שיפיל אותנו. כשאין אמונה, אנו חיים ברמה של ידיעה. רק מה שאנחנו יודעים קיים מבחינתנו. אבל העולם נסתר ויש המון דברים שאנחנו לא יודעים ולא שולטים בהם, ולכן במוקדם או במאוחר, בוודאי נצא משליטה אם נחיה בצורה שכזו.

כאשר יש בנו ענווה, אנו זוכים לראות את כל החסדים של הבורא. אנו רואים איך שהוא דאג לנו לכל פרט קטן, ומכאן מבינים שיש על מי לסמוך. אם לא מגיע לנו כלום, ובכל זאת הבורא החליט לתת לנו, אז אנחנו סומכים ובטוחים שימשיך לתת לנו. לא בגלל מי שאנחנו, אלא בגלל מי שהוא. לא חשוב איזה מצב יגיע, תמיד נדע שאנו לא צריכים להתמודד לבד. הרי מתוך הענווה אנו מבינים שאין לנו כל שליטה על המצב. הבורא הוא זה שהכניס אותנו אליו, והוא זה שיוציא אותנו.

אם אנחנו נמצאים בעצבות, דבר שנגרם על ידי הציפייה ליותר ואי הגשמת הציפיות, אז זה אומר שאנחנו חושבים שמגיע לנו, ולמעשה גם כאן אנו מגיעים לגאווה. להיות ענו זה לא אומר להיות מושפל עם חוסר ביטחון או פחד. הענווה האמתית היא הנמכת עצמנו לפני הבורא, זהו בעצם חוזק ולא חולשה. הידיעה שאנחנו כלום, אבל בכל זאת הבורא ריחם עלינו ועשה איתנו חסד, אז נתן לנו כל מיני מתנות חנם. אי אפשר להתגאות בהן, כי הן לא מגיעות לנו, אבל אנחנו בתוכנו שמחים מאוד בכל המתנות הללו ומוזדים לו על כל אחת מהן, על כל נשימה ונשימה. צריך תפילה ותחנון על כל דבר שאנחנו צריכים מתוך בקשת נדבה כי אנחנו יודעים שהכול ממנו ושום דבר לא באמת מגיע לנו.

רבים תופסים את עניין הענווה בתור חולשה של האדם. האנשים השקטים נחשבים פעמים רבות ל"כלומניקים" ובעלי הגאווה שמתבלטים בשטח הם אלו שכולם אוהבים. אך האמת היא שהענווה היא עצמה חזקה מאוד לאדם. כשאנו מבטלים את עצמנו מול מציאות השם יתברך, אנו בעצם מתחברים אליו ושואבים את כל הכוחות שלנו ממנו. אמנם ביטלנו כוח שהיה לנו, אך בעזרת הביטול הזה זכינו לקבל כוח אדיר וחזק ממנו פי כמה. כמו עסק שבמקום לשים בגדול את שם הבעלים על השלט, הוא מחליט לבטל את עצמו ולשלם לאיזו חברה גדולה כדי להשתייך אליה ולשייך את העסק לשם החברה. כעת כשהלקוחות יראו את שם החברה הגדולה והמוכרת, הם בוודאי יחשיבו את העסק הזה להרבה יותר ממה שהוא באמת. החברה עצמה תביא לו הרבה לקוחות שלא היו מגיעים אליו בצורה אחרת. יוצא שביטלנו את

עצמנו מעט, ובכך התחברנו לדבר הרבה יותר גדול. גם שחקן הכדורגל המצליח ביותר משתייך לקבוצה כלשהי. אי אפשר לשחק ולהצליח לבד, אלא צריך לבטל את עצמנו כדי להשתייך למשהו גדול יותר.

דווקא אותם אנשים שנראים כפחותים ואינם מפגינים ביטחון והצלחה, הם אלו שברוב המקרים יהיו עם כוחות נפש פנימיים חזקים הרבה יותר ויוכלו להתמודד עם מצבים קשים מאוד. בעלי הגאווה והביטחון החיצוני לעומתם בדרך כלל יישברו מהר ויהיה להם קושי גדול להתמודד עם החיים. כלפי חוץ הם יכולים להפגין ביטחון, אבל בפנים הוא חסר. מי שמחובר לבורא יתברך ומבטל את עצמו, יקבל כוחות עצומים שכלל לא שייכים לו, אלא הכל מתנה מהקדוש ברוך הוא. שהרי אנחנו בני מלכים, אז במקום להתגאות בשם של עצמנו, זה יהיה הרבה יותר חכם ומרשים להתגאות בשם של אבינו ובכך שאנו בני המלך.

לראות נסים

אנשים רבים שואלים מדוע היום לא מתרחשים נסים כמו אלו שהיו בדור המדבר? הרי אם הבורא רוצה שנחזור בתשובה, שייתן לנו איזשהו סימן. אבל לכל אחד יש ניסיון משלו ששונה משל האחרים. ישנם כאלו שצריכים לראות את הנסים הללו בשביל להגיע לתכלית שלהם וישנם כאלו שאינם צריכים. ישנם כאלו שחווים מוות קליני ורואים בעיניהם מהי רוחניות, וישנם כאלו שרק לאחר 120 שנה יוכלו לראות ולהבין. הבורא קובע מה כל אחד יראה ויחווה במהלך החיים שלו כדי לתת לו את הניסיון הטוב ביותר עבורו. עבור רוב האנשים, ראיית נסים יוצאי דופן במיוחד תזיק להתקדמות הרוחנית. שהרי כעת אנו יכולים לעבוד על חיזוק האמונה שלנו, אך לאחר ראיית נסים גלויים אנו נמצאים בדרגת ידיעה. כך פחות אמונה מעורבת בדבר, יש לנו פחות בחירה ודורשים מאיתנו הרבה יותר. אם מראים לאדם מהשמיים נסים עצומים, אז גם דורשים ממנו הרבה יותר מאדם אחר. כעת הוא לא יכול להמציא תירוצים על כך שאינו מאמין, אלא הוא מחויב לגמרי.

עם זאת, צריך לדעת שנסים אכן מתרחשים כל יום וכל רגע, השאלה היחידה היא איך אנחנו מתייחסים אליהם. בזמן יציאת מצרים, עם כל הנסים הגדולים שהיו שם ועם 10 המכות שכולם הבחינו בהן ששינו את כל הטבע לחלוטין, עדיין היו כאלו שבחרו לא להאמין. התורה מספרת לנו שרק חמישית מעם ישראל אכן יצאו ממצרים, בזמן שכל השאר העדיפו להישאר שם מחוסר אמונה. כשאנחנו קוראים את הסיפורים המדהימים שקרו שם, זה נשמע לנו לא הגיוני. הרי איך אפשר לא להאמין לאחר שרואים נסים כל כך ענקיים? אבל זה לא מסתיים בזה, החמישית שאכן יצאו, שהם היו גדולי האמונה, חזו נסים גדולים אפילו יותר. קריעת ים סוף, עמוד הענן, המן היורד מן השמיים, בארה של

מרים ועוד שפע של נסים בצרורות, כשהשיא הוא מעמד הר סיני בו האלוקים מדבר עם העם בכבודו ובעצמו. כל אלו לא הפריעו לעם מלעשות את העגל, להתלונן ללא הפסקה על מזון ומים, לא לרצות להיכנס לארץ ולרצות שוב ושוב לחזור למצרים בשביל אבטיחים ושומים. לכאורה זה נראה תמוה, כולנו בטוחים שאנחנו היינו נוהגים אחרת במקומם.

יש לזכור שאנחנו קוראים את כל המאורעות בזה אחר זה בספר התורה. כל זה התרחש לאורך תקופת זמן, שבמהלכה הם הספיקו להתרגל לרעיון. הרי אם היה יורד לנו מן השמיים יום אחר יום, אז אפשר לקרוא לזה טבע, לא? כבר לא היינו מגדירים זאת בתור נס, הרי זהו בדיוק הרעיון של הגשם היורד מן השמיים, ולא ראינו מישהו שמתפעל מעבר לשגרה ומגדיר את הגשם בתור נס. אם לא היינו מתרגלים לטבע שכזה ולא היינו מכירים מציאות כזו, כשהיו מספרים לנו על גשם שיורד מהשמיים, היינו מבטיחים לחזור בתשובה. שהרי מים שיורדים מהשמיים זה בהחלט לא דבר מובן מאליו. אבל בגלל שהתרגלנו לכך, אנחנו כבר לא קוראים לזה "נס". מן היורד מהשמיים לעומת זאת, זה משהו שעדיין לא התרגלנו אליו. יוצא מכאן שביחס למציאות שאלה התרגלנו היום, כשאנו קוראים על נסים שהיו ביציאת מצריים הכל נראה מופלא וקשה לנו לתפוס איך הם לא חזרו בתשובה מיד. אך גם היום יש לנו נסים מול העיניים, רק שכעת אנחנו רגילים, כשם שבני ישראל היו רגילים לנסים שראו כשיצאו ממצריים.

התרגלנו שהאלוקים איתנו ועוזר לנו בכל דבר, ולכן הכל נראה לנו טבעי. בצורה כזו, אפשר לפספס נסים שמתרחשים אל מול עינינו. לכל אחד מאיתנו מתרחשים נסים עצומים, השאלה היא איך אנחנו בוחרים להתייחס אליהם. כדור הארץ מסתובב סביב השמש במקום כל כך מדויק, כך שאם יתקרב אליה טיפה, הוא ישרף ללא אפשרות חיים, ואם יתרחק ממנה, הוא יקפא. רואים שהאזורים הרחוקים מהשמש בתוך כדור הארץ הם יבשות קפואות, ואלו שקרובים הם מדברים חמים. אז אם הכל יזוז טיפה מהמסלול כבר לא נוכל להתקיים. איך זה שהוא נשמר במקומו ובמסלולו? גוף האדם מורכב מכל כך הרבה מערכות שנראות לנו מובנות מאליהן, אבל מי אמר שבתינוק הבא שייוולד כולן צריכות להיות? וגם אם הן יהיו, מי אמר שהן יתפקדו בצורה טובה? אולי התינוק הבא שייוולד יהיה עם קרניים וזנב? הרי כך זה עובד באבולוציה... מי מחליף סוללות ללב שלנו שימשיך לפעום שוב ושוב? יש איזשהו מכשיר שיכול לפעול כך ברצף במשך 120 שנה? איך צומח מתוך גרעין רקוב שקבור באדמה צמח יפהפה, ממש כמו תחיית המתים? מי עוזר לנו תמיד לצאת מכל המצבים שאנחנו בטוחים שלעולם לא נצליח לצאת מהם, אבל אחר כך איכשהו שוכחים אותם? שלא נטעה את עצמנו, הנסים מתרחשים מסביבנו ללא הפסקה, השאלה היא אם אנחנו בוחרים

בעזרת השם

לפעמים אנחנו רוצים ללכת בדרך כלשהי ומקווים להצליח בה. אנו מרגישים שאנו זקוקים לסיוע מהשמיים וכך מוצאים את עצמנו מבקשים את עזרתו של הקדוש ברוך הוא. לפי התפיסה שעל פיה אנו פועלים, אנו רואים את ההתקדמות שלנו בחיים ככזו שהגיעה על ידינו ומבקשים שהשם יעזור לנו מעט כדי להגיע למקום טוב יותר. כאילו שאנחנו אלו שפועלים ומצליחים והקדוש ברוך הוא רק מסייע מעט. אך האמת היא שהדבר הפוך לגמרי. הדבר היחיד שאנו עושים בעצמנו זה ההשתדלות המוטלת עלינו, את כל השאר הקדוש ברוך הוא מסובב כך שנגיע למקום אליו אנו צריכים להגיע. פשוט לראות שישנם אנשים רבים עם כישרון, שכל, חכמה, כוח וכל התכונות הדרושות לשם הצלחה, ובכל זאת לא מצליחים בחיים. לעומתם ישנם כאלו שאינם מבריקים במיוחד וכלל לא מתאימים לתפקיד, אך איכשהו כל ההצלחה נפלה עליהם מבלי שהם עשו דבר. אפילו כל אדם שיתבונן על חייו שלו יוכל לראות שפעמים רבות כאשר הוא מנסה בכל הכוח להצליח במשהו, אם זה מציאת עבודה, זיווג, או כל פרויקט אחר שהאדם לוקח על עצמו, הוא פעמים רבות ימצא את עצמו כושל בדבר שוב ושוב. לאחר מכן פתאום אותו אדם זוכה לראות איך הדבר שכל כך רצה נפל עליו מהשמיים דווקא כאשר הוא לא ציפה ולא ניסה להשיג אותו. הקדוש ברוך הוא מראה לנו שהוא לא סתם "עוזר" לעבודה שאנו עושים בעצמנו, אלא הוא זה שעושה את הכל מאחורי הקלעים בזמן שאנחנו עושים השתדלות קטנה וחושבים שאנו מזיזים את העולם.

האמת היא שכל המצב כולו נכתב במיוחד בשבילנו על ידי השם יתברך. אנו זקוקים לקדוש ברוך הוא לא רק ברגעים בהם אנו חשים שאנו זקוקים לעזרה, אלא בכל מצב וכל הזמן. למשל, אדם שנכנס לחובות מרגיש שהוא צריך עזרה ואז מתפלל לקדוש ברוך הוא, אך האמת היא שעצם הכניסה של אותו אדם לחובות היא גם כן עזרה של הקדוש ברוך הוא, שזה מה שטוב בשבילו כעת ויקרב אותו לתכלית. זה לא שהחיים הביאו אותו לכך או שהטבע עשה את שלו, אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו הביא אותו למקום בו הוא נמצא כעת. כל מה שאנו עוברים בחיים מגיע ישירות מהקדוש ברוך הוא. לכן כדאי להתפלל על הכל, לדבר עם השם תמיד ולהבין שהקדוש ברוך הוא לא "עוזר לנו", אלא הוא זה שעושה את הכל. לא צריך להתפלל רק על הדברים הגדולים שאנו עוברים בחיינו, אלא על כל דבר קטן. מי אמר שנצליח לצחצח שיניים בבוקר או שהקפה שנכין יהיה מספיק טעים? גם על הדברים האלו אנו צריכים להתפלל כי אין לנו כל שליטה עליהם, אלא הקדוש ברוך הוא קובע את כל המציאות שלנו. אמנם זה נראה לנו כמובן מאליו משום שאנו רגילים לעשות את

הדברים האלו ולא נראה שיש פה משהו מיוחד שעלול להפריע, אך למרות הכל השליטה היא לא בידיים שלנו. כל הצרות שבאות עלינו הן הדברים הרגילים שלקחנו כמובנים מאליהם בעבר. אם היום התנור התקלקל, הצנרת נסתמה ויש פנצ'ר ברכב, אז ניזכר לרגע בשבוע שעבר ונגלה שהיה לנו ברור שכל אלו צריכים לתפקד כרגיל, ומי בכלל חשב שיכול לקרות משהו כזה? את רוב הדברים אנו לוקחים כמובנים מאליהם כאילו שיש לנו שליטה עליהם. אך השליטה האמתית היא רק של הקדוש ברוך הוא, לכן צריך להתפלל שיסדר לנו גם את העניינים הקטנים.

אם נאמר שאנו עושים דברים בעזרת השם, אז זה נשמע כאילו שאנחנו עושים את העיקר והשם עוזר מעט, כמו שיש עוזרים לרופאים, לשרים חשובים או למנהלים. אבל זה טיפשי לחשוב כך, כי השם הוא זה ששולט על הכל ואנחנו רק עושים את ההשתדלות המוטלת עלינו. במלים אחרות, אנחנו כאילו עושים את הדברים בזמן שהכול כבר נעשה על ידי הקדוש ברוך הוא. לכן ברור שעדיף להשקיע את רוב הזמן והמשאבים היקרים שלנו לעבודה הרוחנית, להתפלל ולהתקרב לקדוש ברוך הוא, ורק את מעט הזמן, המאמץ ושאר המשאבים נקדיש להשתדלות הגשמית. בצורה שכזו נוכל להצליח הרבה יותר, שהרי ההצלחה מגיעה מהקדוש ברוך הוא.

פוליטיקה

בדרגים ה"גבוהים" מקבלים החלטות, ואנחנו כאן למטה אוכלים את מה שהם נותנים לנו, לפעמים בשמחה ולפעמים במרמור כבד ובהרגשת חוסר צדק. למה נבחרה דווקא הממשלה הזאת? ואיך אף אחד לא עומד בדברים שהוא מבטיח אף פעם? למה אנחנו לא נכנסים בכל השונאים שלנו? למה נותנים לערבים עוד שטחים? כשמתבוננים על הדברים בצורה שטחית וגשמית, לא נוכל למצוא הרבה נחמה, ולכן בעצם רובנו מתרעמים בכל הנוגע לכך. כאשר חיילים שלנו נופלים למשל, אנחנו אוהבים לכעוס ולהאשים את ראש הממשלה שלא עושה כלום, את השרים ואת הכנסת הגרועה, את הרמטכ"ל ושר הביטחון שפוחדים מארה"ב ועובדים לפי האינטרסים שלה וכו'. כאמור, כל זה מבחינה שטחית וגשמית. אבל אם נתבונן מקרוב, אנחנו נבין שכל האנשים הללו הם לא יותר מבובות על חוט מבחינתנו. אמנם מבחינת עצמם יש להם בחירה חופשית, אבל עצם העובדה שהבורא שם אותם במצב ובמעמד מסוים, עם יכולת להחליט החלטה שתשפיע בסופו של דבר גם עלינו, אומרת שהבורא החליט שהחלטה שלהם זה בדיוק מה שאנחנו צריכים עכשיו.

הדיוק של הבורא הוא הרבה מעבר למדויק, אם מישהו אחד בין המיליונים שבעם, יפגע בצורה הכי קלה שיכולה להיות שלא בצדק מהחלטה כלשהי של הדרגים הגבוהים, אז הבורא מיד משנה את הכל כך שכל אחד יקבל אכן את מה שמגיע לו במדויק. זה אומר שלא הממשלה היא זו שהחליטה את ההחלטה שלא מוצאת חן בעינינו, אלא הבורא הוא זה שהחליט אותה, כי זה מה שטוב לכל אחד מאיתנו. יותר חשוב מכך זה שאם נרצה איכשהו לבטל את ההחלטה, אנחנו לא צריכים לשלוח מכתבים לממשלה, או לעשות הפגנות, או לנקוט בכל דרך גשמית אחרת. אמנם גם באלו אין כל רע, זה בסך הכל צד של השתדלות. אך כדי להשפיע באמת, כל מה שצריך הוא פשוט להתפלל לבורא שישנה את הדברים. ברגע שנעשה זאת, נחזק את אמונתנו, נתקרב לתכלית ונעלה את עצמנו. לאחר העלייה, יתכן שכבר לא יהיה עוד טעם בניסיון שקיבלנו, אז הבורא פשוט יבטל אותו. כך היה למשל בפורים כאשר נגזרה גזירה על היהודים ובעזרת צום וחזרה בתשובה הגזירה התהפכה לאורה ושמחה. כך היה באלפי גזירות שהתבטלו ברחבי העולם בכל הדורות באלפי שנות הגלות. אין הרי טעם לעשות סתם רע לאנשים, יש טעם לחנך ולגרום להם ללכת לכיוון הנכון. אם הם כבר בכיוון, אז אין שום צורך יותר בניסיון. אז במקום להתווכח על מי הכי טוב לממשלה, מה נעשה עם המחבלים המתאבדים או איך נעצור את הטילים, כדאי להתפלל, לעשות תשובה וללכת בדרכי הבורא ובכך לעשות שינוי מהותי הרבה יותר.

להבין את המצב בעולם

בעולם ישנן מלחמות ושנאה, המדינות שונאות האחת את השנייה, אבל יותר מכל הן אוהבות לשנוא אותנו. מתפקידנו להוריד שפע לכל העולם, אך כאשר אנו מזלזלים בתורה ופורקים עול מצוות, אנו לא מבצעים את התפקיד כראוי. כל העולם סובל מכך ומכאן נובע כל מקור צער שיש בעולם. לכן מובן מדוע כולם שונאים אותנו. אומות העולם אינן יודעות את הסיבה האמתית, הן רואות רק את הגשמיות שלפניהן. אך משהו בפנים אומר להן לשנוא דווקא אותנו.

דמיינו לכם שראש הממשלה מגיע בבוקר לעבודה עם מכנס קצר וגופיה, כאשר שערותיו צבועים בצבע סגול וקעקוע ענקי מציץ מכתפו. אפילו אדם שכן מתלבש בצורה כזו באופן יומי ורגיל לכך, יבין שזה לא בסדר כאשר ראש הממשלה עושה זאת. ממנו הרי מצפים להרבה יותר. מהר מאוד אנשים יתחילו לשנוא את ראש הממשלה ויבינו שהוא מתהולל במקום לבצע את תפקידו. אותו הדבר קורה איתנו. אנו לא שמים לבנו לכך, אך יש לנו תפקיד חשוב ומכובד ביותר שאין לנו כל אפשרות להתרשל בו. כאשר אנו פורקים עול, כל העולם סובל ביחד איתנו. כאשר העולם רואה שאנו מנסים להראות ולהתנהג כמוהו, כולם מבינים שיש

כאן משהו לא בסדר. אומות העולם רגילים לפריצות והפקרות, לאכילת מאכלים טמאים ולבזבוז זמן מוחלט על שטויות. אבל לנו יש תפקיד הרבה יותר חשוב, מצפים מאיתנו להרבה יותר. בני המלך לא יכולים להרשות לעצמם להתנהג כך. כל החלטה שלנו יכולה לשנות את כל המציאות. יהודי בוחר ללמוד תורה ולא מבין שהוא משפיע על כל כדור הארץ. הוא לא מבין שבעשיית עבירה כלשהי הוא עוצר לעצמו ולכל העולם שפע עצום שצריך להגיע אליו.

אומות העולם יודעים בתוכם את מקומנו ולכן שונאים אותנו על שאנו לא מבצעים את תפקידנו כראוי. הדבר דומה לעיתונים שכותבים בכותרות ענקיות "איש חרדי גנב". ניתן למצוא הרבה יותר גנבים שאינם חרדים, אז למה לא עושים כותרות של "איש חילוני גנב"? הסיבה היא שהסקופ האמתי הוא כשאדם חרדי וירא שמיים, שמוטל עליו תפקיד חשוב עם הרבה אחריות ומשמעת עצמית, עשה מעשה לא שגרתי שלא מתאים למה שהוא מייצג. גם אדם רחוק מתורה ומצוות שמעדיף להתרחק מדתיים, יודע ומבין בתוכו שלאדם ירא שמיים אסור לשקר, לגנוב, לרמות או כל דבר אחר בסגנון. הוא מצפה מאדם ירא שמיים להיות אדם טוב, הגון, עוזר ומתחשב. אפילו מעצמו הוא לא מצפה את כל הדברים האלו, לכן כאשר ישנו אדם כזה מתנהג שלא על פי הציפיות, אז נוצרת סיבה להתעצבן ואפילו לשנוא את כל החרדים והיהדות. כך גם אומות העולם, כאשר הן רואות אותנו הן יודעות בתוכן את האמת. אבל אז הן רואות שאנו לבושים, מתנהגים ועושים עבירות בצורה מאוד דומה אליהם. אז הן שונאות אותנו, כי ילד עיראקי שזורק אבנים או משחק ברובים זה שגרתי ורגיל, אבל מיהודי הם לא מצפים לזה. כאשר אנו נותנים להם לעשות כרצונם ועוד מביאים להם מתנות, מעבירים כספים, מים, חשמל, אפילו מתקנות ושאר כל הדברים שאנו עושים למענם, הם לא מבינים מה אנו רוצים מהם. הם מצפים שנתייחס אליהם כעבדים ואז הם ינשקו לנו את כפות הרגליים. הם לא רוצים שבני המלך יתנהגו כמוהם ויהיו שווים להם, הם רוצים שבני המלך יתנהגו באצילות כראוי

לבני
מלכים.

יש גב?

כאשר יש איומים על ישראל, אנחנו סומכים בעיניים עצומות על ארה"ב ועל עוד כמה מדינות גדולות בעולם הנחשבות למדינות "שלום". ארה"ב היא מעצמה גדולה ומכובדת, ואנחנו יודעים שאם נצטרך להגיע למצב של מלחמה, הם יהיו כאן לעזור לנו ולהילחם בשבילנו. אך למעשה, אם יש בנו טיפת היגיון ואמונה, נבין שאם נרצה לנצח במלחמה כלשהי, יש רק נשק אחד שיוכל להוציא אותנו מזה. לא ארה"ב, לא טנקים, לא טילים ולא שום דבר אחר, רק האמונה שהבורא איתנו. הרי אם הבורא רוצה שננצח, אז ננצח. אם הוא ירצה שנפסיד, אז נפסיד. מה שייכת

ארה"ב לתמונה? למה אנחנו מנסים להצטייר טוב בעיניה או בעיני העולם? היחיד שאנחנו צריכים להצטייר טוב בפניו הוא הבורא. כך היה בכל מלחמות ישראל, בני ישראל הפסידו בקרבות רק כאשר נפלו מאמונתם. במשך אלפי שנים העם שלנו הצליח לעבור כל כך הרבה מלחמות מבלי שיהיו לנו מדינה או צבא. הצבאות הכי גדולים לעומת זאת נפלו ללא שום היגיון. האם הייתה איזו מדינת "שלום" שהגנה עלינו בזמן השואה הארורה?

בתקופה של יוון הייתה מלחמה יוצאת דופן. יוון הייתה אימפריה ענקית ובלתי מנוצחת, הם לא רצו להשמיד אותנו אלא להפוך גם אותנו ליוונים. בסך הכל זה היה נראה מפתה, להפוך להיות יווני, ללמוד דברי חכמה, להיות חלק מאימפריה ולהפוך לבלתי מנוצח. אבל עם ישראל לא מסכים להתנתק מבוראו, ולכן בחר להלחם, כנגד כל הסיכויים. עם ישראל היה מוכן למות, ורק לא לאבד את דתו. כשהבורא רואה שאנחנו מאמינים בו והולכים בדרך הנכונה, הוא לא משאיר אותנו מקופחים. אותו חלק קטנטן מהעם שהחליט להלחם ביוונים, היה בסך הכל חלק של אנשי אמונה, לומדי תורה, ללא כל צבא, ובעזרת הבורא ניצח מעצמה ענקית. עד היום אנחנו חוגגים את חנוכה, אבל האם אנחנו באמת מבינים את משמעות החג? אם אנחנו מתנהגים כמו מדינות אחרות, סומכים עליהן, והופכים להיות חלק מהם, אז בעצם הפכנו את עצמנו להיות כמו אותם מתייוונים שאנו סולדים מהם. המדינות שמנסות לחסל אותנו הן האויבות הקטנות שלנו, משום שהבורא לא ייתן לאף אחד להשמיד את היהודים. דווקא מדינות השלום, שמנסות למכור לנו את התרבות שלהם, הן הבעייתיות שעלולות לגרום לנו לניתוק מהבורא, ועל ידי כך באות הצרות האמתיות. כשאויב בא לתקוף, ניתן מיד להתגונן. כשחבר טוב תוקף בחשאיית מבלי שנבחין בכך, אנו עלולים לפול מבלי להרגיש. בפרשת בלק מסופר על בלעם הרשע שבא לקלל את ישראל ולא הצליח. הקדוש ברוך הוא הכניס לו ברכות לפה והוא הבין שזה בלתי אפשרי לנצח אותם. אז הוא ניסה דרך אחרת, הוא נתן עצה לגרום לבני ישראל לזנות ולחטוא, ועל ידי כך הקדוש ברוך הוא כבר יטפל בהם. לצערנו כך באמת היה, ונפלו רבים במגפה. אין מה לפחד ממעצמות ענקיות או מנשקים גשמיים, אם כבר מפחדים ממה שהו אז זה צריך להיות מהחטאים שעלולים להרחיק את השמירה הרוחנית מעלינו.

כל המעצמות הגדולות ביותר בעולם יכולות להילחם בנו עם הנשק המתקדם ביותר, ואם הבורא נלחם למעננו, אפילו שערה אחת מראשו של יהודי לא תינזק. לעומת זאת אם אנחנו מכעיסים את הבורא, מספיק שאיזו קבוצת אנשים שאין לה אפילו מדינה מחליטה לעשות פיגועים, ואנחנו רואים איך הם משתקים אותנו לגמרי. אנחנו מספקים להם את כל הצרכים שלהם - מים, חשמל, עבודה, קרקעות, בלעדינו הם לא יכולים להתקיים, ובכל זאת אנחנו לא מצליחים להתמודד איתם. קבוצה כל כך קטנה שבאה נגדנו ואין לנו כל דרך להלחם, ממש אבסורד. מי שמתבונן בדברים יוכל לראות די בקלות איך שהכול מתנהל רק לפי

צבא

אם אנחנו מבינים את משמעות האמונה, ניתן להבין שזה לא ממש משנה כמה הצבא יהיה חזק או חלש. אם הקדוש ברוך הוא מחליט שנפסיד, לא יעזרו לנו כל הצבאות שבעולם וסיוע של כל המדינות האפשריות. לעומת זאת אם הוא יחליט שננצח, נוכל לעשות זאת גם עם חייל אחד שלא החזיק נשק מימיו. בזמנים ביטחוניים קשים, כל שצריך הוא להתחזק בלימוד התורה, בתפילה לבורא, בקיום המצוות ובאמונה. זה מה שילמד עלינו זכות בשמיים להיות ראויים לניצחון ולביטול הגזרות הקשות מעלינו. כל המלחמות, המגפות, הייסורים וכלל הדברים הלא נעימים לנו, הם תוצר ישיר של התנהגותנו. לא בגלל שהצבא שלנו חלש או חזק, ולא בגלל ראש הממשלה, ולא בגלל הרפואה שלא הצליחה למצוא תרופה... רק בגלל מעשינו. הבורא רוצה לקרב אותנו לתכלית והוא עושה את מה שדרוש לכך.

עם זאת, חשוב לציין שמוטלת עלינו חובת ההשתדלות הגשמית בנוסף לחיזוק האמונה והרוחניות. לא בגלל שאנו מאמינים בכוחות גשמיים, אלא משום שהבורא רוצה שנבטא את הרוחניות והאמונה שלנו דרך הגשמיות. לכן בעצם קיבלנו לקיים מצוות גשמיות, כדי להשתמש בחומר ולהתעלות ביחד אתו. לכן חשוב שכן יהיה לנו צבא חזק ומאומן היטב, שנדע שעשינו את ההשתדלות הגשמית שלנו, אך צריך לזכור שהשם יתברך הוא זה שנלחם בשבילנו.

פעם הדברים באמת היו נראים כך, מי שהיה יוצא להילחם היה צדיק גמור ללא עבירות, היו יוצאים למלחמה עם תפילין ועושים קידוש השם גדול. היו מרחיקים את בעלי העבירות כדי שלא ישפיעו על שאר הצבא ובכך ירחיקו את הסיוע מהשמיים. היו עושים מלחמות בקדושה ובטהרה והקדוש ברוך הוא היה נלחם במקומם. אלא שהיום לצערנו הדברים השתנו. הצבא היום אינו הולך לרוב בדרכי התורה הקדושה ומונהג פעמים רבות נגד ההלכה. ברוך השם, ישנם גם יחידות שמיועדות לחרדים, ישיבות הסדר וכו'. אלו משלבים את הצבא עם ההלכה וכך גם יהודים יראי שמיים יכולים לתרום להשתדלות הגשמית הנחוצה. אבל רובו הגדול של הצבא בכלל לא מתנהל כמו שהצבא של עם השם צריך להתנהל. בין היתר, נשים רבות נמצאות בצבא בתפקידי גברים, מעבר לבעיה ההלכתית הפרטית שלהן, זה יוצר בעיה נוספת של ערבוב בין נשים וגברים שאסור על פי התורה. במוצבים רבים ניתן למצוא טבחים שאינם יראי שמיים ואין עליהם כמעט הקפדה מבחינת כשרות. מפקדים רבים אינם יודעים כלל מה מותר ומה אסור לעשות בשבת, מתי זה נחשב לפיקוח נפש (שאז כמובן צריך ואפילו מצווה לחלל שבת) ומתי זהו דבר

שאסור לעשות. צריך להבין שכל אלו גורמים למכשולים גדולים לחיילים שרוצים לשמור על המסורת, אך נקלעים למצבים לא נעימים בתוך חברה שאינה שומרת תורה ומצוות. מעבר לכך, זה מביא להרחקת השמירה וההשגחה, שהרי כאשר הצבא הולך בדרך השם, אז הקדוש ברוך הוא מסייע ונלחם במקומו, אבל ברגע שלא, אז ההשגחה מוסרת מאיתנו חס ושלום.

שנאת חינם או בצדק?

כמעט כל אדם שונא לפחות מישהו אחד, ולכל אחד יש את הסיבה שלו לכך. אף אחד לא שונא סתם כי משעמם לו. אז אם אנחנו שונאים אנשים משום שבעל המכולת גזל אותנו, האינסטלטור עבד עלינו, ההוא הרביץ לנו, השכן ירד עלינו ומסי' הכנסה שדדו אותנו, אז נראה לכאורה שאנו שונאים אותם בצדק. כל אחד ששונא מישהו מבין ויודע שהשנאה מוצדקת לגמרי ואינה בגדר שנאת חינם, שהרי אילו היינו יודעים שזוהי שנאת חינם, אז בוודאי היינו מפסיקים עם זה. אך הדבר רחוק מאוד מכך, משום שאם אצל כולם השנאה היא מוצדקת, אז מדוע אסרו עלינו שנאת חינם שכלל לא קיימת? ידוע שבית המקדש נחרב על שנאת חינם, וכל עוד שלא נבנה מחדש, זה אומר שהבעיה עדיין קיימת. אז מוכרח להיות שאכן קיימת שנאת חינם.

אלא שצריך להבין שכמעט ולא קיימת שנאה שתהיה באמת מוצדקת. כי אם בעל המכולת גזל אותנו, אז זה אומר שהבורא רצה שמישהו יגזול אותנו לטובתנו, ובעל המכולת היה האדם המתאים למשימה. אם הוא עשה משהו לא בסדר, כמובן שזה היה מבחירה שלו והוא עתיד לתת על כך דין וחשבון. אבל זה כבר עניין שלו מול הבורא ללא שום קשר אלינו. כי אם הוא היה בוחר לא לעשות לנו את מה שעשה, מישהו אחר היה עושה לנו את זה. כי זה משהו שאנחנו צריכים, ואם לא היינו צריכים, אז הבורא לא היה נותן לזה לקרות. לכן אין שום טעם לשנוא אף אחד, וכל שנאה שאנו מגדירים אותה כ"צודקת", היא למעשה שנאת חינם.

הבנקים יכולים לעקל למישהו את רכושו בגלל חובות שיש לאדם. אותו אדם לא יעלה בדעתו לשנוא את הנהג שמוביל את הרכוש או את שליח הדואר שבא לתת לו את ההתראה. אם הוא חש חוסר צדק, הוא יכול להפנות את טענותיו אך ורק לבנק. כך גם אצלנו, יש לנו חובות מול הבורא. כאשר הבורא מחליט, הוא יכול להביא לנו ייסורים בשלל דרכים. הייסורים הללו נועדו כדי שנחזיר את החובות. כל טענה שיש לנו ניתן להפנות לבורא ישירות (למרות שאין חוסר צדק אצל הבורא ובכל מקרה הוא גם לא חייב לנו כלום, אז אין מקום לטענות מצדנו). אך אין שום טעם לכעוס על השליח שדרכו הבורא מדבר איתנו. שנאה לשליח דואר שמוסר הודעה לא נעימה היא בוודאי שנאת חינם ולא צודקת

בכלל. הוא בסך הכל שליח שעושה את עבודתו. כל העולם המעוצב סביבנו הוא שליח המיועד בשבילנו כדי שנקבל בדיוק את שאנו צריכים. כל מקרה שנתקל בו וכל מצב לא נעים שנכנס אליו הוא מאת השם יתברך. הקדוש ברוך הוא מביא לחיינו את הדברים שנראים לנו מרגיזים לתועלתנו. בוודאי שאין עכשיו טעם להתעצבן ולשנוא את אותו שליח שדרכו אנו מקבלים מסר מהקדוש ברוך הוא.

אין לנו מים לבזבז

משנה לשנה הארץ מתייבשת, אבל רוב האנשים בכלל לא מבינים למה זה קורה. אנחנו יכולים לחסוך במים, לייבא אותם מארצות זרות ולמצוא פתרונות חלופיים נוספים, אבל אנחנו לא פותרים את הבעיה עצמה מהשורש. אנחנו מסתכלים על הגשמים המועטים שיורדים כאילו במקרה מוחלט, ולא מבינים שזה בידיים שלנו להוריד אותם. אז איך לעשות את זה? זה כתוב בתורה כמה פעמים במפורש לגמרי בצורה ברורה: אם נלך בדרך התורה והמצוות: "ונתתי מטר ארצכם בעתו..." ואם לא: "ולא יהיה מטר..." , אנחנו קוראים את זה כמה פעמים בכל יום כחלק מקריאת שמע, אבל האם אנחנו באמת מאמינים בזה? כי אם הגורם לגשם הוא ההליכה בדרך התורה והמצוות וההפך הוא הגורם לחוסר, אז מה יעזור לנו החינוך לחסוך במים? אמנם החיסכון הוא דבר חינוכי חשוב וטוב, אבל אם אנחנו באמת רוצים לפתור את בעיית החיסרון במים (או כל בעיה אחרת), צריך לעשות זאת בהליכה בדרך הבורא. הניסיון מוכיח שכולם יודעים היטב לומר "הכל מלמעלה" ו"רק השם קובע", אבל לאחר מכן הם פוטרם את עצמם בתפילה של חמש דקות והשתדלות גשמית של יום שלם. על פי המעשים בשטח נראה שאנו סותרים את עצמנו, כי אנו אומרים מצד אחד שהשם הוא זה שמחליט, אבל ביחד עם זאת אנו מנסים בכוחות גשמיים לשנות את הדברים בעצמנו ללא עזרתו. ההשתדלות הגשמית אמנם נחוצה, אך ההשתדלות הרוחנית שווה הרבה יותר.

חוק מרפי

"חוק מרפי" אומר משהו בסגנון הזה: דווקא במצב הכי לא מתאים, יקרה מה שאנחנו לא רוצים למרות ההסתברות הנמוכה לכך. אז נחמד שגילו לנו "חוק" אבל מהי המהות שלו? ההיגיון מאחורי זה הוא שלמחשבות שלנו יש כוח עצום, וניתן ליצור מציאות בעזרת אותן המחשבות. אנו מסוגלים לעשות דבר יומיומי ללא כל תשומת לב, ודווקא כשנרצה לעשות זאת כמו שצריך, זה לא ילך. העניין הוא שכאשר אנו חושבים הרבה על הדבר, אנו מהרהרים גם בדברים השלייליים שעלולים

לקרות ומהם אנו רוצים להיזהר. כשאנו פוחדים, אנו הופכים את הפחד למציאות. אדם שפחד לא למצוא חנייה במקום מסוים, כנראה באמת לא ימצא חנייה. אדם שבטוח שימצא, באמת ימצא. המציאות מתחילה מהמחשבות שלנו. האמונה שלנו היא שיוצרת את המציאות לעתיד. אדם הפוחד מכוחות טבע שונים, מראה את חוסר האמונה שלו ולכן קרוב יותר להינזק. הביטחון והאמונה הם שיוצרים לנו את המציאות היציבה והחזקה, בה לא שולט כל כוח שלילי.

דבר נוסף שעלול לגרום לכך שהדברים לא ילכו כרצוננו הוא הגאווה של האדם. כאשר אנו סומכים יותר מדי על עצמנו ובטוחים שאנו יכולים להסתדר לבד, אז אותה הרגשת "כוחי ועוצם ידי" משכיחה מאיתנו חס ושלום את השם יתברך. אנו טועים לחשוב שאנו יכולים להסתדר לבד לאחר שהתרגלנו לטבע מסוים. כאשר הטבע משתנה וכנגד ההסתברות והסיכויים הטבעיים פתאום מתרחשים דברים לא צפויים, זה מאפשר לנו להתבונן בדברים, להוריד מאיתנו את אותה גאווה והרגל לכך שהכל מתנהל על ידינו ולהיזכר שקיים בורא שמנהיג ושולט בעולם.

[בלי עין הרע...](#)

אם התחזקנו באמונה שלמה שהכול מהבורא, זה בלתי אפשרי לפחד מכלום. למעשה הכל ממנו, והוא אוהב אותנו, כך שהכול רק בשבילנו ואין כל רע ושום הזק בעולם. מצד שני, נראה שישנם דברים נסתרים שכביכול קובעים לנו דברים בחיינו ללא שליטתנו. אדם נולד במזל מסוים ואז הוא נתון לאותו המזל, מישהו מקנא בנו ועושה לנו עין הרע, אולי מישהו עשה כשפים מסוימים שמשפיעים עלינו וכן הלאה. צריך להבין שאם נאמין בדברים האלו, זה בא על חשבון האמונה בבורא. אם אנו מאמינים בעין הרע ופחדים מכך, זה אומר שאנו סוברים שהבורא הוא לא הכל, כי חוץ ממנו ישנו כוח נוסף הנקרא "עין הרע". מתוך האמונה שלנו באותו כוח, אנו הופכים אותו למציאות ומביאים אותו על עצמנו. אם אנו מבינים שעין הרע זה בסך הכל כלי שהבורא ברא ומשתמש בו, אז כבר לא נשאר ממה לפחד.

נניח שמישהו עשה לנו עין הרע. האם הכוח הזה חזק יותר מהבורא? כולנו יודעים שאין כל כוח חזק יותר מהבורא וכל הכוחות כולם נתונים בשליטתו המלאה, אך זה לא עוצר אותנו מלהאמין בכוחות חיצוניים ולחזק אותם. חשוב להבין שאם מישהו עשה לנו עין הרע, זה אומר שהבורא רוצה לאותת לנו על משהו שאנחנו עושים לא בסדר, ולכן הוא מביא עלינו ייסורים. מה אכפת לנו אם זה דרך עין הרע או דרך הבוס המעצבן או דרך העצבות שנכנסנו אליה או דרך כל דבר אחר שיהיה? אם הבורא רוצה לאותת לנו, הוא ימצא את הדרך לעשות את זה. אין טעם להתחיל להיאבק בשליח שלו, שזה עין הרע במקרה הזה, ולהצטייד

בשום, חמסות, דגים, חוטים אדומים וציורים של עיניים. הרי כולנו יודעים שזה לא באמת מה שהבורא רוצה מאיתנו. הבורא רוצה משהו רוחני ולכן הוא מאותת לנו. חמסה ועין ענקית כנראה לא יקדמו אותנו לעבר התיקון והתכלית. זה לא אומר שאין עניין בדברים הללו, כי יתכן שאלו יכולים להיות חלק מההשתדלות הגשמית שלנו, במיוחד אם האמונה שלנו עדיין לא חזקה מספיק. אך בוודאי שאם נאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך הוא בעל הכוחות כולם ואין שום כוח אחר מלבדו, אז כל שאר הכוחות שכביכול פועלים עלינו (עין הרע, כשפים וכו') יתבטלו מיד. אם נקשיב למה שהבורא אומר, אין לו טעם לתת לנו עוד ייסורים ואז הם כבר ייעלמו מאליהם. אין אף אחד בעולם שיוכל להזיק לנו אם הבורא לא חפץ בכך, כשם שבלעם הרשע, שהיה בדרגה הגבוהה ביותר של נבואה מצד הטומאה, ניסה לקלל את ישראל וכל מה שיצא לו זה ברכות. כי אם השם יתברך רוצה שמישהו יהיה מבורך, אז אין שום כוח בעולם שיוכל לעצור את זה.

צריך לדעת שאם הבורא ברא כוח כזה של עין הרע הנמצא בעולם, זה אומר שיש בו איזושהי תועלת, שהרי לא היה בורא אותנו לחינם. עין הרע הוא כוח שמחזק את הענווה שלנו שהיא שורש כל המידות הטובות ומוריד את הגאווה שהיא הפך הענווה. כאשר אדם מצטנע ואינו מתבלט, אף אחד לא יעשה לו עין הרע. עין הרע מכוון לאותם רגעים של גאווה שאנו מנסים לבלוט ולהרגיש הכי בעולם. כשאנו מתרברבים ומרגישים את כוחנו הרב, הבורא מראה לנו שכל הכוח הזה הוא מתנה שקיבלנו משמיים בלבד. מי שיראה לכולם את הרכב החדש שקנה במטרה לגרום לכולם לקנא בו ולכבד אותו, בוודאי יוכל למצוא עליו כמה שריטות כבר ביום למחרת. מי שמספר לכולם על העבודה המוצלחת שלו ועל שאר ההצלחות בחייו, שלא יתפלא אם פתאום יספוג כמה כישלונות. כאשר אנו צנועים ובעלי ענווה, מבינים שרק הבורא הוא בעל הכוחות ואין לנו שום דבר להתגאות בו, הברכה שורה שם על הסמוי מן העין, ואין עין הרע שולטת בנו. יוצא שבצורה שכזו אף אחד לא יכול להזיק לנו.

כשפים

לא מעט אנשים חוששים מכשפים, וכדי לבטל אותם הם מנסים לעשות דברים מוזרים ששמעו עליהם כמו לקחת 2 שערות חתול, לבשל אותן ביחד עם שתן של גמל ולשתות את זה (או כל דבר אחר בסגנון). ניתן להגדיר את הדבר הזה בתור סוג של עבודה זרה ממש. כדאי לדעת שדווקא הפחד עצמו מהכישוף הוא שנותן לו כוח לפעול. אנשים רבים בטוחים שכישפו אותם מבלי שעשו להם דבר. הפחד הוא שמביא את הדבר למציאות. כך גם לגבי פחד משדים ורוחות או כל כוח מזיק אחר. אם באמת רוצים להתמודד עם כשפים, הדרך האמתית היא לחזק את האמונה והידיעה שהכול ממנו ולנסות לפרש את המסר שהוא מנסה

להעביר לנו. כמובן שגם כאן ישנה השתדלות גשמית מסוימת שאנו יכולים לעשות, אך כל זה רק אם זה נעשה בדרך הקדושה. ניתן בקלות ליפול עמוק מאוד בטומאת הקליפות אם אנו הולכים ל"מקובלים" ללא יראת שמיים, למגדת עתידות, למכשפים למיניהם, לעורכי סיאנסים ושאר גורמים מזיקים שמוכנים לעזור לנו להסיר את הכישוף מעלינו ולפתוח לנו את המזל. במקרים שכאלו, אנו רק נהפוך את המצב לגרוע יותר. מלבד האיסור שבדבר, אנו מביאים עצמנו לסכנה גדולה במגע עם כוחות טומאה שעלולים להביא עלינו הרבה צרות. ישנם רבנים מקובלים אמתיים שניתן להגיע אליהם ולהתייעץ אתם בנושאים כאלו. חשוב לברר היטב את הדברים כדי לעשות הכל בדרך שמגיעה מצד הקדושה.

מזל

אנשים רבים סוברים שלכל אחד יש מזל שנקבע בשבילו ושום דבר שיעשה לא יעזור לשנותו. אך האם אנחנו באמת מאמינים שהכול כבר נקבע ואין לנו שום אפשרות לשנות דברים? אם כן, אז מה בכלל הטעם לחיות? שהרי לשיטה הזו אנחנו לא שונים מרובוטים שתכנתו אותם לעשות פעולות מסוימות בצורה מסוימת ללא בחירה חופשית. האם יתכן שבאמת המזל קובע ואנו תקועים אתו מבלי שיהיה לנו מה לעשות בנדון? האם הבורא כבר לא יכול לעזור לנו כאן? האם זה גדול עליו...? הרי זה מגוחך. אדם יכול לחזור בתשובה ולהתפלל מתי שרק ירצה, ובכך הוא ישנה את המזל שלו מקצה לקצה. אמנם קיים המושג הזה שנקרא מזל, אך ישראל הם מעליו והוא חל רק על אומות העולם. אין מזל לישראל, משום שאנו יכולים בכל עת שנחפוץ בכך לחזור בתשובה שלמה ולשנות את המציאות. לכל אחד יש תיקון שונה ולכן ניתנו לכל אחד כלים הראויים לעשיית אותנו התיקון מאותה הנקודה בה הוא נמצא כרגע. אם נשנה את אותה הנקודה ונתקדם למקום אחר, גם הכלים שלנו ישתנו בהתאם.

תמים תהיה

המלה "תמים" מרמזת על שלמות, בניגוד למשמעות השלילית המקובלת היום (של אדם פראייר, טיפש ולא מבין). כל מה שצריך הוא להיות שלם עם הבורא וכל השאר יסתדר לבד. כל כוח שקיים בעולם הוא בסך הכל כלי שהבורא ברא. ניתן לפנות אליו בכל נושא ולהיעזר בו. הוא מקור כל הטוב ומקור כל מה שאנו מגדירים כ"רע". לא צריך לפזול לצדדים ולהתעסק עם כוחות פחותים ממנו. לבן של המלך לא אכפת אם יש שרים ויועצים שמאיימים עליו, כי הוא יודע שכולם כפופים לאביו. גם לנו, הבנים של הבורא, לא צריך להיות אכפת מכוחות הכפופים לאבינו. עם

אמונה כזו, כל צרה ניתנת לפתרון, כל דבר הופך לטוב ויש מקום רק לשמחה. ככל שנבין את זה יותר, נוכל להתחזק עוד יותר באמונתנו, וליצור לנו מציאות חדשה ויציבה על פי אותה אמונה.

כאשר אנו שלמים עם אמונתנו בקדוש ברוך הוא, הכל מגיע ממנו וכל הכוחות מתבטלים. אם נאמין בכוחות אחרים, אז נחזק בכך את אותה הגשמיות שבאה כניסיון בשבילנו. ככל שנאמין יותר בקדוש ברוך הוא שיסדר את הכל, נוכל לבטל מעלינו את הניסיון ונזכה לראות נסים גלויים. אם בן המלך אינו יודע שהוא הבן של המלך, הוא יפחד מהשומרים בכניסה לארמון שנראים מפחידים ומסוכנים ולא יוכל לעשות דבר כנגדם. אך אם הוא יודע בביטחון שהוא הבן של המלך ושהם רק העבדים של המלך, אז בוודאי שאין לו כלל ממה לחשוש ואותם שומרים בטלים כלפיו. כך ככל שנאמין יותר שאנו הבנים של אבינו שבשמיים שיכול לסדר הכל, כל השליחים, המלאכים, המזיקים והשונאים בטלים כלפינו, מתוך התבטלותם לקדוש ברוך הוא שהוא אבא שלנו.

פרק ח' - מוציאים את הבעיות מהחיים

מה בכלל גורם לבעיות שלנו?

לכל אדם יש תכלית, ויהיה לו הטוב המוחלט אם יצליח להגיע אליה. אדם עם כשרון מיוחד לציור למשל, שמאוד נמשך לתחום האמנות יהיה מאושר אם יעסוק בזה. אם הוא יעסוק במקצוע שונה לגמרי משורשו הרוחני והוא יחליט למשל להיות עורך דין, הוא יאמלל את עצמו. הוא אולי יצליח בתחום וירוויח המון, אבל כל זה לא יהיה שווה כלום משום שכל חייו יהיו נטולי משמעות. כמובן שלא רק בבחירת מקצוע זה כך, אלא שבאופן דומה בכל תחום שהוא כל אדם יהיה מאושר אם ילך לכיוון תכליתו הרוחנית. אם האדם ימצא את מקומו ויצליח להשתייך ולבצע את תפקידו במערכת הגדולה, הוא יזכה להיות מאושר. הבעיה היא שעם בלבולי העולם הזה, קשה לנו לזהות את הדרך הישרה והטובה אל התכלית, והתכלית של האחרים נראית לפעמים נוצצת יותר. לכן הבורא עוזר לנו במציאת הדרך האינדיבידואלית שלנו. אם אנחנו הולכים במסלול הנכון, אז הכל בסדר. אבל אם אנחנו סוטים מהמסלול, אז הבורא רוצה לעזור לנו להגיע אל האמת והתכלית, אז הוא מביא לנו

קשיים בדרך שיחזירו אותנו למסלול הנכון. ברגע שאנחנו עוברים קשיים, אנחנו נזכרים שיש מישהו שאליו תמיד ניתן להתפלל לעזרה בכל צרה שתבוא, אנחנו מבינים שאולי אנחנו עושים משהו לא בסדר והכי חשוב, אנחנו מתחילים לחשוב מה אפשר לשנות כדי שיהיה טוב יותר. העניין דומה מאוד לאב שמחנך את בנו וכועס עליו ומעניש אותו לפעמים, אבל רק לטובתו, כדי שילך בדרך הנכונה. תארו לכם שאם לא היה כואב לנו כשאיבר בגוף לא מתפקד כשורה, לא היינו נזהרים לטפל באותו איבר והיינו עלולים להסתכן. כדי לעורר אותנו שנבין שמהו לא כשורה אנו מקבלים כאבים באיבר ואז אנו דואגים לטפל בו. כך גם הבורא חקק חוקים בעולם שיגרמו לנו להרגיש כאב ככל שנתרחק מתכליתנו. כשאנו מרגישים שהכול טוב ויפה, אנו מסוגלים להישאר בשקר ובדמיונות כל חייו. אך כאשר כואב לנו, לא נוח ולא טוב לנו בחיים, אנו מבינים שצריך לשנות את הדרך, וכך אנו מתעוררים לחקור ולגלות את תכלית החיים. החוקים הללו נועדו לעזור לנו, כי אחרת לא היינו יודעים למצוא את התכלית.

עם כל זה, לפעמים אדם יכול ללכת בכיוון התכלית ועדיין להרגיש קשיים וייסורים, ולעומת זאת אפשר ללכת בכיוון ההפוך ולהרגיש מצוין וטוב. ישנם ניסיונות וייסורים שעוזרים לנו לצמוח גבוה יותר. דווקא אם נלך בדרך הנכונה, אז נגיע להזדמנות הנפלאה של עליה למקום גבוה וטוב יותר. ההזדמנות הזו מגיעה דרך הניסיונות שאנו מקבלים. כאשר אדם הולך בדרך ההפוכה לעומת זאת, אז אין כל טעם לתת לו ניסיונות קשים שהוא לא יעמוד בהם. יוצא שאנחנו רואים אנשים שהולכים נגד תכליתם ועדיין נראים מאושרים ביותר. הם רק נראים מאושרים מבחוץ משום שללא ניסיונות, כיף וקל מאוד לחיות את החיים. אבל מבפנים תמיד תהיה ריקנות, הרגשה של פספוס. משהו תמיד חסר כשלא הולכים לכיוון התכלית. זה שהם לא מקבלים סיוע והכוונה בדרך זה דבר גרוע, כמו תלמיד מופרע שאין לו כל סיכוי להצליח, אז המורה כבר מתייאש ומפסיק להעניש אותו מתוך שהוא יודע שזה לא יעזור. אותם אנשים אמנם לא צריכים להתאמץ, אבל מצד שני הם גם לא יתקדמו לשום מקום בצורה כזו, הם פשוט יישארו תקועים במקום עד שיחליטו להתאמץ ולשנות את המצב. אם נראה מישהו ישן כל היום, נוכל להסתכל מהצד ולחשוב כמה כיף לו. הוא לא צריך לעבוד, לא מתאמץ לכלום, הכל קל, הוא פשוט נח לו כל היום. אבל אותו אדם יודע היטב שזה הסיוט הכי גדול. הוא מבזבז את חייו ולא מתקדם לשום מקום. גם אנחנו יכולים לישון כל היום, אלא שאנו מבינים שישנם דברים חשובים יותר ששווה לקום בשבילם, לכן אנו מכוונים מרצוננו שעון מעורר שייסר אותנו בבוקר כך שנקום למרות התאווה שיש לנו להמשיך לישון. אנחנו בעצמנו מביאים עלינו ייסורים מתוך בחירה כי אנחנו מבינים שזה מה שיביא אותנו למקום טוב יותר. כשאנחנו הולכים למבחן כלשהו, בין אם מבחן עיוני, מעשי או אפילו פגישה עם אדם כלשהו שיתרשם מאיתנו, אנו עושים זאת מרצוננו. גם אם זה לא כל כך קל, גם אם יש קצת פרפרים בבטן, וגם אם אפשר לוותר וללכת לישון בכיף, אנחנו בכל זאת נעדיף

לבצע אותו. כי אנו יודעים שאם נעבור אותו, נגיע למשהו שלא נוכל להגיע אליו בלעדיו. רק כך נוכל להתקדם הלאה. אנו מבינים היטב ששווה להתאמץ ולסבול קצת כדי להגיע לרמה טובה יותר. לכן בוודאי שלא טוב להיות תקועים במקום, גם אם נראה שאותם אנשים עושים חיים נפלאים אין לזה שום משמעות אמיתית.

אם יעבור לידנו אדם עם שק ענקי מלא באבנים וכבד מאוד, נאנח ומתייגע וכמעט שבוכה מרוב שכבד לו, אנחנו נחשוב שהוא מסכן ואומלל. אבל אם אותו אדם יודע שהאבנים שיש לו בשק הן אבנים טובות שאותן הוא ימכור ויהיה מסודר לכל החיים שלו, אז למרות שהוא מתאמץ, מתייגע ונראה סובל מבחוץ, הוא הבן אדם הכי מאושר מבפנים. אנחנו מרחמים עליו וחושבים שהוא מסכן, אבל הוא מצדו צוחק על כולנו. שווה לעבור קצת קשיים כדי להגיע למשהו הרבה יותר גדול וטוב.

מכאן נוכל להבין, שככל שנלמד ונבין יותר את המהות העמוקה, כך נסבול פחות מהייסורים הפוקדים אותנו. ממש כמו אותו אדם שסוחר את האבנים, והוא נהיה פחות מיוסר ויותר מאושר ככל שהוא מבין טוב יותר את התכלית שלשמה הוא סובל. אם הוא לא יודע למה הוא סוחר את האבנים, הוא הופך לאומלל. האבנים לא הפכו ליותר או פחות כבדות. הסבל הפיזי נשאר בדיוק כפי שהיה. הדבר היחיד שהשתנה הוא המודעות וההבנה שלו. ככל שנבין טוב יותר את התכלית שלשמה אנו נמצאים כאן, נשמח יותר להיות כאן. כאשר נלך לכיוון אותה התכלית, לא תהיה כל סיבה להמשיך את הייסורים שנועדו להחזיר אותנו אל הדרך הנכונה. וגם אם יהיו עוד ייסורים פה ושם, אנחנו נאהב אותם כמו אותו אדם שנהנה מהסבל של סחיבת האבנים הטובות וכולנו היינו בשמחה מתחלפים אתו, כי זו הדרך להגיע אל המטרה.

חוסר מודעות

אנשים רבים פשוט לא מודעים לבעיות שהם מביאים על עצמם. ישנם כל כך הרבה דברים שאנו עושים בצורה שגרתית מבלי לחשוב על התוצאות לטווח הארוך. בדרך כלל אותם דברים נובעים מתאוות שונות שנותנות לנו סיפוק מיידית כלשהו, אך אנו לא מבינים שהצער שייגרם מכך והבעיות שיצוצו מכך לאחר מכן הן גדולות הרבה יותר מאותו סיפוק. לכן המשנה במסכת אבות אומרת "הווי מחשב שכר עברה כנגד הפסדה והפסד מצווה כנגד שכרה". הכוונה היא שצריך לחשב את השכר והסיפוק הרגעי שאנו מקבלים מעבירה, ולהשוות את זה להפסד העצום, לכל הבעיות שיצוצו ממנה ולייסורי התיקון שנצטרך לעבור. סוף מעשה במחשבה תחילה. אותו דבר על המצוות, אמנם כרגע נראה לנו קשה ומעייף לקיים אותן, אך זהו הפסד מועט ביותר כנגד השכר העצום שיגיע לנו ממנה.

כאשר אנו משלמים בכרטיס אשראי, ההרגשה נפלאה. שהרי אנחנו לא מוציאים שקל מהארנק ובכל זאת רוכשים את מה שאנו רוצים. אדם שלא יחשוב בהיגיון עלול ליהנות מהמצב, לחשוב שהכול חינם ולנצל את ההזדמנות לקנות דברים יקרים מאוד בהרבה כסף. הוא ירכוש דירות, רכבים יקרים וכל מה שהוא ירצה. לאותו אדם יהיה קשה להבין בסוף החודש למה לוקחים לו כל כך הרבה כסף מהחשבון. הוא ייכנס לחובות רבים, ייאלץ לקחת הלוואות ולאחר כל זה ימצא שהוא נמצא רק בתשלום הראשון מתוך 36. אותו אדם בשנייה אחת של פזיזות וחוסר מחשבה הרס את כל החיים שלו.

גם אנחנו משלמים בכרטיסי אשראי מבלי לדעת על כך. אדם צופה בטלוויזיה בדברים שמעוותים לו את כל התפיסה הנורמלית לחיים ומביאים לו תפיסה דמיונית במקום. הוא נכנס לסערות רגשות מסרטים, סדרות וחדשות שמבשרות לא טוב, וחושב שהוא נהנה מכל זה. הוא לא מבין שהתשלום יגיע לאחר מכן, כאשר לא יצליח לייצב את הרגשות שלו, כאשר הוא ייכנס לדיכאון, כאשר הוא יחיה בפחדים ודאגות, כאשר הוא לא יסתדר עם זיווגו או כאשר הוא יתמקד בדברים שטותיים ולא חשובים מתוך תפיסה שהדמיון שהציגו לו הוא המציאות. אדם אוכל דברים לא כשרים שהופכים לחלק ממנו, ולא מבין איך הוא לא מצליח להתחזק ולהתקרב לקדוש ברוך הוא לאחר מכן. הרי איך אפשר להתקרב לקדוש ברוך הוא בצורה טהורה כאשר חלק מאבני הבניין של גופנו מורכב מדברים טמאים? כך האדם עושה דברים רבים שנראים לו שגרתיים, בלי לשים לב שהוא מזיק לעצמו לאחר מכן. הוא יוצר את הבעיות לעצמו. אנחנו לרוב מחפשים את הדברים שנראים לנו כטובים מבלי לחשוב על התוצאות המזיקות, אז שותים מבלי לזכור שאחר כך נהיה שיכורים, אוכלים אוכל משמין ולא בריא מבלי לזכור שאנו מזיקים לעצמנו או דוחים דברים למחר מבלי לזכור שמחר יהיה לנו קשה יותר להתמודד אתם. כך גם ברוחניות, אנו מדחיקים את הדברים כדי להעביר את ייסורי המצפון. אז עושים כל מה שבא מבלי להבין שמחר נתמודד עם המציאות שיצרנו לעצמנו.

אם כבר נכנסנו למצבים כאלו, השלב הראשון הוא להפסיק לקלקל. כך אם מצאנו שחויבנו בעשרות אלפי שקלים בכרטיס האשראי, אז לפני שנחשוב איך לתקן את זה, השלב הראשון הוא להפסיק להעביר את הכרטיס ולבזבז. פעמים רבות אנו מתייאשים מכך שכבר קלקלנו, ואז ממשיכים לקלקל עוד יותר מתוך מחשבה שגם ככה אין תקווה ואין לנו מה להפסיד. אבל זו אינה הסתכלות נכונה על הדברים. למשל, אדם שצפה בהרבה טלנובלות ששיבשו לו את הרגשות ועיוותו לו את המציאות, יכול לבחור להפסיק עם זה, וכך אמנם בזמן הקרוב הוא לא יראה שינוי מידי, שהרי הדברים השפיעו עליו, אך לאחר זמן ארוך יותר הוא בוודאי יראה שינוי. הוא מעצב לעצמו את העתיד כך שלאחר תקופה מסוימת הוא יגיע למצב טוב יותר. זה בוודאי עדיף מאשר לוותר על כל החיים שלנו מראש ולומר שגם ככה הרסנו לעצמנו את החיים אז זה כבר

ניסיונות

מתחילת חיינו אנו נמצאים בניסיונות. בכל רגע יש לאדם בחירה ובבחירתו הוא קובע אם הוא יעלה על ידי בחירה בטוב, או ירד על ידי בחירה ברע. הניסיונות לא באים לנו בתור מבחן שממנו הקדוש ברוך הוא מבין באיזה דרגה אנחנו נמצאים. הבורא יודע כבר מראש מה נבחר ובוודאי לא נוכל להפתיע אותו. הניסיונות באים בשבילנו כדי להעלות אותנו בדרגה. משום שאם הם לא היו, לא היינו יכולים לצמות. כולנו למשל יודעים שאם נתאמן בחדר כושר על בסיס יומי, נשפר את הכושר ואת הבריאות בצורה משמעותית. אך הידיעה הזו לא תפתח לנו שרירים. כדי שהדברים יקרו באמת, אנו מוכרחים לפעול. הידיעה אמנם מניעה אותנו לפעול, אך אם נשב בחיבוק ידיים, הידיעה לא תעזור לנו. כך גם בעניין הניסיונות, הבורא אמנם יכל לא לברוא אותנו בכלל ומראש לדעת את טיבם של כל נשמה וגוף. הוא יכל לוותר על בריאת כל העולם ולדעת מראש מה היה קורה אילו הוא כן היה בורא אותנו. אבל אם זה היה כך, לא היינו מתנסים בעצמנו ולא היה ניתן לצמות. עצם הידיעה לא מוציאה את הדברים לפועל. אנחנו יכולים ללמוד את התאוריה של נושא מסוים במשך שנים, אבל ביום אחד של התנסות בנושא נגלה דברים שלעולם לא היינו מגלים אחרת. לכן בכל מקום עבודה כמעט, הדבר הראשון שיעניין אותם הוא הניסיון. כעת כשהבורא הביא אותנו לעולם ומעמיד אותנו בניסיונות, אנו יכולים לנצל אותם כדי להתעלות עוד ועוד. להוציא אל הפועל את כל הפוטנציאל הגלום בכל אחד מאיתנו. אנחנו, וכל דבר שקיים בעולם, מהווים הגשמה של החכמה העליונה בחומר. אנחנו מביאים את הפוטנציאל לידי ביטוי גשמי.

הבורא נותן לאדם ניסיונות על מנת שנוכל להתקדם ולהתפתח. לפתח את האמונה, את קיום המצוות ולהגיע לתכלית. רק כאשר אנו יוצאים למלחמה מול היצר, אנו יכולים לחזק את הכוח שלנו. שחקן כדורסל ירצה לשחק עם כאלו ברמה שלו כדי להתקדם ולהתחזק. אמנם יהיה לו קל לנצח ילדים קטנים, אבל במקרה כזה הוא לא מתקדם לשום מקום. כמו משקולת קטנה שאפשר להרים בקלות ללא מאמץ והיא כבר לא עוזרת לנו. כדי להתקדם אנחנו צריכים לעמוד בניסיונות הקשים שבאים עלינו בהצלחה. ואם אכן נעמוד בניסיונות בהצלחה, כבר לא יהיה טעם בהם והבורא לא יביא לנו אותם יותר. הם יהפכו למשקולת קטנה שאנו מרימים בקלות.

איתותים

כאשר אנחנו חולים, או מקבלים ייסורים שונים, זהו איתות שאנו מקבלים מהבורא. אם ישנה איזושהי בעיה רוחנית אצלנו, הייסורים יכולים לעזור לנו לתקן את הבעיה. הרעיון הוא שנתייסר ואז נבין שאם לא טוב לנו, אז כנראה שאנחנו לא הולכים בדרך הנכונה, ולאחר שנפשפש במעשינו נוכל למצוא את הבעיה ולעקור אותה מהשורש. ממש כמו בעיות רפואיות, בהן אנו מרגישים כאב שמועיל לטובתנו, כדי שנדע ללכת לרופא לטפל בשורש אותן הבעיות. כך גם בבעיות הרוחניות שיש לנו. אנו צריכים איזושהי התראה כדי להבין שמהו לא בסדר, כך שנוכל לטפל בבעיה. הרי אם יהיה לנו את כל מה שאנו רוצים בחיים, אז לא יהיה לאן לשאוף ולא יהיה טעם להתקדם. נאבד את המניע שלנו שנותן לנו כוח לרצות לנסות ולהתקדם הלאה. נחשוב שהגענו אל המנוחה והנחלה וכך נישאר תקועים מבלי לנצל את החיים. לכן הבורא ברוב חסדיו נותן לנו איתותים.

הבעיה היא שבהרבה מקרים אנחנו לא טורחים לברר מה הבורא מנסה להגיד לנו, אלא רוצים להפסיק את האיתותים וזהו. אז כשמישהו חולה, הוא פשוט הולך לרופא. כשמישהו בדיכאון, הוא לוקח כדורים. כשמישהו מרגיש בדידות, הוא מתהולל ועושה כמה שיותר עבירות. וכך אנחנו מנסים לטפל בסימפטומים ובאיתותים המציקים במקום לטפל בבעיה עצמה. אנחנו צריכים להבין שהייסורים הללו הם מתנה מהבורא. כמו שיש לנו עצבים בגוף, ולילד קטן זה נראה ממש אכזריות שכואבת לו מכה שהוא קיבל, אך כשגדלים אנחנו מבינים שזו מתנה משמיים, משום שאם לא הייתה לנו תחושת כאב, לא היינו יודעים שצריך לטפל במכה, ואז היא הייתה יכולה להזדהם ולהביא אותנו למצב הרבה יותר גרוע. הפתרון הוא לא לעשות טיפול להסרת העצבים בגוף כדי שלא נרגיש כלום. אנחנו צריכים לטפל בשורש הבעיה - לבדוק מה גרם לאותה מכה (אולי חוסר זהירות, אולי היינו בכעס ויצאנו משליטה וכיו) ולטפל באותה בעיה. זה אמנם תהליך אטי יותר, אבל אם נטפל בשורש שלה אנחנו נדע שלהבא זה כנראה כבר לא יקרה שוב. כך גם בצורה דומה אנו צריכים לטפל בשורש הבעיות הרוחניות שלנו שמביאות אותנו אל החוסרים שיש לנו בעולם.

חז"ל לימדו אותנו לפשפש במעשים כאשר באים ייסורים על האדם. לכאורה זה נראה מובן מאליו שכל אדם יתחיל לחשוב למה ומהיכן הוא קיבל את הייסורים. נראה מוזר שחז"ל ילמדו אותנו משהו כל כך ברור מאליו. אלא שלאחר שבאים עלינו ייסורים, אמנם כולנו ננסה לחשוב מאיפה ולמה הם הגיעו, אך הבעיה היא שההסתכלות שלנו תהיה צרה מדי. אם למשל נגמר הכסף בבנק, אז רוב האנשים יחשבו על זה ויגיעו למשהו בסגנון "אנחנו מבזבזים יותר מדי". אולי בנוסף יאשימו את בני המשפחה, יזרקו כמה קללות מאחורי הגב על הבוס הקמצן, יחליטו לגור אצל ההורים כדי לא לבזבז סתם כסף ויגיעו לשלל תובנות מוטעות נוספות בסגנון הזה. אבל חז"ל לא סתם אמרו לנו לפשפש במעשים. צריך לחשוב חזק יותר, רחוק יותר. לא צריך לחשוב על הדרכים הטבעיות

שנראות לנו, אלו רק ההתגשמות של הדברים בחומר. אנחנו צריכים לחשוב על המעשים שלנו שלא היו בסדר. אולי אנחנו לא נותנים מעשרות ולכן הבורא לא נותן לנו? אולי אנחנו נכשלים בגזל, אז הבורא נותן לנו להרגיש גזולים בעצמנו? אם נגמר הכסף בבנק, אז יש לנו כנראה איזושהי בעיה רוחנית שקשורה לעניין הממון ואותה אנחנו צריכים לתקן. הגשמיות שלנו בסדר גמור, הבעיה היא רוחנית, משהו במעשים שלנו לא בסדר ואותו צריך לתקן.

מידה כנגד מידה

הבורא מנהיג את העולם מידה כנגד מידה כך שאם באים עלינו ייסורים, אנחנו יכולים להקדיש מעט מחשבה והתבוננות ולהבין על שום מה הם באו. זה צריך להיות מובן לנו שאם יש לנו איזושהי בעיה גשמית, היא מצביעה על בעיה רוחנית מקבילה. כל מה שצריך זה לחשוב על כל המצוות והעברות הקשורות לאותן בעיות שיש לנו, לנסות לתקן את הדברים ככל שניתן ומכאן הבעיות כבר יסתדרו מאליהן. אם למשל לאדם יש בעיות זוגיות, כדאי לנסות לתקן דברים הקשורים לתאוות הניאוף והעריות. צניעות לנשים, שמירת העיניים לגברים וכו'. אם לאדם בעיות פרנסה, שינסה לפתוח את ידו לתת לנזקקים וכך הבורא יפתח את ידו אליו. אם אנו מרגישים שמקפידים עלינו בשמיים, זה אומר שאנו מקפידים מדי על אחרים. אם אנו מרגישים שכועסים עלינו בשמיים, זה אומר שאנו כועסים על אחרים. אנחנו צריכים ללמוד לפרש את האותות שאנו מקבלים מהבורא, כך שנדע מה צריך לתקן כדי להעלים את הייסורים הבאים עלינו.

שמתם לב איך שהצרות באות בצרורות? שמתם לב איך שיש לנו בתקופה מסוימת בעיות רבות בנושא מסוים, ובתקופה אחרת בעיות רבות בנושא שונה לגמרי? יש פיצוץ בצנרת ואז כשמתקנים יש נזילה בשירותים שמביאה להצפה של חדר האמבטיה וסתימה בכיור. נסדר בעיה אחת ובעיה אחרת תצוץ, אבל כולן דומות וקשורות זו לזו. מבחינה הסתברותית קשה מאוד להסביר את התופעה הזאת, אבל עכשיו אנחנו יכולים להבין את זה מבחינה רוחנית. הרי אם יש לנו בעיה רוחנית שאנחנו לא מטפלים בה כראוי מהשורש, הבורא ימשיך לתת לנו ייסורים בנושא, כל פעם בצורה אחרת. אם נסדר את הסימפטום לבעיה וננסה להשתיק את האיתותים זה לא יעזור. ברגע שנפתור את הבעיה הרוחנית עצמה, הייסורים ייעלמו כבר מעצמם משום שלא יהיה בהם עוד טעם. אם לא נפתור את הבעיות, אז לא יעזור שנלך לרופא כשהילד חולה, משום שכנראה הבורא יחזור וייתן לנו איתותים נוספים עד שנפתור את הבעיה. לא פעם נהיים חולים מעט זמן לאחר שכבר מבריאים, ואז כל בני המשפחה נדבקים וכו'. צריך לפתור את הדברים מהשורש, ואז לא תהיה סיבה רוחנית למחלות האלו. הרי הבורא הוא הרופא של כולנו,

והוא זה ששם את המחלות מלכתחילה. אם צצה בעיה נוספת שדומה לזו שכבר עברה, כנראה שניסינו להתעלם ולא טיפלו בשורש הרוחני כראוי.

בריחה

בדרך כלל אנחנו מעדיפים לא להתעמק בדברים שמעבר למה שאנחנו רואים בעיניים ושומעים באוזניים. לכן כאשר יש בעיה כלשהי, לא ננסה לתרגם את הבעיה לשורש הרוחני שעליו היא מצביעה ואז יוצא שננסה להתמודד עם הבעיות הגשמיות עצמן. אבל גם כאשר ננסה להתמודד עם הבעיות, תמיד יצוצו להן בעיות חדשות. הרי כל עוד השורש לא טופל, אנחנו ממשיכים עם אותה בעיה רוחנית שבאה בתור בעיות גשמיות רבות. כאשר אנחנו נתקלים בבעיה אחר בעיה, אנחנו מגיעים למצב שכבר אי אפשר להתמודד, ואז אנחנו רוצים לברוח. אנשים טסים לחו"ל, נוסעים לטיולים, מחפשים הרפתקאות, עובדים שעות נוספות... הכל רק כדי לא להיות לבד עם עצמנו. בדרך כלל זה רק מחמיר את הבעיה. הרי אנחנו מחכים לאיזה נס שיקרה לו פתאום שיוציא אותנו מכל הצרות, איזו תרופת פלא שתגיע בטיול או עם החברים או בעבודה, אולי אפילו מול הטלוויזיה. אבל מבלי שנעשה שום דבר מצידנו, כנראה שהבורא לא ירצה לתת לנו תרופת פלא שכזו, שכן הייסורים האלו באים לתועלתנו. כשזה לא מגיע, אנחנו מאוכזבים עוד הרבה יותר ממקודם. מלפני כן, הבריחה הייתה התקווה שלנו. לאחר מכן גם את זה אין לנו. הבורא רוצה שנתקדם לתכלית, הוא לא רוצה שנלך לרופא, נטייל בחו"ל, נעבוד שעות נוספות או כל דבר בסגנון. לכן הפתרון יגיע רק כאשר ניקח את הזמן לעצמנו ונחשוב מה גרם לבעיות האלו. כאשר נתפלל אל הבורא ונבקש שיעזור לנו להבין את הבעיה ויעזור לנו כמובן לטפל בשורשה הרוחני. הבריחה רק מרחיקה אותנו מהפתרון לבעיה, היא מביאה אותנו להתעלם מהבעיות ולהחריף את המצב עוד יותר.

צדיק ורע לו

אם הכל היה כל כך ברור והיינו רואים את האמת מול העיניים, לא היה שום ניסיון בעולם הזה. אם מישהו מכוון לנו אקדח לרכה ואומר לנו לתת מטבע של חמישה שקלים לאיש עני ברחוב והוא ייתן לנו בתמורה 1,000 ש"ח, אז מן הסתם כולנו ניתן. כל אדם שפוי יבחר בטוב כשהוא רואה מולו את השכר והעונש. כאשר עושים את זה ללא האיום, בלי האקדח ובלי התמורה, אז כבר הבחירה בידינו. וכך ניתן להתעלות ברוחניות וללמוד, מתוך הבחירות שלנו. הבורא נותן כסף גם לרשעים, חכמה גם לגויים, חולי גם לצדיקים וכל מה שצריך על מנת להפוך את העולם לנסתר. העולם הוא העלם. ברגע שאנחנו לא רואים את

האקדח ואת התמורה, אנחנו עושים דברים מתוך בחירה. רק כך אפשר להגיע גבוה יותר.

הבורא רוצה שנתאמץ בעולם הזה, שנגיע לאמונה חזקה ואמתית. הוא יכל להתגלות לכל אחד מאיתנו ולצוות עלינו בפירוש לקיים את המצוות, כך שכולם יהיו צדיקים. אבל אז לא יהיה בזה טעם ולא יהיה לנו על מה להתגבר. הרי אם הבורא יתגלה אלינו ויצווה עלינו לעשות את הדבר הכי קשה בעולם, אפילו האדם הכי מרוחק ירוץ לעשות אותו מרוב יראה. אין פה שום ניסיון ולכן לא ניתן לצמוח. הניסיון האמתי הוא שיש לנו יצרים, יש רשעים מצליחים, יש צדיקים שנופלים, ואנחנו צריכים לעמוד במבחן ולבחור בטוב. גם משרד החינוך יכול להחליט שמעכשיו במבחן הבגרות, התשובות הנכונות יהיו מסומנות כבר בדף. הרי זה דבר מצוין - זה ייתן 100% הצלחה במבחני הבגרות. זה אולי נשמע מצחיק, אך כל בר דעת יודע שזה יהיה אסון אם דבר כזה יקרה. אולי נקבל 100 במבחן, אבל במציאות לא נעבור את ה-20. המבחן נועד כדי לשקף את הרמה שלנו, כדי שנמצא את הפוטנציאל החבוי בנו ונצמח. כדי שנשקיע ונלמד כך שנצליח יותר, ולא סתם כדי שנעבור את המבחן בהצלחה מבלי לדעת דבר. אדם נבחן במקום שקשה לו, לא כשהכול הולך חלק. כדי ללמוד באמת ולעשות סינון והבחנה בין הטוב והרע צריך להתאמץ, לעמוד בניסיונות, במבחנים ובאתגרים השונים. לכן כל העולם הוא נעלם. האמת נעלמת מעינינו רק כדי שיהיה לנו ניסיון שנוכל לעמוד בו על ידי בחירה בטוב. לכן אננו צריכים לקבל ניסיונות וכך אננו רואים צדיקים שסובלים ורשעים שנהנים מכל רגע (לפחות כך נראה מבחינה חיצונית) וזה מה שמביא לנו את הניסיון האמתי. כעת אם נבחר בטוב זה לא בגלל שאנו רואים מול עינינו שכך נרוויח הכי הרבה, אלא בזכות העבודה העצמית שלנו וההשקעה.

בכל זאת, מבחינת הצדק, זה נראה תמוה. למה לצדיקים צריך להיות רע אחרי כל ההשתדלות שלהם? ולמה יש גויים שיש להם כביכול את כל מה שהם צריכים? בשביל מה בכלל כדאי להתאמץ להיות צדיק אם אנחנו מקבלים בסוף ייסורים וניסיונות? השאלות האלו נובעות מההתבוננות שלנו בתמונה החלקית. כאשר מתבוננים בתמונה הגדולה יותר, הדברים הופכים למובנים יותר.

ראשית יש לזכור שאף אחד לא יודע מיהו צדיק ומי רשע. ישנם לא מעט אנשים שנראים כרשעים, אך למעשה מקיימים המון מצוות. אדם שנראה ככופר ועוזר רבות לזולת, אדם גס רוח שמתמיד בקיום מצוות בסתר או שאר אנשים שכלפי חוץ נראים כרשעים, אך בפנים הם לא כאלו. כך גם להפך, ישנם כאלו המתיימרים להיות "רבנים", אך עם זאת עושים המון עבירות מבלי ידיעת הציבור. גם אם נוכל לדעת על אדם שהוא כולו צדיק או כולו רשע, צריך לזכור שאנו רואים אותו רק בנקודת זמן מסוימת. לא נוכל לדעת מה התיקון של אותו אדם ומה היו מעשיו בגלגול הקודם. בנוסף, חשוב לזכור שאדם יכול לסבול בעולם הזה כדי

להגיע למקום טוב יותר בעולם הבא, וכך גם להפך חס ושלוש. אז אם אנחנו רואים רשע שטוב לו, יתכן שלא מביאים עליו ניסיונות קשים שהוא לא יעמוד בהם, אך בגלל זה הוא יישאר בדרגה נמוכה יותר ולא יוכל לצמוח.

אילו היינו רואים את התמונה הגדולה, הכל היה אחרת. אך כרגע אף אחד לא יכול לראות את התמונה השלמה, ולכן אסור לנו להסתכל ולהשוות את עצמנו לאחרים. אף אדם לא שווה לשני ואף אחד לא מתחיל מאותה נקודת פתיחה. כשאנחנו רוצים להשוות בין הצדדים, אנו צריכים ללכת על עצמנו בלבד. נסתכל מה אנחנו כרגע, ומה אנחנו יכולים להיות בעזרת קיום המצוות. מאדם שנולד צדיק מצפים להרבה יותר מאדם שנולד רשע. יתכן מצב בו הרשע יחליט להתקדם מעט לעבר הטוב, בעוד שהצדיק הלך אחורה לעבר הרע. כאשר נתבונן בהם מהצד, נראה אדם צדיק ואדם רשע. אך מבפנים, הרשע התקדם לכיוון התכלית והצדיק התרחק ממנה, כך יוצא שאותו הרשע יותר צדיק מזה שנראה כצדיק וסטה מהדרך. לכל אדם יש תיקון אחר, סביבה שונה ואופי שונה אותם הוא קיבל מהבורא כדי לצמוח מאותה נקודה. אנחנו לא יכולים להשוות בין אנשים ולדעת מי טוב יותר ומי פחות טוב.

ישנם לא מעט אנשים שנולדים עם יצר מוחלש ונטייה לעשות טוב. זה לא אומר שהכול בסדר ולא צריך יותר מזה. הטוב שאנו רואים הוא ביחס לאחרים, אבל לא ביחס לאדם עצמו. אם האדם יתבונן על עצמו בלבד, הוא יבין שהוא יכול, כמו שכל אחד יכול, להתקדם הרבה יותר ולהגיע למקום גבוה וטוב יותר. אותו הדבר להפך, אדם עם יצרים חזקים ונטייה לעשות רע צריך לדעת שהוא אינו נמדד ביחס לאחרים, אלא ביחס לעצמו. אף אחד לא מצפה מאיתנו להיות אברהם אבינו או משה רבינו. אנחנו צריכים ללכת לכיוון התכלית על פי הוראות התורה הקדושה בהתאם ליכולותינו. אף אחד לא ישווה אותנו לחברים ולמכרים. לכן חשוב לא להתיימש מתוך הבנה שלא נהיה רבנים גדולים, אלא כדאי להתקדם ככל שנוכל ונגיע לאן שאפשר. האדם נמדד בסופו של דבר על פי הכוחות שקיבל, על פי הכלים שהיו לו, על פי הסביבה שלו, על פי התכונות הראשוניות שניטעו בו, על פי כמות היצר הטוב מול כמות היצר הרע וכו'. הכל נכנס לחשבון ומתוך כל זה בודקים כמה האדם התקדם ביחס לפוטנציאל שהיה לו.

כחוט השערה

בכל זאת, אם הבורא מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, נראה כביכול שלהיות טיפש ולא מבין זה הרבה יותר טוב מלהיות צדיק. כך גם הניסיונות יהיו קלים יותר, ואולי מספיק לנו עולם הבא מצומצם, לא צריך יותר מדי... אבל צריך לדעת שהבורא לא נותן לאדם ניסיון שאינו

יכול לעמוד בו. אז אם נשווה את העניין להרמת משקולות, כל אדם ירים משקולת בהתאם ליכולות שלו. אין טעם להרים משקולת שלא נרגיש את המשקל שלה, כי זה לא מועיל. לעומת זאת לא נוכל להרים משקולת כבדה ממה שאנו מסוגלים. לכל אחד יש את המשקולות שלו, הניסיונות והייסורים שלו, כדי שיוכל להגיע לתכלית. הצדיק שנמצא במקום גבוה, צריך ניסיונות בהתאם לרמה שלו. הדברים המטרידים אותנו הם משחק ילדים בשבילו. כמובן שברור לכולנו שאדם הרוצה לפתח שרירים בגוף לא יגיד לעצמו "טוב, מספיק לי שרירים קטנים, אז אני ארים משקולות קטנות..." זה טיפשי להגיד את זה. מעבר לכך, לא אנחנו אלו שקובעים לעצמנו את הניסיונות, הבורא קובע לנו אותם ואנחנו רק יכולים לבחור אם לעמוד בהם או לא. אולי עכשיו אנחנו לא מבינים ומוותרים על העולם הבא די בקלות בשביל איזה מאכל לא כשר או עצלנות לקיים מצוות, אבל בסופו של דבר אנחנו נבין שהיה שווה להתאמץ הרבה יותר. כמו תחרות ריצה בה כולם רצים, מזיעים, מתאמצים ובקושי נושמים, אבל לאחר מכן יש את שמחת הניצחון או הרגשת ההתמדה. כל הקושי נעלם ורק רוצים לחזור לשם ולנסות להתאמץ עוד טיפה יותר. אבל אז זה כבר מאוחר מדי.

ליישב את הסתירה בין הרגש והשכל

כדי שנוכל להרגיש את הכל מבפנים, ולפעול מתוך אמונה שלמה תמיד, אנחנו חייבים ליישב את הקונפליקט בין השכל והרגש שלנו. הרגש מראה לנו תאוות שונות ומנטרל את השכל לגמרי. השכל לעומתו מבין שצריך להתחיל לפעול. כביכול זה נראה שהרגש בא מעצמו, אנחנו לא בוחרים את מי לאהוב, מה לרצות, על מה לחשוב... הכל בא לבד. אך האמת היא שהשכל הוא המכתיב לרגש את הדברים הללו, רק שאם לא נשתמש בשכלנו כדי להכתיב לרגש איך לפעול, השכל ותת המודע שלנו, יעשו זאת בצורה אקראית ללא התערבותנו, על ידי מה שאנחנו קולטים מהסביבה. התאוות מגיעות רק לאחר שקלטנו בשכלנו מידע חדש כמו למשל משהו שראינו, משהו ששמענו, משהו שחשבנו עליו וכו'. אם לא נחשוב על דבר מסוים, בוודאי שאין לנו שום סיכוי להרגיש כלפיו סוג של רגש. רק לאחר שנפגשנו עם הדבר בשכלנו הדברים עוברים אל הלב. אם אנחנו מחליטים מה לראות, מה לשמוע ומנסים אפילו לשלוט על מה לחשוב, אז אותם הדברים שבחרנו בשכלנו יגיעו לרגש בסופו של דבר. אך אם נזניח את הדברים וניתן לעצמנו לחשוב על הכל, לראות הכל ולשמוע הכל, אז הרגשות יבלבלו אותנו בכל פעם מחדש. כשנעבור ליד דוכן שווארמה אז נרצה את זה, כשנראה גלידה לא נוכל לומר לא, אם נשמע על אופנה חדשה שנכנסה נשתעבד לה מיד. כך בצורה אקראית כל מה שנכנס אלינו דרך החושים שלנו או שהגיע למחשבה שלנו, ישלוט בנו מיד וילכוד את הלב שלנו מבלי שנבין שאפשר לשלוט על הרגשות. בכל יום נאהב דברים אחרים ונתאוות תאוות חדשות.

אבל אפשר לשלוט על הרגשות. אם אנחנו יודעים שיש ערך מסוים שצריך לפעול לפיו, אנחנו יכולים די בקלות לחשוב עליו במשך היום, רק להשאיר אותו במחשבתנו, ואז הרגש כבר יגיע לבד. כשנרצה לאהוב, אז נוכל לגרום לעצמנו לאהוב. כשנרצה לרצות משהו, אז הרגש ירצה אותו לאחר זמן מה, הרי אי אפשר לרצות משהו שאנו כלל לא חושבים עליו אף פעם. זה בעצם הטריק של הפרסומות, נראה מוצר מסוים בכל חור שאנו נמצאים בו, מלווה בצבעוניות ובמוזיקה קליטה, ואז הרגש יחמוד אותו עד שלא נוכל לעמוד בפניו. במקום אותן פרסומות, אנחנו יכולים לייצר את הפרסומות לעצמנו. לא צריך להרשות לעצמנו לראות את הכל ולשמוע את הכל, כי אם אלו דברים מזיקים אז לא כדאי להתחבר אליהם. לכן התורה מגבילה אותנו, לא צריך לראות מראות לא צנועים, לא כדאי לשמוע דברים לא טובים, אסור להתחבר לרשעים, כי ברגע שדברים לא טובים נמצאים במודעות שלנו, הם עוברים אל הלב בין אם נרצה בכך או לא. אפשר לבחור להיות בחברה טובה ומועילה, לשמוע ולראות דברים טובים ומועילים, כך הרגש יתפתח כלפי דברים טובים שאנו מעריכים ורוצים להכניס לחיינו. אם נתמיד מספיק ונכניס את הדברים שנבחר כחלק מהיומיום שלנו, כל מה שאנחנו רוצים יהפוך להיות מה שאנחנו חיים.

פתחו לי פתח

הקדוש ברוך הוא רוצה לתת לנו כמה שיותר. אך לפני כן הוא רוצה שנעמוד בניסיון, שנגיע לרמה גבוהה יותר ושנתקן את מה שצריך. כולנו לפעמים חושבים לעצמנו שאם הקדוש ברוך ייתן לנו את מה שאנחנו צריכים, אז ניתן לו תמורה כלשהי, אבל כל עוד הוא לא נותן לנו את רצוננו, נישאר כך. אם הוא ייתן לנו לזכות בלוטו, נתרום חצי לנוקמים. אם הוא ייתן לנו את אשת החלומות, נתחיל להסתובב עם כיפה. אם הוא יתגלה ויראה לנו נסים, נתחיל לקיים מצוות. נעזוב לרגע את העובדה שרוב מי שאומר את זה, לא מקיים את זה לאחר שקיבל את מבוקשו. גם אם נניח שאכן נקיים את הבטחותינו, צריך להבין שהקדוש ברוך הוא לא עושה איתנו משא ומתן. הוא לא צריך כלום מאיתנו, ולא נוכל לתת לו שום דבר. זה טיפשי לנסות לעשות תנאים לבורא. אנחנו רק מזיקים לעצמנו בכך.

הבורא נותן לנו את האפשרות לבחור, והכל נמצא בידנו. אם נבחר בטוב, יהיה טוב. אם לא, אז יהיה פחות טוב. אנחנו אלו שצריכים לעשות את הצעד הראשון, אנחנו אלו שנמצאים פה במבחן, לא הבורא. כמו שלא נעשה עסקים עם הבוחנים שלנו שיוסיפו לנו 20 נקודות לציון ורק אז נסכים לעשות את המבחן. הרי אנחנו אלו שנבחנים והבחירה היא בידנו אם להשקיע ולנסות להצליח או לא. אף אחד לא יעזור למי שלא עוזר לעצמו. אם נרצה פרנסה טובה יותר, אז נתחיל לתרום יותר ואז הבורא

ירצה לתת לנו. אם נפסיק את כל העבירות שלנו ונתחיל לקיים מצוות, אז תהיה סיבה לבורא לתת לנו את כל מה שנבקש. אם לא נעשה את הצעד הראשון ונגיד לעצמנו שרק ברגע שיהיה כך וכך, רק אז נשתנה, הבורא לא ירצה לתת לנו את בקשתנו, משום שהוא רוצה שנשתנה ללא שום תנאי. אם הוא ייתן לנו את מבוקשנו לפני שעמדנו בניסיונות המתאימים, זה יזיק לנו. לכן הבורא מחכה עד שנפעל. אולי אנחנו חושבים שאנחנו "מענישים" את הבורא בחטאים שלנו, או שאולי אנחנו מחכים לראות מי ייכנע ראשון כמו מיקוח על מחיר בשוק, אבל היחידים שסובלים מכך זה אנחנו בעצמנו.

תשובה

ישנה נטייה לחשוב על חזרה בתשובה כמשהו חד פעמי שעושה האדם הרחוק שרוצה להתקרב ליהדות. צריך לדעת שחזרה בתשובה זה משהו שכל אדם צריך לעשות בכל רגע נתון. כל אדם טועה לפעמים, אף אחד מאיתנו לא מושלם. התשובה עוזרת לנו לקחת את הטעויות שלנו, ולצמוח מתוכם. בצורה כזו אנו מתקנים את הטעויות שלנו בצורה מיידית, ללא כל צורך בהכוונה מהבורא. תחשבו על אב מחנך שראה את הבן שלו עושה מעשה לא טוב, ולפני שהאב הספיק לומר משהו לבן, הבן בעצמו בא לאב ומספר לו על המעשה, מביע חרטה גמורה ומצטער על כך כמעט בבכי. אותו אב מוותר לגמרי על העונש באותו הרגע, הרי הוא כלל לא הכרחי. העונש בא כדי להחזיר את הנענש למוטב, אבל אם הוא כבר חזר למוטב, אז אין בו שום צורך. כדאי לכל אדם להרהר במעשיו, לעתים תכופות ככל שניתן, ולבדוק שאכן אנחנו בכיוון הנכון כלפי התכלית, ושלא סטינו אפילו טיפונת מהמסלול. כל חייל שעבר מטווח יודע שסטייה קלה של מילימטר, גוררת אחריה סטייה גדולה הרבה יותר לטווח הרחוק. התשובה היא ההזדמנות לתקן ולחזור למסלול.

רעיון התשובה נראה לכאורה לא מובן כל כך. זה מאוד מתמיה איך יתכן שאדם שעבר כל חייו עבירות, וכעת הוא מתחרט עליהן בצורה אמתית וטהורה, זוכה להיות פתאום צדיק רק מתוך הרהור תשובה. האם זה באמת שווה ערך לאדם שקיים מצוות כל חייו? זה אמנם נראה לא הוגן, אך צריך להבין את עומק העניין. כדי להתנקות מעבירות, צריך לעבור ייסורים שונים. זה אולי נראה אכזרי, אך הייסורים האלו באים לטובתנו. מעין מכונת כביסה שלא נעים להיות בתוכה, אך בסופו של דבר יוצאים ממנה נקיים. לעומת זאת ישנה דרך פשוטה הרבה יותר להזדכך ולהתנקות מעבירות, והדרך הזו היא התשובה. ברגע שאדם מתחרט חרטה אמתית, עוזב את החטא ומקבל על עצמו לא לחזור אליו יותר לעולם, הוא למעשה עקר את החטא ממקומו. גם אם אדם עשה חטאים כל ימיו, הוא יכול להתחרט על כך ולשוב בתשובה. על כל חטא שחטאנו ועשינו עליו תשובה אמתית, הקדוש ברוך מוחל וסולח לנו לחלוטין. כך

למעשה אנו מנקים את עצמנו ומסירים את הצורך בניקיון חיצוני על ידי ייסורים.

זה עדיין נראה קל מדי ולא הוגן, הרי כל אחד יכול לרצוח או לעשות את העבירות הגדולות ביותר ואז לעשות תשובה. אבל זה לא כל כך פשוט כמו שחושבים. לא מעט אנשים רצו לעשות חטאים ולאחר מכן לחזור למוטב, ונתקלו בהרבה בעיות. ראשית, הם התמכרו לחטאים. ככל שנחטא יותר, כך יהיה לנו קשה יותר לעשות תשובה. שנית, אף אחד לא יודע כמה זמן יש לו להיות כאן, וכך יוצא שבכל יום נגיד "מחר" אני אפסיק עם החטאים, בעוד שאותו מחר לעולם לא יגיע. שלישית, התשובה צריכה להיות אמתית ומעומק הלב, ואם מראש חשבנו על לעשות חטאים ואחר כך לחזור בתשובה, זה אומר שידענו שאנו עושים משהו לא בסדר וכך התשובה היא כנראה טכנית בלבד ולא אמתית.

ליצר הרע שלנו תפקיד חשוב, והוא יעשה הכל כדי למנוע מאיתנו להתקרב לבורא ולעשות תשובה. לכן, אם עולים בנו ההרהורים על עשיית תשובה, כדאי להזדרז לנצלם לפני שהיצר ישתלט עלינו שוב וימנע מאיתנו לעשות זאת. לא פעם, כולנו חושבים על התנהגות לא תקינה שלנו שברצוננו לשנות, אך לאחר שעה - שעתיים שוכחים מזה לגמרי. אחרי שאנו חוזרים שוב על אותה ההתנהגות ונכווים ממנה, אנו נזכרים שרצינו לעשות שינוי אבל ממשיכים באותה הדרך ללא כל שינוי. כדי להצליח לעשות את השינוי, מוכרחים לקבל אותו באופן מייד, ובצורה ברורה עם חוקים שלא ניתן לכופף. אם לא נעשה זאת, היצר הרע שלנו יוכל למצוא לנו את כל התירוצים שבעולם למה לא לעשות את אותו השינוי. אם למשל החלטנו היום בצורה חד משמעית וללא פשרות שמחר נקום בשעה מוקדמת, כשתגיע השעה ולא יהיה לנו כוח לקום, נעשה זאת בכל זאת כי כך החלטנו. אבל כאשר אנו לא בטוחים בהחלטה, ומשאירים את הדברים פתוחים כך שנחליט מה לעשות בבוקר, אז היצר יביא לנו את כל התירוצים שבעולם למה כדאי להמשיך לישון ולשכוח מכל מה שהיה.

תשובה מאהבה

כשאנו חוזרים בתשובה השם בוודאי סולח לנו ומקבל אותנו בזרועות פתוחות. אך צריך להבין שיחד עם זאת, הרושם של העבירות נשאר. כמו אבא שסולח לבנו על ששבר איזשהו כלי בזמן שהיה לא זהיר, אך למרות שהאב סלח המציאות היא שהכלי עדיין שבור. לכל עבירה יש שני קלקולים שהיא גורמת, האחד הוא הריחוק הרוחני מהקדוש ברוך הוא, עצם העניין שעשינו משהו נגד רצונו יוצר ריחוק ופוגם. הקלקול השני הוא הרושם שאותה עבירה משאירה אצלנו. כאשר אנו חוזרים בתשובה אמתית אנו מסדרים את עניין הריחוק בכך שאנו מתקרבים בחזרה

לקדוש ברוך הוא. אך כדי להתנקות מהרושם של העבירה צריך להתאמץ הרבה יותר שכן חקקנו את רושם החטא במציאות. אדם שרצח מישהו חס ושלום יוכל לחזור בתשובה אמתית והשם יסלח לו, אך גם אם הוא יהפוך להיות האדם הטוב והמתחשב ביותר בעולם, זה לא יחזיר לחיים את הנרצח.

עם כל זה, גם את העניין הזה ניתן לתקן. ידוע שאדם שעושה תשובה מאהבה, כל העוונות נהפכים לו לזכויות. יוצא שככל שהחטא חמור יותר, כך השכר שלו יהיה גבוה יותר כאשר אותו חטא גדול הופך לזכות גדולה. זה כלל לא פשוט להגיע למצב של תשובה מאהבה ונדרשת הרבה השקעה לשם כך. ישנם אנשים שעשו עבירות שונות ולאחר מכן חזרו בתשובה עד שהגיעו למצב בו הם שונאים את העבירות שעשו. הם לא מבינים איך הכעיסו את בוראם והיו עושים הכל כדי למחוק את זה. בדרך כלל אותם אנשים גם פועלים רבות באותו התחום, שמים עליו דגש עיקרי בחייהם ואולי גם מנסים לעזור לאחרים לא להיכשל בזה. ניקח למשל אדם שחטא בגניבה מאחר וחזר בתשובה שלמה מאהבה. פתאום נגלה שהוא כל כך נזהר לא לגזול מאחרים עד שהוא מגזים ושואל את החבר הכי טוב שלו אם הוא יכול לקחת חתיכה קטנה של נייר טואלט, למרות שזה ברור שהחבר לא מקפיד על כך. אדם שנכשל בעריות יצטמרר בכל פעם שיראה מישהי עם מרפק מגולה. אדם שנכשל בלשון הרע יעשה בכל שבוע תענית דיבור. מה שיוצא מכך זה שעצם החטא גרם לו ללכת לקיצוניות השנייה ולהתרחק ככל שאפשר מהעבירה. לכן אותו חטא הופך לסוג של זכות, שהרי רק בזכות החטא אותו אדם הצליח להגיע למקום הנפלא הזה של דקדוק במצווה.

הרחמים שבדין

כולנו מנסים להתרחק ככל שניתן ממידת הדין. כולנו רוצים שהבורא ירחם עלינו ויעשה איתנו חסד. עם זאת, כדאי לדעת לשם מה בכלל ברא הבורא את המידה הזו. הרי הבורא אוהב אותנו, אם המידה הזו הייתה אכן שלילית ללא כל תועלת, היא לא הייתה נבראת מלכתחילה. צריך להבין שהדין הוא צמצום והוא חשוב ונחוץ לנו. ברגע שיש שפע ללא כל מחסור, האינסוף ברוך הוא גלוי לכולם וכולנו נהנים מאורו העצום, לא קיים כלל דין. אלא שבמצב כזה אין לעצמיותנו כל קיום ואנו מתפקדים כמו רובוטים. אם ניתן לאדם מסוים לבחור אם לקבל במתנה שק מלא במטבעות זהב, או לקבל עינויים מייסרים, אז בעצם אין לו שום בחירה. אין אדם שפוי שיבחר מרצונו ודעתו בעינויים. ברגע שאנו חשים את אור הבורא, אין למעשה שום בחירה וכולם הולכים לפי רצונו. רק ברגע שקיימים צמצום והסתרה, אז אדם יכול לבצע חטאים כמו לנסוע ברכבו בשבת ולראות שהוא עדיין חי, והוא אפילו חושב שהוא נהנה. רק בזכות הצמצום, ישנה האפשרות לביטוי העצמי ולקיום שלנו.

האדם אינו מסוגל לקלוט אינסוף. אנו קולטים רק גבולות של דברים. הגבול יוצר לנו את הצורה שמגדירה את הדבר. ללא אותה הגדרה, לא ניתן להבין אותו. אנו לא יכולים להבין למשל כמה זה אינסוף מספרים. אך אנו יכולים להבין מה זה אחד, שניים, אלף או מליון. כי גם מספר גדול מאוד כמו טריליון מוגבל ומוגדר באופן מוחלט והוא לא יכול להפוך פתאום למספרים אחרים או להיות גדול או קטן יותר ממה שהיה. לכן קל לנו להגדיר מושגים שונים ועל ידי כך אנו יכולים לתפוס את הדברים בשכל. ללא גבול וצמצום, אנו לא יכולים לקלוט כלום. החושים שלנו בנויים כך שיקלטו דברים מוגבלים. אנו שומעים טווח תדרים מסוים, אנו רואים טווח צבעים מסוים וכו'. הכל חייב להיות בעל גבול והגדרה כדי שנוכל לקלוט ולהבין אותו. אדם לפעמים יכול להסתכל על אובייקט מסוים מקרוב בלי לראות את הגבולות שלו, והוא כלל לא יבין מה הוא רואה. כאשר הוא מרחיק אותו והוא מתחיל לראות קווי מתאר וגבולות, אז הוא מצליח לתפוס את האובייקט שעומד מולו.

מכאן נוכל לראות שאין לנו כל אפשרות לקליטת אור הבורא האינסופי או השפע שהוא רוצה להשפיע לנו. לכן הבורא ברא את מידת הדין, כך שהוא יצטמצם כביכול, וכך נוכל להרגיש אותו ולתקשר אתו. כאשר נשפוך מים מדלי לתוך בקבוק עם פיה קטנה, שום דבר לא יכנס, חוץ מכמה טיפות אולי. אם נצמצם את פתחו של אותו דלי לעומת זאת, כך שיתאים לפיה של הבקבוק, כל השפע יכנס פנימה. הצמצום והדין נחשבים אולי כלא טובים. כולנו רוצים את הרחמים של הבורא ולא את הדין. אך חשוב לדעת שהדין עצמו הוא גם רחמים גדולים. בזכות מידת הדין יש לנו איזשהו קשר עם הבורא. הבורא ברא את העולם במידת הדין ורק לאחר מכן שיתף את מידת הרחמים. אילו היו רק רחמים, לא היינו מצליחים לקבל אותם. כמו הורים שמרוב רחמים על ילדיהם לא מעירים להם אף פעם וכך לא מחנכים אותם. רחמים כאלו הם פסולים ונובעים מתוך אכזריות, מי שבאמת מרחם על ילדיו צריך לעשות צמצומים ולהגביל אותם. אף אחד לא שמח משלמות כלשהי שהוא כבר התרגל אליה. אנו שמחים ונהנים מהחוסרים שאנו משלימים לאחר שהשתוקקנו להשלים אותם. אדם חולה שמח ומודה לבורא כשהוא מבריא, לעומתו אדם בריא לא יודע בכלל שהוא בריא משום שזה מובן מאליה בשבילו. לאחר שקיימת מידת הדין וישנו הצמצום כך שנוכל לתקשר עם הבורא, ניתן לשתף את מידת הרחמים כך שנוכל לקבל אותה כראוי ותהיה לנו תפיסה באותם רחמים שאנו מקבלים.

הבעיה העיקרית שלנו, היא שישנם אנשים רבים שנתקעים על אותה מידה של דין. הבורא ברא את הגיהנום לטובתנו, כדי שנלמד להתרחק משם ככל שאפשר וכך נלמד להעריך וליהנות בגן עדן. אך אנו מצדנו, הרבה פעמים לא מבינים את השלטים שמרחיקים אותנו משם ומשאירים את עצמנו בתוך מידת הדין. עונש מגיע כאשר אדם מתנהג בצורה לא טובה ואותו עונש בא לתקן את מעשיו ולחנך אותו, אך אם אדם יתרגל לעונש ויחליט לבלות שם את כל חייו, הוא יסבול לחינם,

שהרי זו כלל לא מטרת העונש. כאשר ישנו רע, אנו לומדים להעריך את הטוב, כי הכל יחסי בחיים. אם הכל היה טוב, לא היינו מבינים שזה טוב. רק כשאדם חולה הוא מבין שהמצב הטבעי והרגיל שלו הוא טוב. כשאנחנו בריאים אף אחד לא חושב על זה ואנו מוצאים דאגות אחרות להתעסק איתן מבלי לחשוב על כמה טוב לנו להיות בריאים. אמנם ללא רע, לא ניתן להבין את הטוב, אך עם זאת, אין שום סיבה להישאר באותו "רע". צריך להשתמש באותו רע כדי להגיע למצב של בחירה בטוב, להעריך אותו ולהישאר שם.

התורה והמצוות מדריכות אותנו אל הבחירות הטובות, מרחיקות אותנו מהרע ומלמדות אותנו להעריך את הדברים ולראות את מידת הרחמים על ידי תפילות וקשר יומיומי עם הבורא. אדם שאינו הולך בדרך הזו, מתרחק מהבורא, וכך גורם לאותו אור אינסוף להיות מצומצם יותר. כמו שככל שנתרחק מהשמש, היא תהיה קטנה יותר, ופחות נרגיש את החום והאור שלה, כך ככל שנתרחק מהבורא, יהיה קשה יותר להרגיש את אורו ויהיה צמצום רב יותר. לעומת זאת ככל שנתקרב לבורא, נוכל להסיר עוד ועוד מחיצות וצמצומים, ולחוש מקרוב יותר את השפע ואת מידת הרחמים.

להבין מהו אושר אמתי

כדי להבין איך להגיע אל האושר, כדאי לדעת קודם כל מהו אותו האושר. ניתן בקלות להבין שהאושר הוא דבר פנימי שאינו תלוי בגשמיות. אדם שאיבד את כל נכסיו, אך הוא אינו יודע מכך, ימשיך להיות מאושר. לא המצב עצמו גורם לו עצבות, אלא איך שהוא מקבל את המצב. בצורה הפוכה, אדם שזכה בעושר רב ואף אחד לא סיפר לו על כך, לא יהיה מאושר יותר מהרגיל. יוצא שמקור האושר נמצא בדעת האדם. אדם יכול להחליט להיות מאושר או עצוב, ללא כל תנאי. הכל תלוי בבחירתו.

אדם מרגיש מאושר כאשר הוא משיג איזשהו חוסר שהיה בו. ללא אותו חוסר, אין שום הנאה. המאכל הכי טעים לא שווה כלום לאדם שבע. לעומת זאת, אפילו מאכל פשוט יספק אושר לאדם רעב. יוצא שהחוסר הוא זה שנותן לנו את האפשרות לאושר. אנשים מנצלים את הרעיון הזה ומתמכרים לעישון, אלכוהול ושלל דברים מזיקים, רק כדי לחוש כל פעם מחדש את הרגשת הצורך והחיסרון כך שיוכלו למלא אותה. מיותר לציין שזה בוודאי לא יביא לנו את האושר אלא בדיוק להפך. אדם שמעשן מרגיל את עצמו לחסרונות. הוא הופך עצבני ומתוסכל כאשר אין סיגריה בסביבה שלו ואז כאשר הוא מעשן את הסיגריה המיוחלת, הוא בסך הכל מגיע למצב הטבעי שאדם פשוט שאינו מעשן נמצא בו כל היום. הוא חושב שהסיגריה עושה לו טוב, אבל האמת היא שהיא רק עושה לו פחות רע ממה שהתרגל אליו. עד עכשיו היה לו רע בלי סיגריה, וכאשר הוא

מעשן הוא מגיע למצב של אדם נורמלי. בגלל שהוא עובר ממצב של רע לרגיל, אז הוא מרגיש עליה וכך הוא בטוח שהסיגריה עושה לו טוב. הדבר דומה לאדם שמביא על עצמו כאבים בכוונה כדי להיות מאושר כאשר הוא לוקח כדור משכך כאבים שמרגיע אותו מעט. זה טיפשי להביא על עצמנו חוסרים נוספים כדי לשמוח מהמילוי שלהם, החכמה האמתית היא להעריך את המצב הטבעי שלנו ולהיות מאושרים בו, ללא אותם חוסרים שסובבים אותנו ובוודאי שמבלי להגדיל מרצוננו את אותם החוסרים.

כל החוסרים שלנו הם רק כלים שנובעים ממקור עליון. הבורא נותן לנו את החוסרים כדי שנבין שאנו לא שלמים ובכך נתקרב אל הטוב. השלמות האמתית נמצאת בהדבקות בבורא. האושר מקבל לבוש בתור חטיף שוקולד, זוגיות מוצלחת, כסף, כבוד, חיוך של ילד או דברים נוספים ורבים. אך למעשה הכל זה רק צורת לבוש של עונג עליון הרבה יותר גבוה. האושר שאנו מרגישים ממילוי החוסרים הללו הוא אפסי ביחס לעונג האינסופי. יש באפשרותנו להתחבר אל האינסוף ולקבל אושר אינסופי ואמתי בכל עת שנרצה, ללא כל תנאי. רק צריך להתנתק מכל מה שסביבנו, ולתת לנשמה להתחבר אל האינסוף.

כאשר אנו רוצים חשבון בנק מנופח, או רכב חדש, או כל תאוה אחרת, אנו לא מחפשים את עצם התאוה, אלא את הרגשת העונג שתגיע כאשר נשיג אותה. אלא שמתוך תאוות גשמיות לא ניתן להגיע אל העונג האמתי. לכולנו קרה שרצינו משהו הרבה מאוד זמן והשגנו אותו לבסוף. לאחר זמן מה למדנו להתרגל והפסקנו להעריך. דברים גשמיים מביאים לנו רק אושר מדומה ורגעי. אך אם אנחנו יודעים שהסיבה לתאוה היא אותו רצון, נוכל ללמד את עצמנו להתאוות לדברים חדשים. בסופו של דבר, כל אחד מתאוה לדברים הנמצאים סביבו. אף אחד לא מתאוה לדברים שהוא מעולם לא ראה ולא שמע עליהם. אם נסדר לנו סביבה נכונה יותר, נוכל להתרגל להתאוות לדברים אמתיים יותר. במקום לאכול שוקולד כדי להגיע לעונג, נלמד את עצמנו להגיע לאותו עונג בלי השוקולד. נלמד את עצמנו להתאוות למטרות רוחניות, כך שנוכל להתחבר אל הטוב העליון שהבורא נותן לנו וליהנות ממנו. מרוב מרדף אחר תאוות העולם כדי להגיע לעונג הנכסף, כבר שכחנו את הרצון לעונג ונשארנו רודפים אחרי תאוות ריקנות ללא כל טעם. אדם חושב שהכסף יביא לו אושר, אז הוא עובד שעות נוספות ומאמלל את חייו. הוא למעשה משיג את ההפך הגמור ממה שרצה, הוא רצה אושר וחופשיות, אך השיג עבדות ואומללות. הכסף הוא כלי בלבד, הוא לא האושר עצמו. כל הכסף שבעולם על אי בודד ללא אנשים לא יועיל לנו בכלום. אם הייתה לנו האופציה להיות מאושרים ללא אותו כסף, היינו צריכים לבחור בה בשמחה. אך משום מה קשה לנו לחשוב בהיגיון ולראות את התמונה האמתית. אנו שקועים בתוך עולם חומרי מלא בתאוות גשמיות. אם נצליח להבין זאת ולנסות להגיע ישר למטרה, במקום להתעקש על הכלי

והדרך, נוכל באמת להתחבר לבורא ולהיות מאושרים.

הגבלות גשמיות

התורה הקדושה מגבילה אותנו. ישנן הרבה מצוות, הרבה איסורים, הלכות, מנהגים ודרכים מאוד מסוימות לחיות את החיים. אנחנו מצדנו בטוחים שהמושג 'הגבלה' זה דבר גרוע שלא נותן לנו לחיות בחופשיות. אך אם נתבונן בדברים נוכל לראות שהתורה מגבילה אותנו הגבלה גשמית. ההלכה היהודית אומרת לנו כיצד לנהוג במצבים גשמיים שונים. מה אסור ומה מותר לאכול, לעשות, לדבר וגם איך בדיוק לעשות את כל הדברים המותרים. מתוך ההגבלה הגשמית אנו יכולים לזכות לפרוח מבחינה רוחנית. אדם שרוצה להתרכז היטב ולשמוע דבר מסוים יגביל את שאר החושים שלו. הוא לא יתעסק עם דברים אחרים, הוא יעצום את עיניו וירכז את כל כוחו בחוש השמיעה. כדי להסתכל על משהו מתוך כל הפרטים שסביבנו אנו מגבילים את ראייתנו ומתמקדים באותו אובייקט תוך כדי התעלמות מכל השאר מסביב. כל זה קורה מסיבה פשוטה, אנו לא יכולים לרכז את כל הכוח שלנו במקום מסוים כאשר הוא נמצא במקום נוסף אחר. ככל שנגביל את עצמנו במקומות הפחות חשובים, כך נוכל לרכז את אותו הכוח במקומות טובים יותר.

כאשר התורה מגבילה אותנו בהגבלות הגשמיות, אנו זוכים להתחבר לרוחניות שבנו. מתוך שאסור לנו לעשות דברים שונים ביום השבת למשל, אנו זוכים להתעלות ביום הזה ולהגיע לסיפוק רוחני בצורה יוצאת דופן. ההגבלות האלו מסבירות לנו שאנחנו לא תלויים באותם דברים גשמיים, והאושר שלנו יכול להגיע בלעדיהם. אנו מרגילים את עצמנו להיות מאושרים גם בלי הכלים הגשמיים שסובבים אותנו. התאוות הגשמיות מביאות לנו חוסרים גדולים ורגעי אושר מועטים וקטנים. אך כאשר אנו לומדים להתרגל לחיים ללא תאוות גשמיות, אנו מבינים שאפשר להיות מאושרים הרבה יותר בלעדיהן. במקום להתרכז במה לאכול, איך לעבוד או כמה יעלה לנו לחיות חיים "טובים יותר", אנו יכולים פשוט להתרכז בהתחברות לרוחניות מכל מקום, בכל רגע וללא כל תנאי מתוך עצמנו ובלי שום דבר גשמי. להתחבר לקדוש ברוך הוא שהוא מקור השפע והאושר ולקבל ממנו שפע רוחני עצום שיביא אתו סיפוק רוחני אדיר.

פרק ט' - הדברים שעלולים להפיל אותנו

למרות הידע שיש לנו ועם כל הרצון החזק שיש לנו להתחזק ולהתקרב לקדוש ברוך הוא, ישנם דברים שונים שיכולים לעכב אותנו ואף למנוע מאיתנו להגיע אל התכלית. אם נתעלם מהם, הם עלולים להפגיע אותנו מבלי שנהיה מוכנים. אך כאשר אנו לומדים להכיר אותם ומשתמשים בתחבולות כנגדם, אנו סוללים לנו את דרכנו להצלחה ולצמיחה הרוחנית שלנו. חשוב ללמוד את דרכי היצר הרע לעכב אותנו כך שנלמד לזהות אותן ולהיות מספיק חזקים כדי להתמודד ולהתגבר עליהן.

עצלות

לצערנו, אנחנו מאוד עצלנים. אנחנו מחפשים את הקיצורים והחיים הקלים, ולקיים מצוות בהתמדה זה לא דבר פשוט. כשאנו מחליטים שאנו מאמינים בבורא ובתורתו, זה מחייב אותנו, ולכן אנחנו נמנעים מלהגיד את זה ואפילו מלחשוב על כך. אז יותר קל לשכנע את עצמנו שבאנו מהאבולוציה או לומר שאנחנו לא יודעים מאיפה באנו (אבל גם לא כל כך אכפת לנו...). לפעמים אנו מעדיפים לא לצלול למחשבות עמוקות מדי בנושא הזה מתוך מחשבה שעדיף לא לדעת. האמת היא שרוב האנשים מאמינים בבורא ובתורה, אלא שהם לא מקשרים את עצמם לזה וחיים באורח חיים רחוק ונטול דת. זה לא מפריע להם למשל ללמוד על אבולוציה בשיעור ביולוגיה או לצאת למועדונים בשבת לאחר הקידוש. אין כאן שום היגיון בדברים, רק בריחה מהאמת אל הנוחות.

אמנם הכי קל לומר שהעיקר זה שאנחנו פה ושנעשה חיים משוגעים!.. אבל כמו אדם שמעשן בלי לחשוב על התוצאות ההרסניות ומזיק רבות לבריאותו, גם אנחנו מזיקים לנשמתנו, וההתעלמות שלנו לא עושה את זה יותר טוב. החיוב במצוות לא נעשה ברגע שאנו מקבלים אותן על עצמנו, הוא כבר נעשה לפני אלפי שנים במעמד הר סיני כשכל אחת מנשמות ישראל הייתה שם וקיבלה את זה על עצמה. אפשר להגיד שאנחנו מאמינים, אפשר להגיד שלא, זה לא משנה אפילו טיפה את החיוב המוטל עלינו. בדיוק כמו שאף אחד לא יוכל לטעון בפני שוטר שעוצר אותו שהוא פשוט לא האמין בחוק, אז הוא לא חקר מה המשמעות של רמזור אדום ולכן לא ידע שאסור לעבור... זה לא משנה אם חקרנו או לא, אם עשינו במזיד או בשוגג, המציאות נשארת זהה. החוקים קיימים ומחייבים, בין אם נלמד אותם ובין אם נתעלם מהם. לטובתנו, עדיף לדעת אותם.

בעיית הייאוש, היא בדרך כלל תוצר של העצלות. הייאוש יגיע לכל אחד שמנסה להתחזק בדרכי הבורא. כשמתקרבים לקדושה, היצר הרע יעשה הכל כדי למנוע זאת מאיתנו. הוא ידמה לנו את הדרך כארוכה, קשה ובלתי אפשרית. מתוך כך אנו עלולים לחשוב שאם מראש אנו יודעים שלא נצליח, אז אין שום טעם לנסות. אך האמת היא שהבורא רוצה שנעשה את ההשתדלות שלנו, ומשם הוא ירים אותנו למעלה. כמו הר גבוה שאנו נחוישים בדעתנו לטפס עליו, למרות הסיכויים האפסיים, ולאחר שעברנו את תחילת הדרך למעלה, יביאו לנו הליקופטר שייקח אותנו לפסגה. אנחנו מוכרחים פשוט לעבור את השלב הזה ולהגיע למקום אליו אנו שואפים. מלמטה ההר נראה גבוה ובלתי אפשרי לטיפוס, אך כשנהיה באמצע הטיפוס, נוכל להתבונן על כל הדרך שעברנו ולהתחזק. כמו שעברנו את הדרך שעברנו עד עכשיו, כך נמשיך לעבור מכשולים רבים נוספים בדרך גם בעתיד. רק צריך לעבור את השלב הראשוני, רק להתחיל. אפילו בגשמיות אפשר להבין את הדבר הזה. בתחילת מסע, ריצה ארוכה, עבודה חדשה או כל דרך חדשה שאנו מתחילים הכל נראה שחור ומייאש. אך לאחר שאנו אוזרים אומץ ועושים את הצעד הראשון, הוא כבר מוביל לצעד השני שמוביל אל השלישי וכך בלי לשים לב אנו מגיעים אל היעד שרצינו.

חשוב לדעת שגם אם נפלנו, עברנו על מצוות, ועשינו דברים לא טובים, תמיד אפשר לתקן. הייאוש גרוע הרבה יותר מהעבירה עצמה שעשינו. אנשים חושבים שאם נשברנו והדלקנו אור בשבת למשל, אז עכשיו כבר אבוד לנו ואפשר לחלל את שאר השבת שנותרה בכל העבירות האפשריות. אבל זה ממש לא כך, עצם העניין שעברנו עבירה זה משהו אחד, זה לא פותר אותנו משאר המצוות. הייאוש גורם לנו להמשיך לעשות עבירות כאילו שזה מותר. כבר נהיה לא אכפת לנו עם תחושה שאין מה להפסיד, וכל זה בגלל עבירה אחת קטנה שניתן לכפר עליה בקלות אם נחליט לעשות תשובה. היצר הרע לא מרוויח כלום מעבירה שעשינו, אפשר לתקן את הדברים בעזרת התשובה. הרווח הגדול שלו הוא דווקא כאשר הוא הופך להיות "צדיק" שמטיף לנו מוסר וכועס עלינו על שעשינו את העבירה עד שאנו מבינים שאנו לא מסוגלים לשמור מצוות ואז אנו נופלים בענק. מה שחשוב זה לא המצווה או העבירה האחת שפספסנו (כמובן שגם זה מאוד חשוב אבל זה לא העיקר), אלא הדרך בה אנו הולכים ששם יש הרבה יותר מצוות ועבירות כדרך חיים. הדבר דומה לאדם שגנב פעם ואז הוא יגיד "טוב, אז עכשיו אני יכול לגנוב כל החיים שלי, כי גם ככה כבר גנבתי..." זאת ממש לא דרך נכונה למחשבה. לא משנה מה עשינו, כעת מתוך המקום שלנו מוטל עלינו להשתדל בכל כוחנו להתקדם למטרה.

לפעמים עובר עלינו יום קשה, אולי אנחנו לא חשים בטוב, אולי כולם כועסים עלינו, אולי אנחנו כועסים על כולם... בקיצור, לא הולך לנו. ואז

מגיע הזמן להתפלל או לקיים איזושהי מצווה, אבל כבר אין לנו כוח וחשק בשביל זה. אנחנו חלשים מדי כדי לקיים מצוות. צריך מאמץ אדיר בשביל לקיים איזושהי מצווה קטנה שנראית לא חשובה כל כך באותו רגע, אז אנחנו פשוט מוותרים. אבל כאן טמונה מלכודת ענקית של יצר הרע, וניסיון ענקי באמונה. לקיים מצוות מתוך כסף כשהכול הולך חלק זה קל. החכמה היא להמשיך לקיים את המצוות כשקשה יותר. אם לא טוב לנו כרגע, אז הדבר שאנחנו הכי צריכים בעולם כרגע זה מצוות וזכויות שיוציאו אותנו מזה. אם אנחנו לא חשים בטוב, אז הדבר הטוב ביותר הוא להתפלל לבורא שירפא אותנו. הרי במצבים כאלו של צרות וייסורים, הדבר היחיד שיוכל להוציא אותנו מזה הוא ההידבקות בבורא. אז מה ההיגיון בזה שאנחנו עוזבים את הכל כי אין לנו כוח וחשק, ומתרחקים בכך מהבורא? שנסבול עוד יותר? אדרבה, אנו צריכים להתקרב לבורא כדי לזכות לרחמיו המרובים ולשפע שהוא משפיע לנו.

שכר מצווה - מצווה

חז"ל לימדו אותנו ששכר מצווה - מצווה, ושכר עבירה - עבירה. אם נקיים מצווה, נרגיל את עצמנו לעשות משהו טוב, וזה יהפוך להיות במודע ובמציאות שלנו. עם הזמן, יהיה לנו הרבה יותר קל לעשות זאת שוב. לעומת זאת אם עשינו עבירה, אנו מרגילים את עצמנו לעבירה. במקרה כזה, לא נרגיש שאנו עושים בכלל משהו רע. כמו רוצח שכיר שהתרגל למקצוע, וכבר איבד כל טיפת רחמים ומצפון. אין לו שמץ של מושג שהוא עושה משהו לא בסדר.

ילד שהולך לכיתה א' בפעם הראשונה יכול לעשות המון בעיות להוריו כי הוא פוחד ולא רוצה ללכת לכיתה. אך לאחר היום הראשון, היום השני יהיה יותר קל, וחוף ממקרים חריגים אחרי חודש חודשיים כבר בכלל לא תהיה לו בעיה עם זה. הצעד הראשון הוא תמיד הקשה ביותר, ברגע שהרגלנו את עצמנו וזה נמצא בתוך העולם שלנו, זה נהיה קל יותר. מהכיוון השני, אתם יכולים לנסות לחשוב כמה עבירות כולנו עושים בלי לשים לב, סתם מתוך הרגל. אנו אפילו לא נהנים מהעבירות הללו, אלא פשוט הורגלנו אליהן. לכן כל מצווה קטנה חשובה מאוד. שכר כל מצווה עצום יותר מכל מה שאנו יכולים לדמיין ומכל האושר של כל האנשים בעולם הזה ביחד. אך יותר מכך, המצווה תרגיל אותנו ותביא אותנו לקיום המצווה הבאה, כך שצעד אחר צעד, נוכל להגיע לתכלית. הרי מכל מקום שנסתכל על זה, תמיד נצטרך להתחיל במקום כלשהו בקיום איזושהי מצווה בזמן שאת שאר המצוות אנחנו עדיין לא מקיימים. אף אחד לא התחיל מזה שהוא מקיים בבת אחת את כל המצוות. מכאן נבין שאפילו אם אנו עושים את כל העבירות שבעולם ולא מקיימים שום מצווה, גם אם נקיים מצווה אחת קטנה נעשה בזה שינוי מהותי ונרעיש עולמות. זה נראה לנו כמשהו קטן ולא חשוב אך זהו צעד גדול

ומשמעותי. מספיק שנחליט לקיים מצווה אחת קטנה בשביל להתעלות ולהתקדם בצורה רצינית. צריך לרדוף אחרי המצוות כמו יהלומים, שגם אם לא הצלחנו לתפוס מיליון יהלומים, זה לא אומר שאנו צריכים לוותר על האחד שכן אפשר לנו לתפוס. חשוב לרדוף אחרי כל מצווה, קטנה ככל שתראה.

חיים מתוך הרגל ושגרה

יותר מ-90% מהפעולות שאנחנו עושים במהלך היום, הן פעולות שאנחנו כלל לא מרגישים ועושים אותן מתוך ההרגל והשגרה. אנחנו יכולים לטעות ולחשוב שאולי זאת הדרך לחיות ובגלל זה המצב כך, אבל אם נבחן זאת היטב נראה שכל אדם פועל בצורה שונה לגמרי מהאחר, לכל אחד יש את הדרך שלו וכל דרך היא שונה, אבל עצם העובדה שיש עוד דרכי פעולה שונות לא תמנע מאיתנו ללכת באותה הדרך שוב ושוב, יום אחרי יום. אז איך אפשר להשתנות? אדם עצבני לא יהפוך ביום אחד לסבלני, אדם ישר לא יהיה ברגע אחד פתאום שקרן, אדם שאוהב לאכול לא יהפוך בשנייה לרזה השומר על משקל. כל השינויים שאנחנו רוצים לעשות הם כאלו הלוקחים זמן. אדם שרוצה להשתנות צריך להכניס לחייו את השינוי. זה לא מגיע ביום אחד, אך זה מחלחל לאט לאט. אם אתמול לא האמנו שיש בורא לעולם, אז לא חשוב כמה ישכנעו אותנו ויביאו לנו את כל ההוכחות לכך, גם היום לא נאמין. אך אם שלשום החלטנו לחפש את האמת ואתמול מצאנו כמה תשובות לשאלות עתיקות, אז היום נוכל להבין שקיים בורא. אף אחד לא יעזוב את כל החיים אליהם הוא כבר התרגל ביום אחד. לא משנה כמה התקדמנו, העיקר שהתקדמנו. אנו מוכרחים להיות תמיד בעליה וכך לזכות להיות כמו רבי עקיבא שראה טיפה אחר טיפה והבין שאבנים שחקו מים ומתוך זה הבין שהוא יכול ללמוד תורה למרות שהיה עם הארץ עד גיל 40. לא משנה אם ההתקדמות היא אטית, העיקר שתהיה כל הזמן התקדמות עקבית. אם נתקדם המון ואחר כך נחליט להישאר במקום, נגלה בסופו של דבר שהלכנו אחורה. חשוב להתמיד ולהתקדם, להיות תמיד בעליה.

אנשים רבים מרגישים שבעצם השינוי אנו זורקים את כל ה"ערכים" שלנו, מוותרים על כל העקרונות ומבטלים את עצמנו. זה כמו להפוך להיות מישו אחר כביכול. אלא שצריך להבין שזה לא באמת כך. הנשמה שבנו אלוקית, היא נמשכת לרוחניות, לקיום מצוות ולמעשים טובים. זה בדיוק ההפך מלבטל את עצמנו. עד עכשיו היינו מבוטלים כשהתעסקנו רק בגוף ובחומר. אדם שלא משתנה ותקוע בהרגלים שלו הוא עבד. הוא עושה דברים בגלל שככה כולם עושים, כי ככה יעריכו אותו, או כי זה מה שהתאוה רוצה. עם השינוי שמגיע, אנו מתחילים לעשות דברים על פי הרוחניות, על פי הבחירה האמתית שלנו, של הנשמה שלנו. לא דברים נוחים וקלים, אלא דברים נכונים ואמתיים.

שימו לב שלכוח ההרגל יש צדדים שליליים וצדדים חיוביים. אמנם מהצד השלילי הוא מעכב אותנו מאוד, אבל ישנו גם הצד החיובי שיכול להועיל לנו. זה כרגע נראה לנו מאוד קשה לקיים מצוות. אנחנו בטוחים שלא נצליח לעולם לקום מוקדם כל בוקר כדי להניח תפילין ולהתפלל במניין, או לשמור שבת עם כל כך הרבה הלכות. אבל אם תשאלו את כל מי שעשה את השינוי, תגלו שגם לו היה קשה מאוד בהתחלה, אך הוא התרגל ועכשיו זה שגרה אצלו. אנחנו חיים את השגרה בכל מקרה ואנחנו לא מרגישים מה קשה ומה קל, מה כיף ומה לא. הכל רגיל, שגרתי ומובן מאלינו. אם התרגלנו לאכול רק שוקולד במשך חודש כבר לא נהנה מזה. אם התרגלנו לרוץ כל יום 20 ק"מ, נעשה זאת בלי להרגיש כמעט. כשיש שגרה הקושי נעלם. כשאנו לומדים ללכת בקטנותנו, אנו חושבים על כל צעד ומנסים להיות מרוכזים כמה שאפשר. אך מהר מאוד אנו מתרגלים ואז אנו הולכים ללא כל בעיה ומבלי לחשוב על הפעולות שצריך לעשות עם כל צעד. זה בא בצורה טבעית ורגילה. כך גם כל קושי אחר שאנו עוברים ומתרגלים אליו. השגרה שיש לנו היום היא תוצאה של הבחירות שלנו בעבר. אם נבין זאת, נוכל לבחור היום את הבחירות הנכונות, ולא דווקא הקלות. אל הבחירות האלו נתרגל במהרה והן יהפכו להיות השגרה החדשה שלנו בעתיד. יהיה בהתחלה קשה, אבל כשזה הופך לשגרה, נשאר רק לצעוד לכיוון הטוב והאמת.

אבל גם אחרים לא משתנים...

החברה מראה לנו כביכול את הדרך הנכונה לחיות בה. כל אחד, על פי המקום והאופי של החברה בה הוא גדל, חי את חייו ובטוח שזה האידאל ושכל השאר חושבים בצורה הפוכה מכל היגיון. אנחנו צוחקים על הסינים, מזלזלים באפריקאים ומסתלבטים על כל אוכלוסיה שקיימת בעולם, אך זה גם בדיוק מה שהם עושים עלינו. אנחנו רגילים לשגרת החיים שלנו על פי כללי החברה בה גדלנו, וכל השאר נראה מוזר ושונה. לכן, גם אם נצליח להבין בבירור שצריך לעשות שינוי מהותי, יהיה מאוד קשה לעשותו במסגרת החברה. תמיד נחשוב מה יגידו ההורים? מה יאמר השכן? מה יגידו החברים? אנחנו רואים את כולם חיים את חייהם בלי לעשות את השינוי הזה, אז באופן אוטומטי נכנסים אלינו הרהורים שונים שגורמים לנו לחשוב בשביל מה אנחנו צריכים להתאמץ כל כך? אם כולם חיים את החיים בצורה טובה מבלי לעשות את השינוי, אז למה דווקא אנחנו צריכים לעשות אותו? אלא שכל ההרהורים האלו מגיעים אלינו מהיצר, שינסה לעשות הכל כדי להשאיר אותנו בשליטתו. הרי כל מטרת הקיום בעולם הזה היא להגיע לתכלית שלנו. אז מה הטעם לפספס את מהות החיים שלנו רק בגלל שאחרים מפספסים את מהות חייהם? כל אדם מסתכל על סביבתו ומתוך חוסר נעימות ונחות אף אחד לא רוצה להשתנות. בנוסף כדאי לדעת שלכל אחד ישנו תיקון שונה בעולם. יתכן שהחברים שלנו עומדים בניסיונות שלהם מבלי שנדע זאת, גם אם

מבחוץ זה נראה אחרת. אולם אנחנו לא יכולים לדעת מהו התיקון שלנו. הדרך לתקן את עצמנו היא על פי התורה, שמהווה את המפה שלנו להתמצאות בעולם.

הניסיון מלמד אותנו, שברגע שאנו נגררים אחרי החברה, החברה עצמה יכולה לנצל את זה לרעתנו ותיקח אותנו לכל מקום שתרצה. נגיע למקומות שאנו כלל לא רוצים רק משום שאחרים קבעו לנו להגיע לשם. לכולנו קרה שפתאום מצאנו את עצמנו בסיטואציה לא נעימה שכלל לא רצינו להיות בה, אליה הגענו רק בגלל החברים שגררו אותנו אליה. כל אדם שמעשן הגיע לכך מתוך לחץ חברתי, שהרי אף אחד לא נהנה מהסיגריות הראשונות. כך גם התמכרויות אחרות כמו אלכוהול וסמים וכך גם הרבה סיטואציות שונות ומנהגים שאימצנו לעצמנו שאנו בטוחים שאנו אוהבים אותם, למרות שהכול נובע מתוך התדמית החברתית שגורמת לנו לחשוב שאנו אוהבים אותם. לעומת זאת, מי שיציב ועקשן בדעותיו, יוכל לשנות את אותה החברה. אז אולי בהתחלה כולם יצחקו על הכיפה או הלבוש הצנוע, אבל מהר מאוד יתרגלו לזה. מה שחשוב עוד יותר, זה שברגע שאנחנו בעצמנו נהיה שלמים עם זה ונאמין בדרך, לא רק שאחרים לא ילעגו למעשינו, אלא הם יכבדו אותנו ויושפעו מאיתנו. החברה מושפעת מאלו הבטוחים בעצמם ומאמינים בדרכם. ככל שנאמין בדרכנו מהר יותר, כך נהפוך להיות בצד השני של המשפיעים במקום המושפעים. לא פעם אנשים "מצטדקים" בסביבת רבנים או אנשים שומרי תורה ומצוות, וממלמלים שגם הם שומרים שבת או שסבא שלהם היה רב גדול. כולנו יודעים שזו האמת, אלא שאנחנו לא מביאים את הדברים אל לבנו ומנסים להדחיק את זה כדי שנוכל לחיות את החיים אליהם התרגלנו ללא הפרעות. גם האנשים שאינם שומרי תורה ומצוות יתייחסו לרוב (חוץ ממקרים קיצוניים של שנאה לשומרי המצוות שקיימים פה ושם לצערנו) בכבוד והערכה לרבנים, גם אם הם בעצמם רחוקים מזה. אדם יכול לחלל שבת, להתנהג בפריצות, לנבל את פיו ולעשות בלגן גדול עם חבריו, אך כאשר יתקרב אליו איזה רב גדול הוא יתחיל פתאום להסתדר ולדבר יפה ובכבוד לידו. כי יש הרבה יצר שמשתלט עלינו אם אנו לא משתלטים עליו קודם לכן, אך את האמת כולם יודעים בפנים. אנשים רבים מסוגלים לחלל שבת בצורה חופשית ועוד לתת הצדקות ותירוצים מדוע זה בסדר גמור לעשות כך, הם מאמינים בצורה חזקה ועקשנית שכך היא הדרך הנכונה, אך כאשר מגיע יום הכיפורים (שהלכותיו נלמדות מהלכות שבת) הם לא יעזו לעבור על האיסורים שבכל השנה הם כלל לא שמו לבם אליהם. כי כעת הם מתמודדים עם האמת שאותה ידעו תמיד רק שבחרו לברוח ממנה.

אבל זה האופי שלי

רבים טועים ונופלים בכך שהם בטוחים שיש להם אופי כלשהו הנוגד את רוח התורה והיהדות. צריך להבין שהאופי הוא שורש כלשהו המכיל נטייה לכיוונים מסוימים. אין דבר כזה אופי טוב או רע. ניתן להשתמש באופי לכיוונים טובים יותר או טובים פחות, על פי בחירת האדם. טעות היא לחשוב שלמישהו יש אופי רע, ולכן אינו יכול להשתנות. טיפשי לומר שהאופי של מישהי הוא להתנהג או להתלבש בצורה לא צנועה. טיפשי לומר שמישהו לא יכול להניח תפילין כי האופי שלו הוא להסתובב עם קוצים בשיער שלא יהרסו. כל הדברים האלו הם כלל לא אופי, הם דברים גשמיים הנלמדים במשך חיינו. ניתן בקלות ללמוד דברים חדשים וטובים הנובעים מאותו שורש ומאותה נטייה.

כשאנו עוברים ליד דוכן פלאפל או שווארמה, מיד זה עושה לנו חשק לאכול את אלו. כשאנו עוברים ליד פיצרייה דקה לאחר מכן, פתאום אנו מבינים שאנו רוצים בכלל לאכול פיצה. כשנעבור ליד חנות בגדים, נרצה לקנות אותם ואז נראה פרסומת ענקית למכשיר סלולרי חדש ונהיה בטוחים שלהשיג אותו זהו האושר האמיתי. כך נוכל להמשיך לעבור ליד חנויות שונות ובהתאם לקליטת הדברים בחושים שלנו, נתאווה לדברים שונים. אמנם אותו אדם בטוח שהוא באמת רוצה לאכול פיצה או כל דבר אחר, אך זה לא משהו שבא מבפנים, אלא משהו שהגיע מתאווה בלבד. אין לו צורך אמיתי לזה, שהרי אילו היה לו צורך הוא היה מרגיש אותו גם כשהיה יושב בביתו מבלי לעשות דבר. מה שגרם לתאווה זה הקליטה של הדברים המגרים בחושים שלנו. כך גם שאר הדברים שאנו נמשכים אליהם, אנו יכולים לחוש שזה באמת מה שאנו רוצים, אך למעשה זוהי רק תאווה חולפת שכלל לא באה מהפנימיות שלנו, אלא מהעולם החיצוני. לכן, לפני שאנו משכנעים את עצמנו שהאופי שלנו אינו מתאים, כדאי לחקור את פנימיות הרצון והמשיכה שלנו, ולחפש תחליפים כשרים לכל אותן תאוות. לאחר שנרגיל את עצמנו לסביבה חדשה, בה החושים שלנו יקלטו דברים טובים התואמים לרוח היהדות בלבד, נגלה שאנו מתאוים לדברים הללו ולא מוצאים שום עניין בדברים הלא טובים שהיינו בטוחים שהם ה"אופי" שלנו. תאוות אפשר להחליף ורצונות אפשר לשנות. במקום להשתיק את קול הנשמה הצועקת עם דברים גשמיים ותאוות חולפות ורועשות שמציקות והורסות אותה, נוכל להוציא את פנימיות הנשמה שלנו החוצה ולתת לה סביבה חיצונית שתתאים לה ותהווה לה בית חם בו היא תוכל לשכון בשלווה.

זרמים

את רוב הבחירות שלנו בחיים, אנו לא בוחרים מתוך יישוב הדעת, אלא מתוך היותנו מושפעים מהחברה. אמנם כל אחד לעצמו בטוח שאצלו זה לא כך ושהוא אינו מושפע מכלום, אבל התבוננות קצרה בנושא מראה לנו כמה שאנו טועים. הרי תראו כמה שאנו דומים האחד לשני. אמנם

כל אחד נראה ומתנהג קצת שונה, אבל באופן יחסי אנחנו כמעט זהים. אם יבוא אדם ממדינה אחרת, מתרבות שונה לחלוטין, הוא יבלוט ויראה שונה מבין כולם. הלבוש שונה, ההתנהגות שונה, האופי שונה, המנטליות וכו'. הסיבה לשוני, היא שהוא לא היה מושפע מאותה החברה שהשפיעה עלינו. כולם יודעים להגיד ש"רק דגים מתים שוחים עם הזרס", אבל האם אנחנו באמת מיישמים את זה בחיינו? או שאנחנו מנסים להיות מבין הקלילים והמגניבים שזורמים... הרי בשביל מה להיות כבדים...?

השאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו היא האם אנחנו רוצים לבחור את הבחירות בעצמנו, או להמשיך לתת לחברה לעשות אותן מאחורי הגב שלנו מבלי שנרגיש שמהו לא בסדר. האם לא כדאי לקחת שליטה על החיים שלנו במקום לזרום עם מה שהסביבה מכתובה לנו בתת מודע? הכל נהיה לנו טבעי ורגיל, מבלי שנעצור לשנייה ונחשוב על הכל. מישהו בא והחליט שעגיל או קעקוע בכל אזור אפשרי בגוף יעשה אותנו למגניבים הרבה יותר. מישהו החליט שככל שיהיו לגבר יותר בחורות אז הוא יותר "גבר". החליטו שאם את בלונדינית או מפורסמת אז כולם יאהבו אותך. החליטו שאנחנו צריכים להתלבש איך שאנחנו מתלבשים, לאכול את מה שאנחנו אוכלים, לדבר איך שאנחנו מדברים, לשתות, לעשן, וכל שאר הדברים שאנחנו עושים. אפילו החליטו בשבילנו איך לחשוב. החליטו בשבילנו ואנחנו אוכלים את זה בלי לשאול שאלות. במקום כל זה אנחנו יכולים לבחור לשים לזה סוף ולהתחיל לחשוב ולקבל החלטות אמתיות בעצמנו.

החלטה שלנו?

כל אדם שמעשן התחיל את זה באיזשהו שלב. כל אחד סבל מהסיגריה הראשונה שלו ולא נהנה ממנה אפילו טיפה. אבל זה לא עצר אותו מלעשן עוד אחת, שגם ממנה הוא לא נהנה. בהתחלה לא מרגישים את הניקוטין, אין את ההתמכרות, אין את תחושת ההרגעה שמרגישים אחר כך, אין למעשה כלום חוץ מעשן מציק הנכנס לריאות. כך זה בכמה סיגריות ראשונות. לא אחת ולא שתיים. אז איך זה שכל כך הרבה אנשים לא עצרו שם, אלא המשיכו והמשיכו, למרות ההרגשה הלא נעימה, בניגוד לכל טיפת שכל והיגיון? כל אחד שהתחיל עם זה היה בידיעה טוטלית שהוא מזיק לעצמו עכשיו ללא שום תועלת, ובכל זאת המשיך עם זה. כך אנחנו זורמים עם החיים כדי לא לחוש "כבדים". כדי לא לחשוב ולאמץ את המוח שלנו, אנחנו סומכים על אחרים שיחשבו בשבילנו. לכל מי שעדיין בטוח שהוא מחליט החלטות בעצמו, שיחשוב לכמה רגעים איך זה שאת הבגדים שאנחנו קונים עכשיו, לא היינו מעזים לקנות לפני 5 שנים, ולא נוכל לפזול לכיוון שלהם בעוד 5 שנים. מי זה שקובע את האפנה? ומי אמר שהוא יודע להחליט החלטות יותר טוב מאיתנו? ואם

ההחלטה כל כך טובה, אז למה היא משתנה לעתים קרובות כל כך?

כל מה שהעדפנו לא לדעת על טלויזיה...

מלכת ההחלטות לאחרים ושטיפות המוח היא הטלויזיה. כמובן שגם שאר כלי התקשורת לא טומנים ידם בצלחת, אך הטלויזיה משלבת בין שני החושים הדומיננטיים ביותר אצלנו - הראייה והשמיעה. כשאומרים טלויזיה אז הכוונה היא לא רק לפרסומות ששוטפות לנו את המוח ומעצבות לנו את החיים בלי ידיעתנו, ולא רק לאלימות ולחוסר צניעות המובהק שכולנו בטוחים שאנו חסינים אליו. הכוונה היא גם לכל התכנים שאנו בטוחים שהם כל כך תמימים, אך הם הורסים את חיינו בשיטתיות ללא ידיעתנו, על ידי מסרים שמגיעים ישירות אל תת המודע. כשאנחנו צופים בסרט, וגיבורת הסרט מאוהבת במישהו שנשוי לאישה רעה שאינה מתאימה לו, אז אנחנו בטוחים שראינו סרט רומנטי, אבל הלא מודע אצלנו הבין שזה בסדר לבגוד אם מגדירים את האישה כ"רעה". כשרואים סרט על ה"טובים" שמנצחים את ה"רעים", אנו מקבלים דימויים מעוותים לטוב ורע ומחפשים את ה"רעים" גם בחיינו (ומלבישים תיקים על אנשים תמימים אם אנו לא מוצאים אותם) כדי לקטול את חייהם מתוך מחשבה שזה בסדר לאחר שאנו מגדירים את עצמנו כ"טובים". כשמדברים על ה"מצב" בעולם, אנו מאבדים כל טיפת אמונה שיש בנו ושוכחים שהבורא הוא זה שמנהל את אותו מצב. כשאנו צופים בדמות אהובה שאינה יכולה לתפקד בלי תאוות רגעיות שונות המוצגות כדרך אגב בסרטים השונים, תת המודע שלנו קולט ומפתח משיכה לאותן התאוות, שהרי אם הגיבורים שלנו מתאוים לכך, סימן שזה משהו שראוי להתאוות לו. כל כך הרבה מסרים סמויים עוברים אלינו בתכניות הטלויזיה. כולם מסתכלים על הכוכבים הגדולים ומחקים אותם. מדברים כמוהם, מתלבשים כמוהם, מתנהגים כמוהם ומנסים להיות דומים להם ככל שניתן. תסתכלו על כל סדרות הריאליטי, איך שנשכים למכור את הילדים שלנו בשביל טיפת פרסום, גם אם נצא מגוחכים לגמרי ויעשו מאיתנו צחוק. חשוב עוד יותר, תסתכלו על עצמנו איך במשך כל השבוע אנחנו מצפים לפרק הבא לראות מה קורה בהמשך. אנחנו פשוט חיים את החיים שלהם במקום את שלנו, וחושבים על הבעיות שלהם במקום לפתור את שלנו. הבעיה היא שכולם בטוחים שהם חסינים לכך. אבל כולנו מושפעים, רק שזה נעשה בצורה כל כך מתוחכמת והדרגתית, כך שאנחנו כלל לא מודעים לכך.

התאהבות באשליות

כשאנחנו רואים איך האהבה מתעוררת לה לבד ללא מאמץ מצד בני הזוג על המסך, אנחנו בטוחים שכך זה יהיה גם אצלנו, וכשזה לא כך, כנראה ששוב נגיע לאיזושהי מריבה, כי "למה אשתי לא יכולה לאהוב אותי כמו שזאת מהסרט אוהבת?" או "למה בעלי אף פעם לא יוצא עם ורד מתוך הפורשה שלו לאחר שכיסח בשבילי 30 לוחמי קומנדו? מה בסך הכל אני מבקשת...?". הדבר הזה יכול להזיק עד לאין שיעור ביחסי בני הזוג. אף אחד לא יהיה מרוצה מבן־אב הזוג ותמיד נפנטז על אהבה דמיונית כמו בסרטים. הסדרות והסרטים הכי תמימים לכאורה יהרסו לנו את החיים אם לא נהיה מודעים לכך. אנחנו מוכרחים להבין שכל מה שקורה במסך הוא אשליה, אותה מנסים למכור לנו. אם היינו מכירים את החיים האמתיים של כל אותם השחקנים, היינו מרחמים עליהם. הכל דמיונות ואשליות. כשאנו רואים את האשליות האלו, אנחנו רוצים להביא אותם לחייו, אך לעולם לא נצליח, משום שאלו אשליות שאין להן כל קיום במציאות. לא פלא שהחיים של כולנו הפכו להיות טלנובלה אחת גדולה. אנחנו מחפשים לסבך את החיים ממש כמו שרואים במסך. איך אפשר לצפות מילדה קטנה שצופה יחד עם הוריה בבגידות ויחסי אהבה שנאה, שתגדל להיות שפויה בנפשה ותפתח יחסים תקינים עם בעלה? הרי זה ברור שיהיו לה בלבולים רגשיים כשהיא תתבגר והיא לא תוכל למצוא את עצמה. כשמחדירים לנו רגשות, אז כל הסבר הגיוני ואמתי לא יוכל לשכנע אותנו ההפך. הרגש מסוגל לרמוס כל טיפת שכל והיגיון. אז מה בעצם שווה כל החינוך? לא רק הילדים צריכים חינוך, גם אנחנו צריכים אותו.

והרי החדשות

אנשים חושבים שחדשות זה משהו אחר. כאן מדובר על משהו אובייקטיבי ללא מסרים סמויים, ומוטלת עלינו חובה לראות ולהתעדכן על הנעשה בעולם. אך למעשה לא חשוב באיזה רמה רוחנית אנחנו, כאשר אנחנו רואים את כל הדברים הנוראים שקורים בעם ישראל ובעולם, אנחנו נחלשים ונופלים באמונה. כי אם היה פיגוע ואנחנו רואים את זה, אז גם אם אנחנו צדיקים גדולים, נוכל לחשוב שאין צדק בעולם ושהבורא הוא אולי חס ושלום לא רחמן. כשאנחנו רואים את ראשי העם בפרשות שחיתות אנחנו חושבים דברים רעים על העם שלנו. כשאנחנו רואים את כל המדינות ששונאות אותנו, או את ארה"ב שכביכול מתנהגת כמו האמא שלנו, אנחנו מאמינים בכוח גשמי של מדינות וצבאות. כל דבר שנצפה בו בחדשות רק ימעט את האמונה שלנו ויגיד לנו שאולי הבורא כבר לא כאן איתנו. ואז נתחיל להאמין במחלות, באנשים, במלחמות, בשלום, בראשי העם, במשטרה או בכל דבר גשמי אחר. אם אנחנו נותנים כוח למשהו גשמי, אז למעשה אנחנו אומרים לעצמנו שיש כוח בעולם מלבד הבורא, מה שבאופן אוטומטי ממעט את כוחו בעינינו ומחליש את האמונה.

תחשבו כמה אנחנו מסתכלים על החדשות כמשהו אובייקטיבי. אפילו שבסופו של דבר, בשר ודם כמונו שיכול לטעות הוא זה שכותב אותן. אם לעורכי ׀ מגישי החדשות יש עמדה בעניין מסוים, אז נרגיש אותה אפילו שלא יגידו לנו אותה מפורשות. אם הם רוצים הם יתנו יותר זמן שידור למישהו, פחות למישהו אחר, ישאלו שאלות קוטלות אדם אחד ויזדהו עם שאלות לבביות לאחר. גם אם אין להם כל כוונה רעה, כך זה ייצא מבלי שהם ירגישו. הבעות הפנים, שפת הגוף וצורת הדיבור של מגישי החדשות מספיקים כדי לתת לנו את עמדתם ולהחדיר אותה לתת המודע שלנו. מספיק שמראים לנו מישהו חשוד בעבירה מסוימת כדי לגמור על החיים שלו. אפילו אם הוא כלל לא עשה את העבירה המיוחסת לו. אנחנו כל כך מזדהים עם מגישי החדשות, כאילו זה אנחנו בעצמנו, וכך למעשה אנחנו משאילים את הדעה שלהם בכל עניין, ובטוחים שזה משהו אובייקטיבי לחלוטין. אנחנו נותנים יד ללשון הרע ורכילות, עוברים עבירות רבות ונותנים לגיטימציה לאלו המשדרים לעבור על העבירות הללו. כל כלי התקשורת עמוסים בלשון הרע, שזהו איסור מפורש וחמור מהתורה, ואף אחד לא שם לב לכך. משפטים הלקוחים מהטלוויזיה והחדשות נשמעים בכל מקום וכל אחד שאומר אותם סבור שזו הדעה שלו. אנשים יכולים לדבר על מקרה מסוים וכל אחד נותן את הדעה שלו על כך למרות שבפועל אף אחד לא היה שם וכולם ניזונים משמועות. אנשים רבים מזלזלים ברבנים גדולים לאחר ששמעו דרך מכשירי התקשורת על דברים שנאמרו או על מעשים שנעשו על ידם, כאשר בפועל הם כלל לא מכירים את הרבנים ולא מבינים שהדברים הוצאו מהקשרם ונשמעים אחרת לגמרי. רבנים ענקיים שמתפללים עלינו בכל יום, מלמדים אותנו תורה ומפיהם אנו מקבלים את חיותינו, ואנחנו מזלזלים בכבודם מתוך שקרים ושמועות שאנו בטוחים בנכונותם על אף שכלל לא היו, וכל זה מתוך השמיעה למכשירי התקשורת.

תמונה אחת שאנחנו רואים בעיניים יכולה להתעלות על מיליון הוכחות הגיוניות שנקבל. כלי התקשורת מנצלים זאת כדי להביא לנו חדשות מרעישות. אנו נצפה בדברים מרתקים ומרגשים שישאירו עלינו רושם עז. עם כל זה החדשות הללו לא יעזרו לנו במאום, להפך, הם רק יגרמו לנו לחיות בפחדים. אם נתבונן לאחור וננסה לבחון כמה הרווחנו וכמה התקדמנו בזכות החדשות בהן צפינו, נגלה שלא הרבה במקרה הטוב. במקרה הפחות טוב נגלה שהלכנו אחורה. יש לזכור שמה שמניע את כלי התקשורת לפרסם עניין מסוים, הוא כמות הרייטינג שהעניין ישיג, לא אמיתות העניין או טובת הציבור. מתוך כמה שעות של חדשות המשודרות במשך היום ישנה אולי ידיעה אחת שאפשר לומר במשפט אחד אותה נרצה לדעת. את הידיעה הזו יספרו לנו במשך חצי שעה עם תמונות לא קשורות שחוזרות על עצמן שוב ושוב. השאר זה ידיעות שאינן קשורות אלינו, לא יקדמו אותנו לשום מקום ולא יועילו לנו בשום דבר.

לכל מי שחושב לעצמו שזה הכרח לצפות בחדשות, כדאי לדעת שבמדינה שלנו כולם יודעים את כל מה שקורה, גם בלי טלוויזיה, רדיו ועיתונים. שום דבר לא נשאר כאן בסוד. הדברים החשובים מגיעים לאוזני כולם בין אם נרצה ובין אם לא. הדברים שבכל זאת לא שומעים עליהם, זה רק לטובה שהרי הם לא יעזרו לנו גם ככה.

תחשבו כמה טוב לתינוקות וילדים קטנים. יש להם חיוך אמתי וכנה על פניהם. ככל שנכנסים עמוק יותר לתוך גשמיות העולם הזה, החיוך הולך ונעלם. עם הזמן באים העצבות, הדאגות, הפחד והדיכאון. תחשבו כמה משקל יש לטלוויזיה בעניינים האלו. אם נשאל את עצמנו מדוע אנחנו עצובים? למה להיות בדיכאון? ממה יש לפחד או לדאוג? לרוב נגלה שזה בעקבות דברים שצפינו בהם, שמתרוצצים במחשבות שלנו. מה יהיה אם תפרוץ מלחמה? וכמה אתמול נהרגו בתאונות דרכים? ואיך ההוא בכה על החבר שלו... וכך זה ממשיך בלי סוף, יום אחרי יום. צער, עצבות ודאגות שלא מועלים לנו אפילו טיפה, ורק מקטינים לנו את השמחה והאמונה.

הסקרנות הרגה את החתול

הרבה מהתאוות שלנו נובעות מתוך סקרנות. אמנם בוודאי שישנם צדדים חיוביים לאותה סקרנות, שהרי דרכה ניתן להתפתח ולשאוף למרחק. אנו לומדים להכיר דברים חדשים ולשנות את המצב הקיים. אילו לא הייתה אותה סקרנות, אז היינו כולנו נמצאים באותו מקום מבלי שום רצון לשנות שום דבר. הרצון למשהו חדש הוא בעצם הסקרנות. אלא שמאוד תלוי כיצד אנו משתמשים באותה סקרנות, שאנחנו יכולים להשתמש בה לחיוב או לחלופין ניתן להשתמש בה לצדדים מזיקים שיקשו עלינו את הדרך. כאשר הסקרנות היא לדברים טובים, רוחניים וישרים, אז בוודאי שראוי לטפח אותה ולתת לה חיזוקים. אך כאשר מדובר על דברים גשמיים, חומרניים ושקרניים, אז במקרה כזה יהיה ראוי להתרחק מזה ככל שאפשר.

לאחר שמתרחשת תאונת דרכים, פתאום כל הכביש הופך לפקוק. לא משום שהתנועה משתבשת בעקבות התאונה כפי שחושבים, אלא בגלל שכל אחד שעובר ליד עוצר לרגע להציץ מה קרה. השאלה היא מדוע זה כל כך אכפת לנו, ובמה זה יועיל לנו לדעת מה קרה? אם אנחנו רופאים שיכולים לעזור לטיפול בנפגעים, או חוקרים שיכולים להציע את שירותינו, אז אפשר להבין. אבל הרוב המוחלט סתם עוצר מתוך סקרנות שלא תועיל לו במאום. כך גם כולנו מכורים לחדשות ומוכרחים לדעת מה קורה בכל רגע בכל מקום בעולם. אחרי החדשות של 17:00 כולנו צריכים לצפות בחדשות של 20:00 כי הרבה השתנה בשלוש שעות האלו, וכמובן שלא נפספס את העדכונים בכל חצי שעה בין לבין. אם נשקע

בהרגלים שלנו כמו שאנו אוהבים, אז כולנו נאמר עכשיו שהחדשות זה חובה כי אנחנו חייבים להיות מעודכנים. אבל אם נחליט להיות אמתיים עם עצמנו ולחשוב ברצינות על הדברים, נגלה שבמשך עשרות השנים שצפינו בחדשות, מעולם הם לא הועילו לנו בשום דבר, והיינו מסתדרים טוב יותר גם בלי לדעת שברוסיה יש כעת מזג אוויר ממש קר וביפן היה איזה בעל חברה שניסה להתאבד. מה זה מעניין אותנו?

הסקרנות הזו מביאה להרבה דברים בעייתיים, כל סדרות הטלוויזיה שמפתות אותנו לצפות בפרק הבא, יצר המציצנות, התאוה לדעת דברים טיפשיים ולא חשובים שלא יועילו לנו, הרגשת ההכרח להסתכל על נשים שאינן צנועות ולעבור על איסור "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", נטייה להימורים רק כדי לראות אם נוכל להרוויח ועוד דברים רבים נוספים ולא כל כך טובים. נראה שאי אפשר לשלוט בזה ושזה חזק מאיתנו, אך עם עקשנות והתמדה ניתן להפחית בצורה משמעותית את היצר הזה. בפעם הבאה שיש משהו ממש מסקרן שאנו מרגישים שאנו מוכרחים לראות, לברר, לשמוע, לטעום, להריח, להרגיש או לחוש בכל דרך שהיא, אז נוכל פשוט לבחור להיות חזקים יותר ולפעם אחת נעצור את עצמנו ונחליט שזה פשוט לא מעניין אותנו. יהיה מה שיהיה, אנחנו ממשיכים כרגיל בחיינו מבלי להתייחס כלל לאותו יצר שתוקף אותנו. בהתחלה זה יהיה פעם אחת, אחר כך אפשר להרגיל את עצמנו שנעשה זאת פעם אחת בכל יום. לאחר מכן נוסיף עוד כמה פעמים כאלו במהלך היום, עד שנזכה בעזרת השם להתגבר על היצר הזה ולשלוט בו כך שנוכל להחליט בכל פעם אם הסקרנות הזו טובה או מזיקה ונחליט אם לשמוע לה לא או לא.

שאלות

לכולנו יש שאלות על הדברים הלא ברורים ולא מובנים לנו. אבל יש שני סוגי שאלות: האחד הוא הסוג הטוב, שאותו ראוי לעודד, שמנסה לחקור כדי לדעת יותר ועל פי התשובות שנקבל, נוכל לנהוג בצורה טובה יותר ולהיות חכמים יותר. הסוג השני הוא הסוג ההרסני, לא מעט אנשים שואלים שאלות כדי לנסות להתקיל ולהכשיל ובכך לקבל תירוץ מדוע להמשיך בדרכם הקלוקלת, כמו קבלת אישור להמשיך לחיות בצורה הרסנית ולא טובה. האדם השואל שאלה מהסוג הזה לא מחכה לקבל תשובה והיא לא ממש מעניינת אותו. גם אם יתנו לו את התשובה הכי משכנעת בעולם לשאלתו, היא לא תעניין אותו. אפילו במידה ואין לו ברירה אלא לקבל את התשובה, אז מיד הוא יוכל למצוא שאלה אחרת כדי למצוא תרוץ לא ללכת בדרך הנכונה, הרי שאלות אפשר למצוא בלי סוף.

כאשר מתעוררות אצלנו שאלות, כדאי להיות תמיד בפיקוח ולבקר את עצמנו. האם השאלה נובעת מרצון טהור לדעת? או שמא השאלה עוזרת לנו להישאר במקום שלנו מבלי לעשות שינוי מהותי בחיינו. כולנו יודעים שהדרך הקלה היא להישאר איך שאנחנו, אז במקום להבין שאנחנו מוכרחים לעשות שינוי בחיינו, אנחנו יכולים לשאול איזושהי שאלה שתיתן לנו תירוץ להמשיך בדרכינו. אדם יכול לשאול כל מיני שאלות על הבורא ועל ידי כך לזרוק את הכל לצד ולהמשיך את חייו כרגיל. אבל למעשה גם אם נדע את התשובה וגם אם לא, זה לא ישנה את המציאות ולא יעשה אף אחת מהמצוות פחות חשובה אפילו במעט.

אם היינו רוצים ללמוד מקצוע מסוים, לא היו עוזרות לנו כל השאלות שהיינו שואלים כדי להבין את המקצוע. חייבים להיכנס לתחום, ורק אז אפשר להבין את הדברים לעומקם, מתוך הניסיון והלימוד הרב. כך גם ביהדות, אנחנו יכולים לשאול שאלות בלי סוף, אבל כדי לקבל את התשובות האמתיות, אנחנו צריכים לחוות את הדברים מקרוב. אדם שלומד תורה ומקיים מצוות, יכול לשאול את כל השאלות שמעניינות אותו ולקבל תשובה על כל אחת ואחת. אבל אדם שמתרחק ופוחד בכלל להיות במחיצת אדם דתי, לא יוכל לקבל את התשובות שהוא מחכה להן ב3 דקות שהוא מקציב לאדם העומד מולו. הרבה אנשים מחכים לתשובות וחושבים שכאשר יגיעו התשובות, הם יחזרו בתשובה. אבל התשובות לעולם לא יגיעו אם לא נלך לחפש אותן במקומות הנכונים. כמו שכדי לקבל תשובות במתמטיקה, צריך ללמוד את הנושא, כך צריך ללמוד תורה, כדי לקבל תשובות לשאלות הקשורות למהות היהודית.

לשקר לעצמנו

כולנו מכירים בעובדות כשאין לנו נגיעה בהן. אך כאשר יש לנו נגיעה אישית בדבר, נוכל לסלף לגמרי את העובדות, מבלי לדעת זאת בכלל. כשמישהו חייב כסף למס הכנסה, אז אנחנו יודעים שאלו חוקי המדינה, ובידיעה מוחלטת צריך לעשות זאת. אבל אם זה אנחנו? אז עכשיו כבר הדבר נוגע לנו, כתוצאה מכך המוח מייצר תגובה מתגוננת שאפילו משכנעת אותנו בעצמנו: "גם ככה כבר שילמתי להם יותר ממה שאני צריך", "הם עושקים אותי", "זה לא הגיוני שאני חייב כל כך הרבה, בטוח זאת טעות", "הכל שם שחיתויות", "אף אחד לא משלם, אז גם אני לא", "הם לא נותנים תמורה למה שאני נותן להם", "אין לי מאיפה לשלם להם" או שלל תירוצים אחרים לבחירתכם... לאחר זמן מה שאנו אומרים את זה לעצמנו, אנו בעצמנו מאמינים בזה. אותו שקר הפך להיות האמונה שלנו, אפילו שידענו בידיעה מוחלטת שזה לא נכון. לא רק זה, אלא שאם יגבו מאיתנו את החוב שלנו באמצעות ההוצאה לפועל, אנחנו נחוש מרומים, כאילו שממש גוזלים אותנו. בפיזיקה למשל, אין לנו יותר מדי נגיעה, כי מה אכפת לנו אם השולחן עשוי מחלקיקים

קטנים או מקוונטים או מכל דבר אחד שיהיה, בשבילנו הוא עדיין שולחן וזה לא גורע מאיתנו שום דבר. אז נוכל לקבל כל כלל שימציאו וכל תגלית חדשה. אפילו לא נחקור לעומק כדי להאמין באמונה שלמה שאכן זה כך. כשמספרים לנו על היסטוריה, על קולומבוס, על יוליוס קיסר, על אלכסנדר, על רומא ויוון או על כל דבר אחר שאין לנו כל נגיעה בו, לא נפקפק לרגע באמיתות העניין. אפילו נוכל להעביר את המידע הלאה מתוך ידיעה טוטלית שהכל אמת. אפילו שלא בדקנו אותו ואין לנו שום הוכחה על כך.

ביהדות, בדומה למס הכנסה, זה מחייב. זה אפילו הרבה יותר ממס הכנסה, כי אם למס הכנסה צריך לשלם כמה מאות שקלים, ליהדות צריך לשלם תרי"ג מצוות שמגבילות אותנו ומכתיבות לנו את כל דרך החיים. כמובן שבסופו של דבר אנחנו רק מרוויחים מכך, כמו השקעה נבונה שמרוויחים ממנה לאחר מכן, אבל כך זה נראה לכאורה לפני שמקיימים אותן. אם על מס הכנסה אנחנו משכנעים את עצמנו במשך החודש למה לא לשלם להם עד שאנו מאמינים בזה, ביהדות היצר הרע והסובבים אותנו משכנעים אותנו מגיל 0 למה לא לקיים מצוות. בשביל לוותר על המצוות ולעשות כביכול מה שבא לנו, שווה לנו להאמין בשקר שמסתיר את הידיעה האמתית. אז פה כולם יכולים פתאום לפקפק בהיסטוריה המתוארת במפורש בספרים השונים. ההיסטוריה בה אפילו כמעט כל הגויים מאמינים בה. באותה היסטוריה מלאה הוכחות, כאשר אנחנו בעצמנו שנמצאים כאן בארץ הקודש, ההוכחה המושלמת. אם אנחנו לא מאמינים בהיסטוריה של העם היהודי, אז מה הופך אותנו להיות יהודים? מה זה בכלל יהודי? למה יש לנו איזושהי זכות על המדינה? מה שווה ציונות, אם אין ערכי יהדות? הרי אם אנחנו לא מוכרחים לקיים מצוות, אז אנחנו יכולים להפוך חס ושלום להיות כמו כל העמים, ואין בנו שום דבר מיוחד, ומכאן שאין לנו שום זכות על ארץ ישראל. אבל כולנו יודעים שמגיע לנו לשבת פה, כי זה לא דורש מאמץ מצידנו. אך אם מדובר על קיום מצוות, אז פה כבר עדיף לנו להתערב ולהכניס שקרים לתוכנו. השאלה היא האם אנחנו רוצים לחיות בשקר? אנחנו יושבים בארץ הזו מסיבה אחת בלבד, מכיוון שאנו הצאצאים של אברהם, יצחק ויעקב שלהם הובטחה הארץ על ידי הקדוש ברוך הוא. ארץ ישראל זוהי הארץ של ישראל (יעקב) אבינו. רק מתוך שאנו בני ישראל, מתוך האמונה בתורה וביהדות, יש בנו את הכוח לשבת בארץ הזו ולהיקרא "ישראלים". אם אנו לא מאמינים בזה, אז מה מאחד אותנו כעם? ומה נותן לנו זכות לשבת בארץ חוץ מספר התורה?

השם יסלח לי

לפעמים אנו יודעים בבירור שאנו הולכים לעבור עבירה כלשהי. מתוך הבנה שהשם רחום וחנון, מוחל וסולח, אנו בטוחים שהוא יסלח לנו על

העבירה וכך מקבלים את האור הירוק לעשות אותה. צריך להבין שהקדוש ברוך הוא בוודאי רחום וחנון ומרחם על כל בריותיו. אך חז"ל מלמדים אותנו שאסור לנו להסיק מכך שהוא ותרן. תארו לכם שמישהו עבר לידכם ובטעות בלי לשים לב דחף והפיל אתכם. כאשר הוא שם לב למה שקרה הוא מגיע, עוזר לכם לקום ומתנצל. במקרה שכזה בוודאי תוכלו לסלוח בקלות לבן אדם, שהרי לא הייתה לו כוונה רעה וזה יכול לקרות לכל אחד. השאלה היא מה יקרה אם תשימו לב היטב לאותו אדם ותראו אותו מגיע לקראתכם עם חיוך על פניו ורצון להפיל אתכם לרצפה. הפעם הוא עשה זאת במתכוון מתוך ידיעה ברורה של מה שהולך לקרות. במקרה כזה התנצלות רגילה בוודאי לא תועיל. אותו אדם יצטרך להתאמץ הרבה יותר מכך כדי שנוכל לסלוח לו. בצורה דומה, אדם שעבר עבירה בשוגג, כאשר לא ידע שזה אסור, לא הבין מה הוא עושה או כל סיבה אחרת שמראה שלא הייתה לו כוונה רעה, יוכל לעשות תשובה קלה ויתכפר לו החטא. לעומתו אדם שיודע בבירור שהוא הולך לעבור עבירה ובכל זאת עושה זאת במזיד מתוך הנחה שהשם יסלח לו, בוודאי יצטרך להתאמץ הרבה יותר מכך. זה רק מראה על זלזול ועל תשובה לא אמתית. שהרי אם מראש חשב שהוא יחטא ויעשה תשובה לאחר מכן, זה אומר שהתשובה לא אמתית כי מראש הוא חשב עליה ולמרות זאת חטא. הוא לא יכול לומר שהוא לא ידע או לא התכוון. לכן חז"ל מלמדים אותנו שהאומר אחטא ואשוב, אין מספקין בידו לעשות תשובה. התשובה תהיה אמתית רק כאשר יעבור ניסיונות קשים יותר באותו התחום ויעמוד בהם, כך שהוא יוכיח שאילו היה חוזר לאותו מעשה לא היה עושה זאת. חשוב לציין שאסור לאף אחד להתיימש, משום שגם לאדם כזה שאמר "אחטא ואשוב" יש תקנה. הוא אמנם צריך להתאמץ יותר, אבל תשובה אמתית מאהבה מכפרת על הכל. אדם צריך תמיד לבחון את עצמו כיצד להתקדם מתוך המקום הנוכחי שלו. לא משנה מה עשינו בעבר, מה שחשוב זה היכן אנו נמצאים כעת וכיצד אנו מתקדמים מכאן. אם בעבר עשינו דברים שנראים לנו כעת כלא טובים, זה כבר סימן טוב שאנו מתחרטים ובתהליך של תשובה. אם חשבנו שנחטא ונשוב או שהחטאנו את הרבים או עשינו דברים שונים שנראים לנו כבלתי ניתנים לתיקון, אז צריך לדעת שכל עוד אנחנו נמצאים כאן בעולם אנו יכולים לתקן, שהרי אילו לא הייתה תקנה, השם יתברך לא היה משאיר אותנו כאן לחינם. אך לכתחילה כעת בוודאי שלא יהיה כדאי לנו לחשוב שנחטא ולאחר מכן נעשה תשובה. ברור שכדאי לכל אדם לעבור את הניסיון כבר במועד א', שהרי אם לא יעמוד בו, יחזור למועד נוסף שיהיה קשה יותר. בסופו של דבר נהיה חייבים לעמוד במבחן, אז עדיף להצליח כבר מההתחלה ולהתקדם הלאה במקום להיתקע על אותו מבחן שהופך ליותר ויותר

[מחכים למשיח...](#)

הרבה אנשים חושבים שצריך לעשות דברים לאט. הסיבה לכך שאנשים חושבים כך, כנראה טמונה בזה שכשעושים דברים לאט, אז יש יותר זמן לחשוב ולא להיחפז. זה דבר מצוין לעשות דברים מתוך שכל ומודעות, אבל האמת היא שאין לזה כל קשר למהירות בה נעשים הדברים. כשאנחנו צריכים לחשוב על עניין מסוים, אז כדאי לקחת זמן ולחשוב, במקום להחליט החלטה מהירה ופזיזה. אבל כשצריך לבצע דברים, אז צריך לבצע כמה שיותר מהר. אם נחשוב על עבודה במקום מסוים, נוכל לקחת את הזמן ולהחליט אם אנו מעוניינים בכך או לא. אבל לאחר שהחלטנו שאנו מעוניינים, זה יהיה טיפשי ביותר להגיד לבוס "אני לוקח את העבודה שלי לאט לאט"... הוא בוודאי יפטר אותנו במקום כשישמע את זה. כל המצוות הן ציווי הבורא. ברגע שמבינים שהוא ציווי אותנו, אין הרבה מה לחשוב כאן, נשאר רק לעשות. לא שייך להגיד שאנחנו מאמינים במצוות תפילין, אבל לא בטוחים בשבת ורוצים לברר אם גם את המצווה הזו כדאי לקיים. הכל בא מתוך חבילה אחת. אם אנחנו מבינים שאנחנו יהודים, ואנחנו מבינים את משמעות העניין, אז אנחנו צריכים לקחת את עצמנו בידיים ולהתחיל לקיים את כל המצוות הנדרשות כמה שיותר מהר. מובן שלא פשוט וקל לקיים את כל המצוות בבת אחת. אדם שחוזר בתשובה לא יכול לקיים בבת אחת את כל המצוות. רק ללמוד את ההלכות השונות הקשורות לכל מצווה ייקח לו זמן רב. אלא שאדם צריך לרצות לקיים את כל המצוות, ורק בגלל שזה עדיין קשה לו או שהוא לא יודע את פרטי המצוות לעומקן, הוא מקיים רק חלק ומתחזק וצומח עם הזמן. השאיפה שלו תמיד צריכה להיות שמחר או מחרתיים הוא כן יקיים את כולן. גם אם אדם מקיים את כל המצוות כמעט, ורק על אחת הוא מוותר מרצונו כי היא לא נראית לו, הוא למעשה כופר בתורה. שהרי התורה היא ציווי אלוקי, ואין כאן שום עניין להבין שמצווה אחת טובה יותר מאחרת. חשוב להבהיר את הדברים: אין שום בעיה בלעשות דברים לאט לאט, כל עוד באמת עושים אותם ונמצאים בהתקדמות לכיוון המטרה. במקרה שכזה אנחנו דבקים במטרה ואז לאחר תקופה ארוכה נגלה שדווקא התקדמנו מהר מאוד. אך כאשר אנו מחכים שנהיה "בשלים" לכך או שייפול עלינו הרצון להתחזק ולקיים מצווה כלשהי ללא שום התקדמות מצדנו, אנו חושבים שאנו לוקחים את הדברים לאט, אבל האמת היא שאנחנו כלל לא מתקדמים ואפילו הולכים לאחור.

אם מישהו ימצא מיליון דולר מפוזרים, הוא בוודאי לא ירצה לאסוף אותם לאט לאט. כאשר אנו עושים משהו חיובי, אין כל טעם לקחת את הזמן. הסיבה היחידה שנרצה לעשות דברים לאט היא אם אנחנו לא שלמים עם זה. גם במקרה כזה, נהיה מוכרחים לפעול. הדברים לא ינחתו עלינו, ומה שאנחנו לא יודעים עכשיו, לא נדע גם בעוד 50 שנה, אם לא נחקור ונתחיל לשאול שאלות. אצל רובנו, כאשר מתעורר ספק, ולו הקטן ביותר, נוכל לאחוז באותו ספק כתירוץ מושלם להתעלמות מוחלטת מכל היהדות. אבל במקום להתעלם מתכלית חיינו, נוכל לברר ולקבל תשובות, ולהסיר את כל הספקות מלבנו, אם נבחר להתאמץ לשם כך

ולא לשבת בחיבוק ידיים. אחרת כל שאלת המהות והקיום שלנו נשארת בצד בזמן שאנחנו מתעסקים בדברים חסרי חשיבות.

פעמים רבות אנו אומרים לעצמנו שיבוא היום שנעשה כך וכך... כשנהיה גדולים, אחרי הצבא, אחרי שנתחתן, אחרי שהילדים יגדלו או בכל זמן אחר שקבענו לעצמנו. הבעיה היא שהזמן הזה לעולם לא מגיע אם לא מביאים אותו. אף אחד לא מרגיש שעד השנייה הזאת הוא היה קטן ומרגע זה הוא נהיה פתאום גדול. הדברים קורים בצורה אטית ומבלי שנרגיש. כך אף פעם לא מגיע הזמן שקבענו לעצמנו, כי תמיד נדחה את זה עוד קצת. אם אנחנו רוצים לעשות שינוי, אז חייבים לעשותו ברגע זה, אחרת מאוד יתכן שזה לא יבוא לעולם.

אנחנו מתכים לא פעם שהשינויים יבואו לבד. אנו אומרים לעצמנו שאנחנו עדיין לא מספיק בשלים, אבל בעוד זמן מה זה כבר יבוא. הבעיה היא שאם לא נביא את זה, אז זה לא יבוא. כשאנחנו אומרים דבר כזה, אז אנחנו בעצם הולכים לאן שהחיים לוקחים אותנו ללא שום שליטה. לא צריך לחשוב או להתאמץ, מה שיבוא יבוא. אם פתאום אנו חשים ברוחניות ורוצים לקיים מצוות, אז נקיים. אם לא נחוש את זה, אז לא נקיים. מה שיהיה, יהיה. אבל אם זה כך, בשביל מה בכלל נבראנו? אין פה בחירה ואין מחשבה ואין מודעות. אנחנו רק הולכים לאן שמוליכים אותנו. להבדיל, גם בעלי החיים זורמים עם החיים לאן שהם לוקחים אותם וגם הם מקשיבים לתאוות ולרצונות הגוף. אז כדי לשלוט יותר על החיים שלנו, אנו צריכים להביא את השינויים. אם אנו יודעים שצריך ונכון לעשות שינוי, אז ממש עכשיו זה הזמן לעשותו. אם אנחנו עדיין בספק, אז אסור לנו לחזור לשגרה ולעשות שום דבר עד שנברר את העניין לעומקו. אם אנחנו חיים את כל החיים שלנו בצורה לא נכונה, אז איך בכלל אפשר לישון טוב בלילה? איך אפשר להתעסק בדברים אחרים אם אנו לא יודעים מהי מטרת החיים? אם היינו מגלים דברים חשובים שיכולים לשנות את כל חיינו ואלו היו מוטלים בספק, האם היינו ממשיכים את דרכנו כרגיל? האם אפשר ללכת כרגיל לעבודה אם נשמע חס ושלום שהיה פיגוע בסביבה בה יתכן שהיו קרובינו? האם נמשיך את השגרה אם יתברר שיתכן שזכינו בסכום כסף נכבד שיכול לסדר לנו ולילדינו את כל החיים? האם נישן טוב אם נגלה חס ושלום שיתכן שאלו שגידלו אותנו הם לא הורינו האמתיים? דבר גדול וחשוב שישנה את כל חיינו בוודאי יעצור את כל שגרת החיים שלנו, גם אם הוא עדיין מוטל בספק. בוודאי שאם יש ספק בדבר נחקור ונברר את העניין עד שיוסר הספק, שהרי איך אפשר להמשיך כרגיל ולהתעלם מדבר כל כך מהותי? אם כן מספיק שיש לנו הרהורים שאולי כל התורה היא אמת ומחייבת אותנו, איך אפשר להניח את זה בצד לאיזה שיעור של פעם בחודש בזמן שאת כל חיינו אנחנו ממשיכים כרגיל? איך אפשר לחיות שגרה אם יש ספק שאולי אנו חיים את כל חיינו בטעות אחת גדולה וללא מטרה? אנו חייבים לבדוק את הדברים ולחשוב על זה ללא הפסקה עד שנקבל

לא לחכות להרגיש שלמים

נכון שלקיים את המצוות באהבה זה הדבר הכי יפה וזו הדרגה הכי גבוהה. אבל עד שנגיע לזה צריך להתחיל במשהו. אם נשאיר את הכל בידי הטבע, לא נגיע לשום מקום. אדם יכול לרצות לשמור שבת אבל לא להתחבר לזה לגמרי, אז הוא יגיד "כשזה יבוא מבפנים באמת, אני אתחיל..." אבל הבעיה היא שאם לא נגרום לזה לבוא, אז זה לא יבוא. רבותינו מלמדים אותנו כלל חשוב - אחרי הפעולות נמשכים הלבבות. אם נתחיל לשמור שבת, ואז עוד אחת, ועוד אחת... נגיע בסוף גם לאהבת המצווה. כמו שמלמדת אותנו הגמרא שמתוך שלא לשמה בא לשמה. גם אם אנחנו עושים דברים ללא רגש והתלהבות ומתוך טעמים אנוכיים ואינטרסנטיים, עצם המעשה מוביל אותנו לרגש שיבוא. כמו שכדי לאהוב משהו הוא חייב להיות במודעות שלנו קודם לכן, כך גם קיום המצוות. הרי אם נעזוב את הכל, אז זה בכלל לא נמצא במחשבה שלנו. אם זה לא נמצא במחשבה ובעולם שלנו, אז אין סיכוי שנאהב את זה. אף אחד לא מתרגש מחתונה של מישהו שהוא לא מכיר שמתרחשת בקצה השני של העולם ללא ידיעתו. אנחנו מתרגשים בגלל שהזוג המתחתן נמצא במודעות שלנו, או לפחות הרעיון של חתונה נמצא במודעות שלנו, הכל חייב להיות במחשבה שלנו כדי שיכנס גם לרגש. אז גם אם אנחנו לא באמת שומרים שבת, לפחות נתחיל ממשהו, ניקח משהו קטן, אולי נלמד על זה קצת, נברר את העניין לעומק, לשמור על הדברים במחשבה שלנו, כדי שבעתיד זה באמת יוכל לצאת לפועל. תחשבו שהייתם רוצים לאהוב לפני שאתם מכירים את בת זוגתכם \ בן זוגכם. הרי זה לא יתכן, רק לאחר כמה מפגשים נוצר איזשהו רגש אמיתי, ורק לאחר שנות נישואין רבות ניתן להגיע לאהבה אמיתית. אז איך אנחנו מצפים להתחיל לאהוב את השבת בלי שבאמת חווינו אותה כמו שצריך? כמו שריר שאנחנו מתאמנים עליו וכך הוא מתחזק עוד ועוד, וכמו המוח שככל שנפתח אותו הוא יתרחב ויחכים עוד יותר, כך גם האמונה והרגש, ככל שיותר נתעסק עם זה, כך זה יהיה יותר במחשבותינו וברגשותינו. ככל שנרבה בלימוד תורה וננסה להבין את הדברים, כך נגלה בהם עניין רב יותר ונרגיש קרבה לדברים.

העיקר הכוונה

מה שקובע זה מה שבפנים והעיקר זה הלב, אז נשאלת השאלה בשביל מה אנחנו צריכים את כל המצוות? לכאורה הרי נראה שאנחנו יכולים להיות המאמינים הכי גדולים ולקיים את התכלית גם בלי כל זה. אבל

האמת היא רחוקה מכך. אמנם באמת צריך להגיע לאמונה, ועיקר האמונה היא בלב. אבל כל אלו שחושבים שמספיק להאמין בלב טועים בגדול. כדי להוציא את הכוונה והאמונה אל הפועל, חייבים לבטא אותן בצורה גשמית. בצורה כזו גם ניתן לפתח אותן שתהיינה חזקות עוד יותר. אם בן אדם יעזוב את אשתו ויטוס לטיולים מסביב לעולם למשך כמה שנים, יכיר אנשים, יצא למועדונים, ופעם בחודש יתקשר לאשתו הרחוקה לומר לה שהעיקר זה שהוא אוהב אותה בלב, קרוב לוודאי שהיא לא תאמין לשום מילה שהוא מוציא מפיו. אם הוא אוהב אותה, אז הוא צריך לבטא את זה על ידי הקדשת זמן בשבילה, השקעה ביחסים ושאר פעולות המביעות את אהבתו. כמובן שהוא גם יצטרך להתרחק מפעולות העושות לה נזק ורע. הפעולות האלו יעידו שהוא אכן אוהב אותה באמת ומעבר לכך עצם הפעולות יחזקו את האהבה שלו אליה עוד יותר. לא צריך להתאמץ הרבה לשם כך, הרי הפעולות שלנו מעידות על עצמנו. אנחנו עושים את הדברים שאנחנו רוצים לעשות, ולא את הדברים שהם נגד הרצון. מי שאוהב, יהיה לו קל לבטא את האהבה במעשיו, משום שהוא יימשך לזה ממילא. למשל אדם שאוהב את הרכב שלו, ייהנה לבלות את זמנו עם הרכב ולהשקיע בו. הוא לא מתאמץ לשם כך, אלא זה בא לו בטבעיות, משום שזה מה שהוא אוהב. לא יתכן מצב בו אדם מאמין ואוהב את הבורא, אך עם זאת הוא חי את חיי היום יום שלו נגד כל התורה של אותו בורא שהוא אוהב. מכאן שאם אנו חיים את חיינו שלא בדרך התורה והמצוות, זה מצביע על הכוונה הפחות אמתית וחזקה שנמצאת בלב שלנו. אדם שבאמת מאמין בלב, פועל באופן רצוני על פי האמונה, ומשתדל ללכת ככל שניתן בדרכי הבורא. הוא לא סובל מכך, אלא להפך, המצוות נראות לו כדבר קל ופשוט והוא רק מחפש דרכים נוספות לבטא את אהבתו לבורא.

קיום המצוות לא רק שיעיד עלינו שאנו אוהבים את הבורא, אלא גם יחזק את האהבה. כמו זוג שמשקיע בנישואיו כדי לחזק את האהבה, כך אנחנו משקיעים בבורא כדי לחזק את אהבתנו אליו. אדם שחושב שהוא מאמין בלב בזמן שהוא עושה דברים נגד רצון הבורא, יגלה שהוא מאמין הרבה יותר בטלוויזיה או מועדונים מאשר בתורה הקדושה. זה לא חכמה לומר שאנו מאמינים בלב ולשכוח לגמרי מהבורא במשך כל היום. החכמה היא לחשוב בכל רגע על הבורא בעזרת המצוות שניתנו לנו: האם המאכל הזה כשר? הוא בשרי או חלבי? מה צריך לברך עליו? איך ראוי לאכול אותו? וכו'. ההלכה מלווה אותנו לכל מקום ובכל זמן במשך היום. חוץ מכבודכם, אפילו לחדר השירותים יש הלכות מיוחדות שצריך לדעת. מי שחי את ההלכות האלו חושב בכל שנייה מחייו על הבורא ועל התורה שנתן לנו. אדם כזה באמת ראוי להוות דוגמה למשמעות האמתית של הביטוי "העיקר הכוונה".

אדם שמאמין רק בלב, ללא מעשים, לא מטפח את האמונה הזו. במשך היום אנשים עובדים, לומדים, אוכלים, ישנים, מדברים ופועלים שלל פעולות שאין שום קשר ביניהן לבין חיזוק האמונה. האמונה כלל אינה

באה לידי ביטוי במשך כל הזמן הזה. אבל לא אצל כולם זה כך. ישנם אנשים שחושבים על הבורא בכל פעולה קטנה שהם עושים. אם על ידי תפילות להצלחה בפעולות הפשוטות, או אם על ידי קיום ההלכות הקשורות. אצל האנשים האלו האמונה היא לא רק בלב, אלא היא באה לידי ביטוי בחיי היום יום. הם הופכים שמחים במה שיש להם, כי הם מתרגלים להגיד תודה לבורא ורואים את הדברים שהוא העניק להם. הם מתגברים על היצר והתאוה הבהמיים כדי לחכות ולברך. הם שמים את הבורא אתם תמיד, וחשוב מכל, הם מחזקים את אמונתם עוד ועוד. המצוות סובבות אותנו ונמצאות איתנו בכל מקום. אנחנו יכולים לבחור לחזק את האמונה יותר ויותר, כאשר הבורא יישאר כל היום במחשבתנו, או שאנחנו יכולים לבחור לחיות בשקר, ולחשוב שטיפ טיפונת ההבנה שהגענו אליה, שקיים בורא לעולם, זו עיקר האמונה ולא צריך יותר מכך. כדי לגלות את עולם האמונה, צריך להשקיע בו, ממש כמו שאנו חייבים להשקיע בכל דבר שחשוב לנו ואנו אוהבים. אין טעם לומר שהעיקר הכוונה, אבל לשכוח מהבורא למשך רוב היום. כמו בכל דבר בחיים, צריך ללמוד את התאוריה, אבל הלימוד הגדול ביותר הוא דווקא מהפרקטיקה והניסיון שהם המצוות.

שינויים אטיים

החיים שלנו מורכבים משינויים הדרגתיים. אנחנו לא הופכים בשנייה אחת לאדם אחר שכלל לא היה בתוכנו קודם לכן, אלא משתנים כל פעם קצת. לדוגמה, כשהיינו קטנים אהבנו לשחק בצעצועים, ולאט לאט בלי להרגיש הפסקנו עם זה והתחלנו לאהוב דברים אחרים. באותה תקופה כשהיינו קטנים, היינו בטוחים שלעולם לא נפסיק לאהוב צעצועים. אבל זה קרה. זה לא קרה בנקודת זמן מסוימת, אלא בהדרגה עם הזמן. אף אחד לא יכול להצביע על נקודת זמן של שנייה מסוימת שעד אותה השנייה הוא אהב צעצועים, ומאותו שנייה הוא הפסיק לאהוב אותם. כך זה בכל השינויים המתרחשים סביבנו ובתוכנו. אנשים אומרים לעצמם כשאגדל אעשה כך וכך... אבל אף פעם לא מגיע היום הזה שפתאום אנו גדלים בו, אלא אנו גדלים כל פעם קצת, בשינוי אטי.

השינויים האטיים הללו עלולים לגרום לייאוש בקרב האנשים. אנחנו מנסים להשתנות, וכביכול זה נראה שאנו עומדים במקום. אבל האמת היא שאנו מתקדמים הרבה, רק שאנו לא מצליחים לראות זאת. כדי לשנות את המידות שלנו, לחזק את האמונה או להתקדם בכל תחום שהוא, דרושה לנו כל שנייה בחיים, וגם זה לא מספיק. אנחנו חייבים להתקדם יום יום, כל פעם קצת, להוסיף עוד משהו ולהתעלות בעוד תחום, כדי לנסות להגיע לכמה שיותר. כשאנו מתבוננים לאחור, נוכל לראות את אתמול או את שבוע שעבר, ובדרך כלל לא נראה שינוי מהותי ונתחיל לחשוב שאולי אנחנו לא מתקדמים לשום מקום. אבל המבחן

האמת יגיע לאחר תקופה, אם לאחר כמה חודשים או שנים ננסה להשוות בין מה שהיינו אז ומה שהגענו אליו היום, נוכל לראות בבירור את השינוי שהתרחש בנו. אם לעומת זאת נגלה שדרכנו במקום, או אולי אפילו הלכנו לכיוון פחות טוב, אז נוכל לדעת שאנו עושים משהו לא כשורה וחייבים לשנות משהו בדרכנו.

גם יצר הרע יודע היטב את עיקרון ההדרגתיות שהוטבע בבריאה. הוא מנצל את זה כדי לגרום לנו להשתנות לצד השני מבלי שנדע ומבלי כל בקרה על כך. אף אדם לא נולד רוצח, אנס או גנב. את רוב המעשים הלא טובים שאנו עושים היום, לא היינו מעזים לעשות פעם. כולנו עושים היום לא מעט דברים שפעם היינו מוכנים לחתום על כך שלעולם לא נעשה אותם. יצר הרע עובד בצורה מתוחכמת. הוא יודע שאם הוא יגיד לנו ללכת בניגוד לכל העקרונות והערכים שלנו, לא נסכים לכך. לכן הוא עובד עלינו לאט לאט, כשנופלים ממדרגה גבוהה מאוד לנמוכה מאוד, מיד מרגישים את זה. אך כשנופלים כל פעם קצת, אנחנו עלולים להגיע למטה מבלי לדעת מכך אפילו. אם תנסו לפתוח את ברז המים החמים, לא תוכלו לגעת במים. אך אם תנסו לפתוח את המים הפושרים, וכל דקה או שתיים להעביר את המים לקצת חמים יותר, אתם תתרגלו לחום עד שתוכלו לשים את היד במים חמים מאוד. יצר הרע אומר לנו שעדיף להישאר מתחת לשמיכה ביום חורפי וגשום, ואפשר לוותר באופן חד פעמי על התפילה. לאחר שבועיים, הוא עושה זאת שוב. כך כמה פעמים וכשמתרגלים לזה שמדי פעם נחמד להישאר במיטה בימים גשומים, הוא עושה זאת לעתים קרובות יותר, פעמיים בשבוע, גם כשלא יורד גשם. אחר כך, הוא מתקדם ואומר לנו שמספיק לנו לקום להתפלל רק פעם אחת בשבוע, עד שלאחר תקופה מסוימת, אנחנו פתאום מבינים שלא התפללנו כבר שנה שלמה. אם מההתחלה הוא היה אומר לנו להפסיק להתפלל, לא היינו מוכנים לכך. אך בגלל ההדרגתיות, אנחנו כלל לא שמים לב למה שאנו עושים. כך פועל יצר הרע בכל התחומים. יש לו את כל הזמן שבעולם בשבילנו, שווה לו לחכות. אף אחד לא ירצה ללמד את ילדיו טקסים נוצריים ועבודה זרה, אך כל ילד יודע איך נראית תפילה או חתונה נוצרית "בזכות" הטלוויזיה. אנחנו מכניסים את הטקסים האלו אלינו הביתה מבלי לשים לב. אף אחד לא ירצה לאבד את משפחתו, אך זה לא מונע מגברים רבים לשמור על קשר צמוד עם ידידות שונות שעלולות לגרום לזה בקלות רבה מדי. יצר הרע לא מנופף לנו בדגל אדום מול העיניים. הוא פועל מתוך המקומות שאנו בטוחים שהם בסדר ואין בהם

לקבוע סייג

חז"ל נתנו לנו את הפתרון לשיטה ההדרגתית של יצר הרע. אנו צריכים לקבוע גדרות וקווים אדומים, עוד לפני שבכלל נגיע לאיסור כלשהו, וכך

ככל שנתרחק מהקווים האדומים, נתרחק מהעבירות. אם נראה שאנו מתקרבים לאותם קווים אדומים, נדע שאנחנו בנפילה. תחשבו שבברז המים הייתה אזעקה שמצפצפת מעט לפני שאנו מגיעים למים חמים מדי, היינו יכולים מיד לדעת ולעשות משהו בנדון. זוהי המשמעות של קביעת סייג. גם אם קרה ועברנו על אחד הסייגים, הנורה האדומה אצלנו נדלקת, אך עדיין לא עברנו שום עבירה בלתי הפיכה ויש לנו הזדמנות לחזור למוטב. בן אדם ששומר על עצמו להתרחק מנשים, לעולם לא יוכל להגיע למצב שהוא בוגד באשתו. אדם שלא מכניס עיתונים לביתו, לא יצטרך לעמוד בניסיונות של לשון הרע, רכילות, עריות, הידמות לגויים ועוד ניסיונות רבים וקשים. לכל מצווה שאנו מקיימים או רוצים לקיים, ולכל עבירה ממנה אנו נזהרים או רוצים להיזהר, כדאי לקבוע את הגבולות כדי שלא ניתן לעצמנו אפילו להתקרב לעבירות שהיצר הרע מנסה להביא אותנו אליהן.

שוב דיכאון

כאשר אנחנו עצובים, זה אומר שהאמונה שלנו אינה שלמה. הסיבה לעצבות היא הרגשת חיסרון כלשהו. כשאנו מתמקדים בחיסרון, קשה מאוד לצמוח ולא להתייאש. אם אנחנו מרשים לעצמנו להיות עצובים, אנחנו גורמים לעצמנו להתרחק מהתכלית שלנו. כשרע לנו, אנחנו נחוש חוסר צדק, נרגיש שהבורא לא כאן או שהוא לא אוהב אותנו, ופשוט נתחיל לעשות דברים לא טובים שייקח לנו הרבה זמן ומאמץ לתקן אותם לאחר מכן. אנשים בדיכאון יכולים לפתח הפרעות אכילה. הם יכולים לגרום לעצמם נזקים נפשיים. הם יוכלו להוציא את כעסם על האנשים שהם הכי אוהבים. במקרים קיצוניים זה אף עלול לגרום לניסיונות התאבדות או כל גרימת נזק עצמי אחר. ברגע שאנו שרויים בעצבות, אנחנו מאבדים את הכלי שלנו שיכול להתחבר לאינסוף ולקבל ממנו שפע. כאשר אנחנו לא מחוברים לאינסוף, אנחנו לא מקבלים את העוצמות להתמודד עם הדברים הפשוטים ביותר. אנו נשארים חלופים, נטולי כוח וחסרי אונים. כאשר האמונה שלמה, נהיה מחוברים לאינסוף ונוכל לקבל כל דבר שנרצה. כאשר אנו עצובים, האמונה נפגמת, משום שאנו לא בוטחים מספיק בבורא שכל מה שהוא עושה זה לטוב, וכך אנו חוצצים בינינו לבינו.

החציצה הזו, היא אחד הדברים המפריעים ביותר בניסיון ההתקרבות לבורא, והיא אחת הדרכים המובילות של היצר הרע למנוע מאיתנו את ההתקרבות. לא פעם ננסה לקיים מצווה מסוימת, מתוך אמונה אמתית ורצון להתעלות, מבלי להצליח. זה יראה לנו כאילו שחש ושלוש הבורא עזב אותנו. הרי אנחנו עושים את הכל להתקרב אליו, והוא מקשה עלינו לקיים איזושהי מצווה פשוטה. נוכל לגלות שהכול פתאום בא לרעתנו ושאינו לנו כל סיכוי. אך כאן מתחיל המבחן האמיתי. רוב האנשים במצב

הזה פשוט יאמרו שכנראה שהם לא מסוגלים להתקרב, או שהבורא לא אוהב אותם וביזה הם יסכמו את העניין ויחזרו לחיים השגרתיים ונטולי המצוות. אך העקשנים יותר, יעזבו את הכישלון בצד, וינסו רק להתחזק יותר ויותר כדי שבפעם הבאה הם יהיו כבר מוכנים לכל. אם לא הצלחנו לקיים מצווה אחת, אז תמיד נוכל לתקן ולעשות תשובה על כך. אבל אם בעקבות אותה מצווה שלא הצלחנו לקיים, נכנסנו לייאוש ועצבות, אז פתחנו לעצמנו פתח לנפילה הגדולה יותר ולוויתור על קיום הרבה מצוות אחרות. אסור להיכנע לזה. מה היינו חושבים על אדם שקיבל מכה ממישהו בטעות ברחוב, ובעקבותיה החליט להכות את עצמו עוד ועוד עד זוב דם? הרי זה טיפשי לחלוטין לעשות דבר שכזה. אם קיבלת מכה, תתמודד, ותמשיך לדרכך. כך גם ברוחניות. אם נפלנו, אז לא קרה כלום, צריך לקום ולהמשיך לצעוד לכיוון התכלית. אין טעם לעזוב הכל ולעשות עוד מיליון עבירות בעקבות זאת. אנחנו פשוט מכים את עצמנו בצורה הזו.

חלק נכבד מהרגשת העצבות העוטפת אותנו מורכב מחרטות והרהורים על העבר. נראה שאם רק היינו עושים משהו קטן טיפה אחרת, הכל היה טוב יותר בחיינו. אם היינו קונים את הדירה כשהייתה ההזדמנות, אם לא היינו לוקחים הלוואה, אם היינו מתחתנים פעם כשלא רצינו, אם היינו בריאים, אם הייתה לנו עבודה אחרת או אם היינו זוכים בלוטו... במשך כל החיים שלנו רודפות אותנו המחשבות שהאושר הנכסף נמצא ממש כאן לידינו ואנחנו מפספסים אותו ממש בקצת. אם רק נשנה עובדה קטנטנה בחיינו, הכל יהיה מצוין! אבל איך זה שכולם חושבים בדיוק כך? איך זה שכל האנשים בעולם מפספסים את האושר רק בקצת, באיזה "אם" אחד קטן? אנחנו אומרים שאם היה לנו כסף אז היה טוב, אבל איפה האושר של כל אלו שכן יש להם מספיק כסף? להם באמת טוב? הרי גם להם יש איזשהו "אם" אחר שמונע מהם את האושר.

כשאנחנו חושבים במושגים האלו, אנחנו הולכים נגד כל היגיון ביחס לאמונה. הרי אנו יודעים שהבורא מסדר את העניינים, והוא שם אותנו במקום המדויק שלנו. אם הבורא רוצה שיהיה לנו כסף, הוא יסדר לנו כסף. כך לגבי כל שאר הדברים שמאמללים אותנו. הבורא יכול לסדר לנו כל דבר אם הוא רק רוצה. מה שאומר שאם כרגע רע לנו, אז יש לנו איזושהי בעיה להתמודד איתה מול הבורא. נוכל להתפלל ולבקש ממנו עזרה, לחזור בתשובה ולשנות את דרכינו, כך שנכין כלי מתאים לקבלת אותו חוסר. אבל אם נחשוב על כל הפספוסים שהיו לנו, זה לא יועיל בכלום. אנחנו חושבים שאם היינו קונים את המנייה ההיא שעלתה, היינו עכשיו מיליונרים. אבל אם באמת היינו קונים את אותה המנייה היא לא הייתה עולה, כי הבורא לא רוצה בשבילנו כרגע שנהיה מיליונרים. אם הוא כן היה רוצה בכך, אז מה הבעיה בשבילו לעשות זאת עכשיו גם ללא המנייה? הדבר היחיד שאנחנו צריכים להתחרט עליו הוא העוונות והחטאים שלנו. וגם כאן, אנחנו לא מתחרטים כדי לחשוב שאם לא היינו עושים אותם היה לנו עכשיו טוב, כי גם במצב שנראה לנו הגרוע

ביותר, אנו נמצאים במצב הכי טוב שיכול להיות. אלא צריך להבין שעשינו משהו לא בסדר שהיה צריך לקרות, כדי שנלמד משם. הבורא רצה שיהיה כך עד עכשיו, כך שמתוך כל זה עכשיו אנחנו מתחרטים ומקבלים על עצמנו שלא לעשות את זה שוב בעתיד. מתוך העבירות והחטאים שלנו, אנו לומדים וחוזרים בתשובה. כל זה היה בעבר וכעת מתוך המקום שלנו אנחנו צריכים להתחזק ולהתקדם הלאה.

חשוב להבין שהבורא מסדר את הכל. קל ומפתה לחשוב שאם רק היינו עושים כך וכך, הכל היה שונה. אך זה כמו לחשוב שהבורא תכנן דברים לחיינו ופתאום קיבלנו איזושהי החלטה ששיבשה לו את כל התכניות. האם יתכן שהפתענו את הבורא? האם יתכן שהבורא תכנן משהו אחד ואנחנו פתאום בחרנו בחירה לא טובה ששינתה לו את התכנית? האם יתכן שהוא בחר לנו זיווג, פרנסה, הצלחה ועוד שלל דברים שאנחנו במעשה טיפשי כלשהו איבדנו לנצח וכעת הכל השתנה? הרי בוודאי שהדברים לא כך. כמובן שאנו יכולים להשפיע על חיינו באמצעות המצוות או העבירות שאנו עושים, שהרי אנו משפיעים על יכולת הקיבול של השפע שהקדוש ברוך הוא משפיע לנו. אבל אם נגדיל את יכולת הקיבול עם מצוות, תפילות ואמונה, בוודאי שנוכל לחזור לקבל את השפע. אם מהשמיים החליטו בשבילנו על זיווג מסוים, אז נקבל את הזיווג הזה. בוודאי שלא נישאר רווקים כל חיינו רק משום שעשינו איזו בחירה טיפשית אחת בזמן כלשהו בעבר. אם הקדוש ברוך הוא רוצה שנתעשר אז בוודאי שהשקעה לא נכונה שעשינו בעבר לא תעצור את העשירות. כל אלו סיבות גשמיות אותן מסובב הבורא כך שנראה שהכול מתנהל בדרך הטבע. לכל הסיבות האלו יש סיבות רוחניות עליונות שאותן הבורא מכתוב.

אבל טוב לי!

לא תמיד אנחנו עצובים ולא כולם בדיכאון. אז נראה כביכול שהתורה מיועדת למי שלא מוצא את עצמו, וכל מי שטוב לו בחיים יכול לוותר על זה. אבל יש לזכור שאם טוב לנו, זה עדיין לא אומר שזאת האמת. גם לעשן סמים זה יכול להיות משהו שעושה לנו טוב, אבל זה בהחלט לא פתרון, כי בסופו של דבר רק נזיק לעצמנו. נכון שזה חשוב מאוד להיות מאושרים ושיהיה לנו טוב, אבל חשוב עוד יותר לדעת שאנחנו הולכים בדרך נכונה, כדי שהאושר והטוב לא יתנפצו לנו פתאום בשנייה אחת בפנים, ונגלה שלמעשה אין לנו שום דבר. החלום הטוב ביותר שאנו יכולים לחלום, אינו שווה כלום ברגע שמתעוררים אל המציאות. גם אם המציאות לפעמים לא כל כך נעימה, לפחות זוהי האמת והמציאות.

להבין את יצר הרע

מרגע אכילת פרי עץ הדעת טוב ורע, התערבב לו יצר הרע בתוך האדם. רוב האנשים בטוחים שהם מסוגלים להתמודד אתו, אך למעשה ישנה דרך מאוד מסוימת להתמודד אתו, ורק איתה ניתן לנצח. הדרך הזו היא כמובן, התורה. כל מי שלא הולך על פי התורה, יכול לחשוב שהוא מתמודד עם יצר הרע שלו, אך למעשה הוא חי על פיו מבלי להרגיש. יצר הרע נותן את הרגשת הנוחות הכי טובה, הרגשת הכיף והשלווה. תישן, תאכל, תבלה, תעשה את כל מה שאתה חושב שב"אופיי" שלך, תרגיש הכי חופשי בעולם בזמן שהוא מסדר לך את הנפילה. אדם שחושב ומתבונן, ובוחר ללכת כנגד התאוות והיצרים שלו, למרות הקושי שבכך, הוא האדם הנלחם ביצר הרע. ממבט ראשון נראה שהוא כבול, אך הוא זה שנלחם לחירותו האמתית. אדם שעושה מה שבא לו, מה שטוב לו, מה שנוח לו וסתם מה שיוצא, הוא אדם שנשלט על ידי יצרו מבלי לדעת. אנשים עוברים את רוב חייהם מול דברים חסרי משמעות ששורפים את זמנם. היצר מנסה לגרום לנו כיף ונוחות, ובכך נרגיש שזוהי הדרך הקלה והטובה. אך אין קיצורי דרך, כדי לנצח חייבים לדבוק בתורה מתוך התבוננות מעמיקה על כל צעד שאנו עושים.

את היצר אנחנו לא צריכים לבטל או להשמיד. אין טעם לנסות לחיות במנזר או באיזה אי בודד בלי כלום, בשביל להתרחק מהיצר. ראשית, הוא יבוא איתנו גם לשם. שנית, היצר בסופו של דבר בא לתועלתנו. אם נתמודד אתו כמו שצריך, נוכל לצמוח עד לאין שיעור. כמו שאמרו חז"ל שאומר הקדוש ברוך הוא לבניו "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין". דווקא תבלין, שהתבלין לא מחסל את המאכל, אלא נותן בו טעם והופך אותו לטוב. אפשר לנצל זאת ולהפוך דברים לטובים. בזכות הרע, אנו מבינים ומגיעים לטוב. בזכות הגיהנום, הצרות, הייסורים ושאר כל הדברים הרעים, אנו מנסים להתרחק מהם ולהגיע לטוב ולאמת המוחלטים. אם הם לא היו, היינו פשוט דורכים במקום. התפקיד של כל הרע הוא להגיע לטוב. התורה עוזרת לנו לקחת את היצר הרע, ולהשתמש בו לטוב. כמו משקולת כבידה שנראית כלא טובה ומעייפת ממבט ראשון אותה אנו מרימים ובעזרתה מפתחים שרירים ומגיעים לכושר גופני טוב יותר. ללא התורה אנחנו אבודים ואין לנו כל סיכוי מול היצר הרע, אך כאשר אנו משתמשים בה, אנו יכולים לנצל אותו לטוב. ריש לקיש היה ראש לגנבים ורבי יוחנן לקח אותו ללמוד תורה עד שהפך לרב עצום. הוא היה יכול לראות שהוא גנב ולהתרחק ממנו, אך הוא הבין שיש לו פוטנציאל אדיר וכוח עצום להיות ראש לגנבים ואת כל הכוח הזה הוא יכול להשקיע בתורה הקדושה. הרבה יותר משמעותי להתגבר על היצר, מאשר לא לקבל יצר רע מלכתחילה.

להתמקד בעיקר

לא פעם, יאמר לנו יצרנו הרע, שאנו צריכים להשתדל בתחום מסוים. מבחינתנו, לא נחשוד לרגע ביצר הרע שמייעץ לנו ללכת בדרך הטובה, ונהיה בטוחים שזהו משלוח ישיר של הטוב והאמת. אך מה שהוא מנסה לעשות כאן זה למקד אותנו בדברים הפחות מהותיים. אדם יכול להתמקד באיזו מצווה אחת שהוא חושב שהיא כל כך חשובה, כך שהוא ידרוך על כל העולם בדרך ויעבור על כל האיסורים האפשריים לשם כך. מה שווה להתפלל בשבת בבית הכנסת אם אנו נוסעים לשם ברכב? עדיף להישאר בבית כדי לא לחלל שבת. מה הועלנו במצוות כיבוד הורים אם אנו עוברים על איסורי תורה לשם כך? גם להפך, מה יועיל להדר במצוות על חשבון כיבוד ההורים ומתוך זלזול בכבוד הזולת? כל מצווה היא אמנם חשובה ואינסופית. אך לפעמים זה לא טוב להתמקד בקיום מצוות, מבלי לראות את המציאות. חשוב לשמור על סדר עדיפויות תקין ונכון.

ישנם הרבה חוזרים בתשובה שרוצים לקבל על עצמם לעשות כל כך הרבה, ובסופו של דבר הם מתייאשים ונופלים חסרי כוח. המטרה שלנו היא לעשות את השינוי המתאים בתפיסת העולם ובמחשבה, כך שנהיה בדרך הנכונה. המצוות כבר נמצאות על הדרך הזו. אדם צריך לדעת שהוא הולך לכיוון הנכון, וכך, גם אם התפספסה איזושהי מצווה מסיבה כלשהי, נוכל לתקן זאת. העיקר להישאר על הדרך הנכונה. אם לעומת זאת אין לנו כיוון, ואנו סתם מנסים לקיים מצוות, אמנם כל מצווה מעניקה המון ותורמת להתפתחות שלנו, אך קרוב לוודאי שזה יהיה זמני. הרבה חוזרים בתשובה יקיימו מצוות בהידור, בהתלהבות ובאדיקות יותר מרבנים גדולים. אך הדגש העיקרי שצריך לשים הוא על חיזוק האמונה, ההבנה ולימוד התורה, כך שנהיה בדרך הנכונה בצורה עקבית ולא ניפול מהר מדי. אם נקיים מצווה בצורה חד פעמית, אז הרווחנו אותה בצורה חד פעמית. אך אם נתמקד בלשנות את תפיסת העולם שלנו, נוכל להרוויח אינסוף מצוות שיגיעו לאחר מכן.

לברוח מהפתרונות הקלים

היצר הרע יודע שאנו עצלנים ומעדיפים לעשות את הדברים הקלים יותר כדי להתמודד עם דברים. לכן הוא מראה לנו פתרונות נוצצים ונוחים רבים, שרק יכניסו אותנו לצרות רבות יותר. הדרך האמתית והיחידה היא ההתקרבות לבורא וההליכה בדרכיו. כדי לדעת איך לעשות זאת, ניתנה לנו התורה שמדריכה אותנו. כל דרך אחרת היא המצאה, שהרי הקדוש ברוך הוא נתן לנו את התורה כדי שנלך בדרכה, והוא יודע טוב יותר מכולם את כל סודות העולם שברא כך שיהיה לנו הכי טוב שאפשר.

לפעמים אנשים מנסים ללכת בדרך היהדות בצורה חלקית. לקבל ברכה מרב, לקרוא פרקי תהלים, לקיים סגולות שונות או דברים נוספים בסגנון. הדברים הללו הם סגולות נפלאות (כל עוד אינם מתרחקים מרוח היהדות ואותם רבנים שמורים אותם הם בעצמם כשרים. לא מעט "רבנים" הם רודפי כבוד שמוכרים אשליות לאנשים ולא מעט סגולות לקוחות מהגויים ומכוחות הטומאה, לכן יש להיזהר מאוד בנושא), אך הן עדיין לא התשובה האמתית לבעיות. הבורא רוצה שנלך בדרך התורה, ישנן תרי"ג מצוות שאנו צריכים לקיים. כמובן שזה שווה הרבה אם קיבלנו ברכה מרב, אבל זה לא יעזור לנו הרבה אם כשנצא מחדרו נשכח שאנו יהודים ונעבור עבירות בצורה חופשית. הרי אם עד עכשיו הבורא רצה לעכב לנו משהו בחיים כדי שנתקרב אליו, אז למה שעכשיו זה ישתנה לאחר הברכה של הרב? עצם ההליכה לרב מקרבת אותנו ונותנת לנו זכויות, היא נותנת לנו יראת שמיים ומעוררת בנו הרהורי תשובה, אך אם נחזור מיד לאותן עבירות שעשינו מקודם מה יועילו לנו אותן זכויות? הדבר דומה לאדם שמצטער על חטא שעשה ומבקש סליחה מחברו על שהעליב אותו, לאחר שחברו החליט לסלוח, הוא חוזר להעליב אותו שוב מחדש. אז אם כן לאן התקדמנו בזה? אם הרב נתן לנו מצווה לקיים ואנחנו מקבלים על עצמנו לקיים אותה, אז כמובן שהתקרבו לבורא, וממילא הוא ירצה לתת לנו את מבוקשנו. אך אם אנחנו ממשיכים בדרכנו בדיוק כמו לפני הכניסה לאותו רב, אז מה זה שווה?

נניח שאדם לווה 100,000 שקלים מחברו לתקופה של חודש. לאחר שמגיע זמן הפירעון, החברים נפגשים. הלווה נותן במתנה פרח יפהפה למלווה לאות תודה על ההלוואה. המלווה נדהם ממה שקורה ומנסה לרמוז בחוסר נוחות "איפה הכסף?" בזמן שהלווה כלל לא מגיב. הלווה מצדו שמח ובטוח שהמלווה מרוצה ממנו כי נתן לו את הפרח ולא חושב כלל שהכסף משנה. לאחר כמה חודשים הם שוב נפגשים והלווה נותן למלווה שוקולד איכותי שהוא אוהב במיוחד, ללא כל זכר לכסף. המלווה מאבד את סבלנותו וכועס עליו מאוד. הלווה מצדו לא מצליח להבין איך זה שהמלווה כועס ורוטן כל הזמן. לדעתו, הוא הרי צריך להיות אסיר תודה על המתנות שהוא נותן לו, הוא הרי קנה לו את השוקולד הכי יקר ומשובח. זה נשמע מצחיק ולא מציאותי, אבל זה בדיוק אנחנו. הבורא נתן לנו בהלוואה את כל חיינו, והוא רוצה שנחזיר לו את המצוות שנקיים. אנחנו יכולים לקרוא פרקי שירה, להדליק נרות לזכות צדיקים, ללכת לרבנים ולקיים עוד המון סגולות נהדרות, טובות וחשובות. אך כל אלו הן מחוות נוספות לאחר שאנו כבר מקיימים את המצוות. כל עוד לא קיימנו את המצוות, אז יש לנו חוב של תרי"ג מצוות שאנו מנסים לכסות על ידי מתנות קטנות. זה לא אומר שאין לכך חשיבות. להפך, הסגולות יכולות להועיל ולעשות פלאים. אבל את החוב אנחנו חייבים להחזיר בכל מקרה וזה בוודאי לא בא כתחליף. אין כל טעם לנסות להתחסד עוד לפני שאנו מבצעים את הבסיס. לפני שנחסוך בזכויות, נצטרך קודם כל לכסות את החובות. מי שייקח הלוואה מהבנק ויכניס במקביל סכום קטן לתכנית חיסכון יגלה שהוא רק מפסיד. אנו מוכרחים לסגור את חוב

המצוות והעבירות שצברנו לפני שנשקיע את כוחנו בתכניות חיסכון שונות.

לא לבחור בדרך הנוצצת

בין כל הבעיות והצרות שלנו בחיים, תמיד נראית אפשרות נוצצת וקלה לצאת מכל הבעיות. האפשרות הזו עלולה להביא עלינו צרות וייסורים גדולים הרבה יותר, אם לא נפעיל את שיקול הדעת שלנו. זה מאוד מפתה להיכנס להגרלות שונות, להשקיע בבורסה, לטוס לחו"ל, לעשן, לשתות שתייה חריפה, לצאת למקומות בילוי הרסניים ולעשות עוד שלל פעילויות מסוכנות שנראות כמו המפלט האחרון שלנו. אנחנו יכולים להיות בטוחים שזה הסוף לכל הצרות והבעיות, אבל אנחנו רק נשקע עמוק יותר. אנחנו עלולים לחשוב שלעקור את הבעיה מהשורש זה קשה ולוקח זמן, ולכן עדיף לבחור בפתרונות הקלים, כדי שנוכל להיות מאושרים כבר עכשיו. מה גם שאת הפתרונות האלו אנו רואים מול עינינו כמשהו שבאמת יכול לעזור, בעוד שאת הדברים הרוחניים קשה לנו לקבל ולתפוס והם נראים רחוקים מאוד מאיתנו. האמת היא שאם נבחר בפתרון הקל והשקרי, ניכנס לבעיות קשות יותר, ולעומת זאת אם נזכה לבחור בעקירת הבעיה משורשה, נגלה שבאופן מידי הכל נהיה פשוט יותר. מספיקה המחשבה על ההתמקדות בשורש הבעיה כדי שהיא תיעלם. הרי הבורא מייסר אותנו כדי שנבין את הרמז ונטפל בבעיות. אם אנחנו מבינים את הרמז ואכן רוצים לטפל בבעיות, אין עוד צורך להביא רמזים. אלא שזה צריך להיות בלב שלם, משום שהקדוש ברוך הוא בוחן כליות ולב. הוא יודע אם אנחנו מתכוונים באמת, או שמחר כבר נשנה את דעתנו. מישהו שישמור שבת אחת כדי לבחון אם הבעיות שלו ייעלמו, בוודאי יישאר עם בעיותיו. הקדוש ברוך הוא לא מנסה לעמוד במבחנים שלנו. אך אם נעשה תשובה אמתית בלב שלם, מתוך החלטה שבכל מצב שיהיה אנחנו לעולם לא חוזרים לסורנו, כבר לא יהיה טעם לייסורים שלנו.

הכל או כלום

לכולנו קורה שאנו נופלים ונכשלים. פעמים רבות נחשוב לעצמנו שאין כבר טעם להמשיך לאחר הכישלון. אם ניסינו לשמור שבת, ואיכשהו יצא שמעדנו בעניין מסוים, אז לכאורה נראה שלא שווה כבר להמשיך להתאמץ לשמור את השבת הזו, וננסה אולי שוב בשבת הבאה. אך זה ממש לא כך. גם אם לא מקיימים את כל המצוות, כל מצווה קטנה נוספת שאנו עושים נחשבת להמון. אפילו אם אנחנו לא מצליחים לקיים מצווה מסוימת, זה לא אומר שאנחנו יכולים לזרוק את שאר המצוות. אנחנו

מחויבים בקיום כל המצוות. אם לא הצלחנו לקיים מצווה מסוימת, לפחות נקיים את השאר. תחשבו שמישהו נכנס לחנות ושובר כוס שהייתה מונחת על המדף. הייתכן שכעת הוא ישבור את כל המוצרים הנמצאים בחנות בטענה ש"גם ככה כבר שברתי כוס, אז זה כבר לא משנה אם אני אשבור את הכל"? זה טיפשי לחלוטין ואין לזה כל היגיון. אז איך אדם שמתכנן לשמור שבת ונפל בחילול שבת כלשהו מרשה לעצמו להמשיך לחלל שבת כל היום בטענה ש"כבר הלכה השבת, אז ננסה בשבוע הבא". הרי כל חילול שבת הוא נזק נפרד בפני עצמו. אז מה אם נפלנו?! למה לא להמשיך ולהתמיד ובכך לחזק את עצמנו? אז אמנם ייצא בסוף שעברנו איסור אחד או שניים, אך זה בוודאי לא אותו דבר כמו מאתיים איסורים! גם אם אנחנו עוברים על האיסורים המהותיים ביותר בתורה, עדיין כל מצווה היא חשובה בפני עצמה והיא תיזקף לזכותנו. בנוסף, ככל שנרבה במצוות, כך ירצו לרחם עלינו יותר מן השמיים ולחזק אותנו כך שנוכל לחזור בתשובה שלמה, ומתוך המצוות שאנו כן מקיימים, נגיע בסופו של דבר לקיים את כל המצוות.

להתחיל ממה שקל

חז"ל לימדו אותנו שככל שנקיים יותר מצוות, כך נזכה לקיים עוד מצוות בהמשך. מצווה גוררת מצווה וכך כל מצווה מקדמת אותנו אל היעד. בנוסף הם לימדו אותנו שחשוב ללמוד את הדברים שאנו אוהבים, "אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ" כי אם נלמד את מה שאנו אוהבים, לאט לאט נוכל גם להגיע משם לדברים האחרים עד שנגיע לכל התורה כולה בסייעתא דשמיא. את הרעיון הזה אנו יכולים לנצל בקלות כדי לחמוק מיצר הרע ולהתחזק מבלי להרגיש אפילו. זה לא חשוב היכן אנו עומדים כרגע ומה המצב הרוחני שלנו. יכול להיות שאנו מקיימים המון מצוות בכל יום שעובר ויכול להיות שאנו לא מקיימים אפילו אחת. בכל מצב בו נהיה, נוכל לבחור לבצע, בנוסף למה שאנו עושים, את המצוות שקל לקיים. המצוות האלו אינן באות כתחליף למצוות אחרות, בסופו של דבר אנו חייבים בכולן. הן פשוט יוסיפו לנו עוד זכויות ללא הרבה מאמץ. אם קשה לנו לעשות שינוי מהותי ולשים כיפה על הראש כי אנו חוששים ממה שיגידו כולם, אז נוכל להתחיל בלשים ציצית. היא נמצאת מתחת לבגדים כך שאף אחד לא רואה אותה, וכלל לא מרגישים אותה. במשך כל היום נקיים מצווה חשובה מבלי להתאמץ או לעשות משהו מיוחד לשם כך. כשאנחנו קונים אוכל, אז מה אכפת לנו לקנות במקום כשר? הרי לא צריך טרחה מיוחדת לשם כך שהרי ישנם מקומות כשרים רבים. כשרוצים לאכול או לשתות, כמה זמן לוקח לברך על האוכל לפני כן? גם אם נעשה זאת בצורה חד פעמית, ברגע זה יש לנו הזדמנות לזכות במצווה ללא מאמץ, רק בכמה מלים, אפילו אם זה חד פעמי. אם קשה לנו ליד אנשים בעבודה או במסעדה, אז נעשה זאת רק בבית בתור התחלה. היצר הרע אומר לנו שאנו "צבועים" שמקיימים רק

חלק מהמצוות ורק מתי שמתחשק לנו. אבל כל מצווה היא חשובה וכל אחת מקדמת אותנו קצת יותר לכיוון התכלית. זה כלל לא צביעות להיות בתהליך של התקדמות, זוהי הדרך. ילד בגן לומד את האות א' ולאחר מכן את האות ב'. אף אחד לא יקרא לו צבוע כי הוא לומד רק שתי אותיות ומזלזל בשאר האותיות. זוהי הדרך להתקדם!

לא מדובר רק על המצוות המוכרות והחשובות. גם אם יש הידור מצווה כלשהו, שאנו בטוחים שרק ה"דתיים הכבדים" מקיימים אותו, נוכל לעשות אותו אם זה קל לנו ונרוויח עוד מצוות ללא כל מאמץ. אמנם בוודאי שחשוב יותר לקיים קודם את המצוות ההכרחיות והבסיסיות לפני ההידור, אך כל זה כאשר יש לנו את האפשרות להשקיע רק באחד מהם. אם את ההידור אנו יכולים לעשות ללא מאמץ ולא על חשבון מצוות אחרות, אז מדוע לא להוסיף לקדושה שלנו? אם אנחנו נמצאים בסופר ואנו מתלבטים בין שני מוצרים, ולאחד הכשר טוב יותר מהשני, אז מה אכפת לנו לקיים מצווה ולבחור בהכשר המהודר? הרי גם ככה נבחר באחד מהמוצרים הללו. גם אם אף פעם לא עניינו אותנו סוגי ההכשרים וגם אם אנו סבורים שלעולם לא נבדוק את ההכשר שוב בעתיד, עדיין יש לנו הזדמנות ברגע זה להדר במצווה ללא כל מאמץ. זה לא מחייב אותנו לעשות זאת כל הזמן, רק שכעת ישנה ההזדמנות שאפשר לנצל. גם אם בכל יום אנחנו קוראים עיתונים המלאים בזימה ורכילות, והיום אנחנו מתלבטים אם לקרוא או לא, מה אכפת לנו לקיים מצווה חשובה ולוותר על הקריאה הזו? גם אם אנו סמוכים ובטוחים שמחר נחזור לקרוא את העיתון, אבל היום קיימנו מצווה. יצר הרע יודע מה השכר של כל מצווה כזו, הוא יודע שהעקשנות של קיום המצוות תביא אותנו לדרך הנכונה ולכן הוא עושה הכל כדי למנוע זאת מאיתנו. הוא מכניס לנו מחשבות שאנו צבועים, שגם ככה אנו עושים מלא עבירות אז עוד אחת לא תזיק, אך האמת היא שונה לחלוטין. אם נרדוף אחרי המצוות במקום לחכות שהן ישיגו אותנו, נגלה שאנחנו מקיימים כל כך הרבה מצוות במשך היום, אפילו שאנחנו כלל לא מתאמצים לשם כך ולא צריכים לשנות שום דבר מהותי. כל מה שצריך הוא הרצון לקיים מצוות. יש כל כך הרבה מצוות שאנו לא מקיימים, סתם כי אנו לא חושבים עליהן. נכון שזה לא קל לקיים את כל המצוות, אבל זה מאוד קל לקיים את המצוות הקלות בתור התחלה.

לשם שמיים

ישנם לא מעט מצוות שמוטמעות בפעולות היום יום הגשמיות והשגרתיות. בעזרת כוונה, ניתן לקיים מצוות חשובות ומהותיות בדברים שאנו בכל מקרה עושים במשך היום. כולנו למשל אוכלים ונהנים מהאוכל. אם נכוון בלבנו שאנו עושים זאת לשם שמיים, כלומר בשביל שיהיה לנו כוח לעבוד את הבורא ולעסוק בתורה, וכדי לברך לפני

ואחרי ובכך להפוך את המזון לרוחני, אז קיימנו מצווה ענקית באותו האוכל שגם ככה אנו אוכלים. עצם האכילה הפכה להיות מצווה. אם נכוון שאנו הולכים לעבוד כדי לעשות את ההשתדלות המוטלת עלינו כדי לפרנס את משפחתנו על פי ציווי הבורא, גם כאן אנו הופכים את מה שהיינו עושים בכל מקרה, לרוחני. 8 שעות של עבודה יהפכו להיות 8 שעות של קיום מצווה וקירוב לקדוש ברוך הוא. בכל דבר שאנו עושים במשך היום ניתן למצוא את הניצוץ והסיבה הרוחנית שלו. כאשר נכוון שאנו עושים זאת לשם שמיים, גם נרוויח מצוות ללא שום טרחה מצדנו (חוץ מכוונה טובה), וגם נרגיל את עצמנו לעשות דברים לשם שמיים, דבר שיקדם אותנו רבות בדרכנו לתכלית.

סדר עדיפויות

לכל אחד יש סדר עדיפויות. אנשים רבים חושבים לעצמם שהם מוכנים לעשות הכל כדי להתקרב לבורא, אבל משום מה זה לא הולך להם. הסיבה לכך היא שהם פשוט לא באמת מוכנים לעשות הכל, וישנם דברים שנמצאים בסדר עדיפות קודם. אם אדם מאוד רוצה ללכת לשיעורי תורה, אך אין לו זמן בגלל העבודה, אז הוא פשוט מבטא בכך שהעבודה נמצאת הרבה לפני שיעור תורה בסדר העדיפויות שלו. אם אנחנו לא יכולים להתמיד לבצע נטילת ידיים וברכת המוציא לפני סעודה, אז כנראה שהתאוה לאוכל או העצלנות שלנו נמצאת במקום גבוה יותר בסדר העדיפויות. הרי לדברים שבאמת חשובים לנו, נוכל תמיד למצוא זמן. אם היה פתאום עניין של חיים ומוות, היינו מבטלים את העבודה, דוחים את כל התכנונים של אותו יום ומוצאים את הזמן. אם היו נותנים לנו אלפי דולרים על קיום כל מצווה, היינו מתעסקים רק במצוות כל היום ולא שוכחים אף אחד מהן. אז יוצא שאנו יכולים לעשות את הדברים, אך זה לא מספיק חשוב לנו. אבל צריך לזכור ולקחת בחשבון, שהמצוות הללו שוות הרבה יותר מאלפי ומיליוני דולרים, והן גם עניין של חיים ומוות. הן גם הרבה יותר מכך, שהרי כל החיים שלנו כאן נועדו בשביל לקיים אותן. זוהי מטרתנו בעולם. אז אין שום היגיון לדחוק את כל זה לסוף סדר העדיפויות, כך שאם יישאר זמן לאחר כל העיסוקים שלנו, נוכל אולי להתפנות לזה. תארו לכם נהג שלא מוכן לעצור למלא דלק ברכבו, משום שהוא רוצה להספיק להגיע כמה שיותר מהר ליעדו. הנהג הזה חושב שהוא חכם, אך למעשה הוא יפסיד מזה בסופו של דבר הרבה יותר מאשר עצירה קטנה למלא דלק. התורה היא הדלק שלנו. אז אין טעם לנסות להספיק כמה שיותר דברים בחיים, ובכך לדלג על התדלוק בתורה הקדושה המדריכה אותנו כיצד לחיות. אנו חייבים להתבונן באובייקטיביות ולסדר לנו סדר עדיפויות נכון יותר.

טמטום הלב

כאשר אנו עוברים על איסורים, אנו גורמים לנזק עצמי כלשהו, אך מעבר לזה אנו גם מטמטמים את לבנו. הלב הופך לאטום יותר עם כל עבירה, ובעיקר עם מאכלים אסורים ולא כשרים שאנו מכניסים לתוכנו, שהם הופכים להיות אבני הבניין שמרכיבים אותנו. כאשר הלב נאטם, קשה מאוד להתחבר לצד הקדושה והטוב. הדבר דומה לגנב ותיק שמרוב ההרגל כבר אינו מרגיש שהוא עושה משהו לא בסדר, והגניבה נראית לו מותרת ואין בה כל רע. אדם עם לב אטום צריך להתאמץ הרבה יותר כדי להרגיש בלבו את הטוב והקדושה. הוא יכול לשמוע שיעורי תורה מחזקים ולקבל מוסר מאנשים מבלי להרגיש דבר. הוא יכול להבין אולי את הדברים, אך אין לו כל חיבור אליהם שהרי לבו אטום. כדי להתגבר על כך, כדאי להשתדל להימנע מעבירות שונות, ובעיקר לשים לב לא להכניס שום מאכל טמא לגוף. אדם שיקפיד על אכילת מאכלים כשרים בלבד, ובמיוחד אם הכשרות מהודרת, יצליח לפתוח את לבו, כך שהוא יוכל להרגיש את הקדושה ולהתחבר אליה.

להסתכל על הדת ולא על הדתיים

כולנו ראינו כותרות בעיתונים המציגות אדם דתי גונב, רוצח או מתנהג בכל צורה אחרת שאינה מחמיאה כלל לציבור שומרי המצוות. כולנו ראינו בטלוויזיה את האבנים המושלכות על אנשים מסכנים שלא עשו רע לאף אחד. כולנו מכירים את ההטפות של החרדים, את החיים הדחוקים ואת כל שאר הדברים הלא טובים שמתרחשים שם. כרגע נעזוב את העובדה שרוב הדברים אינם נכונים והם רק מוצגים ככאלה בכלי התקשורת השונים, שמנסים להכפיש את שמם של שומרי המצוות ולהרחיק את הציבור מהם. נתמקד דווקא במיעוט האמת שבדבר, שהרי בוודאי ישנם גם שומרי תורה ומצוות שאינם נוהגים כשורה שהרי כולנו בני אדם. כשם שבציבור הרחוק מתורה ומצוות מתרחשים עבירות ודברים שאינם טובים, כך גם בציבור שכן שומר תורה ומצוות ישנם דברים כאלו. התורה אמנם מנתבת אותנו למקומות טובים יותר, אך כולנו נמצאים רק באמצע הדרך. אילו היינו כבר מגיעים לתיקון שלנו ומתפקדים באופן מושלם, לא הייתה עוד סיבה לכך שנישאר בעולם הזה עוד שנייה אחת. לכן ברור שכל מי שנמצא כאן עובר ניסיונות ותיקונים, חוטה מדי פעם והוא בדרך, רחוק מלהיות מושלם.

לכל אחד תיקון שונה ולכל אחד החיים שלו. אנחנו לא צריכים למצוא לנו מודל לחיקוי כדי שנהיה זהים לו. יהודים רבים תועים בדרכם ובוחרים בחירות שאינן טובות. בין אם היהודים האלו משתדלים לשמור תורה ומצוות ובין אם לא. אף אחד לא אומר שאם נחזור בתשובה, אז

נהפוך להיות ההוא מהטלוויזיה שזרק אבנים או שקילל את המדינה. וכך גם להפך, אדם שרגיל לגנוב והחליט לחזור בתשובה, יהיה בתור התחלה "דתי גנב" עד שיעבוד על מידותיו כראוי. החזרה בתשובה היא ההליכה בדרך הבורא על פי התורה הקדושה. אין צורך להפוך להיות מישהו אחר, כי לכל אחד אופי שונה, בחירות שונות, תיקון שונה ומהות שונה. אין לנו שום סיבה להסתכל על אחרים ולהחליט אם אנחנו רוצים להיראות כמוהם או לא. לא צריך חליפה שחורה, זקן ומגבעת כדי לחזור בתשובה. מה שצריך זה להיות אנחנו, רק ללכת על פי ההלכה היהודית. אנו צריכים להיות עצמנו, רק טובים יותר, לאחר שנלך בדרך התורה. כשאדם שם כיפה על הראש הוא לא הופך להיות אדם טוב יותר בשנייה אחת. הוא פשוט רוצה ללכת בדרך הנכונה ולכן מכסה את ראשו כדי ללכת על פי ההלכה, לזכור שיש מישהו מעליו ולקבל יראת שמיים. לכולם יש מעידות וכולנו נופלים, הכיפה לא מונעת את זה, היא רק מנתבת אותנו לדרך טובה יותר שאנו צריכים ללכת בה. החכמה היא להמשיך בדרך הנכונה, ולא לומר שאם ההוא דתי והוא עשה מעשים לא טובים, אז לא כדאי להיות דתי. את אותם מעשים בדיוק ניתן למצוא גם אצל הציבור שאינו שומר תורה ומצוות. אין דבר כזה "דתי" ו"חילוני". כל אחד נמצא במקום שונה ומקיים מצוות שונות ולא ניתן כלל להשוות בין אנשים. השאיפה שלנו היא להוסיף עוד מצוות מתוך המקום האישי שלנו וללכת בדרך אל התכלית.

[אני אחזור בתשובה כש...](#)

כולנו מפעם לפעם חושבים שכאשר המצב יהיה טוב יותר, נוכל לחזור בתשובה, ובינתיים עד שזה יגיע, אנו ממשיכים כהרגלנו. כאשר נמצא זיווג טוב, כאשר נתפרנס יפה, כאשר תהיה לנו הצלחה בתחומים שונים או כל דבר אחר. אנו בטוחים שאם רק יסתדר לנו משהו קטן בחיים, יהיה לנו הרבה יותר קל לחזור בתשובה ונוכל לעשות זאת בלב שלם. אלא שכדאי לדעת, שכל אחד מאיתנו נמצא במצב האידאלי לחזור בתשובה שלמה ברגע זה. אף אחד לא מבטיח לנו שהדברים שאנו רוצים אכן יתקיימו, ורוב הסיכויים שגם אם הם אכן יתקיימו, זה לא ישנה במאום את הרצון שלנו לחזור בתשובה. הבורא מציב לנו ניסיונות כדי שנעמוד בהם. לכן, מאוד יתכן שבזמן שאנו חושבים שברגע שנתחתן נחזור בתשובה, הבורא רוצה דווקא שנחזור בתשובה ולאחר מכן הוא יסדר לנו זיווג הגון. אם נחכה, אז יוצא שבינתיים אנו מבזבזים את הזמן לחינם ולא מתקדמים לשום מקום. אנו לא יכולים לעשות תנאים לבורא, הוא לא חייב לנו כלום. אם אנחנו רוצים שהבורא ייתן לנו, נצטרך להכין את הכלי המתאים כדי לקבל. אנו צריכים ללכת בדרכיו ולמלא את מבוקשו כדי שגם הוא ירצה לתת לנו את מבוקשנו.

כוחי ועוצם ידי

הבורא נותן לנו מפעם לפעם כוחות מסוימים לעשות דברים שונים. צריך לדעת שהכוחות האלו אינם שלנו, אלא ניתנו לנו בהשאלה בלבד. לכולנו קרה שהצלחנו לעשות משהו כנגד כל הסיכויים. ניצחונו במלחמות שנראו כאבודות, כוחות חזקים להתגבר על מכשולים וקשיים או סתם הצלחות אישיות וקטנות שלא חשבנו שנצליח בהן. כל הדברים האלו ניתנים לנו במתנה, מבלי שהתאמצנו בעצמנו. המתנות האלו נועדו לכך שנכיר מתוכן את הבורא ואת הנסים שהוא עושה לנו בכל רגע. הבעיה מתחילה כאשר אנו לא רואים את הבורא בתמונה, ומרגישים שאנחנו בעצמנו גרמנו לדברים להתרחש. הגאווה הזו יכולה להיות הרסנית, ולא פעם הבורא מוכיח לנו שזה לא הכוח שלנו שמביא להצלחה. פעמים רבות, לאחר שאנו מתמלאים בגאווה עצמית, אנו מגיעים למצב בו הכוח שלנו נלקח מאיתנו כדי שנבין שהוא לא היה שלנו מלכתחילה. לאחר שאנו מתגאים בעצמנו על ניצחון במלחמה, תבוא מלחמה שנראית הרבה יותר קלה ומבטיחה ודווקא שם יהיה הכישלון. לאחר שאנו מתגאים בעצמנו על הצלחה כלשהי, תגיע הנפילה. זהו גם העניין של עין הרע שפוגע לאחר שאנו מתגאים ואחרים מקנאים בנו. אנו מוכרחים להבין שהכוח לא בידיים שלנו. הבורא הוא שקובע את הכוח שיהיה לנו ואנו צריכים לשים את כל מבטחנו עליו בלבד.

אל תאמין בעצמך

גם בעבודה הרוחנית הפנימית שלנו הדברים דומים. כוחות הנפש שלנו מושאלים מהבורא. כאשר אנו חשים גאווה בעבודה הרוחנית שלנו, יגיע הניסיון שכנראה יכשיל אותנו. הרבה אנשים מכירים את עצמם ובטוחים שלעולם לא יכשלו בניסיון מסוים. אנו קוראים בספרים הקדושים למשל ולא מבינים איך כל כך הרבה אנשים צדיקים היו בעלי משיכה גדולה כל כך לעבודה זרה. הרי מה כל כך קשה לא להאמין בפסלים ואלילים? אלא שצריך להבין שכל יצר שנראה לנו קל להתמודדות, לא קיים אצלנו רק משום שהבורא רצה שכך יהיה. פעם היה יצר חזק לעבודה זרה שהיום הוא לא קיים. קל לראות שאנשים מסוימים נמשכים לעבירות מסוימות שלא מטרידות אותנו, ולעומת זאת אנו בעצמנו נמשכים לעבירות שאנשים אחרים מתמודדים איתן בקלות. זה לא אומר שאנו חזקים או חלשים יותר מאחרים, זה פשוט אומר שהבורא בחר לחזק אצלנו יצרים מסוימים ולהחליש יצרים אחרים בהתאם לתיקון שלנו. לאדם אחד למשל הבורא נתן קושי לקום בבוקר לתפילה אך בקלות הוא יכול לשמור על לשונו ולאדם אחר נתן מרץ לקום בבוקר מוקדם אך יש לו יצר הרע גדול לנבל את פיו. זה לא שיש לנו על מה להתגאות, אלו הכוחות שהשם יתברך נתן לנו בשביל להגיע לתכלית

האישית שלנו בעולם. זה לא אומר שגם מחר היצר יישאר זהה להיום ולכן אסור לנו לבטוח בעצמנו.

לפעמים כלל לא מובן למה צריך להקפיד כל כך על צניעות או שמירת נגיעה כאשר אנו בטוחים שלא יקרה דבר מעבר לזה. אך המציאות מוכיחה שרבים וטובים שחשבו כך הגיעו למצב של גירושין, כאשר הם אפילו לא הרגישו איך נפלו לאותו מצב בו הרסו את משפחתם. ברגע שהאדם שם את מבטחו בעצמו, הבורא ייתן לו את הניסיון שיפיל אותו. לעומת זאת, כאשר אנו שמים מבטחנו אצל הבורא, הוא ידאג לכך שנעבור את הניסיונות בשלום.

הבורא נותן לנו כוחות שונים ולוקח אותם מאיתנו. לכל אדם יש עליות ונפילות בעבודה הפנימית שלו. יום אחד אנו מרגישים הכי חזקים בעולם וביום שלאחר מכן ישנה נפילה. בתפילה מסוימת אנו מתפללים בכוונה עצומה ובתפילה הבאה אנו לא מבינים אפילו את המלים הפשוטות שאנו מוציאים מפינו. כל זה נועד לתועלתנו. הבורא נותן לנו לחוש את האור הרוחני ולהתקרב אליו, כך שלאחר מכן כשנחזור למקומנו הרחוק, נוכל להרגיש בחסרון ונרצה לחזור ולמלא אותו. אם נזכור את התחושות הטובות בזמני העליה שלנו ונשתמש בהן כדי להתעלות כאשר אנו בנפילה, נוכל להגיע רחוק יותר. צריך לזכור שתחושת הרוחניות שאנו מקבלים היא לא שלנו. הבורא נותן לנו במתנה את אותה ההרגשה כדי שנעבוד עבודה רוחנית ונגיע אליה. אם נחשוב שאנחנו "רוחניים" או "גבוהים" מעצמנו, יהיה לנו קשה להתמודד עם המציאות ולהתקדם כאשר התחושות הללו יתרחקו מאיתנו. כאשר תגיע הירידה, אנו עלולים להתייאש וליפול. אם נבין שרגעי האור הגדולים אינם שלנו, נשאף תמיד להגיע אליהם. אם נבין שהנפילות הגדולות מכוונות ישירות מהבורא, נוכל להתחזק ולהבין שהבורא רוצה שנהיה במקום הזה, כדי שנוכל להתקדם ולצמוח מכאן.

לפעול ולהתקדם כאשר אנו מרגישים רוחניים ויש לנו רצון עז לכך, זו לא חכמה. זו מתנת חינוך שאנו מקבלים מהשמיים. העבודה האמתית היא לזכור להתעלות ולהתקדם כאשר אנו במצב רוחני ירוד ואז אנו צריכים להתאמץ. כאשר אנו מתאמצים, זו העבודה האמתית שלנו וכאן ההתקדמות שהיא באמת שלנו. החיים הם עליות וירידות כמו גלים. כאשר אנו בראש הגל, אין לנו הרבה מה לעשות חוץ מליהנות. כאשר אנו בתחתית הגל, אנו יכולים להעלות את אותה התחתית בה אנו נמצאים ואז כאשר נעלה לראש הגל מאוחר יותר, נהיה הרבה יותר גבוהים ממקום ראש הגל בו היינו לפני כן. הדבר דומה לנדנדה שעולה ויורדת, אם נתאמץ ונעלה את גובה כל הנדנדה מהיסודות, אז אמנם היא עדיין תמשיך לעלות ולרדת, אך גם כאשר נרד נהיה גבוהים יותר ממה שהיינו קודם לכן. אדם עושה מצוות ועבירות, חי רוחניות וגשמיות. כאשר הוא רוחני ומקיים מצוות הוא כבר למעלה, אך כאשר הוא בתחתית יש לו את ההזדמנות להתעלות ולהגיע בכוחות עצמו למקום הרוחני שהיה בו

קודם לכן. אם יעלה לאותו המקום, אז אותו מקום גבוה שהכיר יהפוך להיות התחתית ומשם הוא יתעלה עוד יותר. לצדיקים גדולים המקום הנמוך שלהם זה לא לכוון כראוי באיזו מילה בתפילה, אך ברור שהם עדיין נמצאים גבוה מאוד. בשביל אחרים המקום הכי גבוה שיוכלו להגיע אליו כעת זה להצליח לכוון במילה כלשהי בתפילה ובשביל אותם צדיקים המקום הזה כלל לא קיים גם ברגעי הירידות. לכולם עליות וירידות, אך לכל אחד זה בתחום שלו. יש מי שעולה ויורד בין קומה ראשונה לשנייה בבניין קומות ויש מי שכבר גר בקומה שביעית והעלייה שלו תהיה לקומה השמינית. אנו צריכים לשאוף להתעלות בכל פעם קצת כדי להתקדם עוד ועוד.

לעשות יותר, לדבר פחות

לא פעם אנו מקבלים אורות רוחניים גבוהים שגורמים לנו לרצות להתקרב אל הבורא ולחזור בתשובה. מרוב ההתרגשות והאור הגדול, אנו מרגישים מוכרחים לשתף אנשים בגילוי המבטיח ובהחלטתנו לצעוד בדרך חדשה. כאן ישנו מכשול קטן שראוי לכולנו לדעת. כאשר אדם מדבר על נושאים שונים, הוא מוציא את הדברים מהרגש האישי והפנימיות שלו החוצה אל העולם. אמנם הדברים עדיין נמצאים גם בתוכו, אך בצורה מועטת בצורה משמעותית. לעניין הזה ישנם צדדים חיוביים ושליליים. מהצד החיובי, ניתן להוציא את הדברים המצייקים לנו, לזרוק את הדאגות, הפחדים ושאר הדברים הלא טובים, ולהתמודד אתם ביחד עם אחרים. בדיוק על זה מתבססים כל הפסיכולוגים, רק לדבר ולהוציא ובכך אנו מקלים ומפחיתים את מה שנמצא בפנים. כל זה לקוח ממאמר החכם באדם "דאגה בלב איש ישחנה". אך ישנו גם הצד השלילי שבעניין. כאשר מדובר בדברים חשובים אותם אנו רוצים לקיים והדברים יוצאים החוצה, אנו מתקררים. לכן כשנרצה לעשות שינוי כלשהו, נהיה בתחילה נלהבים ביותר לגביו. אך ככל שנדבר על כך ונשתף אחרים, כך ההתלהבות תצטנן, עד שנבין שהשינוי הזה הוא לא כזה סיפור וכבר לא כל כך מתחשק לנו לעשות אותו.

כשיש לנו רעיון כלשהו בראש, כדאי תמיד לנסות לפעול לגביו ולהתנהג בקור רוח ככל שניתן כלפי חוץ. כלפי המקטרגים שבחוץ אנו צריכים להראות אדישים לחלוטין. כלפי פנים, צריכה להיות לנו ההתלהבות האמתית. כאשר אנו מתלהבים כלפי חוץ, הדברים נהיים קשים ומסובכים בפנים. הדבר דומה בהרבה כוחות רוחניים הפועלים בצורה הזו. עין הרע שפועל על גאווה והתלהבות, הברכה השרויה על הסמוי מן העין, לא לפתוח פה למקטרגים וכו'. ככל שנתגאה, נתלהב או נדבר על דברים, כך ניתקל במכשולים רבים יותר. ככל שנשמור את הדברים בענווה וצניעות, רק לעצמנו בסתר, כך תשרה על הדברים ברכה מרובה

פרק י' - עצות מעשיות

לפעמים אנו מבינים שצריך לעשות שינוי. אנו מבינים שישנה דרך נכונה וטובה שיכולה לקדם אותנו. אך עם כל זה, הכל טוב ויפה בתיאוריה כאשר בשטח אין לנו מושג מה לעשות כעת וכיצד להתקדם הלאה.

איך מיישמים את הכל?

כולנו רוצים להתחיל לצעוד בכיוון הנכון. הבעיה היא שלדבר זה מאוד קל, אבל לעשות זה כבר הרבה יותר קשה. לכן רבותינו גילו לנו סוד: במקום לנסות להילחם ברע, צריך פשוט לעשות טוב. במקום להילחם בחושך, פשוט מדליקים את האור. הרעיון הוא שבמקום להתמודד עם כל הדברים השליליים, כל מה שאנחנו צריכים זה ללמוד תורה, לקיים מצוות (גם אם אי אפשר את כולן, אז את מה שאפשר), וכל אלו יביאו כבר לאט לאט את הפתרון שנראה בלתי אפשרי. לפעמים אנחנו מנסים לפתור בעיות וחושבים על זה ימים שלמים, אנחנו מנסים לעשות הכל בעצמנו וטרודים כל היום בבעיות שיש לנו והדרכים הנראות לנו לפתרון. מה שאנחנו שוכחים כאן הוא שאנחנו יכולים לדבר כמה מלים עם הבורא השולט על כל הכוחות שאנו מכירים והוא בשנייה יוכל למצוא לנו פתרון שלעולם לא היינו חושבים עליו בכלל שהוא אפשרי. התפילה והתשובה הם הכלים שיש לנו להתקרב לבורא. ברגע שננצל אותם במקום לחשוב בלי הרף איך לצאת ממצב מסוים שנקלענו אליו, כל הטוב והשפע שאנחנו צריכים כבר יגיעו לבד, הייסורים ייעלמו מאליהם, כל הבעיות יפתרו בלי שאנחנו נהיה אלו שפתרו אותן, והכי חשוב, נגיע אל התכלית שלנו, ואפילו נהנה מהדרך.

כדי שהדרך תהיה ברורה יותר, כך שלא נצא מכאן עם הרגשה של רצון להתעלות, אך עם תחושת בלבול ללא כל ידע מעשי איך להמשיך הלאה, הבאנו לכאן מספר עצות מעשיות שיוכלו להקל בצורה משמעותית על הדרך, כך שנוכל להתחיל לצעוד לכיוון האמת. חשוב להפנים ולזכור אותם במהלך השגרה השוטפת, דווקא כשאנו עסוקים בחיי היום יום שמשכיחים מאיתנו את האמת שמאחורי הדברים.

לחשוב

רוב המעשים שלנו נובעים מהרגל ולא ממחשבה. אנחנו מעבירים את הפיקוד לטייס האוטומטי וכך יוצא שכפי שהתנהגנו אתמול, כך ננהג גם מחר. ישנן פעמים בודדות בהן אנו יכולים לחוש את זכות הבחירה שלנו בין טוב לרע. אך האמת היא שבכל רגע נתון יש לנו בחירה, רק שאנו מבצעים אותה באופן אוטומטי בלי כל תשומת לב. ככל שנרגיל את עצמנו לחשוב על כל צעד קטן, כך נהיה ערניים יותר למתרחש ונקדם את חיינו לכיוון הרצוי. בכל פעם שניזכר בכך, נתחיל לחשוב על המעשים שאנו הולכים לעשות או על המחשבות שעוברות לנו בראש. ננסה לנתח אותם ולהחליט אם הם יקדמו אותנו או להפך. האם בעוד שנה מהיום נהיה שמחים על ההחלטה שקיבלנו, או שאולי נצטער עליה? אם אנו יודעים שבעוד שנה לא יהיה אכפת לנו מכך, זה ייתן לנו פרופורציות לדברים וכך נוכל לדעת במה להשקיע יותר ובמה פחות. נגלה שאין טעם למשל להשקיע בצפייה במשחק כדורגל אם בעוד חודש נשכח ממנו והוא לא יקדם אותנו לשום מקום. יהיה שווה יותר להשקיע בלימוד של משהו שישאר איתנו כל החיים. אין טעם לשבת במשך שעותיים בבית קפה ולשלם על זה 30 שקל כאשר מחר זה כבר יישכח. במקום זה נבחר לנצל את הזמן לקדם את חיינו ונכין את הקפה בבית טעים יותר וזול יותר.

אסור לקחת את הדברים כמובנים מאליהם. הסביבה שלנו תנסה למכור לנו את כל הכללים שלה כך שנכניס אותם לתוכנו ונתנהג כמו כולם. אדם שמתנהג בצורה מסוימת כי כך נוהג העולם מצהיר בכך שהוא לא חושב בעצמו אם הדבר טוב או לא. אנחנו סומכים יותר מדי על ה"עולם" שמורכב מאנשים פשוטים כמונו שמסתכלים מה עושים האחרים ונוהגים כמותם. יוצא שאנו עושים מה שאחרים עושים, והאחרים עושים זאת כי הם רואים אותנו. כולם סומכים אחד על השני ולאף אחד אין מושג מה בכלל קורה פה. אז במקום להתנהג כך, אפשר פשוט להתחיל לחשוב.

לשאל את עצמנו האם זו הדרך?

כל צעד שאנו עושים צריך להתחיל בשאלה: "האם זה מה שהשם רוצה מאיתנו?", "האם זה יקדם אותנו?", "האם זה יביא אותנו אל המטרה?", "האם בעוד חודש מהיום מצבנו יהיה טוב יותר בעקבות הצעד?". יהיה הצעד קטן ככל שיהיה, תמיד צריך לראות לאן המעשה הקטן הזה יכול להוביל אותנו. המעשים הקטנים נראים לנו כלא חשובים, אך דווקא הם אלו שמעצבים לנו את המשך החיים. בחירות שנראות גדולות וחשובות יש לנו מעט בחיים, אך אותן בחירות קטנות שמלוות אותנו מבלי שנרגיש אפילו שאנו עושים אותן הן אלו שמשפיעות

בעיקר. לפעמים אנו לא חושבים בצורה בהירה ואז אנו נתקפים בחשק עז לשחק במחשב, לראות איזה סרט, לעשות טיול בחו"ל או לעשות דברים שונים שלא יועילו לנו כלל לעתיד. גם אם בדקנו לעומק את הדבר והגענו למסקנה שהוא לא מזיק, עדיין זה לא אומר שהוא מועיל. מובן שאפשר לעשות מדי פעם דברים מהנים שיתנו לנו כוחות מחודשים להמשיך בדרכנו, אך אם נתבונן בחיינו נגלה שאותם דברים ממלאים לנו את כל היום. במקום שהם יהיו לעזר כדי שנקבל כוחות להמשיך בדרך, אנו הופכים את הדברים הלא מועילים למטרה. אנו עובדים קשה כדי שנוכל לקנות טלוויזיה חדשה או כדי שנוכל לעשות טיול מסביב לעולם. אם נחשוב יותר ברצינות על הדברים נגלה שאנו מתעמקים בדברים חולפים שלא יביאו אותנו לשום מקום. הם לא מקדמים אותנו ולא הופכים אותנו לטובים יותר. רוב הפעולות שהאדם עושה במשך היום הן פעולות של בזבוז זמן במקרה הטוב ועבירות שמרחיקות אותנו מהמטרה במקרה הגרוע יותר. אם נקפיד לשאול את עצמנו את השאלות הנכונות שיעזרו לנו להבין מה מטרת כל פעולה שאנו עושים, נוכל לכוון את עצמנו לדרך טובה יותר.

לא להילחץ

כשאדם מתרגל לדרך חיים מסוימת, יהיה מאוד קשה לשנות אותה. השינוי חייב להיות הדרגתי ובכל פעם יש לעבוד על עניין אחר עד להשלמת כל השינויים שרצינו להשיג. מאוד מלחיץ יהיה לחשוב שאנו מוכרחים לעבור שינוי כלשהו בזמן שאנו כלל לא מוכנים אליו. הלחץ הזה נובע מכך שהשינויים לא מספיק מבוקרים והדרגתיים, או שאנו פוחדים מהדרך שאנו צריכים לעבור. בוודאי שמאוד מלחיץ להפוך לאדם "דתי" כאשר אנו לא יודעים כלל מה זה אומר, בסביבתנו כולם רחוקים מזה וכל מה שאנו יודעים על זה מקורו בשמועות וסטיגמות מפחידות. כדי להתמודד עם הלחץ והפחדים כדאי לזכור היטב שהדבר היחיד שהאדם פוחד ממנו הוא הלא נודע. לא משום שהוא צריך לפחד ממנו, אלא כי הוא עדיין לא יודע שאין לו כלל ממה לפחד. ילד שעולה לכיתה א' נתקף בפחדים כי הוא כלל לא יודע איך זה להיות בבית הספר. לאחר שהוא מתגבר על זה כולם מפחידים אותו שבתיכון הרבה יותר קשה. לאחר שהוא מגיע לשם ורואה שזה לא נורא, כולם מפחידים אותו שבמבחני הבגרות הוא הולך לסבול. לאחר שגם זה חולף בהצלחה כולם מפחידים אותו שבצבא זה כבר משהו שונה לגמרי ושם הוא הולך לחוות דברים איומים. גם שם הוא מצליח להתמודד וכך ממשיכים להפחיד אותו עוד ועוד. אם נתבונן על כל החיים שלנו, נגלה שהצלחנו איכשהו לעבור את הכל, חלק יותר בקלות, חלק קצת בקושי, אבל עברנו. אבל בכל פעם היו לנו פחדים מהדבר הבא שהולך לבוא. שום דבר לא היה באמת מפחיד בזמן שקרה, אלא שהפחדים היו לפני הדבר ללא שום

הצדקה. אנו אף פעם לא פוחדים ממה שאנו חווים באותו הרגע, אלא שאנו פוחדים מדברים אחרים שעלולים לקרות.

את הכל צריך לקחת בהדרגה, וכך בכל פעם נתקדם קצת למקומות שאנו מכירים ושם נעצור עד שנכיר מקומות חדשים. כך יוצא שלא נעשה צעדים גדולים להגיע למקומות לא מוכרים שלא נדע איך נצליח להתמודד אתם. במקום להילחץ מדברים חדשים, אפשר פשוט לקחת פסק זמן קצר ולנשום עמוק. חשוב ללמוד ולחקור קצת את הדברים ולהתעניין יותר וכך להכיר אותם מקרוב יותר, מה שיסיר את הפחדים והלחצים מהם. בוודאי שלא יעזור להתעלם, שהרי אז הכל יישאר בגדר מסתורי ולא נודע וכך יישאר מפחיד. דווקא ההיכרות עם הדברים תסיר את הפחדים ותשחרר את הלחצים.

צריך גם קצת פחד

אמנם הפחד נתפס כמשהו שלילי ומזיק, אך עם זאת חשוב לזכור שלפחד ישנם גם צדדים חיוביים שאסור לזלזל בהם. בתפילות ראש השנה אנו מבקשים "תן פחדך...", משום שכדי לצמוח ולהתעלות צריך גם קצת לפחד. מאוד יפה לומר שהכי טוב זה לעשות תשובה מאהבה, אבל בשטח זה בלתי אפשרי. אף אדם רחוק לא יכול פתאום לאהוב את הקדוש ברוך הוא סתם כך. התשובה האמתית היא קודם כל תשובה מתוך יראה, ורק לאחר מכן ניתן להגיע גבוה יותר לתשובה מאהבה. קחו אדם שאתם מאוד אוהבים ללא כל יראה ממנו, כמו למשל הילדים שלנו או חברים טובים. כעת תארו לכם שהם מצווים אתכם בתרי"ג מצוות שמשנות את כל חיינו, האם מישהו יסכים לזה? עם כל האהבה שלנו אליהם, נלמד פשוט להתעלם מהם בצורה נימוסית ולהתעסק בעניינים שלנו. לאהוב זה חשוב, אך זה לא מספיק. יש עניין גדול לקבל יראה, כמו יראה שיש לנו מההורים שלנו, כמו יראה מאנשים חשובים. תארו לכם שראש הממשלה יגיע לידנו וישאל אותנו משהו, נתחיל לגמגם ולחשוב היטב לפני כל מילה שאנו מוציאים מהפה. ישנו כבוד מסוים שאנו חשים לאנשים חשובים, גם אם כלל לא הצבענו להם בבחירות וגם אם הם לא יועילו לנו בכלום. את היראה הזו אנו צריכים להרגיש גם כלפי הקדוש ברוך הוא, שהרי הוא בוודאי לא פחות מראש הממשלה או אפילו מהאדם החשוב ביותר על פני כדור הארץ. כאשר נצליח להרגיש את זה ונזכה ליראת שמיים אמתית, יהיה הרבה יותר קל להיזהר מחטאים ולקיים מצוות קשות ככל שיהיו.

כדי לזכות לרחמים ועזרה מהבורא, אנו צריכים להיכנע לו. לפעמים אנו יכולים לקיים את כל המצוות, אך עם זאת לדרוש מהבורא דברים שונים שאנו בטוחים שמגיעים לנו או להתווכח על דברים שלא נראים לנו כל כך בתורה. צריך להבין שהבורא הוא אינסופי וכל יכול שברא כל פרט בתוכנו ומכיר אותנו טוב יותר ממה שאנו מכירים את עצמנו. לכן אנו מוכרחים להכניע את עצמנו מולו. אם הבורא אמר, אז אנחנו עושים. אסור לנו להרים את האף או לחשוב שאנו חכמים. אנו צריכים ביטול גמור והבנה שהכול בידו. התורה היא לא ספר ייעוץ שאומר לנו מה כדאי כדי שנעשה את השיקולים שלנו אם להקשיב לעצה או לא. התורה מדריכה אותנו בסודות העולם שאנו כלל לא מכירים, כל דבר שכתוב שם הוא מפתח לשפע עצום שהכרחי לקיומנו, אנו מוכרחים לקבל את הכל. אנו מוכרחים להבין שהבורא הוא עצום בצורה בלתי נתפסת ואנחנו כלום לעומתו. לא פעם אנו מגיעים למצבים קשים של חיים ומוות, רק כדי שנזכה להיכנע לפניו ולהתפלל מעומק הלב תפילה אמתית ללא כל גאווה. במצבים האלו כולנו מוותרים על הכל רק כדי שתפילתנו תישמע. אנחנו לא חושבים על עצמנו או על רצונותינו, בלי כבוד ובקשות גבוהות, רק מתחננים שהשם יתברך ירחם עלינו. אנו צריכים לנסות להגיע לאותה ההכנעה גם ללא המצבים הקשים. להבין שאנחנו כלום, שאנו מוכנים לוותר על הכל, שישנה תכלית שחשובה יותר מכל החיים שלנו. ההכנעה צריכה להיות בפנים. אף אחד לא יהפוך ביום אחד לצדיק גמור, אך הרצון בפנים והשאיפה הם לכיוון הזה. ההכנעה הזו תגרום לנו להתחבר אליו ולהיות חלק ממנו, שהרי אם אנחנו מרגישים שאנחנו מישהו בפני עצמו, אז אנחנו נפרדים מהשם חס ושלום. אך אם נרגיש שאין לנו ממשות, אנחנו רק חלק מהקדוש ברוך הוא שנותן לנו חיים, אז נזכה להתחבר לקדוש ברוך הוא ובכך נקבל את רחמיו וחסדיו המרובים.

אז אם תפסנו את עצמנו מערערים על משהו שנראה לא מובן בתורה או בהלכה, או כועסים על איזשהו משהו שהבורא הנהיג בעולם, צריך פשוט להיזכר ולהכניע את עצמנו. לומר שאנו לא מבינים את הדבר, אך הבורא יודע טוב יותר מאיתנו וזה מה שטוב ונכון. אם נתקלנו במשהו שנראה לא הגיוני בגמרא, אז חשוב לשאול ולחקור את הדבר עד שנבין. אבל חשוב להבין שאנו חוקרים ושואלים כי משהו לא בסדר אצלנו בהבנה, ולא כמו אותם אנשים שחושבים לעצמם שיש טעות בגמרא... אם למשל הבורא מצווה אותנו לא לרצוח, אז אסור לרצוח. אך אם אותו בורא מצווה אותנו למחות את זכר עמלק ובכך לרצוח אנשים מסוימים, אז זה מה שצריך לעשות. בוודאי שזה לא מובן לנו וכולם יכולים להתקומם ולשאול מדוע לרצוח אנשים שנראים לכאורה תמימים וחפים מפשע? אך השם יתברך מכיר טוב יותר מאיתנו את הבריאה שברא והוא יודע שלעמלק אין צד טוב ואין אפשרות להחזיר אותו בתשובה. ההתמודדות היחידה עם עמלק היא לרצוח אותו. ואם מישהו עדיין מפקפק בעניין, אז הוא יכול לקרוא על שאול המלך שגם חשב כך וריחם על אגג מלך עמלק ועל הצאן, ומתוך כך הגענו לצאצאיהם בגרמניה הנאצית שהביאו עלינו את השואה הארורה. כאשר שמואל הנביא מוכיח את שאול המלך

על שלא שמע בקול השם, הוא אומר שהוא רצה לזבוח את הצאן והבקר לקדוש ברוך הוא. לכאורה הוא רצה לעשות דבר טוב, אך שמואל עונה לו תשובה ניצחת: "החפץ להשם בעולות וזבחים כשמוע בקול השם, הנה שמוע מזבח טוב". הקדוש ברוך הוא לא רוצה את העולות והזבחים שלך, הוא רוצה שתקשיב בקולו לציווי שלו. זהו כלל חשוב שאנו מוכרחים להפנים, מה שחשוב הוא ציווי השם, אפשר להתחסד ולעשות דברים מעבר לכך, אבל כל עוד זה לא פוגע בציווי. אנחנו בוודאי לא חכמים יותר מהקדוש ברוך הוא שננסה להבין את משמעות הציווי שלו ונשנה אותו לפי הבנתנו. אנחנו חושבים שאנחנו אנשים טובים ומרחמים על עמלק, אבל המעשה הזה מביא למוות אכזרי של מליוני יהודים חפים מפשע בשואה. אילו היו שואלים אותנו כעת לאחר שאנו מבינים את מהלך העניינים, לא היינו מעדיפים לחסל את עמלק כבר אז? ישנם זמנים בהם אנו צריכים להיות רחמנים, אך ישנם זמנים בהם נדרשת מאיתנו אכזריות מסוימת, כי כל המרחם על האכזרים סופו להתאכזר לרחמנים. שיקול הדעת שלנו פגום ולוקה בחסר, הבורא לעומת זאת אינו טועה. לכן חשוב להיכנע לפני הבורא ולעשות את רצונו. הוא יודע טוב יותר מכולם מהו הטוב האמתי.

לאסוף יהלומים

אנו צריכים להסתכל על המצוות כאל יהלומים. על פי האמת, המצוות חשובות הרבה יותר, אך לצערנו אנו לא תמיד מצליחים לראות זאת. בכל רגע שבאה מצווה לידינו, אנו צריכים להשתדל לחטוף אותה. לא קיימת מצווה "קטנה", כל מצווה חשובה במידה רבה מאוד. אמנם טוב לקבל על עצמנו קבלות שונות ומשמעותיות. אך מלבד זה, נוכל תמיד לזכות לעוד מצווה פה ועוד מעשה טוב שם. לא צריך להפעיל שיקול דעת רב וכבדות בנושא, אלא להיות קלילים ולחטוף כל מצווה אפשרית, גם אם היא חד פעמית או לא נראית חשובה. המצוות האלו מתווספות אחת לאחת והופכות לרבות, ומעבר לכך הן מרגילות אותנו לדרך טובה של קיום מצוות.

לעשות מצוות עם חיוך ועבירות בדמעה

תהליך התשובה לא חל ביום אחד. כולנו נתקלים מפעם לפעם בעבירות שאנו עומדים לעשות, בגלל שאנו עדיין חלשים, קשה לנו, אנו רגילים, הקרובים מכריחים או כל סיבה אחרת. כמובן שהשאיפה היא לוותר על העבירות ולקיים מצוות, אך במקרים הללו שאנו צופים את הנפילה הבלתי נמנעת, נוכל לפחות להפחית את החומרה ולעשות את העבירות האלו בצער. הגמרא מלמדת אותנו "אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו

ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים ויעשה כמו שלבו חפץ ואל יחלל שם שמיים בפרהסיה". לא טוב לעשות עבירות, אבל אם בכל מקרה עושים, אז לפחות כדאי להקטין את הנזק. לא לעשות בפרהסיה כדי שאחרים לא ילמדו מזה וללבש שחורים כדי לזכור שהמעשה אינו בסדר בכלל. כאשר נחוש תחושת צער בזמן ביצוע העבירה, נחדיר לתוכנו את הרגשת מיאוס העברה. במקום ליהנות מהעבירה נחדיר לעצמנו רגש לא טוב והתניה שלילית שיגרמו לנו לסלוד מהעבירה. כך שגם אם היצר התגבר עלינו הפעם, בפעם הבאה הכוח שלו ייחלש ונהיה חזקים יותר.

בצורה דומה, כדאי לעשות את המצוות בשמחה וחיוך. כאשר ניתן צדקה לעני ברחוב או יכולים לחשוב לעצמנו שהוא סתם עובד עלינו, שהוא לא באמת נזקק ושחבל שאנו נותנים לו כסף. כאשר חושבים כך המצווה שווה פחות, אך הנזק הגדול אפילו יותר הוא לטווח הארוך, כאשר נרצה לתת צדקה בפעם הבאה, נחשוב פעמיים אם כדאי בכלל לקיים את המצווה עד שנפסיק לתת ונחשוד בכל אדם. כאשר אנו מחליטים לקיים מצווה כלשהי, צריך להשאיר חיוך על הפנים ושמחה בלב. כאשר המצוות ייעשו עם חיוך והעבירות בצער, תיווצר אצלנו התניה רגשית שתחזק אותנו לקיים מצוות ולא לעבור עבירות.

קצת עידוד שלא לשמה

קשה לעשות את הדברים לשם שמיים. ההתחלה חייבת להיות עם הנאה מסוימת לעצמנו מתוך אינטרס ורק לאחר מכן אפשר לזכות ל"מתוך שלא לשמה בא לשמה" ולעשות את הדברים לשם המצווה. לכן חשוב לקיים את המצוות מתוך שמחה והנאה. צריך לשמוח מההגבלות שהשם יתברך נתן לנו ולא להיות עצובים חס ושלום כי אנחנו מרגישים מוגבלים. אם נרגיש רע עם הדברים שאנו עושים, לא רחוק היום שנפסיק לעשותם. אך אם נרגיש את הרווח שלנו, תהיה לנו הרבה יותר מוטיבציה להמשיך ולהתקדם. כדאי ומומלץ להכניס חיות לעבודת השם שלנו. להעביר את הדברים בצורה כיפית. למשל, במקום לחכות למוצאי שבת שיהיה אפשר לשחק במחשב, אפשר להכניס אווירה נחמדה עם סיפורים לשבת לילדים, חידונים על פרשת השבוע, מאכל טעים שאוכלים רק בשבת וכו' כך שהשבת תהיה חוויה מיוחדת וחיובית. כאשר אנו מצליחים לעשות משהו טוב או לקיים איזו מצווה שקשה לנו, אפשר לתת לעצמנו ממתק או משהו כיפי כדי שתהיה לנו מוטיבציה להמשיך. במקום לסבול ממצוות שנראות לנו כלא מהנות, יהיה כדאי ללמוד עליהן ועל מהותן ובכך להתחבר יותר לשורש ולחשיבות שלהן. כך אפשר למצוא הרבה פתרונות בסגנון כאשר המטרה היא אחת, לגרום לקיום

ללמוד

כדי ללכת בדרך הנכונה, אנו מוכרחים לדעת מהי אותה הדרך. כדי לדעת, חייבים ללמוד. הלימוד צריך להיות קבוע ועל בסיס יומיומי, כך שלא יקרה מצב שאנו מתעסקים בדברי חול רבים ושוקעים בגשמיות, מבלי להתעסק גם ברוחניות. במצב שכזה, אנו עלולים להיגרר אחר אותה גשמיות ולאבד את האמונה שלנו. בתוך הלימוד חשוב לכלול שני חלקים חשובים, מלבד הלימוד השוטף שיכול לכלול את כל מה שאנו רוצים. חלק אחד הוא לימוד הלכות, שילמדו אותנו כיצד לנהוג בכל צעד בחיינו. קשה לזכור את פרטי כל ההלכות ולכן צריך לשנן זאת שוב ושוב. הדבר הכרחי משום שללא זה לא נוכל לדעת מה מותר ומה אסור, מה דרך היהדות וכיצד לנהוג במצבים שונים בהם אנו נתקלים. ההלכה היא הדרך הישרה בה מוליכים אותנו. החלק השני הוא לימוד מוסר, שיכניס את הדברים ללבנו ויפתח את הרגש כך שנתאווה לדרך האמת. שהרי ללא הרגש וחיזוק הרצון שלנו לדרך התורה, אנו עלולים להיחלש.

דעת

הרבה אנשים מסוגלים לשמוע שיעורים מחזקים מפי גדולי הדור, ועדיין לא להרגיש דבר. הדבר נובע מכך שאינם מכניסים את הדברים אל הדעת. הדעת היא החיבור שלנו אל הדברים. אדם מעשן יכול לשמוע עשרות פעמים שהעישון מזיק לבריאות ולומר שהוא כבר יודע את זה. אך הדבר לא נכון, הוא אמנם שמע את זה, אך הוא לא יודע. ברגע שאנו מכניסים את הדברים אל הדעת, הם מתחברים אלינו והופכים לחלק מאיתנו. אם אותו אדם מעשן היה רואה בעיניו ומרגיש את הנזק שנגרם לו עם כל שאיפת סיגריה, הוא לא היה נוגע בזה לעולם. אלא שהחיבור לדבר חסר לו, וכך הוא אינו יכול להרגיש את הנזק בצורה ממשית, כך שהוא ירצה לתקן אותו. הוא כמו מתעלם מהעניין ושם את העובדות בתוך כמה תאים בתת מודע מבלי להתייחס אליהם. אז כאשר מישהו מעיר לו, הוא יודע היטב להגיד שהוא כבר שמע את זה מיליון פעמים, אבל הוא כלל לא מחובר לזה ולא הפנים את הדברים.

כדי להביא את הדברים אל הדעת ישנו צורך בשילוב של המוח והלב. הלימוד ביחד עם המעשה יעשו את העבודה של החיבור. הלימוד יחזק את השכל ונוכל להבין את הדברים טוב יותר, וקיום המצוות יכניס לנו

את הדברים אל הלב, שכן אחר הפעולות נמשכים הלבבות.

ליצור סביבה ושגרה חדשים

האדם נמצא בלבו ובמחשבותיו במקומות הקרובים אליו. במשך רוב היום אנו חושבים על האנשים איתם אנו מבליים, על המקומות בהם אנו מסתובבים, על המסגרות בהן אנו נמצאים כמו עבודה, צבא או לימודים, ועל כל דבר אחר הנמצא קרוב אלינו. לאף אחד לא אכפת מאיזושהי טרגדיה המתרחשת בקצה השני של העולם, אלא אם כן יש לזה קשר אלינו. לכן, כדי להגיע למקום אליו אנו שואפים להגיע, אנו יכולים ליצור לנו סביבה ושגרה חדשים. הרגש לא מגיע מבלי שנביא אותו. כאשר אנו נמצאים בסביבה שאינה שומרת תורה ומצוות, אנו נתרחק מהתורה והמצוות אם נרצה בכך או לא. המחשבות והרגשות שלנו נמצאות בסביבתנו. אף אחד לא ירגיש פתאום חשק להניח תפילין אם אף פעם לא עשה זאת לפני כן והוא כרגע יושב באיזושהו מועדון עם חברים רחוקים מדרך התורה. אם לעומת זאת נבחר לנו סביבה טובה יותר, נכניס לחיינו חברים חדשים הקשורים לחיי התורה, נתרחק ממקומות מזיקים ולא טובים ונרגיל את עצמנו לקיום מצוות ולימוד יומיומי, נוכל לשנות בצורה משמעותית את הרגש כלפי התורה והיהדות. כשם שאנו מתאווים ומפתחים רגשות למוצרים ורעיונות טיפשיים המוצגים בפרסומות וגורמים לנו לחשוב שאנו לא יכולים להתקיים בלעדיהם, כך נוכל להתאוות לדברים טובים יותר שנבחר, על פי השכל והאמת. הרעיון הוא זהה, להכניס את הדבר לחיי היום יום, והרגש כבר יבוא לבד כתוצאה מכך. תנסו לעשות מסע פרסום אישי לעצמכם עם הדברים החשובים שתמצאו להכניס לחייכם כדי לשנות את הרגש והחיבור אליהם.

משנים את הרצון

הרצון, כמו הרגש, נראה כמשהו עליון שלא ניתן לשלוט עליו. נראה שאף אחד לא בוחר לעצמו מה לרצות ומה לא. כשאנחנו רואים משהו שמושך אותנו, אנחנו רוצים אותו. אין פה בכלל התערבות שלנו לכאורה. אבל האמת היא שישנה התערבות. אנחנו אלו שבחרנו לראות את אותו דבר שמשך אותנו. אילו לא היינו קולטים אותו באחד החושים, הוא לא היה הופך לרצון שלנו. גם אם כבר קלטנו משהו באחד החושים שלנו, אנחנו יכולים לבחור אם לחשוב עליו במשך כל היום, מה שיגביר את הרצון, או לאחסן אותו במקום נסתר בתת המודע שלנו, מה שיחליש את אותו הרצון. ככל שנחשוב על משהו, כך נהפוך אותו לחלק משמעותי יותר עבורנו, כך נגביר את הרצון אליו וכך נגביר את הרגש אליו. לא מפליא אם כן שכדאי לבחור להתרחק מכל השקרים בעולם, מסביבה לא ראויה

שחיה בשקר ומתאוות שמביאות איתן רק צרות. לא מפליא שכדאי להתמקד בתורה ובאמונה במשך רוב היום, שהן מהות כל החיים שלנו, והן יביאו לנו את הרצון והרגש לעסוק בדברים הנעלים יותר בעולם הזה, ויתנו לנו את החשק והתאוה להתקרב עוד ועוד לאמת.

הארות

לכולנו יש זמנים טובים ומרוממים יותר וזמני שפל רוחני. הבורא מביא לנו רגעים של הארות רוחניות, כל אחד לפי מצבו הנתון, כך שנטעם טיפה מהמקום אליו אנו יכולים להגיע. אותה הארה היא מתנה שאנו מקבלים מהבורא, ואינה מגיעה מתוך עצמנו. במצב שכזה, החזרה למקום שלנו לא רחוקה לבוא. בזמני השפל אנו יכולים לבחור באחת משתי דרכים. או שנבחר בעצבות וייאוש, ובכך ניפול עוד יותר, או שנבחר לשאוף ולהגיע לאותה נקודת הארה על ידי עבודה עצמית, ובכך נצמח יותר ויותר. בזמני השפל יהיה לנו קשה מאוד לבחור בצמיחה, משום שהנטייה הטבעית שלנו תהיה להיכנס לעצבות. לכן כדאי לנצל את אותם זמנים מרוממים כדי לשמור אותם לזמנים הקשים. חשוב לזכור בזמנים הטובים שאנו הולכים ליפול בקרוב וכך להכין את הציוד הנדרש לנפילה. נשתדל לזכור את כל התחושות הטובות וההחלטות שאנו מקבלים כך שכאשר נגיע לאותם זמנים קשים יותר, ניזכר בכל הדברים הללו שיעזרו לנו לעבור את הקשיים. לא מדובר רק על תקופות ארוכות טווח, אלו מצבי רוח משתנים שאנו עוברים לפעמים כמה פעמים ביום. כשאנו הולכים לישון בלילה אנו יכולים לבחור אם לקום בחמש בבוקר או בשש בבוקר, ואז בבוקר נקום על פי אותה החלטה. אך אם לא נקבל את ההחלטה בלילה מתוך מחשבה שנחליט כבר בבוקר, אז בבוקר נחליט לקום בעשר. בלילה אנו נמצאים במצב כשיר וטוב לקבל החלטה כזו, בבוקר אנו בזמן שפל רוחני לעניין הזה כאשר כל מה שאנו רוצים זה להמשיך לישון. דווקא כשהכול הולך כמו שצריך מבחינה רוחנית, אנו צריכים לזכור לדאוג לזמנים הקשים יותר ולהתכונן אליהם. אם נעשה פעולה קיצונית כלשהי בזמן קבלת החלטה כלשהי לשינוי, כמו למשל לתקוע מסמר באמצע הבית או לתלות מכתב לעצמנו על המקרר, נעזור לעצמנו לזכור הרבה יותר טוב את אותה החלטה בכל פעם שיהיה לנו קשה ללכת על פיה.

סולם יעקב

כל אדם נמצא על סולם כלשהו, כאשר הוא עומד על שלב מסוים. מכאן הוא יכול לעלות או לרדת על פי בחירותיו השונות. כאשר אדם מתבונן על אנשים אחרים הוא מתבונן על סולם שאינו שלו ועל דרגה שאינה שלו.

פעמים רבות כשאנו מתבוננים על אורח חייהם של אנשים שומרי תורה ומצוות, אנו נרתעים מלהגיע לכך. אנו מרגישים שהם אומללים ומסכנים ובמשך כל היום הם טורחים לקיום המצוות הרבות. האמת היא שונה לחלוטין, אך אין לנו סיכוי לראות את זה, משום שאנו רואים רק את השלבים בסולם שלנו - כמה שלבים מעלינו וכמה מתחתינו. ראוי תמיד לשאוף להגיע לתכלית, ללא כל קשר לאנשים אחרים. יש לנו את הסולם שלנו ואת המקום שלנו, ומהמקום הזה אנו צריכים לעלות. כל ילד קטן מבטיח לעצמו שהוא לעולם לא יתחתן כי יש לו סלידה מבנות. כך גם כל ילד שואף שיהיו לו את כל הצעצועים בעולם והוא בטוח שזה מה שיעשה אותו מאושר. שנים לאחר מכן, כולנו מקבלים תובנות ושאיפות חדשות שמבטלות לחלוטין את הישגות. לכן ניתן להבין בקלות שאף אדם השקוע בעולם גשמי לא ישאף להיות רב גדול או לחיות כמו החסידים. לאדם יש בחירה בדברים הקרובים אליו, הוא יכול לעלות מדרגה או לרדת, הוא לא יקפוץ בבת אחת לראש הסולם. בהתחלה הבחירה יכולה להיות אם לנסוע בשבת או לא, לאחר מכן זה נראה לנו מובן מאליו ובשלב מאוחר יותר הבחירה היא בדקדוקים של ההלכות והחמרות שונות כחוט השערה. חשוב לכל אדם להסתכל על חייו שלו בצעד אחד קדימה. לא צריך להתיימש ממראות רחוקים מאיתנו או לחשוב שלעולם לא נגיע למקום מסוים. צריך להתקדם צעד אחר צעד ולהסתכל תמיד שלב אחד קדימה. חשוב להישאר תמיד בשליטה ולהתקדם בכל פעם רק צעד אחד מבלי להסתכל על מה שיקרה בעוד עשרים צעדים. בעוד עשרים צעדים יהיו לנו כלים אחרים ושונים להתמודדות שהיום אנו לא מכירים אותם.

לגיייר את היצר הרע

לכולנו ישנן מידות שהיינו רוצים להיפטר מהן, לכולנו נקודות מסוימות באופי שאנו לא אוהבים ודברים נוספים רבים שאנו רואים באור שלילי. העבודה האמתית היא אינה לסלק את היצר הרע ולשנות את האופי, אלא להשתמש בהם לתועלתנו. הגאווה היא מידה רעה שראוי להתרחק ממנה. אך אם נשתמש בגאווה כדי להתגאות בבורא ובתורה הקדושה, היא הופכת לטובה מאוד. אדם שנמשך לתאוות יכול להשתמש בכוח הזה שייתן לו משיכה לתאוות רוחניות. גם בכוחות ובכישרונות שלנו ניתן להשתמש לאפיקים חיוביים. במקום לוותר על כישרונות שונים שהקדוש ברוך הוא נתן לנו, יהיה כדאי יותר לנצל אותם לעבודת השם. לחשוב איך אנו יכולים לתרום עם המתנות שקיבלנו מלמעלה ומה השם יתברך רוצה שנעשה עם הכישורים שהוא נתן לנו, שהרי לא יתכן שהוא נתן לנו כישרונות כדי שנתעלם מהם. בכל דבר שנראה כרע ישנם צדדים חיוביים ושליליים. כל מה שצריך הוא להשתמש במידות ובאופי שניתן

עקשנות

בכלליות לא טוב להיות יותר מדי עקשן. העקשנות נובעת בדרך כלל מגאווה וביטחון עצמי מופרז. לאדם עקשן קשה לקבל תובנות מאחרים וקשה לו מאוד להשתנות. עם כל זאת, בכל הקשור לחזרה בתשובה והליכה בדרך התורה אנו מוכרחים להיות עקשנים וכל אחד יוכל להפיל אותנו די בקלות ללא זה. כאשר אנו מגלים את הדרך אל האמת, אנו מוכרחים לדבוק בה ולא לסטות ממנה. זה לא פשוט לעשות את השינוי כאשר כולם מסביבנו לא מבינים את אותה הדרך ואף מזלזלים בה. אם החלטנו לשים כיפה על הראש ובשנייה שמישהו ילעג לנו נחביא אותה בכיס, יהיה לנו קשה מאוד להתקדם. אך אם נהיה עקשניים ונתמיד בדרכנו, בידיעה שאנו צועדים לקראת האמת מבלי לייחס חשיבות לכל מה שמסביבנו, נוכל להגיע אל המטרה.

לאט ומהר

ישנה חשיבות רבה בתהליך השינוי והצמיחה למשחק בין הזריזות והאדישות. אנו צריכים להרגיל את עצמנו לזריזות בכל הקשור למצוות או פתחי תשובה שיכולים לרומם אותנו. מצד שני, אנו מוכרחים לשמור על עצלות ואדישות כלפי העבירות השונות או הדברים הגשמיים היומיומיים אליהם התרגלנו. כשכל העולם מסביבנו נלחץ מהמתרחש בחדשות ובעיתונים, אנו צריכים להגיב בקור רוח ובאדישות. אך כאשר לאף אחד לא אכפת מאיזושהי מצווה שנראית לא חשובה, אנו צריכים להזדרז לעשות אותה בהתרגשות.

כך גם צריך לקחת את הדברים בפרופורציות נכונות. למהר להגיע לתכלית ולשאוף תמיד ליותר, אך מצד שני לקחת את הכל בקלות כך שלא נתייאש. לא לעשות דברים מתוך חיפזון ולא לקבל על עצמנו יותר מדי, כך שהכול ייעשה מתוך שיקול דעת. עם זאת, למהר לקיים את הדברים שאנו יודעים שיובילו אותנו לתכלית, ולא לחכות למצוות ולהארות הרוחניות שינחתו עלינו לבד מבלי כל מאמץ מצדנו.

טיפול שורש

הבורא מנהיג את העולם מידה כנגד מידה. כאשר משהו לא הולך לנו כשורה, או כאשר אנו רוצים במשהו שאנו לא מצליחים להשיג, אנו יכולים לסדר את העניינים בקלות רבה יחסית על ידי שימוש בעניין הזה. לאדם שדחוק מבחינה כספית וזקוק לכסף, כדאי מאוד לחלק צדקה לעניים, וכך כשם שפתח את ידו לאחרים, גם הבורא יפתח לו את ידו. אדם שמרגיש שיש עליו דינים, ישתדל לדון את כולם לכף זכות ולעשות חסדים ללא תנאי, כך שגם אותו ידונו לכף זכות מהשמיים וילכו אתו בחסד. על פי התנהגות האדם עם סביבתו, כך מתנהגים אתו מן השמיים. אז אם רוצים לזכות לשפע וכל טוב מהשמיים, צריך פשוט לחשוב איך נוכל להשפיע את אותו השפע כדי לעזור לאחרים. אם אנו מרגישים שלא כל כך הולך לנו בתחום מסוים, נחשוב מה אנחנו עושים לא בסדר במצוות הקשורות לאותו תחום ונשפר את עצמנו. תמיד חשוב לטפל בשורש הדברים בעולמות העליונים, ומתוך כך ישפיעו עלינו מלמעלה את רצונותינו.

לחזור בתשובה

בכל רגע בחיינו, אנו צריכים לחזור בתשובה. כולנו עשינו מעשים לא טובים פה ושם, כולנו היינו יכולים לקיים עוד כמה מצוות בדרך וכולנו היינו יכולים ללכת בדרך ישרה יותר. על הדברים האלו אנו צריכים להביע חרטה. לא להפוך לעצובים חס ושלום, אלא להבין שאנו מוכרחים להתרחק מהמעשים האלו בעתיד. למעשים הלא טובים חלק חשוב בבנייתנו, לכן אנו צריכים לשמוח גם מכישלונות העבר. אך עם זאת צריך תמיד לזכור שבזכות הכישלונות אנו יכולים להתעלות, ולכן חשוב לא להישאר באותם כישלונות, שבצורה כזו כלל לא תגיע הצמיחה. אם נספר לכל דורש על כל מה שעשינו בעברנו, עם חיוך שלא יורד לנו מהפנים, אז כנראה שהתשובה אינה אמתית ואז אנו תקועים באותם הכישלונות מבלי להתקדם. ראוי לכל אדם להתוודות כמה פעמים ביום בנוסח הנמצא בסידורים (בימים בהם מותר להתוודות ואין שמחה מיוחדת), ומעבר לכך לערוך וידוי לפני הקדוש ברוך הוא במלים שלנו על כל חטאי העבר שעולים לנו. הווידוי מסייע לנו לשים את החטאים מאחורינו ולהתחיל בדרך חדש, תוך כדי שאנו מקבלים על עצמנו לא לחזור לאותם חטאים. ללא חשבון נפש שכזה, אנו כלל לא נזכור את החטאים, לא נבין שאנו עושים משהו לא בסדר וכך נחזור לעשותם שוב ושוב. תהליך התשובה הנו הכרחי לכל אדם הרוצה להתקדם ולעקור את חטאי העבר משורשם.

תפיסה חדשה

עיקר השינוי שצריך להתרחש אצל האדם הוא שינוי התפיסה. פעמים רבות אנשים יכולים לחזור בתשובה וזמן קצר לאחר מכן לפרוק מעליהם עול מצוות. אדם שהתחיל לשמור שבת או להניח תפילין מרעיד עולמות עליונים ללא ספק והולך בדרך טובה שראוי לכולם ללכת בה. אך זו לא עיקר התשובה ואדם כזה לא הופך ביום אחד לירא שמיים. עיקר התשובה היא לקבל תפיסה חדשה ורצונות חדשים, בה אנו מקיימים מצוות לא מתוך הכרח, אלא מתוך רצון. קשה לשמור שבת בהתחלה, ולכן אנו מחכים בקוצר רוח שתצא השבת כדי שנוכל לחזור ל"חיים האמתיים". אך אדם שעובד על תפיסת העולם שלו, מבין שהשבת היא החיים האמתיים, ולכן הוא מחכה שכבר תגיע מתחילת השבוע ולא רוצה שהיא תצא לעולם. אדם ששינה את התפיסה שלו מבין שכל החיים סובבים סביב המצוות, ולא שהמצוות סתם עוזרות לנו לחיות חיים טובים יותר. כל הגשמיות שלו בכל שנייה בחייו היא בעצם כלי לרוחניות, ואין טעם בשום דבר שלא תורם לאותה התקדמות רוחנית. כדי לשנות את התפיסה אנו צריכים לחזק את סביבתנו הרוחנית ולהכניס למודעות שלנו את הדברים. אנו צריכים לשנות את הרצונות שלנו, את התאוות שלנו, את הסביבה ואת הידע הרוחני. לקרב אלינו את הדברים המובילים לדרך הטובה ולהרחיק מאיתנו את הדברים שיגרמו לנו לסטות מהדרך.

לא לחיות בשני עולמות

הבעיה העיקרית בשינוי התפיסה היא חלוקת החיים שלנו לשני עולמות. אמנם אנו רוצים לצמוח ולהתקדם ולכן שומרים שבת, אך מצד שני אנו מחכים כדי שנוכל לצאת בערב לאיזשהו מועדון. החיים הללו בין שני עולמות הם בעיה שכל חוזר בתשובה מתמודד איתה. זה בסדר אם זהו תהליך זמני, שכן לא ניתן לשנות ברגע אחד את כל תפיסת חיינו. אך ברגע שעושים מזה קבע וחושבים שהמצב הכי טוב הוא להיות באמצע ולשלב בין העולמות, אנו מאמללים את עצמנו. המצוות לוקחות אותנו לכיוון אחד, אך העבירות מושכות אותנו לכיוון אחר לגמרי. כל עבירה מורידה לנו את החשק והתשוקה מההליכה בדרך הטוב ומחלישה את האמונה והביטחון בבורא. לא יתכן מצב שאדם יהיה בסביבה שמזלזלת בתורה ובמצוות והוא לא יושפע מכך. הדבר דומה לנגמל מעישון היושב עם כל החברים בהפסקת הסיגריה שלהם. גם אם הוא הצליח להתגבר על עצמו ולא לעשן, התאוה בכל זאת נכנסה בו כך שמחר יהיה לו קשה יותר.

לשמוח

אולי זה לא נשמע כמשהו הנתון לשליטתנו, אך האמת היא שכל אדם יכול לשמוח בכל מצב שהוא, אם הוא רק יחליט. הניסיון מראה שישנם

אנשים שיש להם כמעט הכל בחיים, ובכל זאת הם עצובים, ומצד שני ישנם כאלו שאין להם כמעט כלום, אך הם שמחים ומאושרים. הכל עניין של השקפה ותיקון המידות. מדי פעם כשכלום לא הולך, אנו צריכים להיזכר שהבורא נמצא איתנו, אוהב אותנו ומדריך אותנו אל הדרך הטובה. אין למעשה שום רע בעולם. הבורא רוצה אותנו בדיוק במצב שלנו, שכן אם הוא היה רוצה אותנו שונים, הוא היה עושה זאת. אנחנו ברגע זה נמצאים במצב האופטימלי שאין טוב ממנו. אמנם צריך לשאוף תמיד ליותר, אך השאיפה הזו היא לרגע הבא. אף פעם אסור להצטער על דברים שהתרחשו, משום שכך הבורא רצה שיהיה ודווקא מתוך הדברים הלא טובים כביכול, אנו יכולים לצמוח גבוה יותר. אמנם צריך להתחרט על העבירות שעשינו, אך לא לשם הצער שבדבר, אלא כדי שלא נרצה לחזור לשם בעתיד. כל מה שצריך הוא להבין שהבורא מכוון את העניינים וכל מה שנותר לנו לעשות הוא לשמות, להתחבר אליו ולהתענג מזיו

להתפלל

בסופו של דבר, לא חשוב כמה השתדלות גשמית נשקיע בדברים, נהיה חייבים את עזרת הבורא. חשוב להרגיל את עצמנו להתפלל על כל דבר, ולו הקטן ביותר. לפעמים אנו מרגישים שאנו מטריחים את הבורא בתפילותינו הרבות, אך אין שום טרחה לבורא. הוא יכול לעשות הכל ללא שום מאמץ. כאשר אנו חושבים שאנו יכולים להסתדר בלעדיו באיזשהו נושא קטן ומתפללים אליו רק בנושאים הגדולים יותר, אנו מתרחקים ממנו. לא צריך לחכות לשלושת התפילות הקבועות של היום. נרגיל את עצמנו להתפלל תפילה קצרצרה במלים שלנו לפני כל מעשה שאנו עושים, ובכך נשאיר את הבורא איתנו בכל רגע בחיינו.

מלות סיום

לאחר שקראנו והפנמנו, ההיגיון היה אומר שכל החיים שלנו כעת צריכים להשתנות. אבל זה לא בדיוק כך, כי רוב האנשים כנראה יגיעו למצב שאף על פי שהכול נשמע להם הגיוני, ולמרות שהם מסכימים שזה באמת נכון, הם ימשיכו בשלהם. הרי מחר יום חדש וכל זה יישכח עד אז, אחרי הכל אנחנו מדברים על קרב שמתחולל בתוכנו בין שעה של היגיון והתבוננות על החיים לבין חיים שלמים של שגרה והרגל רחוקים

מיהדות. אך אם אנחנו באמת אוהבים את עצמנו ורוצים ללכת לכיוון הטוב, לא יתכן שנפעל כנגד כל זה. אפילו שזה כבר בשגרה שלנו ואפילו שזה בכלל לא קל, אנחנו חייבים לעשות את הצעד הראשון ולהחליט שאנחנו הולכים לכיוון התכלית שלנו.

אם אכן נעשה את הצעד הראשון, אחייכ יהיה לנו הרבה יותר קל ויהיה לנו הרבה סיוע מהשמיים. אבל בלי הצעד הראשון, זה שאומר שאנחנו מוותרים על כל התענוגות והתאוות המזדמנות והלא כשרות בשביל החיים האמתיים והטהורים, בלי זה לא נוכל להגיע לשום מקום. לא מעט אנשים הולכים לשיעורי תורה ושומעים רבנים, הם מסכימים עם כל מלה שהרב אמר, אבל שנייה לאחר מכן הולכים בצורה לא צנועה, עוברים על עשרות איסורי תורה ומחפשים למעשה כל תאוה אפשרית. הרעיון פה הוא לא לקרוא איזה ספר טוב או לשמוע הרצאה נחמדה להעביר את הזמן.

זוהי המהות והתכלית של חיינו שבוודאי אף אחד לא ירצה להחמיץ ולגלות בסופו של דבר שכבר נהיה מאוחר מדי. הרי או שזה נכון, או שזה לא נכון, אין אופציה אחרת. אז אם הבנו שזה נכון, אין כבר לאן לברוח, חייבים להתחיל לעשות משהו אם אנחנו לא רוצים לאמלל את עצמנו. ולאחר שנתחיל, נגלה במהרה שגם הדרך עצמה יכולה להיות מאוד מהנה ומספקת. אבל חייבים להתחיל. היצר הרע יכניס מחשבות של ייאוש. זה נראה גדול עלינו. זה קשה ושונה ממה שהכרנו. זה ממש נראה בלתי אפשרי. אבל לא צריך לחשוב על כל הדברים האלו, צריך רק לעשות את שלנו, והבורא כבר יעשה את כל השאר. אין שום דבר קשה ואין הרבה מה לחשוב. רק צריך להתחיל לפעול.

אל תרשו לעצמכם לוותר על הכוח העצום שנמצא בתוכם, ואל תתפתו אחר היצר המנסה להשכיח את האמת ולגרום לנו ללכת בחוסר מחשבה אחרי ההמון שחי ללא מטרה, ללא כוונה וללא שום ידע קיומי אמתי. יש סיבה לכך שאנו נמצאים כאן, וכדאי שנלך בכיוון האמת והתכלית.

בהצלחה!..